

ເພື່ອໃບພິມໄພຣ

พระเจดีย์อิสิริภาพ

อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระเจดีย์อิสิริภานุ
 @น.สิริภานุสิริมณีเจดีย์พระนเรศวรมหาราช
 ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ
 จังหวัดเพชรบูรณ์

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นเจ้า “ตั้งดวงตะวัน”

อาทิตย์วาราท

วันประกาศอิสรภาพชาติไทย ณ เมืองแครง
แรม ๓ ค่ำ เดือน ๖ ปีจอ พ.ศ. ๒๑๒๗

พิธีวางศิลาฤกษ์

พระเจ้าอริสราภพอนุสรณ์ พระนเรศวรมหาราช
วันวิสาขบูชา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖
วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘

โอม... อัญคุณพระวัด ทั้งสิบทิศอวยชัย ทั่วพื้นแผ่นดินไทย ทวยราษฎร์ระลึกรู้	น ตริย พระผู้ สยาม ประเทศ กล่าวอ้าง พระนาม	พระบารมีพระพ่างพิน สุดขอบเมฆนิล พระเมตตาจุสายชล แม้อิทธิมล้าง	โคมมบน กว่าแก้ว วินหลัง รตโยย อิพิมาย แพ้ภัย
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ลุถึงเศวตฉัตรไทย พระยศยิ่งพระเกียรติไกล พระทนต์น็อกซ์ตรีย์กล้า	ลอยฟ้า มาฤ สงแล้ว ระบือหล้า เพื่อชาติ ศาสน์ไทย	สัว้อยสิบสี่ปีพระกู้ อิสรภาพใหญ่พระให้ อิสระเทนิออิสระโต อิสระน้ออิสระหน้า	ไทย แล้วอย ไทยแล้ว โนทล้า ควรรู้ คิดควรวญ
กราบพระบาทสูงบงแก้ว พระบาทนพระปฏิภาณ คู่พระบาทประเสริฐศรี ก้าวพระบาทเหยียบย่างไป ทุกข์ไทยทุกข์ถ้วนทั่ว ร้อนเบียดพิวยนแวนแคว้น ทุกข์ที่ทั่วทุกแห่งหล้า	พระเลิศแล้วด้วยพระ ญาณ เพื่อพวกพ้องพี่น้องไทย ทุกทุกที่ถึงถิ่น ไท ดบร้อนใจทั่วทุกแดน ทุกขอบร้าวทั่วเมืองแมน ทุกข์เหลือแค้นแทบม้วยมรณ ทั่วแผ่นดินฟ้าสุดสาคร	พระเจ้าอริสราภพ อิสรภาพทวารประคอง ไทยรักไทยควรครอง เทอศชาติศาสน์กษัตริย์ให้ เทอศพระนามนี้ไว้ เทอศพระการณีย์เพียร เทอศพระเกียรติจาเนียร เทอศพระคุณพระสุดสู้	เรื่องรอง มันไว้ ตามตรี แน่นแพ้น คือพลัง เทนิอเศียร กอบกู้ นานเนิน กั้นชัย เพื่อชาติ ไทยเกษม
ววยพระบาทพระบถจว ขอพระบาทงามประเสริฐ ขอองค์นฤบดีนทร์ กราบพระบาทพระทรงศรี ขอองค์พระภูณัย	แสนอาหารรักแผ่นดิน ฟ่องพราวพิศเป็นอจินต์ ตุงปิ่นปักกรักษาไทย ด้วยซึ้งและดวงใจ อยู่กลางหทัย... นีวันตร	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นเจ้า พระบารมีพระพ่างเพียง ฉายแสงสุริยฉิน อบอุ่นตุจกลางน ส่องสว่างดาวเดือนกล้ว	สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นเจ้า เพียงตะวัน สว่างทั่ว ประโลมหล้า จวตฟ้า เพลางาย

แรม ๓ ค่ำ เดือน ๖
พ.ศ. ๒๕๔๑

วันพระ แรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๖
๒๕ พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอพระองค์ จงทรงพระเจริญในทิพยภูมิ ชั่วกาลปาวสาน
ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ปณามคาถา

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นเจ้า

สุยามินุท ราชวิ ๑ มหาคุณเฒ่า
เอโก นราน์ ปอไร ๑ ทีโป
จกุกาณูภาเอน มหบุปิโย ไน
อมหากมาณาย รกขตำ อทา

นริสุตโร มหาราชวิ	มหาเตโช นราอโภา
สุยามรภูเจ มนุสุเอเทอิ	เทเวตาทิ ๑ บุษิตโต
อริราชวิภูโต	มหาการุณิโก ภาเอ
อฏิการิ อกริ ๑สุต	โสตุถิ เม ไทรตุ อพพทา

ขอถวายบังคมแด่องค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นเจ้า
พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันยิ่งใหญ่
ทรงเป็นที่พึ่งอันเอกบรม แก่ปวงชนชาวสยาม
ทรงเป็นที่รักยิ่งของข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ด้วยร่มพระบารมี
ปกเกล้า ขอพระองค์จงทรงคุ้มครองรักษา เหล่าข้าพระพุทธเจ้า
ด้วยทศพิศราชธรรม ตลอดกาลทุกเวลาเถย.

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงมีพระบรมเดชานุภาพมาก
ประเสริฐกว่านระทั้งหลาย พลภินิกรชาวสยามและ
ทวยเทพพากันสรรเสริญแล้วอ่าเป็นผู้ทรงพระปรีชา
สามารถปราบอริราชศัตรู และทรงมีพระมหากุณาวีคุณอันอันพัน
ข้าพระพุทธเจ้าได้กระทำสักการะแต่พระองค์ท่านแล้ว
ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ข้าพระพุทธเจ้าตลอดกาลนานเถย

๑๓๑๑ ๒๕ ปี

พระเจดีย์อิสิริภาพ

อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ศูนย์พัฒนาศาสนาแคะมบีสิน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑๘-๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

ฉลอง ๒๕ ปี พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

โดย ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ISBN 974-344-083-6

พิมพ์ครั้งแรก

เนื่องในงานฉลอง ๒๕ ปี พระเจดีย์อิสรภาพฯ
ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และงาน
มอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา แต่มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

จำนวน : ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์ : ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

พิมพ์ที่ : บริษัท สหธรรมิก จำกัด ๕๔/๖๗, ๖๘, ๗๑, ๗๒ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๑๒
ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐
โทร. ๔๑๒๕๘๘๗, ๔๑๒๕๘๘๘, ๘๖๔๐๔๓๔-๕,
๐๑-๙๒๓๘๘๒๕, ๐๑-๘๓๖๔๘๑๘

แคมป์สนมีมนต์ขลัง

แคมป์สนแห่งนี้มีมนต์ขลัง
ประดุจดั่งเมืองแมนแดนสวรรค์
มีภูผาพญานานาพันธุ์
อัศจรรย์เมื่อได้ยลสินตระการ

ต่างยืนต้นสูงลิ่วเป็นทิวแถว
สมนามแล้วแคมป์สนคนขนาน
สนเสียดฟ้ามีชื่อดีมานาน
พิสดารปานเทพสร้างแต่งสารพัน

ใครได้ชมสมใจในธรรมชาติ
ไม่ครุพลาดคลาดความมหัศจรรย์
เพิ่มพลังชีวิตจิตใจครัน
เมื่อชวนกันผันไปใกล้แคมป์สนเอย ฯ

ศ. อดุลหะครี

หัวใจของแคมป์สน

แคมป์สน

หลายหน้าฝนสรรพสิ่งทั้๑สิ่งจร
สงบแค๑นอ๑ร๑มล้ำธรรมสุนทร
เกียรติกำ๑รภู๑ไพโร๑ด๑กไม้๑บาน

ย้๑สืบห้า๑ปี๑่างสร๑้างสร๑ร๑ชัด
แจ๑่มจ๑รัส๑แคมป์สน๑คนเร๑ีย๑ก๑าน
คุ๑นย๑ฝึ๑ก๑จิต๑พัฒนา๑วิชาการ
๑ยุ๑เน๑น๑าน๑คู่๑ศ๑าส๑น๑เศ๑ียง๑ชาติ๑ไทย

แคมป์สน

หลายพัน๑ต้น๑สะ๑ท๑อน๑ค๑ว๑าม๑๑น๑เ๑น๑เ๑
แม่๑ท๑ก๑ษ๑ธ๑ม๑ท๑๑ม๑ท๑๑สุ๑ม๑ห๑๑ใจ
เป็น๑ต้น๑ไม้๑สั๑ญ๑์๑ลักษณะ๑พิ๑ทักษ๑ธ๑รร๑ม ๑

จ. ศรี๑น๑๑ก

คำนำ

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมคณะศิษย์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ ดำริจัดงานฉลองครบ ๒๕ ปี พระเจดีย์อิสราภาพฯ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน นับแต่ก่อตั้งมา และเพื่อเป็นการระลึกถึงผู้ก่อตั้งศูนย์ คือ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ จึงได้นำเรื่องเข้าปรึกษาคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทางมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ดำเนินการจัดงาน โดยทางมหาวิทยาลัยเป็นธุระร่วมในด้านวางแผนงานต่าง ๆ ทางฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน พร้อมคณะศิษย์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ รับภาระในการเตรียมงานดำเนินการจัดงานและประสานงานกับส่วนกลาง

ในการจัดงานฉลอง ๒๕ ปี ศูนย์ฯ ครั้งนี้ ได้ประกอบพิธีมอบถวายคัมภีร์ อรรถกถา-ฎีกาแต่มหาจุฬาฯ ด้วย คัมภีร์ที่มอบถวายมีจำนวน ๔ เล่ม คือ (๑) วินยาลังการฎีกา ปฐมภาค (๒) วินยาลังการฎีกา ทุตติยภาค (๓) มธุสารัตถ ที่ปณีฎีกา (มธุฎีกา) ปฐมภาค (๔) โมหวิจเฉทนี

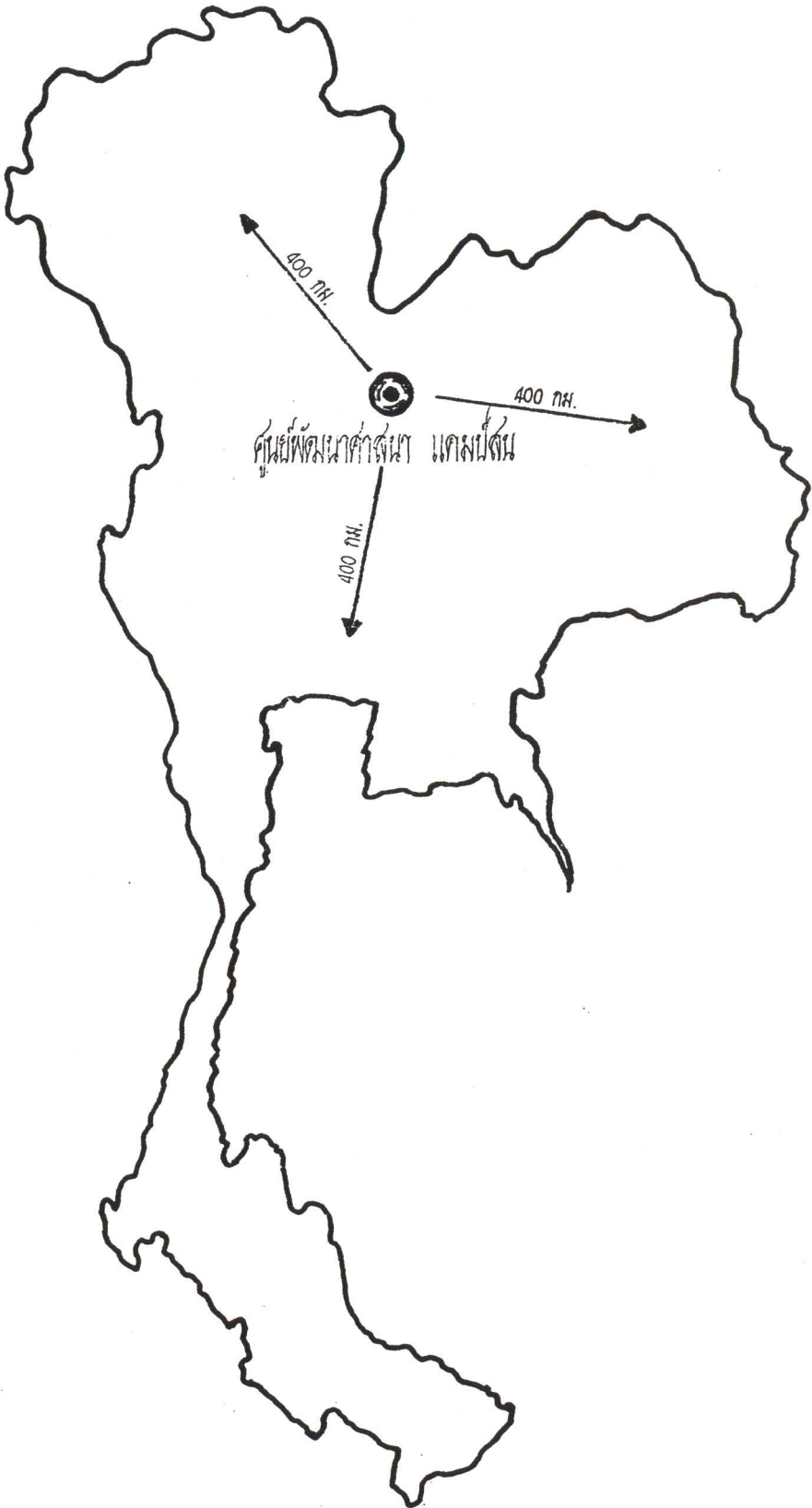
นอกจากนี้ ได้จัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์ ๒๕ ปี เพื่อเป็นธรรมบรรณาการ ๔ เล่ม คือ (๑) ฉลอง ๒๕ ปี พระเจดีย์อิสราภาพฯ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน (๒) ทศพลญาณ (๓) โครงการศูนย์พัฒนาศาสนา (๔) สัจจิปัตรงานฉลอง ๒๕ ปี ศูนย์ฯ

เฉพาะหนังสือ ฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นหนังสือ บันทึกประวัติการก่อตั้งศูนย์ฯ ประวัติผู้ก่อตั้ง และบันทึกผลงานในด้านต่าง ๆ ในรอบ ๒๕ ปีของศูนย์ฯ รวมทั้งผลงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ เพื่อเป็นข้อมูล สำหรับผู้สนใจ.

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

(๕) □ ๑๑๐๑ ๒๕ ปี

สารบัญ

แคมป์สนมีมนต์ขลัง	(๑)
หัวใจแคมป์สน	(๒)
คำนำ	(๓)

อนุโมทนาภา

คำอนุโมทนาจากพระเถรานุเถระ	(๕)
----------------------------	-----

ระลึกถึงอาจารย์พร

คณะศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ระลึกถึงอาจารย์พร รัตนสุวรรณ	(๑๗)
ระลึกถึงอาจารย์พร รัตนสุวรรณ จากคณะผู้ตรวจชำระอรรถกถา-ฎีกา	(๕๗)

๑. แนะนำศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนจากอดีตสู่ปัจจุบัน	๑
ศูนย์แห่งความรู้และศึกษาปฏิบัติธรรม	๑๓
โครงสร้างการบริหารฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน	๖๖
ภารกิจงานฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน	๖๙

๒. ประวัติและผลงานผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

ประวัติและผลงานของผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนา	๗๕
ตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรก	๙๑
ตั้งสำนักคั่นคว่าทางวิญญาน	๙๖
ตั้งมูลนิธิส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนา	๑๐๓

๓. ประวัติการสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

ประวัติการสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน	๑๐๗
วางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อิสรภาพ	๑๑๖
สร้างพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง	๑๓๘
ชีวิตในบั้นปลาย	๑๘๔

๔. โครงการชำระจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา

การชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา	๑๙๓
คัมภีร์ที่จัดพิมพ์และเจ้าภาพอุปถัมภ์	๒๑๓
สรุปเรื่องการจัดพิมพ์อรรถกถา-ฎีกา	๒๒๕
รายชื่อคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬา ฯ ๒๕๑๙-๒๕๔๓	๒๒๙
นิพนธ์อาจารย์พร	๒๓๕
บทส่งท้าย	๒๓๙

๕. กำหนดการฉลอง ๒๕ ปี ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

กำหนดการ	๒๔๙
ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	๒๕๕
รายชื่อคณะกรรมการ	๒๕๕
คณะทำงานหนังสือฉลอง ๒๕ ปี ศูนย์พัฒนาศาสนา	๒๖๗

คำอนุโมทนา
จากพระเถรานุเถระ

ความภูมิใจ

ขอแสดงความภูมิใจ ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหา
วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต่างมีน้ำใจที่จะ
ส่งเสริมสนับสนุนยกย่องมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งใน
ส่วนมหาวิทยาลัย และในส่วนบุคคล ในจำนวนท่านผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องมีท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ท่านหนึ่งที่มีความปรารถนาที่ดีดังกล่าว
อย่างแรงกล้า เห็นได้จากการจัดตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นต้น และมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทราบความปรารถนาที่ดีอย่างแรงกล้า จึงได้เชื่อม
ประสานกันมาโดยลำดับ

บัดนี้ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้รับการจัดตั้งมาครบ ๒๕ ปี มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงจัดงานฉลอง จึงควรแก่การอนุโมทนาอย่างยิ่ง

ในโอกาสที่เป็นมงคลนี้ ขอแสดงความภูมิใจต่อทุกฝ่าย ทุกท่าน

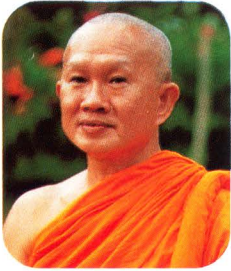
สมเด็จฯ พระพุฒาจารย์

(สมเด็จพะพุฒาจารย์)

เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก

กรรมการมหาเถรสมาคม

วัดสระเกศ กรุงเทพมหานคร

อนุโมทนา

ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน จะมีอายุครบ ๒๕ ปี ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ นี้ นับว่าล่วงกาลผ่านเวลา ยาวนาน ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และพบประสบ- การณ์ต่าง ๆ มาเป็นอันมาก หากพูดอย่างรวบรัด ก็คือ มีความมั่นคงและเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะมีกิจกรรมที่จัดต่อเนื่องชัดเจน ขยาย คุณค่าออกไป คือได้ใช้เป็นวิเวกสถานที่พักอบรมพระนิสิต และเป็นที่ฝึกอบรมจิตต ภาวนาแก่พระธรรมทูตสายต่างประเทศ อีกทั้งในโอกาสที่ตั้งมาครบ ๒๕ ปี ก็จะได้ ทำพิธีมอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬาฯ แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬา ลงกรณราชวิทยาลัย ดังที่เคยทำเป็นประจำทุกปีอีกด้วย เป็นการสนองงานของ มหาวิทยาลัยทั้งในด้านการปฏิบัติจิตตภาวนาและในด้านวิชาการ พร้อมด้วย ผลพลอยได้ที่เป็นไปเองตามวัตถุประสงค์อันเป็นกุศล คือการอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ให้ แก่ประเทศชาติและแก่โลกนี้โดยส่วนรวม

ประโยชน์ที่ได้เป็นไปทั้งปวงนี้ เกิดขึ้นด้วยอาศัยการดำริเริ่มของท่านผู้ก่อตั้ง คืออาจารย์พร รัตนสุวรรณ เมื่อเวลาผ่านมายาวนานถึง ๒๕ ปี และจะมีกิจการ เจริญฉลองเพื่อระลึกถึงเกียรติประวัติของท่านผู้ก่อตั้ง พร้อมทั้งทำบุญอุทิศแก่ท่าน เป็นการแสดงออกซึ่งน้ำใจกอบปรีย์ด้วยกตัญญูกตเวทิตา จึงเป็นที่นาอนุโมทนา การระลึก และมองเห็นคุณค่าของอดีตนี้ จะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนความเจริญก้าวหน้าสืบไปในอนาคต

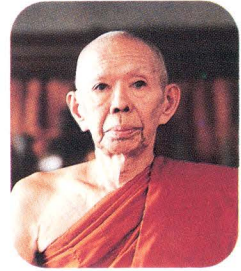
หวังว่า ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนจะเจริญงอกงามด้วยคุณค่าที่เป็นสาระ เป็นส่วนร่วมในการเผยแผ่พระสัทธรรมให้ขยายกว้างขวาง เพื่อประโยชน์สุขแก่พหุชน และเพื่อความเกษมศานต์ของชาวโลกทั้งปวง สมตามอุดมคติของพุทธศาสนา

(พระธรรมปิฎก)

วัดญาณเวศกวัน จ. นครปฐม

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓

คำอนุโมทนา

ในโอกาสที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีอายุครบ ๒๕ ปี คณะศิษยานุศิษย์ได้กำหนดจัดงานสมโภชและทำบุญอุทิศให้แก่อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้น ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนแห่งนี้ได้เจริญรุ่งเรืองมาโดยลำดับ โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา และท่านผู้มีน้ำใจเป็นกุศล ที่เข้าใจในผลงานทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้ช่วยกันเอาใจใส่ปฏิบัติงานในศูนย์ ๔ จนประสบความสำเร็จอย่างสูงยิ่ง

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เปรียญ ๖ ประโยค นิสิตมหาธาตุวิทยาลัย เป็นผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและการปฏิบัติธรรมได้สอนวิชาธรรมประยุกต์ ได้ตั้งแผนกธรรมวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำผลงานทางภาคปฏิบัติมาอบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติ โดยได้ก่อตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรกเมื่อวันที่ ๑๓ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๐๑ ในนามมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เนื่องจากอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นนักศึกษาค้นคว้าวิชาการทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งลุ่มลึก งานชิ้นหนึ่งที่เจาะลึกคือการศึกษาเรื่องวิญญูณ จนกระทั่งได้รับการกล่าวขวัญกันว่า “**อาจารย์พร วิญญูณ**” ผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่อาจารย์พร พร้อมด้วยคณะนักวิชาการสายพระพุทธศาสนาได้ร่วมจัดทำ คือ การตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา ฎีกา ซึ่งผู้รู้ผู้เข้าใจเท่านั้นจึงจะมองเห็นความสำคัญ ส่วนมากมักจะมองข้าม แต่อาจารย์พร รัตนสุวรรณ พร้อมด้วยคณะมองเห็นเป็นความสำคัญทางภาควิชาการด้านพระพุทธศาสนา และได้จัดพิมพ์มอบให้เป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นเอกสารหลักฐานการ

(๘/๒) □ ๑๑๑๑ ๒๕ ปี

ค้นคว้าทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ นับว่าเป็นผลงานอันเกิดจากน้ำใจของอาจารย์พร
รัตนสุวรรณ คณะนักวิชาการและท่านผู้มีน้ำใจทุกฝ่ายเป็นอย่างดี

ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะศิษยานุศิษย์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ
ทุกท่าน ด้วยอำนาจแห่งบุญกุศลที่ท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันบำเพ็ญในครั้งนี้ จง
อำนวยวิบากสมบัติแด่อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ในสัมปรายภพตามคติวิสัย จง
ทุกประการเทอญ.

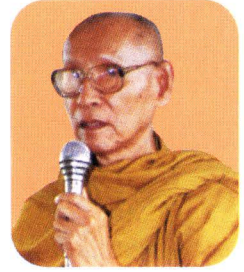
อภิตตสังฆวิธาน

(พระสุเมธาธิบดี)

อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

นายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อนุโมทนาถา

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ นี้จะครบรอบ ๒๕ ปี วันก่อตั้งฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนงานธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่อาจารย์พรรัตน์สุวรรณ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ณ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ น.ส. ศรีเพ็ญ จัตูทะศรี หัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ผู้เป็นศิษย์คนสำคัญของอาจารย์พรรัตน์สุวรรณ จึงได้ริเริ่มจัดงานฉลองขึ้น เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูแก่ต่ออาจารย์พรรัตน์สุวรรณ ในวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ พร้อมทั้งทำพิธีถวายคัมภีร์อรรถกถาฎีกา และสักทาวีเสสแก่มหาวิทยาลัยด้วย

อาจารย์พรรัตน์สุวรรณ มีความสนใจทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยวิชาพระพุทธศาสนาอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดชีวิตทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ นับตั้งแต่สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรมได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค นักธรรมชั้นเอกจากมหาธาตุวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร แล้วก็ออกเดินธุดงค์จาริกไปในที่ต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย พร้อมกับการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกอย่างจริงจังพร้อมก็นำเอาธรรมมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน เรียกว่าวิชาธรรมประยุกต์ สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องของวิญญานตามแนวคำสอนของพระพุทธศาสนา และได้รวบรวมเขียนบทความลงในนิตยสาร **วิญญาน** ออกเผยแพร่แก่ผู้สนใจอย่างแพร่หลาย ได้ริเริ่มสอนวิชาพุทธศาสนาแก่เยาวชนในโรงเรียนประถมและมัธยม จนกลายมาเป็นโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่อาจารย์พรรัตน์เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ และได้แพร่หลายออกไปทั่วประเทศจนทุกวันนี้

สำนักธรรมวิจัยก็เป็นผลงานที่อาจารย์พรรัตน์สุวรรณ ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อบรรยายธรรม แก่ประชาชนผู้สนใจและปฏิบัติธรรมในวันธรรมสวนะและวันอาทิตย์ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนนี้จัดตั้งเพื่อเป็นสถานที่ค้นคว้าและปฏิบัติ
ธรรมตามแนวความคิดของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ และได้ใช้ความพยายามทุ่มเท
จนเจริญก้าวหน้าอย่างเห็นอยู่ปัจจุบันนี้ นับเป็นความเสียสละอย่างยิ่งใหญ่ ที่
อาจารย์พร รัตนสุวรรณ มีต่อพระพุทธศาสนา ที่นับว่าสำคัญยิ่งก็คือ การชำระและ
จัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาฎีกา และคัมภีร์สัททาวิเสสทั้งหลาย จึงสามารถกล่าวได้ว่า
อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้สละชีวิตจิตใจทั้งหมด เพื่องานประกาศและเผยแผ่พระ
พุทธศาสนาด้วยความเสียสละอย่างที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนได้ยากยิ่ง

จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่บรรดาศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องจะจัดงาน
ฉลองครั้งนี้เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งความเสียสละและประกาศผลงานที่อาจารย์พร
รัตนสุวรรณ ได้สร้างสรรค์ไว้ให้ปรากฏแก่ชาวโลก เพื่อสันติสุขแก่มวลมนุษย

ขอพระสัทธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงสถิตสถาพรอยู่คู่กับโลกตลอด
กาลนิรันดร

(พระราชรัตนโมลี)

ประธานที่ปรึกษาอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

อนุโมทนาภา

แคมป์สน เป็นสถานที่น่าประทับใจสำหรับผู้คนที่มาเยือน โดยเฉพาะภูมิประเทศที่สวยงามและเหมาะกับผู้แสวงหาความเงียบสงบ เช่นอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ผู้ที่ได้เสียดสละความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ เชิดชูบูชาคุณพระพุทธศาสนา ท่านได้อุทิศชีวิตถวายเป็นพุทธบูชาโดยตลอด

ในช่วงก่อน พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านอาจารย์มีความคิดว่า ต้องการได้สถานที่สักแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นที่ค้นคว้าคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาโดยตรง และเป็นประโยชน์สุขของคนในชาติและต่างชาติ ได้มาถึงบริเวณที่เป็นป่ารกชัฏ การคมนาคมไม่สะดวกเหมือนสมัยนี้ แต่ก็มีจุดน่าสนใจคือ ถึงแม้จะเป็นเดือนเมษายน ซึ่งเป็นเดือนที่ร้อนจัดอากาศบริเวณนี้ก็เย็นสบาย

จวบจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงมีแนวคิดว่าจะสร้างสถานที่สำหรับศึกษาค้นคว้าคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาขึ้นตรงนี้ จึงได้ดำเนินการสร้างเป็นอาคารเรือนหลังเล็กไว้สำหรับทำกิจกรรมทุกอย่าง ไม่ว่าจะปฏิบัติธรรม ค้นคว้าตำราทางวิชาการ และพักผ่อน ก็ได้รับการสนับสนุนจากพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป ที่เห็นว่าอาจารย์พรตั้งใจในการทำงานจริง ๆ ได้บริจาคทุนทรัพย์คนละเล็กคนละน้อย อาคารต่าง ๆ จึงค่อย ๆ เกิดขึ้น อาจารย์พรเองได้ใช้ทุนจากกิจการงานพิมพ์หนังสือขายบ้าง เงินทุกบาททุกสตางค์ที่ได้จากโรงพิมพ์จึงมาพัฒนาที่นี่แห่งเดียว การที่อาจารย์พรตั้งใจทำงานจริง ๆ ผลลัพธ์ที่ออกมาจึงเจริญก้าวหน้า มีประชาชนทั่วทุกสารทิศที่ทราบข่าวก็เดินทางมาเพื่อศึกษาหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ไม่เว้นแม้กระทั่งชาวต่างประเทศที่สนใจพระพุทธศาสนา อาจารย์พรท่านเสียดสละเพื่อส่วนรวมตลอด เริ่มแรกก็ต้องเจออุปสรรคจากคนที่ยังไม่เข้าใจและยังไม่รู้ว่าอาจารย์พรมาทำอะไรที่นี่ จึงพยายามทุกวิถีทางที่จะขัดขวางไม่ให้ทำงานได้สำเร็จ โดยจะให้ทางการมายึดที่ดินโดยหาว่ารุกล้ำป่าสงวน แต่ภายหลังอาจารย์พร

ก็ทำให้ทุกคนเข้าใจในความตั้งใจจริงของท่าน ที่มีปณิธานอันแน่วแน่ว่าจะอุทิศชีวิต เพื่อพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ก่อตั้งมาจนถึงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ นี้ ก็จะมี อายุครบ ๒๕ ปีเต็ม ทางหัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน คือ คุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี พร้อมด้วยส่วนงานธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการ สังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดจัดงานฉลองสมโภชศูนย์ พัฒนาศาสนาแคมป์สนและทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ก่อตั้งศูนย์ ฯ คือ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ในโอกาสนี้ ขออำนาจพุทธบารมีและความตั้งใจจริงของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่มีต่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกุศลบุญราศี ที่คณะศิษยานุศิษย์ได้บำเพ็ญอุทิศให้ จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยให้ดวงวิญญาณ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ จงสถิตอยู่ในสุคติสัมปรายภพ ประสพอริยผลอันประเสริฐ ขอให้แคมป์สนเจริญรุ่งเรืองเป็นสถานที่ให้ความสงบร่มเย็นแก่ผู้มาเยือนสืบไป

(พระราชาวมณี)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ยังไม่ตาย และจะอยู่กับพวกเราตลอดไป

ข้าพเจ้าก็เหมือนศิษย์จำนวนพัน-หมื่นของท่าน อาจารย์พร ซึ่งโชคดีที่มีโอกาสได้รู้จัก ได้เป็นศิษย์ ได้ฟัง คำสอนและได้ร่วมงานกับท่านอาจารย์พร พร้อม ๆ กับมีส่วนช่วยสืบสานงาน (บางส่วน) ของท่านอาจารย์พรด้วย

เมื่อข้าพเจ้าศึกษาอยู่คณะพุทธศาสตร์ปีที่ ๒ ของ มจร. (ราวปี ๒๕๒๑) ได้เรียนวิชาธรรมประยุกต์กับท่านอาจารย์พร ข้าพเจ้าและเพื่อน ๆ ร่วมชั้นจะเรียนรมย์ ปริัติ ปราโมทย์และชื่นชมวิธีการบรรยายและความลึกซึ้งในพระพุทธานุศาสน และ ความแม่นยำในพระคัมภีร์ของอาจารย์อย่างมาก เวลาอาจารย์ตอบปัญหา ก็จะตอบ ได้แจ่มแจ้งละเอียดหมดจด พร้อมทั้งอ้างหลักฐานจากพระคัมภีร์

อุดมคติของอาจารย์เรื่องการทุ่มเทศึกษาพระไตรปิฎกและการอุทิศตน ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ไม่ท้อแท้หมดกำลังใจ ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จดจำและนำมาปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

ข้าพเจ้าเคยพูดถึงชีวิต และผลงานของท่านอาจารย์พร จำได้ว่า หลายครั้ง ต่างกันต่างวาระ แต่ไม่เคยปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้น ในมงคลวาระ ที่ศูนย์ พัฒนาศาสนา มจร. ครบ ๒๕ ปีนี้ จึงถือโอกาสกล่าวไว้เสียทีก่อน

ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งของศิษย์ฝ่ายบรรพชิต ภายในแวดวงของ มจร. ที่คอย ชี้แจงข้อเคลือบแคลงเกี่ยวกับงานของอาจารย์พรเนื่อง ๆ และพยายามสนับสนุน กิจการ ทั้งที่กรุงเทพฯ (สำนักคั่นคว่ำทางวิญญูณ) และแคมป์สน (ศูนย์พัฒนา ศาสนา) แห่งนี้เสมอมา

ในช่วง ๓-๔ ปี (แต่ปี ๒๕๔๐ มา) ข้าพเจ้าในฐานะประธานดำเนินการ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ก็ได้ปรึกษากับคณะกรรมการโครงการ ฯ นำพระธรรมทูต ฯ มาอบรมภาคสาธารณูปการ-นวักรรม และภาคจิตภาวนาที่นี้ คงต้องกล่าวว่า ส่วนหนึ่งก็มาพึ่งพิงอาจารย์ศรีเพ็ญ จัตุหะศรี ในหลาย ๆ ด้าน

แต่ลึกไปกว่านั้น ก็เป็นเรื่องสานต่อสืบทอดเจตนารมณ์ของท่านอาจารย์พร ลิ่งที่เป็นวัตถุดิบที่หล่อเป็นประจักษ์พยานก็คือ “กฏิพระพรหมโมลี และกฏิพระธรรมปิฎก” นั้นเอง

อาจกล่าวได้ว่าในบรรดาพุทธศาสนิกชนฝ่ายคฤหัสถ์ด้วยกันแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าอาจารย์พรของพวกเราอยู่แถวหน้า อยู่ระดับผู้นำ ยากจะมีผู้ใดเทียบเคียงด้วย อย่างน้อยก็ในคุณธรรม ๓ ประการ คือ

๑. งานสอนพระพุทธศาสนา และเขียนเรียบเรียงตำรา
๒. งานพัฒนาสถานที่ศึกษา ปฏิบัติธรรม เช่นศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน
๓. งานตรวจชำระจัดพิมพ์พระคัมภีร์พระพุทธศาสนา เช่น อรรถกถา, ฎีกา และปกรณ์วิเสสอื่น ๆ

งานเหล่านี้นับเป็นงานหลัก งานวางพื้นฐานของพระพุทธศาสนา ทั้งหมดเป็นอายุ เป็นความมั่นคง และความสถิตสถาพรของพระพุทธศาสนาอย่างแน่นอน

อาจกล่าวได้ว่า ชีวิตและเลือดเนื้อพร้อมทั้งจิตใจซึ่งเปี่ยมล้นด้วยศรัทธา ปสาทะต่อพระรัตนตรัยและจงรักภักดีต่อพระศาสนา ได้ละลายหลอมรวมเข้าไปเป็นอันเดียวกันกับงานเหล่านี้ทั้งหมดแล้ว

ดังนั้น อาจารย์จึงยังไม่ตาย และจะอยู่กับพวกเราตลอดไป มิใช่เพียงแต่อยู่ในโลกทิพย์ โลกแห่งวิญญูณเท่านั้น แต่อยู่แม้ในโลกแห่งวัตถุที่สัมผัสจับต้องได้ ซึ่งปรากฏแก่หู แก่ตาของพวกเราในขณะนี้ด้วย นั่นก็คืองานเขียน งานบรรยายของอาจารย์หลายร้อยชิ้น ชุดพระคัมภีร์ อรรถกถา-ฎีกา ปกรณ์วิเสสทั้งหมด และศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มจร. แห่งนี้

ข้าพเจ้าคิดว่า หากพวกเราคณะศิษย์ยังสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวกัน ไม่อิจฉา ริษยา ทะเลาะเบาะแว้ง และแตกแยกกันตราบิต พวกเราก็จะรักษามรดกชีวิตของท่านอาจารย์พรไว้ได้ตราบนั้น ก็ย่อมแสดงว่า ท่านอาจารย์พรก็ยังคงมีอายุ สืบชีวิตไปเรื่อย ๆ ไม่รู้จักสิ้นสุด ไม่รู้จักเสื่อมสลาย คือ ไม่ตายอยู่ตราบนั้น

ทีนี้พวกเราเองคงจะต้องมาร้อยรวมใจของพวกเราเข้าด้วยกันแล้วนะ พวกเราอยากให้อาจารย์อยู่กับพวกเราตลอดไปหรือไม่ อยากให้แคมป์สนคงเป็นศูนย์

พัฒนาศาสนา และเป็นแรงบันดาลใจของมวลมนุษย์หรือไม่ ถ้าต้องการก็อาจทำได้ด้วย ๓ วิธี คือ

๑. นำคุณธรรมของท่านอาจารย์มาปฏิบัติด้วยตัวของเรา ได้ร่วมกับอาจารย์ด้วยการซาบซึ้งในคุณของพระศาสนา ขณะเดียวกันก็เผยแผ่คุณธรรมเหล่านี้แก่บุคคลใกล้ชิดและในวงกว้างต่อไป

๒. พระคัมภีร์ทั้งหมด ควรสนับสนุนให้เกิดการศึกษาเล่าเรียนอย่างจริงจัง น่าจะมีการจัดโครงการ ฯ สถาบันศึกษา ค้นคว้าโดยเฉพาะ หรือเชื่อมโยงกับ มจร. แม่ หรือ วิทยาเขต

๓. ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นแหล่งปฏิบัติธรรมที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศ น่าจะได้ใช้สอยให้เป็นประโยชน์ให้มากกว่านี้ ปัจจุบันชาวโลกต่างกระหายทางจิตวิญญาณ การฝึกอบรมพระนักเผยแผ่หลักสูตรพระพุทธศาสนาจากวิทยาลัยสงฆ์ระดับผู้นำ หรือแม้แต่สถาบันการพัฒนาพระสงฆ์ผู้นำ พระสังฆาธิการ ฯลฯ เหล่านี้น่าจะทำได้ในสถานที่แห่งนี้ได้ทั้งหมด

ข้าพเจ้าอยากเห็นชีวิต ผลงานของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เจริญเติบโตก้าวหน้าขยายพัฒนาไม่รู้จักจบ เป็นประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น ๒๕ ปีที่ผ่านมา เราตั้งใจร่วมเฉลิมฉลองถึงแม้ทำได้เพียงนี่ก็เป็นเรื่องน่าชื่นชมยินดีแล้ว

แต่ในอีก ๒๕ ปีหรือ ๕๐ ปีข้างหน้า ศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) น่าจะเป็นการเฉลิมฉลองไปด้วยชุมชนนานาชาติ และกิจกรรมทางวิชาการพุทธนานาชาติ ประการ สิ่งนี้ คิดว่าเป็นความประสงค์อย่างแท้จริงของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่รักยิ่งของพวกเรา

(พระศรีปริยัติโมลี)

(สมชัย กุศลจิตโต ป.ธ. ๙, พธ.บ. Ph.D.)

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารานียกถา

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ผู้บุกเบิกการวิจัยธรรม

เมื่อปี ๒๕๐๖ ผู้เขียนได้เรียนในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ มหาวิทยาลัย ในแผนกโรงเรียนบาลีอบรมศึกษา ต่อมาอีก ๘ ปี ก็สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต และปฏิบัติงานอีก ๒ ปี (๒๕๑๔-๒๕๑๕) ในฐานะอาจารย์สอนในโรงเรียนบาลีอบรมศึกษา จากนั้นไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยไมซอร์ รัฐการ์นาตตะกะ ประเทศอินเดีย ๒ ปี คือ ๒๕๑๖-๒๕๑๗ แล้วกลับมารับใช้งานมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวิทยาลัยครูศาสนศึกษา คณะพุทธศาสตร์ และสำนักงานเลขาธิการ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นเวลา ๑๕ ปี (๒๕๑๘-๒๕๓๒) แล้วไปศึกษาต่อปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยเดลี เป็นเวลา ๓ ปี (๒๕๓๓-๒๕๓๕) และกลับมาทำงานต่อในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และรองอธิการบดีฝ่ายต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๙ ปีแล้ว

ตลอดเวลา ๒๐ ปี ที่อยู่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้พบกับท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ตลอดมา ได้ฟังคำบรรยายวิชา**ธรรมประยุกต์**ของท่าน ได้อ่านหนังสือของท่านหลายเล่ม เช่น พุทธวิทยา พุทธปรัชญา เล่ม ๑-๒, อานาปานสติภาวนา, สุขภาพจิต, เหตุไรผู้ร้ายฆ่าคนจึงเป็นพระอรหันต์ได้, อภิญญา, สัพพัญญู, ตายแล้วเกิดใหม่ ฯลฯ สิ่งที่อาจารย์ย้ำอยู่เสมอ คือ **โลกแห่งวิญญาน** จนเกิด**โรงพิมพ์วิญญาน** **ออกนิตยสารวิญญาน** และประกาศ**ตั้งสถาบันค้นคว้าทางวิญญาน**

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรมตามแนวพระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกาเสมอมา ดังนั้น ท่านจึงรักพระคัมภีร์ตั้งกองทุนจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา และปกรณ์วิเสสอื่น ๆ อีกอย่างไม่ขาดสาย

กล่าวได้ว่าท่านทำงานอย่างมีหลักวิชาการ ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทำด้วยหัวใจของนักวิจัยธรรม อย่างแท้จริง ดังนั้น **สำนักธรรมวิจัย** กิติ **ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สัน** เขาคือ เพชรบูรณ์กิติ จึงยังคงความเด่นจนถึงปัจจุบัน อาจารย์รักศิษย์ รักงาน รักพระพุทธศาสนา และรักธรรมชาติ ดังนั้น เกียรติคุณของอาจารย์จึงอยู่ในหัวใจของลูกศิษย์ตลอดมา

รูปนี้ขอตั้งจิตอธิษฐาน

รำลึกคุณอาจารย์ที่ชานไซ

หลักธรรมประยุกต์อันเกรียงไกร

เดชะบุญถึงท่านให้ได้นิพพาน ๕

พ. สุธีวรณ

(พระสุธีวรญาณ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อนุโมทนา

ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับถึง ๒๕ ปี คือเป็นผลงานอันอมตะของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจวิญญานเพื่อพระพุทธศาสนา เป็นมรดกอันล้ำค่าแก่ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ แสดงถึงสายตาอันยาวไกล วิสัยทัศน์อันสูงส่ง และกุศลเจตนาอันแรงกล้าต่อพระพุทธศาสนา ที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เป็นสถาบันรองรับงานบริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาแก่ชาวโลก ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การพัฒนาศาสนาตามเจตนารมณ์ของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็คือ การพัฒนาคนในสังคมให้มีความรู้คู่กับคุณธรรม สามารถนำพาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง มีความสงบสุขและร่มเย็น เป็นสังคมแห่งอุดมคติตามพระพุทธศาสนา

“แคมป์สนที่เกิดขึ้นได้ ก็ด้วยความตั้งใจ และแรงศรัทธาอันลึกซึ้งในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงที่เกิดขึ้นในจิตใจของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เพราะฉะนั้นงาน ๒๕ ปีของแคมป์สน เราทุกคนจึงควรจะให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพราะที่นั่นตามเจตนารมณ์ของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็เพื่อต้องการให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของมหาจุฬา ศูนย์การพัฒนาศาสนา เพื่อชาวโลกทั้งมวลโดยแท้

พ.ศ. ๒๕๖๖

(พระมหาต่วน สิริธมฺโม)

รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะศิษย์และผู้ที่เคารพนับถือ
ระลึกถึงอาจารย์พร รัตนสุพรรณ

ร้อยกรองรำลึก

พร คือสิ่งประเสริฐล้ำ เกินคำชาน

รัตน แก้วไพศาล ตระการแกร่ง

สุ โสภิต สวัสดิ์เพิ่ม ศรีเสริมแรง

วรรณ คือแสง แห่งความดี ที่กำจาย

รวมเป็น **“พร รัตนสุวรรณ”** อันเลอเลิศ

มีเจตน์เกิด พุทธศาสน์ ที่มาดหมาย

พัฒนา จิตมุ่งมั่น สู้บันปลาย

หวังจะคลาย ทุกข์โศก โลกร่มเย็น

จึงก่อเกิด **“ศูนย์พัฒนาศาสนา”**

เสริมศรัทธา สร้างสุข ดับทุกข์เข็ญ

ให้โลกพบ สันติ มิลำเค็ญ

มนุษย์เห็น สันติภาพ ฉาบไมตรี

ไปรยแสงธรรม นำแสงทอง สาดส่องโลก

นำชัยโชค ชื่นชม สมศักดิ์ศรี

ด้วยกุศล ผลบุญ คุณความดี

“แคมป์สน”นี้ จงเกริกไกร ไพบูลย์เทอญ ฯ

พระมหาสุรินทร์ พิมพ์ศิริ

คณะครุศาสตร์ ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

พ.ศ. ๒๕๖๘

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

อาจารย์พรกับแคมป์สน

เมื่อพูดถึง “ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “แคมป์สน” แล้ว ก็ต้องนึกถึงท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณเสมอไป ทั้งนี้เพราะท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังทรัพย์ เพื่อให้ตั้ง “ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน” ขึ้น เกือบจะเรียกว่าท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้สร้าง “ศูนย์พัฒนาแคมป์สน” ขึ้นจากความไม่มีอะไรเลย แต่ความจริงนั้น ใน “ความไม่มีอะไร” ย่อม “มีอะไร” อยู่ เพราะถ้า “ความมีอะไร” ไม่มี “ความมีอะไร” จะมีได้อย่างไร เช่นเดียวกับใน “นัตถิปัจจาย” ย่อมจะมี “อัตถิปัจจาย” อยู่ในตัว เพราะถ้า “อัตถิปัจจาย” ไม่มี “นัตถิปัจจาย” จะมีได้อย่างไร เพราะ “นัตถิ” ก็คือ “น + ตถิ” นั่นเอง

ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ นับว่าเป็นปูชนียบุคคลคนหนึ่งที่ได้อุทิศชีวิตจิตใจให้แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งแต่ต้นจนถึงอวสานแห่งชีวิตของท่าน ซึ่งแม้แต่ศิษย์มหาจุฬาฯ บางคนที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของมหาจุฬาฯ เองก็ยังไม่รักมหาจุฬาฯ เท่าท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณไม่ได้

ข้าพเจ้ารู้จักท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ครั้งแรกก็เมื่อคราวที่ท่านมาบรรยายวิชา “ธรรมประยุกต์” ที่มหาจุฬาฯ ซึ่งขณะนั้นข้าพเจ้ายังเป็นนิสิตชั้นปีที่ ๓-๔ อยู่ ข้าพเจ้าเคยแต่อ่านบทความของท่านอยู่บ้าง แต่ยังไม่รู้จักตัวจริง เมื่อท่านได้มาบรรยายวิชา “ธรรมประยุกต์” ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจหลักศาสนาที่ลึกซึ้งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เช่นเรื่องปฏิจาสมุปบาท เรื่องนิพพาน เรื่องกฎแห่งกรรม ฯลฯ ดีขึ้น ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจในความรู้ความสามารถของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ แต่ท่านก็ต้องลาสิกขาไปเพราะสุขภาพไม่ดี

เมื่อข้าพเจ้าจบการศึกษาได้รับปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นรุ่นแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้ว ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งเป็น “สังฆการเลขานุการ” ร่วมกับ พ.อ.แสง สมบุญ เมื่อพ.ศ. ๒๕๑๘ ในขณะที่ข้าพเจ้ามีอายุเพียง ๒๖ ปี ต้องรับภาระบริหารงานมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งขณะนั้น

ได้รับเงินอุปถัมภ์จากกรมการศาสนาปีละประมาณ ๘๐,๐๐๐ บาท ทั้ง ๆ ที่มหา
จุฬาฯ ในขณะนั้นมีครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่กว่า ๕๐ รูป/คน และมีนิสิตนักเรียน
กว่า ๖๐๐ รูป นับว่าเป็นภาระที่หนักยิ่ง

ข้าพเจ้าได้เสนอต่อพระเดชพระคุณพระธรรมวรนายก อธิการบดีในสมัยนั้น
ว่า มหาจุฬาฯ ของเราควรจะได้มีบทบาทในการช่วยสังคมให้มาก โดยได้ติดต่อกับ
บรรดาอาจารย์ใหญ่โรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และธนบุรี เพื่อส่งพระพุทธรูปศาสตร
บัณฑิต ๖ รูป กับนิสิตชั้นปี ๓-๔ ที่เป็นอาสาสมัครอีกประมาณ ๑๐ รูป ไปสอนวิชา
เกี่ยวกับพระพุทธรูปศาสนาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ตามโรงเรียนต่าง ๆ
ประมาณ ๒๐ โรงเรียน โดยข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการ
ดำเนินงานจากการไม่มีอะไรเลย ทั้งนี้โดยมีท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นที่
ปรึกษา และเป็นกำลังสำคัญในการไปอบรมสั่งสอนนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ด้วย
เราได้ใช้เวลา ๓ ปี เพื่อการนี้ แล้วจึงประเมินผลการไปอบรมสั่งสอน โดยเรา
ประเมินผลเองด้วย ให้ทางโรงเรียนต่าง ๆ ช่วยประเมินผลให้ด้วย ปรากฏว่าได้ผล
เป็นที่น่าพอใจยิ่ง เพราะปรากฏว่านักเรียนมีความสนใจในการศึกษาเล่าเรียนวิชา
พระพุทธรูปศาสนา มาก สอบได้คะแนนสูง และมีความประพฤติเรียบร้อยมาก

ต่อจากนั้น ในพ.ศ. ๒๕๐๐ ข้าพเจ้าก็ปรึกษากับท่านอาจารย์พร
รัตนสุวรรณว่า การไปสอนนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ
เพราะมหาจุฬาฯ ผลิตพุทธรูปศาสตรบัณฑิตได้น้อยมาก บางปีก็ได้ ๖ รูป บางปี
ก็ได้ ๓ รูป เราควรหาวิธีขึ้นมาช่วยอีกทางหนึ่ง ในที่สุดท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ
ก็เสนอว่า เราควรเปิดบรรยาย “พุทธปรัชญา” ในวันอาทิตย์ โดยแจ้งไปยังโรงเรียน
ต่าง ๆ ที่เราเคยไปสอนให้มาเข้ารับการอบรม และพร้อมกันนั้น ก็ได้เปิดโอกาสให้
ภิกษุสามเณร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักเรียนมหาจุฬาฯ เข้าฟังการบรรยายด้วย
โดยเปิดอบรมที่ตึก “พรพิทยาประสุทน์” ซึ่งได้แก่ตึก “สำนักธรรมวิจัย” ในปัจจุบัน
โดยมีข้าพเจ้าเป็นประธาน และท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นที่ปรึกษาเช่นเดิม
มีผู้เข้ารับการอบรมทั้งภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ วันละประมาณ ๔๐๐ รูป/คน
สมัยนั้นยังไม่มีเครื่องปรับอากาศ ปรากฏว่า มีพวกเด็กที่ติดตามพ่อแม่มาวิ่งเล่นกัน

ที่สนามหญ้า หน้าตึกธรรมวิจย (ซึ่งปัจจุบันเป็นที่จอดรถ) ข้าพเจ้าก็ได้ปรึกษากับท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณว่า เราจะแก้ไขปัญหาอย่างไรดี ในที่สุดก็ตกลงกันจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น เมื่อพ.ศ. ๒๕๐๑ โดยข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการ และมีท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นที่ปรึกษา โดยไม่มี “งบประมาณ” ให้เช่นเคย

ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้มีความวิริยอุตสาหะอย่างสูงส่ง ทำให้กิจการทั้งสำนักธรรมวิจย และโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เจริญรุ่งเรืองมาจนถึงทุกวันนี้ ต่อมาท่านก็ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ให้สำนักธรรมวิจยโดยมีบรรดาลูกศิษย์และท่านที่เคารพนับถือในตัวท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ช่วยกันบริจาคเงิน เพื่อผ่อนส่งค่าเครื่องปรับอากาศ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ มหาจุฬาฯ ได้ตกอยู่ในภาวะวิกฤตอย่างน่าเป็นห่วงยิ่งเกือบจะถึงความล่มสลาย เพราะช่วงนั้นข้าพเจ้าได้รับทุนให้ไปดูการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา และไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประเทศอินโดนีเซียเป็นเวลา ๕ เดือน เมื่อกลับมาถึงประเทศไทย ปรากฏว่ามหาจุฬาฯ ตกอยู่ในภาวะวิกฤตอย่างรุนแรง ข้าพเจ้ากับท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยวอุปเสณมหาเถระ) ซึ่งขณะนั้น เป็นพระราชาคณะที่พระเมธีสุทธิพงษ์ พร้อมกับท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่ปรึกษา ต้องประชุมปรึกษาหาวิธีแก้ปัญหากันอย่างหนักหน่วง ในช่วงเวลาอันจำกัด เพราะข้าพเจ้าจะต้องเดินทางไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเยล ประเทศสหรัฐอเมริกา บางคืนแทบไม่ได้หลับนอนกัน เพราะต้องเดินทางไปพบอธิการบดี ซึ่งอยู่ที่วัดอุดมธานี จังหวัดนครนายก ตามปกติเราจะต้องเดินทางกลางคืน ประมาณเวลา ๓-๔ ทุ่ม กว่าจะกลับถึงกรุงเทพฯ ก็สว่างพอดี และในที่สุดเราก็สามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ ซึ่งต้องขอยกย่องท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่ท่านมิได้ทอดทิ้งข้าพเจ้า ไม่ทอดทิ้งมหาจุฬาฯ

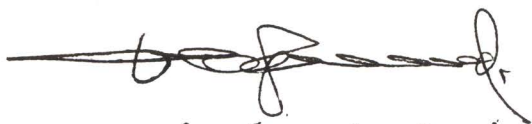
เมื่อกิจการของมหาจุฬาฯ เข้าร่องเข้ารอยอยู่ในภาวะปกติแล้ว ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็ได้ต่อสู้และพัฒนาแคมป์สน จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้เป็นที่ศึกษาธรรมะภาคปฏิบัติกับการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน จาก “ความไม่มีอะไร”

จนกระทั่งเป็นหลักเป็นฐานมีชื่อว่า “ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน” และมอบให้เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนับว่าเป็นศูนย์พัฒนาที่เป็นศักดิ์เป็นศรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอย่างยิ่ง โดยมีคุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการก่อตั้ง และสร้างสรรค์เป็น “หัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน”

ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงพูดได้อย่างเต็มปาก และด้วยความภาคภูมิใจในตัวท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่ข้าพเจ้าเคารพรักอย่างยิ่ง และภาคภูมิใจที่ได้เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งของท่าน และได้ท่านเป็นที่ปรึกษาในช่วงเวลาที่ข้าพเจ้าเป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงพ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งเป็นปีที่ข้าพเจ้าได้ลาสิกขาและไปรับราชการอยู่ที่ราชบัณฑิตยสถาน

ในวโรกาสที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดการจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ในวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓ นี้ ถ้าท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ จะได้รับทราบด้วยญาณวิถีใด ๆ แล้ว ข้าพเจ้าหวังว่าท่านอาจารย์คงจักได้อนุโมทนาในส่วนกุศลบุญราศีนี้อย่างแน่นอน และคงจะช่วยดลบันดาลจิตใจของบรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ให้ช่วยกันพิทักษ์รักษาและสร้างสรรค์ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้เจริญรุ่งเรืองสืบไปคู่กับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระพุทธศาสนาสมดังมโนปณิธานของท่านอาจารย์ตลอดไปเป็นนิรันดร์

จากศิษย์คนหนึ่งของท่านอาจารย์

(นายจ่านงค์ ทองประเสริฐ)

ราชบัณฑิต

ราชบัณฑิตยสถาน ในพระบรมมหาราชวัง

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

ศิษย์มจร. รุ่นแรกของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ครูผู้ให้แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬา ฯ มาตลอดเวลา

ในบรรดาอาจารย์เก่าแก่ของมหาจุฬา ฯ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็เป็นอีกท่านหนึ่งที่จะไม่กล่าวถึงไม่ได้ เพราะตลอดเวลาชีวิตของท่าน ท่านได้อุทิศตัวให้แก่มหาจุฬา ฯ มาตลอดเวลา

เท่าที่ทราบ อาจารย์ได้เข้ามาสอนที่มหาจุฬา ฯ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๖ ตามคำชักชวนของพระมหาบุญเลิศ ทอดตสุทฺธิ ผู้เป็นเพื่อนสนิท ซึ่งปัจจุบันก็คือพระเดชพระคุณพระสุเมธาธิบดี องค์อธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ รูปปัจจุบัน และองค์นายกสภามหาวิทยาลัย มจร.

อาจารย์เข้ามาสอนพร้อมทั้งตั้งชื่อวิชาใหม่ขึ้น ๑ วิชา คือ วิชาธรรมประยุกต์ เนื้อหาหลักของวิชานี้ก็คือ อธิบายปฏิจจสมุปบาทในเชิงประยุกต์ โดยมีความรู้วิชาการสมัยใหม่เข้ามาเสริม ในขณะที่เดียวกันก็สอนฝึกสมาธิไปด้วย

พร้อมกับเข้ามาสอน ท่านก็ริเริ่มงานหลายต่อหลายอย่างให้แก่ มจร. อาทิ จัดตั้งสถานที่บรรยายธรรม ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสำนักธรรมวิจัย มีการบรรยายธรรมทุกวันพระและทุกวันอาทิตย์ นอกจากนั้นยังได้จัดตั้งโครงการสอนพุทธศาสนาแก่เด็กที่ตามพ่อแม่มาฟังธรรมในช่วงวันอาทิตย์ ซึ่งต่อมาก็ได้กลายมาเป็นโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ประวัติของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มจร. ในปัจจุบันไม่มีชื่ออาจารย์พร รัตนสุวรรณ ปรากฏอยู่เลย แต่กลับไปมีว่า สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ) ได้แบบอย่างมาจากลังกา จึงเห็นว่าน่าจะได้ศึกษาประวัติศาสตร์กันใหม่ เพราะครูอาจารย์ในรุ่นแรกก็ยังมีชีวิตอยู่ให้สอบถามกันได้ เช่น ท่านอาจารย์จ่านงค์ ทองประเสริฐ เรื่องนี้ขอฝากไว้ด้วย ไม่ใช่อะไรหรอกครับ เพียงแต่เราอยากให้ประวัติศาสตร์มันถูกต้อง และจะเสียหายอะไรหรือไม่หากจะบอกว่าคนไทยของเราคิดขึ้นมา

ต่อมา อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็ยังได้ทำงานใหญ่ต่อไป คือ สร้างศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้นที่ ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์ เพื่อหวังให้เป็นที่ปฏิบัติธรรม แล้วยกให้ มจร. โดยที่ท่านบุกเบิกทำเองทุกอย่าง รวมทั้งหาเงินสร้างเองด้วย ทำให้มองเห็นว่า พระธรรมของพระพุทธเจ้าน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก เพราะฆราวาสที่สอนธรรมะอย่างอาจารย์พร เมื่อบอกบุญใครเพื่อการนี้ก็จะมีผู้ร่วมบุญด้วยเสมอ ประมาณค่าใช้จ่ายแล้วน่าจะเกิน ๒๐ ล้านบาท

งานชิ้นสุดท้ายที่อาจารย์พรทำให้แก่ มจร. คือ การชำระคัมภีร์อรรถกถา ขณะที่ มจร. กำลังชำระพระไตรปิฎกอยู่นั้น อาจารย์พร พร้อมด้วยคณะของท่าน เห็นว่าน่าจะมีการชำระคัมภีร์อรรถกถาควบคู่ไปด้วย จึงชักชวนนักวิชาการและบอกบุญลูกศิษย์ให้เข้ามาร่วมด้วยช่วยกัน จนในที่สุดก็เสร็จทันได้ฉลองพร้อมกับพระไตรปิฎกฉบับ มจร.

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้จากโลกนี้ไปแล้ว และคงมีชีวิตอยู่ในโลกของโอปปาทิกะอย่างสุขสงบ โดยทิ้งผลงานอันทรงคุณค่าและทำได้ยากไว้ให้แก่บุคลากรของ มจร. ได้รักษาพัฒนาและสืบต่ออาจารย์ แม้จะไม่ใช่ผู้จบจาก มจร. แต่มาเป็นครูของบุคลากรใน มจร. และสร้างประโยชน์ให้แก่ มจร. บางทีอาจจะยิ่งกว่าเราที่เป็นลูก มจร. ด้วยซ้ำ ขออาจารย์จงสถิตอยู่ในสวรรค์ชั้นฟ้าช่วงกาลนาน

ผศ.รท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ คัดลอกจากเรื่อง “ไหว้ครู” วารสารสมาคมนักศึกษเก่ามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับที่ ๔ เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๔๒ หน้า ๑๓

รำลึกถึงอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีโอกาสชมโทรทัศน์รายการ “สุภาพจิต” หรือจะเป็นรายการชื่อใดจำไม่ได้แน่ แต่ที่จำได้แน่นอนคือผู้บรรยายธรรมรายการนี้ได้แก่ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ สีลาการพูดตลอดจนเนื้อหาสาระในคำบรรยายของท่านกระทบใจผู้ฟังอย่างแรง ทำให้ต้องติดตามฟังคำบรรยายของท่านตลอดมา ในที่สุดพยายามหาทางติดต่อทำความรู้จักกับท่าน จนได้ทราบว่าท่านเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาธรรมประยุกต์ อยู่ที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อันเป็นวิทยาลัยสงฆ์ตั้งอยู่ในวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และยังบรรยายธรรมให้ประชาชนฟังทุกวัน อาทิตยที่อาคารธรรมวิชัย บริเวณลานอโศกในวัดมหาธาตุอีกแห่งหนึ่งด้วย จึงติดตามฟังการบรรยายของท่านเรื่อยมา ความประทับใจในหัวข้อธรรมะที่ท่านสอนทำให้เกิดความคิดว่า ถ้าคนเราเข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าในแง่ที่จะเกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมอย่างจริงจัง จะช่วยยกระดับจิตใจเขาให้ห่างจากบาปอกุศลได้อย่างแท้จริง จึงเรียนเชิญท่านไปบรรยายพิเศษให้นักเรียนชั้น ม.ศ. ๔-๕ ฟังที่โรงเรียนปริญาทิพย์ สัปดาห์ละครั้ง ตั้งแต่ปี ๒๕๐๔-๒๕๑๐ พอดีโรงเรียนยุบเลิกชั้น ม.ศ. ปลาย ประกอบกับอาจารย์ไม่มีเวลาว่างพอ การบรรยายให้นักเรียนฟังในครั้งนั้นจึงจำต้องหยุดลงอย่างน่าเสียดาย เป็นที่น่าสังเกตว่าผลการสอนของอาจารย์ทำให้นักเรียนรุ่นนั้นเข้าใจข้อธรรมะเบื้องต้น อันเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง จนสามารถนำพาชีวิตของเขาให้ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นอย่างดีทุกคน

แม้ท่านจะมีได้ไปสอนที่โรงเรียนปริญาทิพย์แล้ว ผู้เขียนก็ยังสนใจไปฝึกสมาธิที่บ้านของท่านอยู่เป็นประจำ ทั้งยังได้อ่านหนังสือที่ท่านเขียนไว้หลายเล่มด้วยกัน จนเห็นว่าท่านมีความตั้งใจแน่วแน่ที่จะเป็นผู้ชี้ทางเดินที่ถูกต้องแก่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ยิ่งทราบประวัติความเป็นมาของท่านที่ได้ทุ่มเทอุทิศชีวิตทั้งหมดเพื่อเป็นพุทธบูชา ก็ยิ่งทำให้เกิดความศรัทธา เลื่อมใส เคารพ รักใคร่ ต้องการมีส่วนร่วมในงานอันมีคุณค่าของท่านด้วยสักคนหนึ่ง แม้ท่านจะละงานอันเป็นอมตะ

ของท่านในโลกนี้ไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ บรรดาสาธุศิษย์ทั้งหลายยังคงมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะสืบสานงานของท่านต่อไปอีกนานเท่านาน

ในวาระครบ ๒๕ ปี ของการสถาปนาศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ถือเป็นวาระสำคัญของบรรดาสาธุศิษย์ทั้งหลายของท่าน อาจารย์พร จะได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความกตัญญูทวาทิตต่อท่านอาจารย์ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แม้เราจะได้เรียนรู้อะไรมากมายหลายอย่างจากท่าน แต่ไม่มีใครเลียนแบบท่านได้เลย ยกตัวอย่าง เช่นการหลีกเลี่ยงสังคมเพื่อการศึกษาพระไตรปิฎกให้แตกฉาน เป็นเวลานานถึง ๖ ปี อันแสดงถึงการมีความเพียรอย่างอุกฤษฏ์ การแสดงจุดยืนในการสอนเรื่องวิญญาณอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นจนตลอดชีวิต การทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย และโดยปราศจากลาภสักการะใด ๆ

ท่านไม่เคยสอนในสิ่งที่ตัวเองทำไม่ได้ ผิดกับผู้คนในสมัยนี้ที่ชอบตั้งตนเป็นอาจารย์อบรมสั่งสอนผู้อื่นในสิ่งที่ตนเองก็ยังไม่เข้าใจลึกซึ้ง และยังปฏิบัติไม่ได้ด้วย จากตัวอย่างเพียงเล็กน้อยที่กล่าวถึง ก็เกินพอที่จะสดุดีท่านว่าเป็นพุทธศาสนิกชนตัวอย่าง เป็นนักรบบุญที่เราได้พบในยุคนี้ เป็นอุบาสกผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ดีเยี่ยมแห่งศตวรรษที่ ๒๕

ทักษิณี บุรุษพัฒน์
โรงเรียนปริยญาทิพย์
ถนนรางน้ำ ราชปรารภ
กรุงเทพมหานคร

สืบสานเจตนารมณ์อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ในวันเสาร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ นี้ ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนงานธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดงานฉลอง ๒๕ ปี ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ขึ้น ณ ศูนย์แห่งนั้น ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในงานนี้ผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งเป็นคณะศิษยานุศิษย์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือที่ระลึกขึ้น โดยส่วนหนึ่งของหนังสือเป็นงานเขียนของศิษยานุศิษย์ที่เขียนถึงอาจารย์พร

ผมในฐานะเป็นลูกศิษย์คนหนึ่งของอาจารย์พร จึงใคร่ขอเขียนถึงท่านอาจารย์ดังต่อไปนี้

ผมได้รู้จักอาจารย์พรมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๙ เมื่อผมยังเป็นนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ตลอดเวลา ๒๗ ปี นับถึงเวลาที่อาจารย์เสียชีวิต และอีก ๗ ปี นับถึงปัจจุบันนี้ ผมมีความรู้สึกยินดีอยู่เสมอที่เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์ และยินดีที่ได้สืบสานของอาจารย์ต่อมา ในฐานะที่เป็นรองประธานมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ ยิ่งวันเวลาผ่านไปมากเท่าไร ผมก็ยิ่งรู้สึกว่ อาจารย์เป็นนักพัฒนาศาสนาที่หาใครเทียบไม่ได้ตลอดชั่วอายุประวัติศาสตร์ของชาติไทย เพราะอาจารย์มีสไตล์การทำงานของตัวเองที่ไม่มีใครเหมือนและไม่เหมือนใคร โดยเฉพาะคำสอนของอาจารย์มีสาระที่เข้าใจง่าย และเป็นคำสอนที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับสถานการณ์ใกล้ตัวอยู่เสมอ

คำสอนของอาจารย์พร มีเจตนารมณ์ที่จะใช้ในการพัฒนาศาสนาที่มีอยู่ในใจของเราทุกคน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของอาจารย์ที่ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้น ถ้าฟังดูเผิน ๆ คำว่า “ศูนย์พัฒนาศาสนา” จะมีความหมายไปในทำนองว่า ศาสนาพุทธของเรายังไม่ดีครบเครื่องสมบูรณ์ จะต้องได้รับการพัฒนาอีก จึงต้องตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้นมา แต่ความจริงคงไม่ใช่เช่นนั้น เพราะศาสนธรรมคำสอนของสมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมเป็นของดีและสมบูรณ์สูงสุดอยู่แล้ว ไม่มีทางที่ใครจะพัฒนาอะไรได้อีก ยกเว้นว่าผู้นั้นจะเป็นตัวพระพุทธร่องค์เสียเอง คำว่า

“ศูนย์พัฒนาศาสนา” จึงมีความหมายถึงสถานที่ที่จะพัฒนาศาสนธรรมในใจของคน
ใครผู้ใดก็ตามที่เข้ามาสู่ศูนย์แห่งนี้ ควรจะกลับออกไปพร้อมด้วยศาสนาในจิตใจที่ได้
รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับผม ผมกล้าพูดอย่างมั่นใจเต็มที่ว่า อาจารย์พรได้พัฒนาศาสนา
ในใจผมให้ดีขึ้นมาก และเมื่อผนวกกับพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ผมได้รับการฝึกฝน
เล่าเรียนมาในทางโลกแล้ว ผมเห็นว่าอาจารย์พร เป็นนักวิทยาศาสตร์ทางจิตใจที่
ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่ง เพราะคำสอนของอาจารย์เป็นขั้นเป็นตอน มีเหตุมีผล และมี
หลักการที่ลงตัวเข้ากันได้กับประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของคนเรา ยิ่งเรามี
ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาในชีวิต และเรานำคำสอนของอาจารย์พร
มาจับดู ก็ยังเห็นว่าคำสอนนั้น ๆ เป็นความจริงที่แน่นหนามั่นคงยิ่งขึ้นทุกที
พร้อมกับในขณะเดียวกันศาสนาในจิตใจของเราก็ได้รับการพัฒนาสูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

คำสอนของอาจารย์พร ได้พัฒนาศาสนาในจิตใจของผู้คนในเมืองไทยมา
มากแล้ว บัดนี้ น่าจะถึงเวลาที่เจตนารมณ์ของอาจารย์จะได้รับการสืบสานต่อไปใน
ระดับนานาชาติ เพื่อที่ผู้คนทั่วโลกจะได้รับการพัฒนาโดยทั่วถึงกัน ซึ่งในปัจจุบัน
ศูนย์พัฒนาศาสนาที่ได้รับรองรับกิจกรรมดังกล่าวอยู่บ้างแล้ว เช่น การใช้ศูนย์ ฯ เป็น
สถานที่ฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ และการที่ศูนย์เปิดกว้างสำหรับการ
ปฏิบัติธรรมของชาวต่างประเทศ ทั้งที่เป็นภิกษุและฆราวาส เป็นต้น ทว่าต่อไป
กิจกรรม “วิเทศสัมพันธ์” เช่นนี้ คงจะต้องมีมากขึ้น และเป็นขั้นเป็นอันยิ่งขึ้น

กิจกรรมดังกล่าวสำหรับศูนย์พัฒนาศาสนา เท่าที่พอจะมองเห็นและนึกได้
ในขณะนี้ ก็มี เช่น การจัดฝึกปฏิบัติสมาธิและวิปัสสนาสำหรับชาวต่างประเทศ ซึ่ง
อาจจะจัดร่วมกับวัดมหาธาตุ ฯ หรือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ฯ การจัดฝึก
อบรมปริยัติธรรมสำหรับชาวต่างประเทศ โดยอาจร่วมกับมหาวิทยาลัยทางฝ่าย
ฆราวาส และการจัดหลักสูตรการศึกษาในระดับนานาชาติร่วมกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นต้น

ผศ.ดร.พรชัย พัชรินทร์ตะกุล

๔๘ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๗๕ แยก ๖/๑

บางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทร. ๔๓๕-๓๔๑๑, (๐๑) ๘๔๔-๐๕๙๐

๒๕ ปีที่ผมร่วมสร้างแคมป์สนไว้ดักพระ

ผมไม่เคยเป็นศิษย์เก่ามหาจุฬาฯ ไม่เคยเกี่ยวข้องกับมหาจุฬาฯ ไม่เคยศึกษาด้านพระศาสนาจากสถาบันใด ๆ แต่เป็นเด็กวัดหลายต่อหลายวัด ทั้งใน กทม. และต่างจังหวัด แบบอาศัยกินข้าววัด เคยบวชให้แม่ได้เกาะชายผ้าเหลืองอยู่ ๙ วัน ในระหว่างบวชก็ดูหนัง ฟังเพลง ฟังนิยาย โดยไม่ได้ศึกษาธรรมใด ๆ บวชตามประเพณี สมัยเรียนหนังสือจนได้ทำงาน ก็สูบฝิ่นกินเหล้าไปตามเรื่อง อย่างน่าเสียดายชีวิตและเวลา

ผมมาเกี่ยวข้องกับแคมป์สนในช่วงแรก ๆ ของการบุกเบิกเรื่อยมาจนปัจจุบัน ช่วยทำงานสารพัด ขับรถยนต์ ขุดดิน ปลูกต้นไม้ ถางหญ้า ดับไฟป่า ฯลฯ ช่วยอาจารย์พร “ปลูกสร้าง” แคมป์สนโดยไม่คิดจะได้สิ่งใดตอบแทน แต่สิ่งที่ผมได้นั้นกลับมีคุณค่ามากกว่าที่คิด ได้ทั้งร่างกาย จิตใจ ได้ทำวัตรเช้า เย็น ฝึกสมาธิ

ผมจำไม่ได้ว่า อาจารย์พรหรืออาจารย์ศิริ พุทธศุภร์ เคยพูดว่า ในสมัยพุทธกาล พระเจ้าอชาตศัตรูสร้างวัดไว้ “ดักพระ” การสร้างวัดสร้างวามิได้เป็นเรื่องของพระ พระจึงไม่ต้องวิตกกังวลเรื่องเงินทองและการก่อสร้าง ได้ใช้เวลาเพื่อการปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ สมกับเป็นผู้ที่เห็นภัยในวัฏฏสงสาร พระจึงบรรลुकุณวิเศษกันมากมายในสมัยพุทธกาล

กว่า ๒๐ ปีที่ผมมาช่วยทำงานที่แคมป์สน เราได้ดักพระที่มาปฏิบัติธรรมได้มากมาย ถึงกว่าหมื่นรูป ทั้งพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ พระธรรมทูตสายต่างประเทศ พระภิกษุผู้มาอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็กและศาสนิกในศาสนาอื่น ด้วยความภาคภูมิใจที่ตัวเองได้มีส่วนเป็นผู้ก่อการปลูกสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน ผมคิดเอาเองว่า คงไม่มีใครมากนักที่โชคคิมหาศาล ที่จะมีโอกาสทำบุญกับพระสงฆ์เป็นหมื่น ๆ รูป เลยนั่งคำนวณทางคณิตศาสตร์เล่น ๆ เพื่อให้เกิดรำเริงบันเทิงใจ ในกุศลของตนเอง

พระสงฆ์ ๑๐,๐๐๐ รูป ถวายภัตตาหารวันละ ๒ ครั้ง (ไม่รวมเบรคบายและค่า) ก็จะเป็น ๒๐,๐๐๐ ครั้ง อบรมครั้งละ ๗ วัน เท่ากับ ๑๔๐,๐๐๐ ครั้ง/มือ ถ้าได้มีโอกาสใส่บาตรพระวันละ ๑ องค์ ก็ต้องใส่เป็นเวลาถึง ๑๔๐,๐๐๐ วัน เท่ากับ ๔๐๐ ปี แต่ผมได้เวลาแค่ ๒๕ ปีเท่านั้นเอง นับว่าประหยัดเวลาอย่างยิ่ง

ผมได้เรียนรู้คำสอนของพระพุทธองค์ตลอดเวลาที่มาแคมป์สน จากอาจารย์พรในขณะที่จูงสมาธิเข้าเย็น ตอนค่ำผมจะรับหน้าที่ขับรถไปรับพระจากกุฏิ ด้านหอประชุมมาเสวนาธรรม ที่เรือนยาวที่พวกเราพักเป็นประจำ พวกเราพลอยได้รับความรู้ไปด้วย บางปีมีพระมาจำพรรษาอยู่กว่า ๑๐ รูป ที่ได้เปรียญธรรม ๔ ประโยคก็มีมาก ผมฟังการสนทนาธรรมแล้ว ผมจึงรู้ว่าอาจารย์พรมีความเชี่ยวชาญทางธรรมะเป็นเลิศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระไตรปิฎก ผมว่าหาตัวจับยากจริง ๆ

ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น ได้แทรกซึมเข้าไปในจิตใจของผมวันแล้ววันเล่า และได้ซึมซับเข้าไปในหน่วยงานฝึกอบรมของผมด้วย “ทีมธรรมทูต” ที่ผมตั้งเอง ก็ได้ตระเวนฉีดเชื้อ เพาะเชื้อทรัพย์ภายในให้ข้าราชการในหน่วยงานของผมนับเป็น พัน ๆ คน ผมเลยได้รับตำแหน่ง “มหา” ที่อธิบดีของผมตั้งให้อีกตำแหน่งหนึ่ง

มีคนถามผมว่า คุณไปแคมป์สน คุณได้อะไร ผมก็ได้แต่บอกว่า อย่างน้อยที่สุด ผมก็มีความสุข ที่มีชีวิตอิสระเสรีภายในอ้อมกอดของธรรมชาติ ไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของเวลาและเงินตรา ต่างจากสภาพของที่ทำงานราวฟ้ากับดิน และผลพลอยได้ก็คือความอดได้ ทนได้ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ พอใจในสถานภาพของตนเอง รู้จักมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะไม่ทำให้เราเร้าร้อน แม้จะไม่ได้ทำให้ชีวิตเลอเลิศ แต่ผมก็ประสบความสำเร็จในชีวิตราชการพอสมควร เป็นที่ยอมรับนับถือในสังคม ผมเป็น “พี่อาด” เป็น “อาจารย์” เป็น “หัวหน้า” เป็น “มหา” เป็น “ผอ.” เหล่านี้ล้วนเป็นผลพวงจากบุญกุศลที่ได้ทำมานั่นเอง

แคมป์สนได้เดินทางมาถึงปีที่ ๒๕ ผมเห็นต้นไม้ที่ปลูกไว้ด้วยมือตนเอง เจริญงอกงาม อีกบรรดาลูกสนน้องสนและไม้ป่านานาพันธุ์ ที่พยายามรักษาไว้ ก็เจริญเติบโต เป็นร่วมเงาสำหรับพระภิกษุสงฆ์ ที่มาปฏิบัติธรรม

ผมฝันเห็นแควมบีสน มีหมู่สงฆ์ชวักไขว่ หนาแน่นไปด้วยปราชญ์ทุกชาติทุกศาสนา พวกกันศึกษาค้นคว้าเผยแพร่วลัทธิธรรมคำสอน ฝันเห็นแควมบีสนเป็นสำนักตักกศิลาทางพระศาสนาที่ผู้คนมุ่งมาร่ำเรียน ฝันเห็นแควมบีสน มีอาคารที่ก่อสร้างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ฯลฯ

... ผมตื่นมาเขียนข้อความนี้ด้วยน้ำตาแห่งความตื่นตัน ดีใจที่ได้มีส่วนสร้างบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ นึกคิดคราใด ใจก็เป็นสุข

ผมเสียดายที่ อาจารย์พร ไม่ได้มีชีวิตอยู่ถึงฉลวง ๒๕ ปี แต่ผมเชื่อว่าแควมบีสนจะต้องเดินทางต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง แม้อีก ๒๕ ปี จะยังอยู่อีกยาวไกล ใครจะสืบทอดดูแลแควมบีสนก็ตาม ก็อย่าลืมคำสั่งของอาจารย์ที่ขอให้บำรุงดูแลเอาใจใส่พระสงฆ์ที่มาปฏิบัติธรรม ให้ดีที่สุด อย่าให้มีอะไรขาดตกบกพร่องเป็นอันขาด

แควมบีสนเพชรที่ได้รับการเจียรนัยแล้วอย่างสมบูรณ์ด้วยฝีมืออาจารย์พรที่ทุ่มเทให้ทั้งชีวิต บัดนี้ เพชรได้ถูกหีบยี่นให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว ขอท่านผู้บริหารโปรดอย่าใส่ไว้เพียงในตู้ แต่ขอฝากให้จัดหาเรือนแหวนมาประดับ เพื่อให้เพชรเม็ดนี้ส่องประกายแวววาวในพระพุทธศาสนา สืบต่อไปให้นานแสนนาน ...

ร.ต. สอาด แก้วเกษ

อดีตผู้อำนวยการ กองฝึกอบรม กรมส่งเสริมสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ระลึกถึงพระคุณท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

นับเป็นมงคลชีวิตของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง ที่ในชีวิตนี้ ได้พบธรรมจากอาจารย์ผู้มีสัมมาทิฐิ ซึ่งทางสว่างของชีวิตให้กับข้าพเจ้า

ประมาณกลางปี พ.ศ. ๒๕๐๑ มารดาของข้าพเจ้าได้ชวนให้ไปฟังธรรมซึ่งท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ สอนธรรม นักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ณ ดิกรโรงเรียนพรวิद्याประสุตน์ ซึ่งตั้งอยู่ในวัดมหาธาตุ บรรยายตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.

ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนโคง ฟังอยู่หลังห้อง รู้สึกขณะนั้นว่ามาเรียนเข้าไป เพราะผู้เรียนมีแต่เด็กอายุประมาณ ๗-๑๔ ขวบ หัวข้อที่บรรยายคือ ปฏิจจสมุปบาท ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนเลย จึงสนใจฟังและจดคำบรรยายไว้เท่าที่จะจดได้ด้วยความตั้งใจ

ต่อมา เมื่อสร้างตึกธรรมวิจย ข้าพเจ้าก็ได้มาเรียนธรรมประกอบการฝึกสมาธิในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ในหัวข้อ พุทธปรัชญา หลักสูตร ๖ เดือนจบแล้วขึ้นต้นใหม่ ในวันเสาร์และอาทิตย์ เรียนจนอาจารย์เลิกสอนที่ตึกธรรมวิจยแล้วมาสอนที่บ้าน ก็ตามมาเรียนและติดตามงานของท่านอาจารย์ตลอดมาจนหมดอายุขัยของอาจารย์

วิธีสอนธรรมของอาจารย์ คือ สอนธรรมให้เข้าใจเรื่องชีวิต เริ่มจากเรื่องเบญจขันธ์ก่อน วิญญานคืออะไร ฯลฯ กล่าวถึงหัวข้อปฏิจจสมุปบาท การบังเกิดขึ้นของชีวิต จะต้องอาศัยปัจจัยอะไรบ้าง หลักแห่งปฏิจจสมุปบาท ไม่เพียงแต่จะอธิบายให้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ของชีวิตเท่านั้น แต่สามารถจะอธิบายให้เข้าใจถึงความเร้นลับต่าง ๆ ของธรรมชาติ หรือบรรดาปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติอีกด้วย

ข้าพเจ้ามีความรู้สึกในขณะนั้นว่า วิชาชีพที่เราเรียนจบมาจนได้ปริญญาอย่างภาคภูมิใจนั้น ไม่มีความหมายกับสาระของชีวิตเลย ธรรมที่ได้รับการศึกษานี้คือที่พึ่งที่แท้จริงของชีวิต ทำให้เข้าใจชีวิตตลอดสาย เราเดินทางผิดมานานแสนนาน เราฟุ้งซ่าน สำคัญชีวิตไม่ถูกต้อง ชีวิตจึงววน จนจะสายเสียแล้ว ข้าพเจ้าจึง

รีบตักดวงความเข้าใจด้วยการเรียนธรรมประกอบการฝึกสมาธิ ขณะอาจารย์บรรยาย หูจะอยู่กับการฟังอย่างเดียว เมื่อบรรยายจบ อีกประมาณ ๓๐ นาที จะหมดเวลา อาจารย์จะให้เข้าสมาธิ และอธิบายธรรมในสมาธิอีกทีหนึ่ง

ต่อมาในต้นปี ๒๕๐๒ อาจารย์จัดสอนวันธรรมดา ช่วงเช้าก่อนไปทำงาน ประมาณ ๗.๐๐ - ๙.๐๐ น. และเลิกงาน ๑๗.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. ข้าพเจ้าก็สมัครเรียนอีก

ข้าพเจ้าตั้งใจศึกษาจนได้พบความสงบในสมาธิ และเห็นสภาพจิตของตนเองขณะจิตสงบว่า มีกิเลสอะไรบ้าง การเกิดดับของจิต ซึ่งถ้าไม่เข้าสมาธิจนถึงขั้นหนึ่งแล้ว จะไม่รู้จักตัวเองเลย

ขอกราบพระคุณท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่ได้ชี้ทางสว่างของชีวิตไว้ให้แล้วแต่จะเลือกเดินเอาเอง เราจะมีชีวิตอยู่แบบไหน ทางมืด ๆ หรือทางสว่างตามพระพุทธรูปที่ว่า

มคฺคานภูจฺงคิโก เสฏฺโจ	สจฺจานํ จตุโร ปทา
วิราโค เสฏฺโจ ฌมฺมานํ	ทิปทานญจ จกฺขุมา
เอเสว มคฺโค นตฺถญฺโถ	ทสฺสนสฺส วิสุทฺธิยา
เอตฺถหิ ตุมฺहे ปฏฺิปปชฺชถ	มารเสนปปโมหนํ
เอตฺถหิ ตุมฺहे ปฏฺิปปนฺนา	ทุกฺขสฺสนนฺตํ กริสฺสถ

บรรดาทางทั้งหลาย ทางซึ่งมีองค์แปด เป็นทางประเสริฐสุด บรรดาสิ่งจะทั้งหลาย สิ่งซึ่งมีสี่บาท เป็นสิ่งจะประเสริฐสุด บรรดาธรรมทั้งหลาย วิราคธรรม เป็นธรรมประเสริฐสุด บรรดาสัตว์สองเท้าทั้งหลาย พระตถาคตผู้มีดวงตาเป็น ผู้ประเสริฐสุด

ทางนี้เท่านั้น ทางอื่นไม่มี เพื่อความบริสุทธิ์แห่งทัศนะ ท่านทั้งหลาย จงเดินไปตามทางนี้ ซึ่งเป็นทางที่จะทำให้มารและเสนามารเกิดหลงทาง

แล้วเรากำลังหลงทางกันเพียงไหน เท้าไร ?

วันเพ็ญ อมรสิทธิ์

๒๒ ตรอกเสถียร ถนนราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร

อาจารย์พร ผู้อยู่ในดวงใจของพวกเราชั่วนิรันดร์

๒๗ ปีของอาชีพทำทัวร์ โดยเฉพาะทัวร์ธรรมยาตรา ทำให้ดิฉันโชคดีได้พบครูบาอาจารย์ เกจิอาจารย์เก่ง ๆ ทั่วประเทศ

แต่ดิฉัน รักและเทิดทูนบูชา “อาจารย์พร รัตนสุวรรณ” มากที่สุด ใคร ๆ มักจะถามว่าดิฉันปฏิบัติธรรมที่ไหน ดิฉันภูมิใจที่จะบอกว่าเป็นศิษย์ “สำนักอาจารย์พร รัตนสุวรรณ”

ครอบครัวของเราชอบฟังธรรมจากอาจารย์ ชอบวิธีการพูด การสอนที่ ยอดเยี่ยมมาก อาจารย์พูดธรรมยาก ๆ ให้ฟังง่าย ๆ เข้าใจง่าย ๆ เรื่องที่พูดมักจะ ตรงใจที่อยากรู้อยู่พอดี อาทิเช่น ดิฉันกำลังสนใจเรื่องนิพพาน ค้นคว้าจากหนังสือ คอยถามครูบาอาจารย์ที่รู้จัก บ่ายวันหนึ่ง ที่กุสินารา อาจารย์พรแสดงธรรมเรื่อง ปรีนิพพานสูตร ตอนหนึ่งว่า “ชายหนุ่มได้ข่าวสาวสวยมากนางหนึ่ง อยู่บนหอคอย งามช่าง แต่ไม่รู้สาวเธออยู่บ้านหลังไหน หนุ่มอยากได้ยลโฉมนางงาม ได้เที่ยวแบก บันไดเดินตามหาบ้านสาวสวยโดยไม่มีจุดหมาย เปรียบเสมือนคนไต่ยีนข่าวนิพพาน แบกบันไดจะปีนไปหานิพพาน จะถึงนิพพานได้หรือ”

ฟังแล้ว ใจเลย

เอ็น.ซี.ทัวส์ ที่เชี่ยวชาญอินเดียทุกเส้นทาง เพราะอาจารย์พร เป็นผู้บุกเบิก เส้นทางใหม่ให้ตลอดเวลา ตั้งแต่สมัยก่อตั้งบริษัทใหม่ ๆ อาทิเช่น

- เส้นทางสายลขิม - ดาจีลิ่ง (หิมาลัย)
- กัตมันฑู โภครา - ลุมพินี ทางรถยนต์ (หิมาลัย)
- ฤาษีเกษ - หะริตทวา - เดราดูน - มัสซูรี (หิมาลัย)
- จัดทัวร์คนไทยคณะแรกไปนมัสการ ท่านโสบบา..... และได้เข้าพบ เป็นส่วนตัวทั้งคณะ
- เส้นทางอินเดียใต้ มัตราส - กานจีปุ - มหาปาลีปุรัน - ไมเซอร์

สำหรับเส้นทางสังเวชนียสถานสี่ตำบล อาจารย์นำคณะลูกศิษย์ไปปฏิบัติธรรมหลายครั้ง แม้กระทั่งก่อนอาจารย์จะละร่าง อาจารย์ก็ยังวางแผนจะไปปฏิบัติธรรมที่กรุงสวัดดี

ทุกครั้งที่ดีฉันได้เดินทางไปปฏิบัติธรรมกับคณะของอาจารย์ ดิฉันจะพยายามซึบซับธรรมจากอาจารย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

แม้กระทั่งเมื่ออาจารย์พรละร่างไปแล้ว แต่สำหรับลูกศิษย์ “อาจารย์พรยังอยู่” อาจารย์ยังเป็นที่พักของเราเหมือนเดิม ยามทุกข์ใจไม่รู้จะบอกคนอื่นอย่างไร เราก็บอกอาจารย์ ยิ่งแก้ปัญหาไม่ตกก็ขอให้อาจารย์ช่วยแนะนำ ธุรกิจไม่ดีก็ปรึกษาอาจารย์ ฯลฯ และทุกครั้ง อาจารย์ก็ช่วยเราเหมือนปาฏิหาริย์ อาทิเช่น

ดิฉันต้องไปติดต่องานสำคัญมากที่นิวยอร์ก ยังมีดบาดด้าน เป็นทุกข์ใจสารพัดอย่าง ในระหว่างนั่งเครื่องบิน หลับตาทำสมาธิ ก็ได้พบอาจารย์ในสมาธิได้เล่าให้อาจารย์ฟัง เสมือนนั่งคุยตอนที่อาจารย์ยังอยู่ในกายเนื้อ ว่าดิฉันกำลังจะไปไหน ไปทำอะไร มีปัญหาอะไร จะให้อาจารย์ช่วยอะไร

พอถึงนิวยอร์ก เชื้อหรือไม่ ! ทุกอย่างเหมือนเทวดาจัดสรรค์ ! ที่มีดก็สว่างที่นึกว่าไม่ได้ ก็ได้ ทุกอย่างง่ายดาย ฝรั่งที่ไม่เคยรู้จัก ก็ช่วยเหลือตั้งญาติสนิท ดิฉันอยู่อเมริกามานาน ยังไม่เคยเจอฝรั่งที่มีน้ำใจ ช่วยเหลือมากขนาดนั้น งานจึงสำเร็จ ๑๐๐ % เกินความคาดหมาย เพราะความเมตตาของอาจารย์

“อาจารย์พรอยู่ในดวงใจของครอบครัวเพียรธรรม แม้นกระทั่งวันตายมาเยือน คุณพ่อของดิฉัน อายุ ๙๗ ปี ก่อนสิ้นลมดิฉันเปิดเทพธรรมของอาจารย์พร เทปสวดสรรเสริญพระพุทธรูป สวดพระคาถาชินบัญชรให้ฟัง คุณพ่อโคมาเป็นพัก ๆ แต่ก็ได้เจ็บปวดทรมาน เวลาคุณพ่อรู้สึกตัว ดิฉันจะพูดข้างหูคุณพ่อว่า

“คุณพ่อคะ ถ้าคุณพ่อจะละร่าง คุณพ่อไม่ต้องกลัวนะคะ นวลเรียน “อาจารย์พร” แล้ว อาจารย์พรเป็นเทพอยู่สรวงสวรรค์ อาจารย์จะคอยรับคุณพ่อ จะพาคุณพ่อไปบ้านใหม่ที่สวยงาม มีเพื่อน ๆ มากมาย”

“คุณพ่อพยักหน้า พอใจ และรับคำว่า จำ” แล้วคุณพ่อก็จะโคมาต่อ พอรู้สึกตัวดิฉันก็จะบอกคุณพ่อซ้ำ ๆ เช่นเดิม พร้อมทั้งให้ฟังเสียงสวดมนต์ และ

นำห้องอิติปิโส ซึ่งคุณพ่อห้องอยู่เป็นประจำ ให้คุณพ่อมั่นใจ สบายใจว่า “อาจารย์พร” จะคอยรับอยู่ และจะคอยชี้ทางให้คุณพ่อ ทางข้างหน้า ชีวิตใหม่ไม่น่ากลัว บ้านใหม่จะสวยงามอบอุ่นปลอดภัย จนกระทั่งคืนสุดท้าย คำสุดท้าย พ่อถามย้าว่า “อาจารย์ชื่ออะไรนะ” ดิฉันบอกว่า “อาจารย์พร จ๊ะพ่อ” คุณพ่อพิมพ์ “อาจารย์พร” คืนนั้นก่อนอรุณจะรุ่ง คุณพ่อก็กินลมอย่างสงบ ขอบพระคุณอาจารย์พรที่เมตตา แม้กระทั่งวันสิ้นลมของศิษย์

ความเป็นผู้ให้ของอาจารย์พรนั้น มากมายจนเหลือจะกล่าว ความเป็นครูทางธรรมนั้น อาจารย์ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง การปฏิบัติธรรม การดำเนินชีวิต ที่ศิษย์ทุกคนจะเห็นด้วยตนเองว่า อาจารย์พรนั้น ถึงทั้งปริยัติและปฏิบัติ

อาจารย์ได้มอบกายถวายชีวิตให้กับพระศาสนาและชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาที่แคมป์สน พวกเราลูกศิษย์ทุกคนรวมทั้งญาติทุกยอด ทราบทุกเมล็ด หินทุกก้อน ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์มาตลอด ๒๕ ปี นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ได้ร่วมเป็นสักขีพยานและขออนุโมทนากับความเสียสละ ความเหนื่อยยาก ในการฟันฝ่าอุปสรรคยากแค้นนานาประการ มาจนถึงทุกวันนี้ และผู้ที่เป็นกำลังสำคัญยิ่งอีกท่านหนึ่ง ที่ช่วยเหลืองานของอาจารย์พร มาตลอดจนเป็นศูนย์พัฒนาศาสนาที่สมบูรณ์แบบในวันนี้ คือ อาจารย์ศรีเพ็ญ จัตุหะศรี ซึ่งเป็นผู้สานฝัน สืบทอดเจตนารมณ์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ สืบไป พวกเราลูกศิษย์จะร้อยเรียงเคียงข้างกัน ช่วยอาจารย์ศรีเพ็ญ เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์และระลึกถึง “อาจารย์พร” ผู้อยู่ในดวงใจของเราชั่วนิรันดร์

โอฬาร – นवलจันทร์ เพียรธรรม

เอ็น ซี ทราเวล เซ็นเตอร์ บริษัท จำกัด

๑/๔-๕ เพชรบุรี ๑๕ ถนนเพชรบุรี

เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

โทร. ๒๕๓-๙๔๙๔, ๒๕๒-๑๐๔๐ โทรสาร ๒๕๔-๗๔๔๙, ๖๕๓-๗๐๕๐

ขุมทรัพย์ที่มอบไว้ให้

ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน ได้ก่อตั้งดำเนินงานยั่งยืนยาวนานมาจนครบ ๒๕ ปี จึงเป็นวาระมงคลที่จะจัดงานฉลองสมโภช ข้าพเจ้าในฐานะศิษย์ ขอถือโอกาสพื้นความหลังย้อนอดีตรำลึกถึง ผู้ก่อตั้งสร้างสถานที่แห่งนี้ ด้วยความเคารพรักอย่างสูง

ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้รับเชิญให้มาเป็นอาจารย์สอนวิชาธรรมประยุกต์แก่พระนิสิต คณะพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ อาจารย์ได้ใช้เวลาในวันว่างไปสอนนักเรียนตามโรงเรียนตลอดจนประชาชนในที่ต่าง ๆ ด้วยการทำงานเผยแพร่ตามสถานที่หลายแห่ง เป็นเหตุให้ชักจูงเด็ก และประชาชนเข้าวัด ได้ตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และสร้างงานสอนในแผนกธรรมวิจย วัดมหาธาตุ ได้แสดงปาฐกถาธรรมเป็นประจำทุกวันเสาร์-อาทิตย์ โดยไม่เคยขาดเลย เป็นระยะเวลานับสิบปี

อาจารย์พร ได้เล่าให้ฟังว่า ท่านลาสิกขาจากสมณเพศ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๙๔ เนื่องจากสุขภาพไม่ดี แล้วได้ไปปฏิบัติธรรมอยู่บนภูเขาสูง ของจังหวัดเชียงใหม่ จากการที่ท่านได้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก แล้วนำไปใคร่ครวญตรึกตรอง พิสูจน์ทดลองปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เป็นเวลา ๑๐ เดือน ทำให้เกิดความแจ่มแจ้ง มีความเชื่อมั่นเลื่อมใสศรัทธาเห็นคุณค่าของพระธรรมอย่างลึกซึ้ง ใคร่จะอุทิศตัว เพื่อการสอน เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ทั้งหมดตลอดชีวิต โดยไม่คิดไปประกอบอาชีพอย่างอื่น จะอยู่ด้วยศรัทธาของประชาชนอย่างเดียว

ท่านเริ่มงานเผยแพร่พุทธศาสนาแผนใหม่ โดยเริ่มต้นจากการสอนเรื่องวิญญูณ ซึ่งเป็นหัวข้อในเรื่องพุทธปรัชญา และหลักในปฏิจจสมุปบาท อาจารย์พร จะพยายามพูดย้ำในเรื่องวิญญูณ ซ้ำอยู่แทบทุกครั้ง โดยเฉพาะในหัวข้อ “มโน-ปุพฺพคฺมา ธรรมมา วิญญูณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งหลาย” จนได้รับการเปรียบเปรยตั้งฉายาว่า “อาจารย์พร วิญญูณ”

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ มีความเชื่อมั่นว่าเรื่องปฏิจจสมุปบาท กฎแห่งกรรม ตายแล้วเกิด เรื่องชาติหน้า เรื่องวิญญูณ เป็นเรื่องใหญ่ ที่จะต้องศึกษาค้นคว้าพินิจพิจารณาให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เหมือนหว่านพืช แห่งการเกิดปัญญา ให้มีเหตุผลในการดำเนินชีวิต

จะมีหลักการอันใดที่จะขจัดความทุกข์ยาก ความลำบากนานาประการ ดังที่โลกได้รับอยู่ทุกวันนี้ ดีไปกว่าการสอนให้คนเขามีศีลธรรมเกิดจากตัวเอง ท่านให้ข้อคิดไว้ว่า ถ้าเราเข้าถึงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงแล้ว จะต้องมึจิตใจสงบ อยู่เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะหรือเหตุการณ์ใด ๆ จะสามารถเพิ่มพูนสมรรถภาพ ให้แก่ตัวเองได้อย่างมากด้วยการฝึกสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ และจะเกิดความต้านทานต่อความชั่วที่เกิดขึ้นในจิตใจ สามารถควบคุมตนให้อยู่ในศีลธรรมได้ โดยไม่ต้องอาศัยพระวินัยหรือกฎหมายบ้านเมือง

อาจารย์พร เป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินภายนอก เมื่อเดินทางจากบ้านเกิด จังหวัดอุตรดิตถ์ มาบวชเป็นสามเณร ที่วัดมหาธาตุฯ ญาติพี่น้องได้รวบรวมเงินมอบให้มา ๑๒ บาท เสียค่ารถไฟ ๖ บาท คงเหลือเงินติดตัวมา ๖ บาท การมีทรัพย์สินในหรืออริยทรัพย์ คือคุณงามความดี ท่านคงได้สะสมไว้มาก เหมือนการสร้างบารมี คือการสร้างฐานะให้กับตัวเองที่มีผลแน่นอนยั่งยืน เป็นการสร้างชีวิตภายในให้มีความสมบูรณ์ขึ้นโดยลำดับ เช่น ความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่การงาน พยายามทำงานทุกอย่างด้วยความเข้มแข็งอดทน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และคิดช่วยเหลือผู้อื่น ท่านจึงสามารถสร้างผลงานที่มีคุณค่ายิ่งใหญ่ได้มาก

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ อาจารย์พร ได้เดินทางแสวงหาสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรมของเขาวงกต ท่านได้รับอนุญาตจากเขตการทางพิเศษโลก ให้ใช้สถานที่บริเวณแคมป์สน ในเนื้อที่ ๒,๐๒๙ ไร่ ที่ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก (ปัจจุบันอำเภอเขาค้อ) จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ต่อมาในปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้น เพื่อเป็นสถานที่เผยแพร่การสอนการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสามเณรและฆราวาสผู้ใคร่ในธรรม

งานก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และงานสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา เป็นงานที่ลำบากยากแค้นแสนสาหัส จากสถานที่ที่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ ๔๐๐ กว่ากิโลเมตร สถานที่แห่งนี้เคยเป็นป่าดงดิบ แต่ในขณะที่อาจารย์พรเข้าไปพบ ป่าไม้ถูกทำลายไปเกือบหมด เหลือเพียงป่าสนอยู่บางส่วน รถเข้าไม่ถึง ไม่มีถนนมีแต่ทางคนเดิน ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟ อาจารย์พรต้องใช้ความอดทนพยายามอดสาเห วิ่งเดินติดต่อหาปัจจัย รวมทั้งติดต่อสถานที่ราชการ เอกชน คณะศิษย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ให้มาช่วยกันสร้างสถานที่ของศูนย์พัฒนาศาสนาจนสำเร็จ ให้เป็นศูนย์รวมการศึกษาการปฏิบัติธรรม ของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ตรากตรำทำงาน ต่อสู้ปัญหามาได้ ๑๘ ปี นับแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๓๖ ท่านก็ล่วงลับดับสังขารเข้าสู่ภุมิทิพย์ แล้วคณะศิษย์ก็ได้สืบสานงานต่อมา

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นผู้มีความตั้งใจ มีศรัทธามั่นคงที่จะเผยแพร่หลักธรรมในพระพุทธศาสนา มีแรงใจที่จะก้าวไปข้างหน้า มีความเข้มแข็งต่อสู้สิ่งที่ยาก ไม่ยอมพ่ายแพ้ ตั้งใจพิจารณาว่าสิ่งใดมีคุณประโยชน์ ก็จะทำไปไม่คลอนแคลน ไม่แปรปรวน มีความกล้าหาญ บากบั่นพากเพียรไม่เปลี่ยนแปลงอุปมากับดวงดาวหรือดาวประกายพริ้วที่โคจรไปตามเส้นทางที่แน่นอน

ชีวิตท่านเป็นตัวอย่างของคนที่มีคุณค่าอนันต์ ท่านเกิดมาเพื่อเป็นผู้เสียสละเป็นผู้ให้ ได้มอบขุมทรัพย์ให้ไว้ คือ หลักธรรมที่นำมาสอนเป็นแสงสว่างทางปัญญา เพื่อการเดินทางชีวิตของเราจะมีแสงธรรม คือพระรัตนตรัย เป็นดวงประทีปส่องทางตลอดไป ให้สันติสุขอันถาวรแพร่ไปในมนุษยชาติโดยทั่วกัน

ผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์

สำนักคัมภีร์ทางวิญญูญาณ

๔๗/๒ ถนนสามเสน บางลำภู

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

อาจารย์พร ผู้ถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนา

ผมได้มีโอกาสพบอาจารย์พรครั้งแรก เมื่อกว่า ๓๐ ปีล่วงมาแล้ว เวลาได้เปลี่ยนแปลงหลายสิ่งหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ได้จากพวกเราเข้าสู่ภุมิติพิภยี่ หลายปีแล้ว สิ่งที่ผ่านมาไปแล้วไม่อาจหวนกลับคืนได้ ผมยังนึกเสียดายที่ไม่ได้ตัดวงความรู้หรือซักถามปัญหาหลักธรรมทางพุทธศาสนากับอาจารย์เท่าที่ควร คงเป็นเพราะว่า ผมยังไม่รู้ถึงคุณค่าอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าผมไม่ได้ศึกษาธรรมะเหมือนนักศึกษาทั่วไปที่เป็นนักศึกษาอย่างแท้จริง แต่ในใจผมก็คือลูกศิษย์ของอาจารย์พรคนหนึ่ง ผมเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์ในฐานะที่อาจารย์เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทางพุทธศาสนา และชี้ทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่ผม แม้ผมไม่ได้เรียนรู้อย่างนักศึกษา แต่ผมก็ได้เรียนรู้และเกิดความมั่นใจว่า ผมจะดำเนินชีวิตต่อไปข้างหน้าอย่างไรที่มั่นคงและถูกต้อง ผมต้องการชีวิตที่ไม่ลำบากจนเกินไป รอดพ้นจากเหตุเภทภัยทั้งปวง ต้องการเป็นผู้มีสติปัญญา มีบุญบารมีพอสมควร สิ่งเหล่านี้ผมมั่นใจแล้วด้วยแนวคำสอนทางพุทธศาสนาที่อาจารย์เป็นผู้จุดประกายขึ้นในชีวิตของผม

มีผู้คนอีกจำนวนมากที่ยังไม่เคยรู้จัก และพูดคุยกับอาจารย์พรโดยตรง แต่ก็ไม่ยากจนเกินไปที่จะรู้จักกับอาจารย์พรในขณะนี้ หนังสือและเทปธรรมะที่อาจารย์ได้บันทึกไว้ มีอีกมากที่ผู้มาทีหลังสามารถเรียนรู้ว่าอาจารย์พรนั้นคือใคร ใครก็ตามเมื่อได้อ่าน ฟัง และปฏิบัติตามแนวที่อาจารย์พรได้สอนแล้ว เมื่อนั้น เขาก็จะได้รู้จักอาจารย์พรได้ดี อาจดีกว่าผมเสียอีก

การเรียนรู้ทุกอย่างไม่ว่าทางโลกและทางธรรม ย่อมต้องการครูบาอาจารย์ทั้งสิ้น เพื่อให้การเรียนนั้นมีความก้าวหน้า ผมมีความมั่นใจว่า ถ้าเราตั้งใจอ่าน ตั้งใจฟัง และตั้งใจปฏิบัติ เราจะเกิดความมั่นใจและรู้สึกได้ด้วยตนเองว่า ชีวิตของเราเองดีขึ้น อนาคตข้างหน้ามั่นคงแน่นอน เพราะเหตุนี้ ผมจึงมีความเคารพและระลึกถึงอาจารย์พร เป็นอย่างยิ่ง

ผมได้เรียนรู้เรื่องบุญและบาป เรื่องกุศลและอกุศล และเรื่องวิบากจาก คำสอนของอาจารย์ จึงมีผลให้ผมเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้หลักคำสอนของ พระพุทธเจ้า จากตำราต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น การศึกษาเรื่องชาดกต่าง ๆ ของพระ โภธิสัตว์ การศึกษาพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน มีสิ่งมหัศจรรย์ เกิดขึ้น ซึ่งคนยุคปัจจุบันไม่เข้าใจ และเข้าใจไม่ถึง ก็จะเข้าใจมากขึ้น และมีผลทำให้ การเข้าถึงพระรัตนตรัยได้ดียิ่งขึ้น

แม้การนั่งฝึกสมาธิ ผมยังทำไม่ค่อยได้ แต่ก็ไม่มองข้าม ยังถือว่าเป็นสิ่ง สำคัญยิ่ง ฉะนั้นทุกครั้งที่ในชีวิตประจำวัน ผมจะไม่ลืมคำว่าสมาธิ ทำอะไรให้รู้สึกตัว ไว้เสมอ ตามคำสอนของอาจารย์ และได้พยายามเตือนตัวเองอยู่เสมอ ให้มีสติ โดยเฉพาะมีสติกับลมหายใจ เพราะอาจารย์เคยบอกว่า อาจารย์คอยทุกคนอยู่ที่ลม หายใจ ผมตั้งใจว่าผมจะพยายามต่อไป

ไม่มีสิ่งใดที่ผมจะแสดงความกตัญญูทเวทีได้ดีเท่ากับว่า ผมจะปฏิบัติตน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรมที่สูงขึ้น เพื่อให้โลกพัฒนาไปในทางที่ดี และถูกต้อง ส่งพลังนี้ ไปถึงอาจารย์ ขอให้อาจารย์พรโปรดรับรู้ว่า ลูกศิษย์คนนี้ ยังระลึกถึงอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ไม่เสื่อมคลาย

ชัชชัย จันทร์ศุกฤกษ์

๒๙๔/๑๘-๒๐ ถนนเจริญกรุง

แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม

กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๒๐

อาจารย์พรยังอยู่ ... ในความรู้สึกรักของข้าพเจ้า

หนึ่งในบรรดาบทสวดมนต์ที่คณะศิษย์ของท่านอาจารย์พร ต้องสวดอยู่เป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะหลังจากสวดบททำวัตรเช้าแล้วก็คือบทมงคลสูตร ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสตอบเทวดาองค์หนึ่งที่มาทูลถามปัญหาเรื่องอะไรเป็นมงคลว่า

“อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญจ เสวนา
ปูชา จ ปุชณียานํ เอตมฺมงฺกลมฺตฺตมํ ฯเปฯ”

แปลว่า

“ไม่คบคนพาลทั้งหลาย คบบัณฑิตทั้งหลาย
บูชาบุคคลผู้ควรบูชาทั้งหลาย นี่เป็นมงคลอันสูงสุด” เป็นต้น

คำว่า “เสวนา” หรือ “คบ” ในภาษาธรรมคือในความหมายของธรรม แตกต่างจากความหมายในภาษาคน คือในความเข้าใจของคนโดยทั่วไป เพราะมิใช่มีความหมายแต่เพียงว่า คบหาสมาคมด้วย หรือรู้จักมักคุ้นกันในฐานะเพื่อน หรือในฐานะของคนที่รู้จักชอบพอกันสนิทสนมกันเท่านั้น แต่หมายถึงการยอมรับหรือการรับเอาความคิดเห็น ปฏิบัติ และแนวทางปฏิบัติ หรือหลักการดำเนินชีวิต หลักคำสอนของท่านผู้นั้นมาเป็นแบบฉบับของตนเอง ตัวอย่างเช่น เราเชื่อและยอมรับในความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เชื่อและยอมรับในธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ แล้วนำมาประพฤติปฏิบัติ ในความหมายของธรรมก็ถือได้ว่าเราได้ “คบ” หรือ “พบ” กับพระพุทธเจ้าแล้ว

ข้าพเจ้าได้มีโอกาส “คบ” หรือ “พบ” กับท่านอาจารย์พรถึง ๒ ครั้ง ๒ คราด้วยกัน โดยที่ยังไม่เคยรู้จักกับท่านเลย

ครั้งแรกที่ข้าพเจ้า “คบ” กับท่านนั้น ท่านอาจารย์ยังอยู่ในจอแก้ว คือพูดเรื่องสุขภาพจิตออกทีวี ตอนนั้นข้าพเจ้ายังเรียนหนังสืออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ (เทียบเท่า ม. ๒ ในปัจจุบัน)

การคบกันครั้งที่ ๒ แปลกกว่าครั้งแรก เพราะพบท่านอยู่ในหนังสือ ส.ค.ส. เล่มบาง ๆ ชื่อ “พาชื่น” ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่าคืนนั้น คุณอาซึ่งเป็นน้องสาวคุณพ่อ

ได้รับแจกหนังสือเล่มนี้ จากที่ทำงานและได้นำมามอบให้ข้าพเจ้าพร้อมกับกล่าวว่า “เอาไปอ่านดู” ข้าพเจ้าเปิดอ่านทันที และอ่านจบภายในคืนนั้น พอรุ่งเช้าก็เขียนจดหมายสั่งซื้อหนังสือทุกเล่มที่มีชื่อปรากฏอยู่หลังปกของหนังสือพาขึ้น

นับแต่นั้นมา ข้าพเจ้าก็ได้คบกับท่านอาจารย์ใกล้ชิดขึ้นเป็นลำดับจากการอ่านหนังสือเกือบทุกเล่มของท่านอาจารย์ อ่านแล้วอ่านอีกเพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาและเจตนาของผู้เขียน เพราะเรื่องต่าง ๆ ที่ท่านอาจารย์เขียนนั้นเป็นเรื่องที่ยากแก่การที่จะทำความเข้าใจได้ ด้วยการอ่านแบบผ่าน ๆ หรืออ่านเพียงครั้งเดียวแบบอ่านหนังสือประเภทสารคดีหรือนวนิยาย แม้ว่าท่านอาจารย์จะพยายามใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย แปลศัพท์บาลีทุกคำอย่างละเอียดประณีต เพื่อสะดวกแก่ผู้อ่านที่ไม่รู้ภาษาบาลี พยายามยกตัวอย่างหรืออุทาหรณ์ประกอบในทุกกรณีที่น่าจำเป็นและทำได้ เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของภาษาชัดเจนขึ้น หนังสือพาขึ้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ชีวิตของข้าพเจ้าและต่อมารวมทั้งครอบครัวด้วยเกิดการหักเหไปสู่ทางธรรมอย่างไม่ได้คิดฝันมาก่อน

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพบกับท่านอาจารย์พรจริง ๆ ก็ตอนที่ท่านมาสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาที่แคมป์สน เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ครั้งแรกที่พบตัว ท่านอยู่ในชุดคนทำงานหรือพูดให้ถูกต้องบอกว่า ชุดคนงาน (ใส่หมวกสาน) จำได้ว่ายังถามท่าน (ในชุดคนงาน) ว่าท่านอาจารย์พรอยู่ไหนครับ ท่านไม่ตอบแต่ชี้มือไปทางแคมป์ที่พัก พอดตกเย็นท่านให้คนมาเรียกให้ไปทานข้าว ถึงจำได้ว่าคนที่ใส่ชุดคนงานกับคนที่เขียนหนังสือพาขึ้นเป็นคนคนเดียวกัน

โดยส่วนตัว ท่านอาจารย์พร เป็นคนสมถะ เรียบง่าย ไม่พิถีพิถันในเรื่องการแต่งเนื้อแต่งตัว ในเรื่องอาหารการกิน ซึ่งผิดกับการทำงานของท่านโดยเฉพาะงานเขียนหนังสือและงานสอน ท่านจะต้องใช้ความละเอียดลออมากในการค้นหาหลักฐานที่มาของเรื่องที่จะเขียน จะไม่สรุปอะไรง่าย ๆ แบบรวบรัด และในการเขียนหนังสือบางเรื่อง ซึ่งต้องใช้เวลาในการค้นคว้าและใช้สมาธิในการเขียนแบบติดต่อกันจนจบเล่ม เช่น หนังสือพุทธวิทยาและหนังสือคู่มือการฝึกอานาปานสติ ซึ่งเป็นหนังสือชุดคู่แฝด กล่าวคือหนังสือพุทธวิทยามีความสำคัญในทางทฤษฎี ส่วนหนังสืออานาปานสติมีความสำคัญในทางปฏิบัติ และเป็นหนังสือประเภทวิชาการที่

ใช้เป็นตำราเรียนหรือเป็นหนังสืออ้างอิงได้ สำหรับหนังสือทั้งสองชุดนี้ แต่ละเรื่อง ท่านอาจารย์ต้องใช้เวลาเก็บตัวเขียนอยู่นานถึง ๖ เดือนเต็ม โดยไม่ทำงานอย่างอื่นเลยนอกจากนั่งสมาธิ คั่นคว่ำหลักฐานจากพระไตรปิฎกและอรรถกถา รวมทั้งตำรับตำราอื่น ๆ เพราะฉะนั้น งานเขียนของท่านอาจารย์จึงเป็นงานที่ประณีตและมีหลักฐานเชื่อถือได้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นว่า ข้าพเจ้าคบกับท่านอาจารย์ผ่านหนังสือธรรมะเรื่องต่าง ๆ ที่ท่านเขียน ซึ่งโดยมากท่านก็มักจะสอดแทรกเรื่องชีวิตส่วนตัวและความรู้สึกส่วนตัวของท่านในขณะที่กำลังเขียนเข้าไปในหนังสือเกือบจะทุกเล่ม ดังนั้น ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าหยิบหนังสือของท่านอาจารย์ขึ้นอ่าน ข้าพเจ้าจะมีความรู้สึกว่าคุณอาจารย์ได้มาอยู่ใกล้ ๆ หรืออยู่ต่อหน้าข้าพเจ้าจริง ๆ และด้วยความรู้สึกอันนี้ที่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดปิติทุกครั้งที่ได้เปิดหนังสือของท่านอาจารย์ออกอ่านและจะอ่านด้วยความเข้าใจอย่างดียิ่ง และบางครั้งถึงกับมีน้ำตาไหลออกมาโดยไม่รู้ตัว

หากจะมีคำถามเกิดแทรกขึ้นมาในตอนนี้ว่า ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์อะไรจากการที่ได้ “คบ” และ “พบ” กับท่านอาจารย์พร ข้าพเจ้าขอตอบว่าประโยชน์ที่ถือว่าสำคัญที่สุดและยิ่งใหญ่ที่สุดที่ข้าพเจ้าได้รับจากท่านอาจารย์ก็คือความรู้ความเข้าใจในเรื่องพุทธศาสนา ทั้งในส่วนที่เป็นหลักธรรมหรือทฤษฎีส่วน ๆ และในส่วนที่เป็นหลักปฏิบัติและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเพื่อไปสู่ความพ้นทุกข์ที่สุด

จริงอยู่ แม้ไว้ในทางธรรม ท่านอาจารย์พรจะไม่ใช่ครูคนแรกของข้าพเจ้า แต่ท่านอาจารย์พรจะเป็นครูตลอดกาลของข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้ายอมรับเอาคำแนะนำและคำสอนของท่านมาเป็นข้อวัตรปฏิบัติในชีวิตประจำวันมากที่สุดและรู้สึกว่า จะได้ผลดีที่สุดด้วย จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่านอกจากพระรัตนตรัย พ่อแม่ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกที่ให้ความคุ้มครองข้าพเจ้าและครอบครัวแล้ว ท่านอาจารย์พรรัตนสุวรรณ ย่อมเป็น “ปูชนียานัน” ในความรู้สึกของข้าพเจ้าตลอดไป

ด้วยจิตคารวะและรำลึกถึง

สุธรรม สุธาสิริกุล (ชิน มโนรังษี)

๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

อาจารย์พรที่ข้าพเจ้ากราบได้สนิทใจ

ย้อนหลังกลับไปเมื่อ ปีพ.ศ. ๒๕๑๙ ช่วงเวลานั้น ข้าพเจ้ามีปัญหาเรื่องการตัดสินใจที่จะทำการค้าขายส่วนตัว แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำได้สำเร็จหรือไม่? จึงได้ชวนภรรยาไปปรึกษาปัญหา กับอาจารย์พร ที่สำนักคั่นคว้าทางวิญญูณที่บางลำภู

ก่อนหน้านั้นหลายปี ข้าพเจ้าได้แต่อ่านหนังสือที่อาจารย์พร เขียนไว้หลายเล่ม จึงเกิดศรัทธาเชื่อถือในข้อเขียนเหล่านั้นเป็นอย่างยิ่ง ระยะนั้นเป็นช่วงที่อาจารย์พร ต้องเดินทางขึ้น-ลง ระหว่างกรุงเทพ ฯ-แคมป์สน เป็นประจำทุกปลายสัปดาห์วันเสาร์และวันอาทิตย์ เมื่อเสร็จจากการส่งงานควบคุมงานก่อสร้างที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน แล้วจึงเดินทางกลับมากรุงเทพ ฯ ช่วงดึกคืนวันอาทิตย์อย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งถึงสองเที่ยวประจำ

อาจารย์พร ได้แนะนำให้เขียนจดหมายเล่าถึงปัญหาที่จะถามฝากเอาไว้ก่อน แล้วค่อยกลับมารับคำตอบในวันธรรมดา ตามปกติวันธรรมดา อาจารย์พรจะอยู่กรุงเทพ ฯ ได้ไปสอนพระนิสิตที่มหาจุฬา ฯ ไปบรรยายธรรมตามสถาบัน หรือโรงเรียนต่าง ๆ และจะเขียนหนังสือตรวจต้นฉบับงานพิมพ์ และต้อนรับแขกที่จะมาถามปัญหาเรื่องส่วนตัวบ้าง หรือปัญหาของญาติพี่น้องบ้าง ถ้าหากเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ อาจารย์พรก็จะเมตตาให้ความช่วยเหลือโดยไม่เคยเรียกร้องผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น และผู้ที่เคารพนับถือ ศรัทธาในผลงานของอาจารย์พร ก็จะมาทำบุญร่วมงานก่อสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ตามวันสำคัญทางศาสนา

หลังจากปัญหาในเรื่องการค้าของข้าพเจ้าราบรื่นดีแล้ว ครอบครัวของข้าพเจ้าและลูก ๆ ก็ไปมาหาสู่ติดต่อ ช่วยเหลือทั้งด้านกำลังกายและกำลังทรัพย์ ช่วยงานของอาจารย์พร แบ่งเบางานของอาจารย์พร มาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาเกือบจะ ๒๔ ปีเต็ม

สำหรับงานก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาศาสนา ต.แคมป์สน (ถ้าว่าตามความเป็นจริงแล้ว) ต้องเป็นงานระดับของชาติจึงจะทำสำเร็จได้ เหตุผลคือต้องใช้บุคลากรผู้ทรงความรู้ มีประสบการณ์ในด้านสถาปนิกก่อสร้างหลายท่าน และต้องใช้ทุนทรัพย์หลายล้านบาท (ทุนทรัพย์ขณะนั้น) ซึ่งอาจารย์พร ก็มีทุนทรัพย์เล็กน้อยไม่พอเพียง ตลอดชีวิตของอาจารย์พร ท่านศึกษาค้นคว้าแต่พระไตรปิฎกและคัมภีร์อรรถกถา และสอนเผยแผ่แต่ธรรมของพุทธองค์ ไม่เคยทำงานในด้านอื่น แต่อาจเป็นด้วยบุญบารมีที่เคยสั่งสมมาหลายชาติก็เป็นได้ อาจารย์พร จึงไม่ย่อท้อต่อปัญหาทุก ๆ ด้านที่รุมเร้าเข้ามาไม่ขาดระยะ ตั้งแต่วันเริ่มต้นวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ (ถ้าหากท่านที่สนใจอยากทราบรายละเอียด กรุณาอ่านได้จากหนังสือการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งเขียนบันทึก โดยคุณศรีเพ็ญ จตุทะศรี)

พื้นที่ศูนย์พัฒนาศาสนามีบริเวณกว้างใหญ่ไพศาล มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่เศษ เป็นพื้นที่ป่าสนเดิมที่ชาวบ้านบุกรุกแผ้วถางปลูกไร่ข้าวโพด เมื่อดินเสื่อมโทรมแล้ว ก็โยกย้าย บุกรุกพื้นที่อื่นแผ้วถางต่อไป จนเป็นป่าโล่งเตียนเมื่อเริ่มแรกที่อาจารย์พร มาพัฒนาพื้นที่แคมป์สน ปัญหาคือยังไม่มีถนน ไม่มีไฟฟ้า อาจารย์พรต้องวิ่งเต้นขอร้องให้ศูนย์เครื่องมือกลตัดถนน ล้ำลอง เป็นถนนลูกรังที่จะให้รถสิบล้อหรือรถกะบะขนวัสดุเข้ามาบริเวณก่อสร้างได้ พื้นที่บริเวณก่อสร้างเป็นดินมีหลุม-บ่อ เจาะแฉะไปหมด (ไฟฟ้าของหลวงก็ยังไม่เข้ามาไม่ถึง) ผู้รับเหมาหลายรายปฏิเสธที่จะรับงานนี้ ผู้รับเหมาบางรายก็ทิ้งงานไม่ยอมทำต่อแต่อาจารย์พร ก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคนานัปประการ ใช้ปัญญาและขันติต่อสู้จนสำเร็จ นับเวลาได้ครบ ๒๕ ปี เบญจเทศพอดี

ธรรมที่อาจารย์พรสอนมักจะเน้นเรื่องของวิญญาณ เรื่องของเรา เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด อาจารย์พรมักพูดว่า ถ้าคนในโลกนี้ส่วนมากเชื่อเรื่องเวียนว่ายตายเกิด ก็จะมีความละอายเกรงกลัวต่อบาป จะทำความดีมากขึ้น การทำความชั่วร้ายต่าง ๆ ก็จะลดลง รัฐก็จะเสียบประมาณในการปราบปรามโจรผู้ร้าย

ก็จะลดน้อยลง โลกก็จะมีสันติสุขมากขึ้น แต่เพราะเหตุที่คนในโลกทั่วไปไม่ยอมศึกษาให้เข้าใจในเรื่องของวิญญูณ เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เรื่องปฏิจจสมุปบาท เรื่องกฎแห่งกรรม ที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้ว

อาจารย์พร มักสอนลูกศิษย์เสมอว่า ตัวเราเป็นผลพวงจากสิ่งที่เรานึก เราคิด เรากระทำ ถ้าพวกเรากระทำแต่สิ่งที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สิ่งที่เราทำนั้นก็จะป็นวิบากติดตามตัวไป เมื่อเราละกายเนื้อนี้แล้ว ก็จะนำเราไปภพภูมิที่สูงขึ้นต่อไป สำหรับผู้ที่ไม่เชื่อในเรื่องของวิญญูณ เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ก็หมายความว่า ไม่เชื่อการตรัสรู้ของพระพุทธองค์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีมิจฉาภิกขุติ ย่อมไม่มีโอกาสที่จะพ้นทุกข์ตามทางสายกลาง มรรคมืองค์แปดได้ พุทธพจน์ที่อาจารย์พรกล่าวเสมอ “ดูกรอานนท์ ถ้าวิญญูณจักไม่ก้าวลงสู่กรรมมารดา นามรูปจะพึงเกิดขึ้นได้หรือ” “ไม่ได้พระเจ้าข้า” “ฉะนั้น ตถาคตจึงกล่าวว่า วิญญูณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป”

หรือพุทธพจน์อีกบทที่กล่าวว่า “เพราะไม่เห็นอริยสัจ ๔ ตามความเป็นจริง เราและเธอทั้งหลายจึงเร่ร่อนไป ตลอดกาลอันยาวนาน บัดนี้ อริยสัจ ๔ นั้น เราตถาคตเห็นแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มีแล้วสำหรับเรา”

อาจารย์พร เป็นผู้ใช้ชีวิตอย่างสมถะไม่พิถีพิถันในเรื่องส่วนตัว ไม่สะสมทรัพย์สมบัติเพื่อตนเอง ที่อยู่หลับนอน ที่เขียนหนังสือ สวดมนต์ ก็รวมอยู่ในห้องพระ ใช้พื้นที่ไม่ถึง ๓ ตารางเมตร จากการที่อาจารย์พร มีโรคประจำตัว คือเป็นเบาหวาน อีกทั้งตรากตรำทำงานแข่งกับเวลาที่เหลืออยู่น้อยนิด เวลานอนหลับพักผ่อนไม่พอ จนล้มป่วยลงแล้วจากพวกเราไปสู่โลกทิพย์เข้าดรูว์ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

คงเหลือไว้แต่คุณงามความดี ความเสียสละให้แก่องค์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งจะหาขรรษาสที่ประพุดิเยียงอาจารย์พรได้ยาก นี่เป็นประสพการณ์ของข้าพเจ้า ซึ่งเขียนตามความเป็นจริง แต่เป็นเพียงส่วนน้อยนิดเท่านั้นเอง

เกร็ดความรู้เล็กน้อยที่ผู้เขียนทราบเกี่ยวกับการเดินทางของอาจารย์พรตลอดอายุขัยการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ศูนย์พัฒนาศาสนา ต.แคมป์สน อ.หล่มสัก อาจารย์พรเดินทางขึ้น-ลง แคมป์สน-กรุงเทพ ฯ อาทิตย์ละประมาณ ๑-๒ ครั้งเป็นประจำ ระยะทางไป-กลับ ประมาณ ๙๕๐-๑,๐๐๐ กิโลเมตร ตลอดเวลา ๑๙ ปี รวมระยะของการเดินทาง ประมาณ ๙๗๐,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐ กิโลเมตร (เท่ากับความยาวเส้นรอบวงของโลกเรา ๓ รอบกว่า)

แสดงถึงความตั้งใจแน่วแน่ ความอดทนอย่างยอดเยี่ยมของอาจารย์พรรัตนสุวรรณ ที่ต้องการจะสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาให้สำเร็จ เป็นศูนย์รวมการเผยแพร่งานปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นพลังของความสว่าง ความสงบให้บังเกิดความสันติสุข แก่ทุกคนในมวลมนุษยชาติ

ทวี ลีลาเวชบุตร
แองเจิ้ลเจมส์ ดุสิตธานี
กรุงเทพมหานคร

อาจารย์พรที่ข้าพเจ้ารู้จัก

ในสังสารวัฏอันยาวไกลจนหาเบื้องต้นและเบื้องปลายไม่ได้นั้น เราท่านทั้งหลายต่างอยู่ในความมืดมนอนธกาล ไขว่คว้าหาทางพ้นทุกข์ อยากรพบแต่ความสุขอันจีรัง ที่ไม่มีวันแปรผันเป็นอื่นตลอดชั่ววินิจนินตร์ แต่จะมีผู้ใดเล่าที่จะชักพาเราท่านให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอันนั้นได้โดยลำดับ ไม่ต้องเดินวกวนหลงทางชาติแล้วชาติเล่าจนระยะทางไม่อาจย่นสั้นได้บ้างเลย

ก็พระพุทธองค์เฝ้าเหล่า พระองค์ทรงเป็นผู้ค้นพบสัจธรรม ได้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ มีพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงเทศนาสั่งสอนนำพาสัตว์โลกให้พ้นจากสังสารสาคร เป็นจำนวนมากมายมหาศาลจนเกินจะกำหนด และเมื่อพระองค์ผู้เปรียบประดุจดวงตะวันดวงนั้น ได้ปรินิพพานลาลับจากโลกไปแล้ว จนบัดนี้เป็นระยะเวลา ๒๕๔๓ ปี ก็ได้ทรงมอบพระธรรมคำสั่งสอนไว้เป็นองค์แทนของพระองค์ให้แก่ชาวโลกไว้เป็นมรดก ซึ่งเปรียบเสมือนลายแทงที่จะพาเราท่านให้เดินทางไปสู่สันติสุขอันถาวรได้ในที่สุด แต่ลายแทงคือพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์นั้น ต้องอาศัยผู้รู้ ผู้แตกฉาน ผู้อาจหาญ ผู้เสียสละ ผู้มีความปรารถนาดีอย่างบริสุทธิ์ต่อชาวโลกอย่างแท้จริงเป็นผู้ตีความ เป็นผู้นำทางให้เราท่านได้เดินทางไป จึงจะไม่เสียเวลาหลงทางลองผิดลองถูกอยู่โดยไม่รู้จบ แต่ใครเล่าจะเป็นเพชรน้ำเอกประดับวงการพุทธศาสนาเมื่อนั้น ?

ในความรู้สึกของข้าพเจ้า ตลอดชีวิต **อาจารย์พร รัตนสุวรรณ** ท่านได้อุทิศชีวิตให้กับพระศาสนามาโดยตลอด ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ได้เสียสละแรงกาย แรงใจ เพื่อศึกษาค้นคว้าปฏิบัติธรรม และนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาแนะนำให้ทุกคนเข้าใจได้ถูกต้องโดยไม่มงายเกี่ยวกับเรื่องวิญญูณเป็นผู้สร้างชีวิต เรื่องโอบปาติกะ ซึ่งเป็นเรื่องชีวิตหลังความตาย เรื่องนรกสวรรค์ เรื่องสังสารวัฏ เรื่องกฎของกรรมว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพื่อศีลธรรมอันแท้จริง จะได้หยั่งรากลึกลงในจิตใจของมวลมนุษยชาติ สันติภาพอันถาวรก็จะบังเกิดขึ้น โลกนี้จะมีแต่สันติสุขตลอดไป

อาจารย์พร ยังได้เป็นผู้ดำเนินการชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยงเป็นแสงสว่างแก่ชาวโลกตลอดไป ได้สนับสนุนและอุปถัมภ์ให้พระนิสิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาฝึกอบรมที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ซึ่งตั้งอยู่ ณ ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดมา จนกระทั่งบัดนี้ และที่ศูนย์พัฒนาศาสนาฯ แห่งนี้เอง ย้อนหลังไปเมื่อ ๒๕ ปี ในเนื้อที่กว่า ๒,๐๐๐ ไร่ อาจารย์พรได้พัฒนาดำเนินการปลูกป่าสร้างพระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ถนน สถานที่ปฏิบัติธรรม หอประชุม โรงครัว กุฏิพระ หอพระธรรม ที่พักอาศัยของผู้ที่จะมาปฏิบัติธรรม ศาลากัมมัฏฐาน พระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง ขุดสระ ขุดบ่อบาดาล และอื่น ๆ อีกมากมาย จนกลายมาเป็นศูนย์ที่น่ารื่นรมย์ เหมาะแก่การที่จะเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป ดังที่ได้ประจักษ์ชัดมา จนถึงปัจจุบันนี้

อาจารย์พร ที่ข้าพเจ้ารู้จักมากกว่า ๓๐ ปีแล้ว จึงเป็นครูคนแรกและคนเดียวที่ข้าพเจ้า ครอบครัวยุ และญาติมิตรภูมิใจที่สุด ที่ได้อาจารย์เป็นผู้นำทางวิญญาน เป็นผู้ชักพาให้ได้พบแสงสว่างในชีวิตมีสัมมาทิฐิ ได้รับความสุขความเจริญมาได้ทุกวันนี้ ก็เพราะพระคุณของอาจารย์พร อาจารย์จึงเป็นผู้ที่ตายแต่ร่างกาย แต่จะไม่ตายไปจากจิตใจของข้าพเจ้า และมวลศิษย์ตลอดไป

ด้วยรักและเคารพอย่างสูงต่ออาจารย์

ชลิกา โรจนโกศล

ห้างทองเทพนำชัย เต่าปูน

กรุงเทพมหานคร

อาจารย์พร ยังอยู่ในความทรงจำอันประทับใจของข้าพเจ้า

อาจารย์พร คือ ครูผู้นำแสงสว่างแห่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์มาให้

ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่เหมือนกับหลาย ๆ ท่าน ที่ครั้งหนึ่งได้ยังชีวิตให้เป็นไป โดยไม่รู้มาก่อนว่า เรานั้นได้อยู่ในโลกแห่งความมืด เนื่องจากมีอวิชชาปิดบังไว้ ทำให้เห็นโลกไม่ตรงตามความเป็นจริง แต่มาบัดนี้ก็เริ่มจะมองเห็นโลกตามความเป็นจริง ขึ้นมาบ้างแล้ว บางครั้ง บางขณะ ก็โดยอาศัยพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสรณะที่พึ่ง อีกทั้งเป็นทางดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ เพื่อให้รู้แจ้งโลกตามความเป็นจริง

พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์สว่างเหมือนดวงประทีป ที่คอยส่องทางสว่างให้กับผู้คนในโลก โลกแห่งเบญจขันธ์ที่ผู้คนได้หลงสำคัญยึดถือเอาเป็นตัวตนของตน ด้วยอำนาจของอวิชชาที่หุ้มห่อจิตใจไว้ อวิชชาจึงเสมือนหนึ่งความมืดที่ปิดบังมิให้เห็นโลกคือ เบญจขันธ์นี้ตามความเป็นจริง

ยากนักหนาที่ใครจะพ้นจาก ทุกข์ ภัย นานัปการในโลกแห่งสังสาระนี้ไปได้ ด้วยสติปัญญาของตนเอง โดยมีต้องอาศัยแสงสว่างแห่งพระปัญญาญาณของพระพุทธองค์ เป็นเครื่องส่องนำทาง เว้นเสียแต่เหล่าพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น ผู้ประเสริฐ ผู้ตรัสรู้ ผู้ยังทุกข์ คือ ชาติ ชรา มรณะ ให้สิ้นไปด้วยตนเอง ในโลกสมัยที่ว่างเว้นจากพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ซึ่งเป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ส่วนเหล่าพระอริยสงฆ์สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธองค์นั้นเล่า ก็อาศัยพระธรรมเทศนานั้น เป็นเครื่องยังความมืดคืออวิชชา ให้หมดสิ้นไปได้ตามลำดับ แม้กัลยาณปุถุชนท่านใดที่มีความเลื่อมใสศรัทธาถือเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ หากว่าเป็นผู้ไม่ประมาท มีสติ สัมปชัญญะ ปรรวภาความเพียร ดำเนินตามทางที่ทรงแสดงไว้ในพระธรรมคำสอนแล้วไซ้ร ก็ย่อมยังชีวิตของตนไม่ให้เกิดทุกข์ภัยทั้งหลาย ให้สิ้นไปได้ในอนาคตกาลอย่างแน่นอน เหมือนเหล่าพระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลายที่ได้เป็นมาแล้วแต่อดีตทุกองค์

หากจะมีท่านผู้รู้ธรรมของพระพุทธองค์ท่านหนึ่งท่านใดที่เราท่านได้เคยประสบพบเห็นที่ได้เข้าถึงคุณของพระรัตนตรัย ซึ่งมีคุณเอนกอนันต์ต่อเหล่าสัตว์

ทุกรูปนามอย่างลึกซึ้งแล้ว ได้มีขันติวิริยะ ประกอบด้วยความเมตตา เผยแผ่ธรรมะ ของพระพุทธองค์ ตลอดชั่วอายุขัยของท่าน แม้จะเหนื่อยยาก ลำบาก สักปานใด ก็ตาม แต่ก็มีปณิธานที่มั่นคงแน่วแน่ ไม่เป็นอื่น ในอันที่จะสืบทอดพระสังฆธรรม ที่ได้มาจากการตรัสรู้ของพระพุทธองค์ ที่สำเร็จมาได้ด้วยพระบารมีที่สั่งสมมาถึง ลือสงไชยแสนกัป ในอดีตกาลอันนานแสนนานที่ผ่านมา ด้วยเพียงปรารถนาจักให้ พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์สว่างไสวในใจของทุกท่าน และสถิตสถาพรอยู่ คู่ชาติบ้านเมือง และอยู่คู่โลก สืบไปในภายภาคหน้าตราบนานเท่าอนันต์ อันจะยัง ประโยชน์สุขแก่อนุชนรุ่นหลัง ทุกชาติ ทุกภาษา สมดังพระพุทธประสงค์

ท่านผู้รู้ธรรม ผู้ทรงคุณท่านนี้ นามว่า **อาจารย์พร รัตนสุวรรณ** ครูผู้นำ แสงสว่างแห่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์มาให้แก่ข้าพเจ้าและทุก ๆ ท่านที่ ได้รู้ธรรมะ ที่ท่านแสดงไว้ นับได้ว่าเป็นความซาบซึ้งใจอย่างมากที่สุดจะพรรณนา และเป็นมหากุศลของเราท่านผู้เป็นศิษยานุศิษย์โดยแท้ ที่ได้มีโอกาสพบพานบุคคล เช่นท่านในโลกสันนิวาสนี้

ด้วยอำนาจบุญกุศลที่เราได้กระทำร่วมกันดีแล้ว ในท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ครูผู้ยังศรัทธาความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ให้บังเกิดขึ้นในใจของเรา ทุกท่านด้วยดีแล้ว จึงเป็นปัจจัยดลบันดาล ให้เราทุกท่านได้ประสบแต่สิ่งอันเป็น มงคลในชีวิต อีกทั้งมีประทับแห่งธรรมของพระพุทธองค์ที่ส่องนำทาง ในทางที่พระ พุทธองค์ทรงเสด็จไปดีแล้วพร้อมเหล่าพระอริยสาวก จวบจนกว่าจะล่วงพ้นจากทุกข์ ภัย ทั้งหมดทั้งสิ้นได้

ในหนทางแห่งนี้ เราได้มีอาจารย์พร ครูผู้เป็นที่รักและเคารพยิ่งนี้ คอย บอกรับ คอยจุดประทีป นำพาให้เราทุกท่านได้พบกับสันติสุขอย่างแท้จริง

นี่คือเรื่องราวของอาจารย์พรประการที่หนึ่ง ที่ยังอยู่ในความทรงจำอัน ประทับใจของข้าพเจ้า

สำหรับหลักธรรมคำสอนที่อาจารย์พร ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และนำมาเผยแผ่ให้พุทธศาสนิกชนได้รู้ธรรมนั้น ที่เป็นความ ประทับใจของข้าพเจ้ามีดังนี้

๑. หลักธรรมอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา คือหลักธรรมในเรื่อง “ปฏิจจสมุปบาท” และยังเป็นหลักธรรมที่สำคัญสำหรับใช้ในการเจริญวิปัสสนาเพื่อ บรรลุมรรคธรรมชั้นสูง

๒. หลักการปฏิบัติในเรื่องสมาธิ ใช้หลัก “อานาปานสติสมาธิ” เพื่อ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและคุณวิเศษจากสมาธิชั้นสูง

๓. ให้ความชัดเจนแจ่มแจ้งในหลักธรรมอันเป็นพื้นฐานด้านศีลธรรม ที่สำคัญอันจะขาดเสียมิได้ สำหรับบุคคลที่ยังประกอบด้วยกิเลสอยู่ ได้แก่

- การเวียนว่าย ตาย - เกิด ในสังสารวัฏมีจริง
- นรก - สวรรค์ หลังจากตายมีจริง
- โอบปาติกะ (ผี เทวดา เป็นต้น) มีจริง
- กฎแห่งกรรม มีจริงและเป็นปัจจัยสำคัญที่คอยส่งผลหรือบันดาล

ให้ชีวิตเป็นไปในลักษณะต่าง ๆ

- สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีจริง เป็นต้น

๔. ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ “วิญญาน” ตามความหมาย ในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งแตกต่างจากความหมายที่ชาวบ้านเข้าใจกัน และ แตกต่างจากความหมายของศาสนาอื่น

นี่คือหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่อาจารย์พรได้นำมาสั่งสอน ประการที่สอง ยังอยู่ในความทรงจำอันประทับใจของข้าพเจ้า

กิตติ รัตนศรีวิจิตร

ที่อยู่ ๑๖/๔๐๒ ซอยพิบูลสงคราม ๑๖ ถนนพิบูลสงคราม ต.บางเขน
อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐ โทร. ๙๖๖-๕๓๖๙

ที่ทำงาน บริษัท อาร์.เอ็กซ์. จำกัด
๙๓/๙๐ ซอยรัชดาภิเษก ๖๔ ถนนรัชดาภิเษก แขวงบางซื่อ
เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๙ ๑๐๘๐๐ โทร. ๙๑๐-๐๙๕๐ ต่อ ๓๒๑

คิดถึงอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ข้าพเจ้าได้มาปฏิบัติธรรมโดยการสอนของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่วัดมหาธาตุฯ นี้ โดยการชักชวนของคุณอารำพिंग กลั่นขยัน เมื่อพ.ศ. ๒๕๑๘ และตอนเย็นหลังเลิกงานแล้ว ก็มาสวดมนต์ นั่งสมาธิที่สำนักคั่นคว้าวินญาณ บางลำพู และได้ติดตามคณะอาจารย์พร ไปที่แคมป์สนในวันหยุดเสมอ

ที่แคมป์สนนี้ อาจารย์พร สอนสมาธิ และทำงานทุกอย่างด้วยตัวเอง ท่านเป็นผู้เสียสละและมีเมตตาสูง มีความรักเมตตาต่อลูกศิษย์เหมือนเป็นลูกหลาน มีความอาหารต่อความเป็นอยู่หลับนอน และอาหารการกินทุกอย่าง ตอนเช้าก่อนที่จะสอนสมาธิ อาจารย์จะชงเครื่องดื่มกาแฟ โอวัลติน แจกให้ลูกศิษย์ทุกคนจนครบ ซึ่งเป็นที่ประทับใจของลูกศิษย์ทุกคน (เคยเห็นแต่ลูกศิษย์จะบริการอาจารย์)

ทุกคนช่วยกันทำงานตามถนัด ช่วยกันปลูกต้นไม้สร้างป่าขึ้นมา ต้นสนเติบโตขึ้นมาสวยงาม มีไฟฟ้าไหม้ต้นไม้ทำให้อาจารย์เหน็ดเหนื่อยมากในการดับไฟ อาจารย์ก็ต้องปลูกต้นไม้ขึ้นมาใหม่ กว่าต้นไม้จะเติบโตได้สวยงาม ก็ต้องใช้เวลานานมาถึง ๒๕ ปี

คุณสอาดเขียนไว้ว่า

ณ สถานที่แห่งนี้ อาจารย์พร คือผู้ค้นพบ, ผู้บุกเบิก, ผู้หาทุนทรัพย์, เป็นคนงาน, เป็นหัวหน้าคนงาน, เป็นเกษตรกร, เป็นผู้ปลูกป่าภาคเอกชน, เป็นนักผจญไฟป่า, เป็นนักพัฒนา, เป็นสถาปนิก, เป็นวิศวกร ฯลฯ เป็นนักเผยแพร่ศาสนา, เป็นนักสอนธรรมประยุกต์ระดับ TOPTEN, เป็นนักเขียนหนังสือธรรมะระดับ TOPTEN, เป็นนักคั่นคว้าวินญาณ เป็นนักปฏิบัติ พร้อมกับสอนสมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวันแบบประยุกต์ อาจารย์พรเป็นครูผู้ต้องไหว้ลูกศิษย์ก่อน เพราะอาจารย์พรสอนพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์

การที่คุณสอาดเขียนไว้นี้เป็นความจริงทุกอย่าง แต่ความเป็นจริงอาจารย์มีความสามารถมากกว่านี้ สุดที่จะพรรณนา

อาจารย์นำธรรมะมาประยุกต์สอนให้เข้าใจง่ายขึ้น หนังสือที่อาจารย์เขียน
ทุกเรื่องล้วนมีประโยชน์ในการศึกษาปฏิบัติทั้งสิ้น ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น
ทำให้เป็นพื้นฐานที่จะปฏิบัติให้สูงขึ้นเป็นลำดับ

นับเป็นบุญวาสนาของข้าพเจ้ามากที่สุด ที่ได้มาเป็นลูกศิษย์อาจารย์พร
รัตนสุวรรณ ได้ฟังคำสอน ได้ฝึกสมาธิ ทำให้เข้าใจธรรมะมากขึ้น และเข้าใจเรื่อง
วิญญูณสร้างร่างกาย ทุกสิ่งเกิดจากใจสำคัญที่ใจ อาจารย์สอนให้ดำเนินชีวิตตาม
มรรคมีองค์แปด อาจารย์เป็นผู้ให้แสงสว่างอย่างแท้จริง ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตาม
มรรคแปดเพื่อบูชาคุณพระรัตนตรัย และอาจารย์พรที่เคารพรักยิ่งตลอดไป

ตนเตือนตนของตน	ให้พ้นผิด
ตนเตือนจิตตนได้	ใครจะเหมือน
ตนเตือนตนไม่ได้	ใครจะเตือน
ตนเตือนตนของตน	ให้พ้นภัย
ความสุขใด ๆ ไม่เลิศล้ำ	เหมือนสุขจากรสพระธรรมคำสั่งสอน
สมาธิละได้จากนิวรรณ์	ไม่ทุกข์ร้อนสุขสันติเบิกบานใจ
จะต้องสร้างคุณธรรมอื่นอีกด้วย	เพื่อได้ช่วยเสริมสร้างทางสดใส
ทางมรรคแปดประเสริฐยิ่งกว่าสิ่งใด	มุ่งเดินไปให้ถึงซึ่งนิพพาน

ด้วยความเคารพยิ่ง

สำอังก์ ยัมศิริ

๒๔ หมู่ ๑๐ ต. บางพรม
ถ. จรัลสนิทวงศ์ ๓๕ เขตตลิ่งชัน
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐

๒๕ ปีแห่งความทรงจำ

อันที่จริงข้าพเจ้าได้เข้ามาร่วมงานกับอาจารย์พร รัตนสุวรรณ และพีศรีเพ็ญ จตุทะศรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ โดยการมาทำหน้าที่เป็นพนักงานเรียงพิมพ์ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๘ อาจารย์พรเริ่มมาก่อสร้างแคมป์สน ข้าพเจ้าก็ได้ติดตาม มาช่วยกันสร้างป่าด้วยการปลูกต้นไม้ทุกชนิดที่อาจารย์ปลูก ความจริงข้าพเจ้าไม่ใช่ นักอนุรักษ์ป่าเลยในความรู้สึก แต่เมื่อมาได้ปลูกต้นไม้จริง ๆ จัง ๆ เข้าจึงทำให้รู้สึก รักต้นไม้ รักธรรมชาติขึ้นมาก เมื่อเกิดไฟไหม้ป่าที่แคมป์สนที่ไรทำให้ความรู้สึกหดหู่ เกิดขึ้นทุกครั้ง และก็ได้มีส่วนช่วยกันดับไฟทุกครั้งที่เกิดมีไฟไหม้ขึ้นขณะที่ข้าพเจ้า ยังอยู่ที่แคมป์ ๕

อาจารย์พรนอกจากจะเป็นเจ้านายแล้ว ยังเป็นผู้นำทางวิญญาณของ ข้าพเจ้าอีกด้วย เมื่อข้าพเจ้ามาทำงานใหม่ ๆ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะวิญญาณคืออะไร โอบปาดิกะคืออะไร คนเราเกิดมาจากอะไร แต่เมื่อทำงานไปนาน ๆ เรียงพิมพ์ หนังสือของอาจารย์ทุกเรื่องก็ว่าได้ เพราะอาจารย์เขียนหนังสือหวัดมาก คนอื่นอ่าน ไม่ออก แต่ข้าพเจ้าอ่านออกเลยเป็นการดีที่ข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือของอาจารย์โดยไม่ต้องตั้งหน้าตั้งตาอ่าน เลยได้เปรียบกว่าเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ

เมื่ออ่านและคิดตามคำสอนของอาจารย์จึงทำให้เข้าใจหลักการปฏิบัติธรรม ของชาวพุทธที่ถูกต้อง ไม่ท้อแท้ในยามที่ชีวิตเราถึงคราวต้องมีเคราะห์กรรมมาฉลุย ทำให้เข้าใจว่าเพราะเหตุใดเราจึงต้องประสบเคราะห์บ้าง โชคดีบ้าง จึงมีกำลังในการ ต่อสู้ชีวิตอย่างเข้มแข็งอดทน คิดว่าข้าพเจ้าได้ความเข้มแข็งจากอาจารย์พรมากที่สุด เพราะอาจารย์พรเป็นตัวอย่างในการสร้างชีวิตของความอดทน

ข้าพเจ้าเห็นอาจารย์ทำงานหนักโดยไม่คิดห่วงตัวเอง ห่วงแต่คนอื่น จะเห็น ได้จากตอนที่เราไปทำงานที่แคมป์ ๕ ด้วยกัน อาจารย์คิดแต่จะทำแต่งงาน ๆ โดยไม่เคยมีเวลาว่างเลย เวลาที่อยู่ที่แคมป์ ๕ เพียงวันครึ่ง คือวันเสาร์-วันอาทิตย์ อีกครึ่งวัน อาจารย์ทำงานได้มากมาย ขนาดฝนตกทำงานข้างนอกไม่ได้ อาจารย์ ยังชวนพวกเราเรือโนนเรือนี้จัดภายในอาคารบ้านพักให้เข้าที่เข้าทาง จนพวกเรา

ทุกคนพูดคุยกันเป็นที่สนุกสนานว่า ถ้าเห็นอาจารย์นุ่งผ้าขาวม้าใส่เสื้อกล้ามสะก้อเตรียมตัวรื้อของ-ย้ายของกันได้

นอกจากนี้อาจารย์ยังคอยดูแลพวกเราทุกคนเหมือนเป็นลูกหลาน เมื่ออยู่ที่แคมป์ ฯ ตอนเช้าอาจารย์จะชงน้ำเกลือแจกทุกคน ต้องกินกันคนละ ๒ แก้วนะ เมื่อกินกันครบแล้วก็จะชงกาแฟแจกอีกรอบหนึ่ง แล้วจึงพาพวกเราสวดมนต์ทำวัตรเช้า-นั่งสมาธิ พอตอนเย็นก็จะพาสวดมนต์ นั่งสมาธิ สนทนาธรรมกับพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ที่แคมป์ ฯ อาจารย์จะปฏิบัติอยู่อย่างนี้ทุกครั้งที่พวกเรามาทำงานร่วมกันที่แคมป์สนธิ จึงทำให้พวกเราได้ฟังธรรมบรรยายจากท่านอย่างมากมาย

ต่อมา เมื่ออาจารย์พำนำพระจากมหาจุฬา ฯ มาศึกษาภาคปฏิบัติที่แคมป์ ฯ นี้ตั้งแต่ปีแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ พวกเราพนักงานโรงพิมพ์จึงได้มีโอกาสมาร่วมงานทำบุญด้วยอีก ด้วยการมาจัดหาที่พักและทำอาหารถวายพระ รวมทั้งบริการงานต่าง ๆ ตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้พวกเราชาวโรงพิมพ์ทุกคนรู้สึกดีใจที่ได้มาทำงานที่โรงพิมพ์วิญญูณ เพราะนอกจากจะได้เงินเดือนแล้วยังได้บุญกุศลติดตัวมาอีกมากมายมหาศาล อย่างชนิดที่คิดว่า หากทำงานที่อื่นก็คงจะไม่ได้บุญมากเช่นนี้ เพราะจากการได้ทำบุญเลี้ยงพระปีละ ๓๐ กว่ารูป จนปัจจุบันนี้เป็นปีละ ๕๐๐ กว่ารูปแล้ว เป็นที่ปลาบปลื้มแก่พวกเรามากที่สุดที่ได้มีโอกาสทำบุญเช่นนี้ทุกปี

เมื่อข้าพเจ้าเกิดความท้อแท้หมดกำลังใจ ก็จะคิดถึงการทำงานที่เสียสละของอาจารย์พร ที่ข้าพเจ้าเห็นมาตลอดตราบเท่าที่ทำงานอยู่กับอาจารย์มา จนอาจารย์จากพวกเราไป ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์พรที่ข้าพเจ้าได้ประสบจะเป็นสิ่งที่อยู่ในความทรงจำและจะจารึกจดจำไว้ตลอดไปชั่วชีวิต.

สุนันท์ พันธุ์สำเนียง
โรงพิมพ์วิญญูณ บางลำภู
กรุงเทพมหานคร

กราบ..... อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

เก็บดวงดาวพรายพรายสุดปลายฟ้า
ร้อยมาลาด้วยรักแทนอักษร
กราบเคารพวิญญาณาจารย์พร
ขออาจารย์สุขสถาพรนิรันดร์

ณ แคมป์สน สุดไกลแนวไพรกว้าง
อาจารย์เป็นแบบอย่างเสกสร้างสรรค์
อาณาจักรพุทธศาสตร์ค่าอนันต์
เทอดสถาบันพระมหากษัตริย์ฉัตรปกไทย

ประดุกเพชรแพรวพราวสกาแสง
เจิดจรัสสำแดงสว่างไสว
เทพประทาน “พร เพชรในพงไพร”
รวมดวงใจมวลศิษย์ นิรันดร์..... เทอญ ฯ

ด้วยความเคารพ

บุศวนิย์ กลิ่นสุนทร

๔๔/๑ ซอยจอมพล ถนนลาดพร้าว

กรุงเทพมหานคร

๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ระลึกถึงอาจารย์พร รัตนสุพรรณ
จากคณะผู้ตรวจชำระวรรณคดี-สุภาพ

ความภาคภูมิใจของศิษย์

ในโอกาสที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มีอายุครบเบญจเพศ คือ ๒๕ ปี บริบูรณ์ ทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและศิษยานุศิษย์ ได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองขึ้นในวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ศกนี้ เพื่อเป็นการรำลึกถึง**อาจารย์พร รัตนสุวรรณ** ผู้ริเริ่มก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ข้าพเจ้าเป็นศิษย์ของท่านอีกผู้หนึ่งที่มีความภาคภูมิใจและดีใจ ที่ได้เห็นมหาวิทยาลัย ฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญและได้จัดงานสมโภชขึ้น เพราะอาจารย์พร เป็นผู้สร้างคุณความดีมากมายให้แก่พระศาสนาและประเทศชาติ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งท่านเคยเป็นอาจารย์บรรยายวิชาธรรมประยุกต์ และท่านได้มาสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนแห่งนี้ ให้แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อการศึกษา ฝึกอบรมและปฏิบัติธรรม มหาวิทยาลัย ฯ ได้นำพระนิสิตมาฝึกอบรมและปฏิบัติธรรมที่ศูนย์พัฒนาศาสนานี้เป็นประจำทุกปี

เมื่อพ.ศ. ๒๕๒๑ ข้าพเจ้าเป็นพระนิสิต ชั้นปีที่ ๓ ได้ศึกษากับท่านอาจารย์ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในวิชาธรรมประยุกต์ และพ.ศ. ๒๕๒๙ ก็ได้เข้ามาร่วมทำงานกับท่านอาจารย์อีกครั้งหนึ่ง คงจะเป็นเพราะบุญกุศลของข้าพเจ้า กระมัง ที่มีความผูกพันในฐานะอาจารย์กับศิษย์ ไปที่ไหนก็ไม่ห่างไกลอาจารย์ จนได้เข้ามาร่วมตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬา ฯ กับท่านอาจารย์ ผลงานที่ท่านอาจารย์เป็นผู้ดำเนินการตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ตั้งแต่ต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้ประจักษ์แจ้งต่อสถาบันห้องสมุดและมหาวิทยาลัยนั้นแล้ว

ในส่วนที่ท่านอาจารย์ได้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาแคมป์สนขึ้นนั้น เพื่อจัดให้เป็นสถานที่ศึกษาฝึกอบรมและปฏิบัติธรรม ตลอดจนเป็นแหล่งพัฒนาร่างกายจิตใจสำหรับทุกคนในชาติ และท่านอาจารย์ก็ได้มอบศูนย์นี้ให้เป็นสมบัติของมหาวิทยาลัย ฯ ให้มหาวิทยาลัย ฯ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ อาจารย์พรมีความตั้งใจและตั้งความหวัง

ไว้มากที่จะทำศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนแห่งนี้ ให้เป็นแหล่งสรรพวิชาที่ทุกคนสามารถเข้ามาศึกษาและค้นคว้าได้ โดยเฉพาะท่านอาจารย์มีความประสงค์จะทำศูนย์นี้ให้เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ คือจัดให้มีธรรมชาติที่ดีเป็นรมณีสถานให้มีห้องปฏิบัติธรรมที่ดี และมีห้องสมุดที่มีหนังสือครบทุกรายวิชา โดยเฉพาะวิชาด้านพระพุทธศาสนานั้นจะต้องสมบูรณ์พร้อมจะบริการได้ทุกเมื่อ

ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้พัฒนามาด้วยดีในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามเจตนารมณ์ท่านก็ได้จากพวกเราไปเสียแล้ว เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ คงเหลือไว้แต่คุณความดีและผลงาน ทั้งในฝ่ายแคมป์สนตลอดจนการตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์ที่ท่านคิดขึ้น สร้างสรรค์ขึ้นไว้ให้อนุชนได้รำลึกถึง

ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจและดีใจมาก ที่มหาวิทยาลัย ฯ ได้จัดให้มีการจัดงานฉลองสมโภช ๒๕ ปีศูนย์ ฯ เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงคุณูปการ และทำบุญอุทิศให้แด่ดวงวิญญาณให้กับท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนา หากไม่มีวันก่อตั้ง วันเช่นนี้ก็จะมี คุณูปการทั้งหลายทั้งปวงของท่านอาจารย์ที่สร้างมาและบำเพ็ญมานั้น ถือได้ว่า เป็นผู้เสียสละที่ยิ่งใหญ่ เพื่อส่วนรวมที่ท่านมองเห็นกาลไกล และได้ฝากไว้ให้แก่อนุชนรุ่นหลังและมหาวิทยาลัยได้สานสืบต่อไป

สมหมาย ดุยอธรรมย์ ป.ธ. ๔, พม., พธ.บ., M.A.
ผู้ตรวจชำระคัมภีร์และอรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬา ฯ
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่ข้าพเจ้ารู้จัก

เขาวชนหรือวัยรุ่น ไม่ว่าจะชาติใดภาษาใด ทุกยุคทุกสมัยจะมีความใฝ่ฝัน ทะเยอทะยานเหมือนกันหมด คือกิน เที่ยว คบเพื่อน สนุกสนานไปวัน ๆ ต้องการมี บ้านที่สวยงาม มีเครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง มีรถยนต์ เสื้อผ้าหรู ๆ กระเป๋า รองเท้า นาฬิกา สร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน และเครื่องประดับ ที่ทันสมัย อยู่เสมอ เมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการก็ระทมทุกข์ หม่นหมอง ความทะเยอทะยาน ความ ต้องการสิ่งต่าง ๆ จะลุกโพล่งเผาผลาญจิตใจให้ใฝ่หาอยู่ตลอดเวลา บางคนถึงขั้นคิด จะฆ่าตัวตายก็มี

เขาวชนจำนวนมากจะไม่สนใจศาสนาของตนเท่าใดนัก ทั้ง ๆ ที่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายายแนะนำสั่งสอน พาไปวัดทำบุญทำกุศล ให้ทาน รักษาศีล ไหว้พระสวดมนต์ ฟังเทศน์ เสมอ ๆ วัยรุ่นจะไปวัดบ้างก็เฉพาะวันสำคัญทางศาสนา เช่นไปเวียนเทียน แต่ไม่สนใจว่าสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับอะไร น่าจะเรียกว่าไปเวียนเทียนสนุกตาม เพื่อนมากกว่า ผู้เขียน สมัยเป็นเด็กวัยรุ่นก็ไม่ได้แตกต่างจากวัยรุ่นทั่วไป คือไม่ได้ สนใจหลักคำสอนของศาสนาที่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เคารพนับถืออยู่ และเห็นว่า ไม่จำเป็นสำหรับหนุ่มสาว

เมื่อผู้เขียนผ่านวัยรุ่น ผ่านการเกณฑ์ทหารมาหลายปี ก็ยังไม่คิดจะบวช เพื่อทดแทนค่าน้ำนมและข้าวป้อน ตอบแทนคุณพ่อแม่ ตามประเพณีที่ดั่งามของ คนไทย จนถูกขอร้องให้บวช

รู้จักอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ทางหนังสือวิญญาน

เมื่อ ผู้เขียนได้บรรพชาอุปสมบทแล้ว ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมตามกฎ ของวัด เริ่มอ่านหนังสือเทศน์บ้าง อ่านหนังสืออื่นบ้าง วันหนึ่งไปนมัสการ**พระครู สีลวัตรวิสุทธิ** เจ้าคณะอำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา เห็นหนังสือวิญญาน วางอยู่จึงหยิบมาอ่านดู อ่านเพียงบางบทความเท่านั้น เมื่อมีโอกาส จึงถามท่านว่า หลวงพ่อ อาจารย์พรเป็นใคร ทำไมจึงสนใจเรื่องผี คำว่าวิญญานของชาวบ้าน หมายถึงเรื่องของผีสังเทวดา ท่านบอกว่า อาจารย์พรเป็นมหาเก่า บวชอยู่วัด

มหาธาตุ ได้เปรียญ ๖ ประโยค เต็มนี้สึกแล้ว ตั้งสำนักค้นคว้าทางวิญญาน และ ออกหนังสือวิญญาน

ตั้งแต่นั้นมา ผู้เขียนก็ได้ยินพระรุ่นพี่เรียกอาจารย์พรเป็นลักษณะล้อเลียน สนุก ๆ ว่า อาจารย์พรวิญญานบ้าง หรือเรียกพรวิญญานเฉย ๆ ก็มี ผู้เขียนเข้าใจว่า ท่านคงไม่มีเจตนาจะล้อเลียนให้เสียหาย แต่ที่พูดไปอย่างนั้น เพราะท่านไม่เคยเห็น ตัวจริงของอาจารย์พร ไม่เคยได้พูดคุยกัน จึงไม่รู้ว่าอาจารย์ศึกษาค้นคว้าเรื่อง วิญญานเพื่ออะไร

พบอาจารย์พรตัวจริง

ต่อมา ผู้เขียนได้ไปอยู่จำพรรษา เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกภาษาบาลี ที่สำนักเรียนวัดไพโรสถ์ศักดาราม อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วันหนึ่ง มีการประชุมเปิดเรียนที่ศาลาการเปรียญ พระเณร พระอาจารย์ และพระเถระรูป อื่น ๆ ได้มาร่วมเป็นจำนวนมาก หลังจากไหว้พระเสร็จแล้ว **พระวิญญานมุนี** (ขณะ ดำรงสมณศักดิ์ที่ พระครูปริยัติธาดา) เจ้าอาวาส เจ้าสำนักเรียน ก็ได้แนะนำให้รู้จัก อาจารย์พร และเชิญให้ปาฐกถาถวายความรู้พระเณร อาจารย์พร ลุกขึ้นจากที่รับ รองไปกราบพระ เสร็จแล้วก็อัญเชิญรูปเหมือนของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังษี) ขึ้นแสดงนที แล้วตั้งไว้บนแท่นแสดงนที ประนมมือไหว้ ต่อจากนั้น ก็เริ่มปาฐกถาไปเรื่อย

ประทับใจอาจารย์พร

ผู้เขียน พอรู้ว่าองค์ปาฐกที่กำลังบรรยายอยู่ คือ อาจารย์พร จึงตั้งใจฟังเป็นพิเศษ กิริยาท่าทางที่ท่านแสดงออกเยือกเย็นเป็นธรรมชาติ พูดสม่่าเสมอ ไม่ให้ ชาติจังหวะ ไม่แสดงกิริยาใด ๆ ว่าเป็นคนมีความรู้ความสามารถว่าคนอื่น ๆ โดย เฉพาะกับพระเณร อาจารย์จะเคารพยำเกรงมาก การปาฐกถาถวายความรู้พระเณร ในวันนั้น ทำให้พระเณรได้รับประโยชน์มาก เกิดแรงบันดาลใจให้อยากเรียน อยากร ปฏิบัติให้เกิดผลจริงขึ้นมา

คุยกับอาจารย์พร

หลังจากได้ฟังปาฐกถาของอาจารย์ในวันนั้นแล้ว ผู้เขียนก็ไม่ได้พบปะพูดคุย หรือติดตามงานเขียนของท่านเลย จนกระทั่งวันหนึ่ง ผู้เขียนได้รับนิมนต์ไปฉันเช้า

ที่หอประชุมศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน ซึ่งอาจารย์ได้นิมนต์พระวัดไพโรสถณ์ คักดาราม มาฉันเช้าทุกวันพระ วันพระละ ๑๐ รูป ตลอด ๓ เดือนภายในพรรษา ผู้เขียนจึงได้พบอาจารย์ และเป็นครั้งแรกที่ได้พูดคุยกับอาจารย์ ท่านปรารภให้ฟังว่า ที่ศูนย์พัฒนาศาสนา นี้ จะสร้างหอพระธรรมคัมภีร์ รวบรวมหลักคำสอนของ พระพุทธองค์มาเก็บรักษาไว้ จะมีห้องค้นคว้า ห้องปฏิบัติธรรม จะตั้งโรงพิมพ์เพื่อ พิมพ์หนังสือเกี่ยวกับหลักคำสอนของพระพุทธองค์ให้แพร่หลาย จะมีห้องบันทึกเสียง เพื่ออัดเทปธรรมะไปออกอากาศ โดยเฉพาะสถานีวิทยุที่จะนำมาตั้งที่นี่ กรมประชา- สัมพันธ์ให้เครื่องส่ง ๑๐ กิโลวัตต์ ถ้าตั้งได้สำเร็จก็จะเผยแพร่คำสอนของพระ พุทธองค์ได้หลายภาษา เพราะวิทยุจะเข้าถึงบุคคลทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ได้มากที่สุด

ร่วมทำงานกับอาจารย์พร

ต่อมาอีกหลายปี ผู้เขียนได้ย้ายไปศึกษาพระปริยัติธรรมตามจังหวัดต่าง ๆ ไม่เคยทราบข่าวอาจารย์อีกเลย จนในที่สุดย้ายเข้ากรุงเทพฯ วันหนึ่ง **คุณหมานมัส จอดพิมาย** เปรียญ ๙ ประโยค ซึ่งเป็นคนคุ้นเคยกันเสมียนน้องร่วม สายโลหิต ที่ลาสิกขาไปแล้ว และทำงานตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส อยู่กับอาจารย์พร ได้ไปเยี่ยมที่วัด และพูดคุยกันถึงเรื่องงานตรวจ ชำระคัมภีร์ที่อาจารย์กำลังทำอยู่ ว่าเป็นมหากุศลที่คนทั่วไปถึงจะมีเงินก็ทำไม่ได้ หรือไม่ก็ไม่อยากจะทำ หรือทำไปแล้วจะต้องได้กำไรคืนมา

อาจารย์พร ทำเพื่อจะให้

ผู้เขียนคิดว่า งานตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปกรณ์วิเสส ที่อาจารย์กำลังทำอยู่นี้ เป็นความมั่นคงยั่งยืนแห่งพระพุทธศาสนา เป็นการตอบแทนบุญคุณของพระศาสดาอันยิ่งใหญ่ ถ้าได้มีส่วนร่วมทำบ้างก็จะเป็นวาสนาไปทุกภพ ทุกชาติ จนกว่าจะสิ้นอาสวะ จึงปรึกษาคุณมหานมัสว่า อยากจะมาร่วมทำงานด้วย จะขัดข้องมั๊ย คุณมหานมัสได้เรียนให้อาจารย์พรทราบ อาจารย์ก็ยินดีรับมาร่วม ทำงานตรวจชำระคัมภีร์ด้วยเมตตาอนุเคราะห์

เมื่อผู้เขียนได้มาร่วมทำงานตรวจชำระคัมภีร์ก็ยิ่งมั่นใจว่า อาจารย์พรได้ ศึกษาและปฏิบัติธรรม มีความรู้เชี่ยวชาญแตกฉานพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา

อนุฎีกา และปรกณวิเสสอย่างดีเยี่ยม และท่านมีความเชื่ออย่างสนิทใจในเรื่องกฎแห่งกรรม ท่านจึงทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์ที่มีอยู่ทั้งหมด ทำงานทุกอย่างด้วยความเสียสละอดทน ผลงานที่ท่านได้ทำไว้ เช่น งานศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติธรรม เขียนหนังสือเกี่ยวกับหลักคำสอนของพระพุทธองค์ไว้ประมาณ ๘๐ เรื่อง สอนตามโรงเรียน สถาบันและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อบรมข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และประชาชนทั่วไป บรรยายธรรมทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ก่อตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และก่อตั้งธรรมวิจยขึ้นในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน เพื่อเป็นสถานศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติธรรม สำหรับพระนิสิต อาจารย์ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตลอดทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน สร้างเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ผู้ทรงกอบกู้อิสรภาพให้กับคนไทย งานที่อาจารย์ทำเพื่อความผาสุกของมวลมนุษยชาติ คืองานตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา และปรกณวิเสสที่เก่าผู้ใช้งานไม่ได้ขึ้นมาใหม่

หนังสือที่พิมพ์เสร็จแล้ว ส่วนหนึ่งมอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนหนึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ถวายสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช มอบให้ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อดีตประธานองคมนตรี และประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก มอบให้กองทัพ สมาคม คณะบุคคล มหาวิทยาลัย สำนักเรียน พระปริยัติธรรม หรือหน่วยงานของรัฐ เช่นกรมการศาสนา และถวายพระเถระพระมหาเถระทั้งในและนอกประเทศ อีกส่วนหนึ่งนำไปเก็บรักษาไว้ที่หอพระธรรมคัมภีร์ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

สิ่งที่อาจารย์ทำให้ทั้งหมดนั้น ทำให้ฟรี ไม่ได้คิดค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น จึงเป็นประจักษ์พยานยืนยันได้ว่า อาจารย์ปรกณวิเสสเกิดมาเพื่อทำให้ประเทศชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ มีความมั่นคง ประชาชนอยู่ดีมีสุขอย่างแท้จริง

อาจารย์พร กับเยาวชน

อาจารย์พิจารณาเห็นว่า เด็กวัยรุ่นส่วนมากตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัตถุนิยม ถูกความเจริญด้านวัตถุชักจูงให้ไฝ่ฝันทะเยอทะยานแต่ในทางวัตถุ ไม่สนใจศาสนา เพราะมองไม่เห็นว่าคุณธรรมจะช่วยให้ตนบรรลุถึงสิ่งที่ต้องการได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ อาจารย์จึงตั้งมูลนิธิส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนขึ้น เพื่อให้เยาวชนได้รู้ความจริงของชีวิต การแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ได้อย่างมีความสุข สำคัญที่สุดคือให้รู้จักตนเอง

อาจารย์พร ละกายเนื้อเข้าสู่ภพภูมิทิพย์

นับแต่ถือกำเนิดมาในโลกมนุษย์ จนถึงวันที่อาจารย์ละกายเนื้อเข้าสู่ภพภูมิทิพย์ เป็นเวลา ๗๔ ปี ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ ท่านได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งความเสื่อมความเจริญของชาติบ้านเมือง และของพระศาสนา คือ สมัยใด ผู้นำไม่มีศีล ไม่ปฏิบัติตามธรรม สมัยนั้น ชาติบ้านเมืองก็จะมีโจรผู้ร้ายชุกชุม การฉ้อราษฎร์บังหลวงก็มีมากขึ้น เกิดการแย่งชิงอำนาจมากขึ้น ประชาชนอยู่กันอย่างหวาดระแวงภัยที่จะมาถึงตน ความอดอยากหิวโหยของผู้ยากจน แผ่ขยายวงกว้างออกไปถึงคนส่วนมากของประเทศ

อาจารย์พรซึ่งเป็นผู้รักชาติรักแผ่นดิน รักพระพุทธศาสนา เห็นว่าถ้าปล่อยไว้แบบนี้ วันหนึ่งข้างหน้า ความพินาศย่อยยับจะต้องเกิดขึ้นบนผืนแผ่นดิน อันเป็นที่รักหวงแหนอย่างแน่นอน และหลักคำสอนของพระพุทธองค์จะถูกพวกอธรรมวาทีบุคคลย่ำยี จึงเขียนหนังสือเรื่อง **พระพุทธศาสนาจะช่วยชาติบ้านเมืองได้อย่างไร** เพื่อให้ทุกคนได้ช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

ในโอกาสฉลองสมโภชน์ ๒๕ ปีศุภชัยพัฒนาศาสนา แคมป์สนนี้ ผู้เขียนขอตั้งสัจจาธิษฐานในกิจการทุกอย่างที่อาจารย์ริเริ่มไว้ จงดำเนินไปสู่ความสำเร็จเป็นรูปธรรมตามที่อาจารย์มุ่งหวัง และขอให้อาจารย์สถิตในภพภูมิทิพย์ที่สูงยิ่งขึ้นตลอดไป

จามร จันท์คุ้ม ป.ธ. ๖

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถาและฎีกา ฉบับมหาจุฬา

เจ้าหน้าที่ตำราวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

ผู้เป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้เขียนเป็นผู้หนึ่งที่ได้ร่วมช่วยงานอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นเวลาถึงสิบกว่าปี ได้รู้จักว่าอาจารย์เป็นผู้มีปฏิปทาอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร ผู้เขียนขอพูดเฉพาะช่วงที่เข้ามาร่วมงานจนถึงเวลาที่อาจารย์จากโลกนี้ไป ถ้าจะพูดถึงประวัติการศึกษาทางศาสนา อาจารย์เรียนเพียงเปรียญธรรม ๖ ประโยค ถ้าจะพูดถึงการทำงานก็เรียกว่าหาผู้เทียบเท่าได้ยากในชีวิตของปุถุชนคนธรรมดา พูดถึงการทำคุณประโยชน์ อาจารย์เป็นผู้ที่มีคุณค่ามาก คำภาซิดมีอยู่ว่า ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน ถ้าได้ตามศึกษาถึงประวัติของท่านแล้ว เราก็คงจะรู้ว่าอาจารย์มีผลงานมากจริง ๆ

ประโยชน์ ๒ อย่าง คือ

๑. ประโยชน์ในโลกนี้
๒. ประโยชน์เพื่อโลกหน้า

ประโยชน์ในโลกนี้ อาจารย์ได้ทำเพื่อพระศาสนาและประชาชนทั่วไป อาจารย์ได้ศึกษาเรื่องพระศาสนา เช่น อ่านคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา จนชาบซึ่งและทราบวาคัมภีร์ทางศาสนามีความสำคัญและยังมีไม่เพียงพอ สำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะศึกษาเรื่องพระศาสนาให้เข้าใจอย่างถูกต้อง จะต้องอ่านพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา จึงจะเข้าใจได้อย่างถูกต้อง แต่คัมภีร์เหล่านี้ยังไม่มีพิมพ์เป็นรูปเล่มได้ครบบริบูรณ์ อาจารย์จึงได้มีศรัทธาอย่างแรงกล้า ติดต่อชักชวนผู้ที่มีคุณวุฒิสูงในด้านศาสนามาร่วมงาน ดำเนินการปริวรรตตรวจชำระจัดพิมพ์คัมภีร์ อรรถกถา-ฎีกา ได้เกือบถึง ๕๐ เล่ม อาจารย์ก็ได้จากโลกนี้ไป ถึงกระนั้นคณะลูกศิษย์ซึ่งนำโดยคุณศรีเพ็ญ จิตตะศรี เป็นประธาน ก็ยังได้ปริวรรตจัดพิมพ์มาจนถึงปัจจุบันจะครบ ๑๐๐ เล่มหนังสืออยู่แล้ว ผู้เขียนรู้สึกปลาบปลื้มใจชื่นชมโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง กล่าวพูดได้ว่าหลายต่อหลายท่านไม่มีโอกาส บางท่านเรียนจนจบเปรียญธรรม ๙ ประโยค ยังไม่มีโอกาสได้อ่านคัมภีร์เหล่านี้ ลื่นชีวิตไปหลายต่อหลายคน อาจารย์ได้อาคัศคัมภีร์เหล่านี้เขียนหนังสือขึ้นมาหลายเล่ม ล้วนมีที่ไปที่มาโดยอ้างถึงคัมภีร์เป็นหลักฐาน

ผู้เขียนถือว่าอาจารย์ได้ให้อะไรผู้เขียนหลายสิ่งหลายอย่างมาก ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะชีวิตในปัจจุบันก็ยังได้อาคัศคัมภีร์เหล่านี้เป็นฐานในการทำงาน ซึ่งก็ทำให้ชีวิตดีขึ้น ได้คลุกคลีอยู่กับคัมภีร์พระพุทธศาสนาทุกวัน

ดังนั้น อาจารย์จึงนับว่าได้ช่วยให้ผู้เขียนมีโอกาสในการค้นคว้าเรื่องพระศาสนา และนำมาดำเนินชีวิตในปัจจุบันนี้ เพราะถ้าผู้เขียนไม่ได้มาร่วมทำงานด้วย ก็ไม่รู้ว่าตลอดชีวิตจะเป็นอย่างไร

ประโยชน์เพื่อโลกหน้า ชีวิตคนเรานั้น ถ้าเพียงจะทำมาหากินกอบโกยเพียงเพื่อความเป็นสุขสบายในชาตินี้เท่านั้น ไม่คิดถึงชีวิตในชาติหน้าถือว่าเป็นการดำเนินชีวิตที่ผิดหลักทางพระพุทธศาสนา เราจะมองเห็นชีวิตของคนทั้งหลายในปัจจุบันนี้ ซึ่งมันแตกต่างกันมากมาย เป็นชีวิตที่สุขบ้าง ทุกข์บ้าง มีปัญหาบ้าง น้อยบ้าง ร่ำรวยบ้าง ยากจนบ้าง สิ่งเหล่านี้ ถ้าว่าตามหลักพระพุทธศาสนาก็จะต้องมาจากเหตุ สร้างเหตุไว้ไม่ดีก็จะได้ผลที่ไม่ดี สร้างเหตุดีก็จะได้ผลที่ดีในชีวิต ทั้งที่อยู่ในโลกนี้และโลกหน้า นี่เป็นเรื่องที่เราทั้งหลายจะต้องใช้ปัญญาพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไร เป็นคติในการดำเนินชีวิตที่ดี

อาจารย์หลังจากได้บวชได้เรียนรู้เรื่องพระพุทธศาสนาแล้ว ก็สามารถเข้าใจสิ่งเหล่านี้ได้ดี จึงมุ่งทำประโยชน์เพื่อตอบแทนพระพุทธศาสนา และแนะนำสั่งสอนประชาชนทั่วไป ตลอดชีวิตเราจะเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน เช่น ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน และการจัดพิมพ์พระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา อาจารย์เป็นผู้นำทางที่ดี ไม่คิดกอบโกยเพื่อตัวเอง อาจารย์มีแต่ให้ และสอนเสมอว่าการให้คือการได้ ยิ่งให้เท่าไรยิ่งได้มาก จนคณะศิษย์ทั้งหลายซาบซึ้ง อาจารย์ได้บำเพ็ญทั้งประโยชน์เพื่อผู้อื่นและประโยชน์ตนได้อย่างสมบูรณ์ ผู้เขียนซาบซึ้งใจเป็นอย่างมาก

ในโอกาสที่ได้จัดพิธีฉลองสมโภช ๒๕ ปี ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ในวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ นี้ ผู้เขียนขอแสดงความชื่นชมยินดีที่คณะศิษยานุศิษย์ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ รวมทั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ร่วมกันจัดพิธีสมโภชขึ้นเพื่อเป็นการแสดงกตัญญูกตเวทิตาคุณต่อผู้ก่อตั้งศูนย์แห่งนี้

มนัส จอดพิมาย ป.ธ. ๙

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์และอรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬา ฯ

เจ้าหน้าที่ตำราวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รัตนอุบาสกในยุคกึ่งพุทธกาล

อุบาสก แปลว่า ผู้เข้าไปนั่งใกล้พระรัตนตรัย หมายถึงคฤหัสถ์ผู้ชายที่แสดงตนขอขึ้นถือพระพุทธศาสนา โดยประกาศมอบชีวิตถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ หรือผู้นับถือพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ในอรรถกถาได้กล่าวถึงลักษณะของอุบาสกไว้ คือ ต้องรักษาศีล ๕ มีอาชีวะสุจริตโดยเว้นมิจฉาชีพ ๕ คือ คำอาวุธ คำสัตว์ คำเนื้อ คำสุรา และคำยาพิษ และต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญคืออุบาสกธรรม ๕ ประการ (ที.สี.อ. ๒๑๑) ซึ่งผู้ประกอบด้วยอุบาสกธรรม ๕ ประการ เรียกว่า รัตนอุบาสก หรืออุบาสกรัตนะ อุบาสกปทุม คืออุบาสกผู้มีคุณค่าต่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ นับเป็นพุทธมามกชนผู้หนึ่งซึ่งเพียบพร้อมด้วยอุบาสกธรรม (คุณธรรมของอุบาสกที่ดี, สมบัติหรือองค์คุณของอุบาสกอย่างยอดเยี่ยม) ๕ ประการ คือ (๑) มีศรัทธา (๒) มีศีล (๓) ไม่ถือมงคลตื่นข่าว (๔) ไม่แสวงหาทักษิณีย์ภายนอกหลักคำสอนนี้ (๕) กระทำความสนับสนุนในศาสนานี้เป็นเบื้องต้น นอกจากนี้ท่านยังประกอบด้วยสัมปทาของอุบาสกหรือคุณธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญของอุบาสกอีก ๗ ประการ คือ (๑) ไม่ขาดการเยี่ยมเยือนพบปะพระภิกษุ (๒) ไม่ละเลยการฟังธรรม (๓) ศึกษาในอริยศีล (๔) มากด้วยความเลื่อมใสในภิกษุทั้งหลายทั้งที่เป็นพระเถระ นวกะ และปุณกลาง (๕) ไม่ฟังธรรมด้วยตั้งใจจะคอยฟังโทษติเตียน (๖) ไม่แสวงหาทักษิณีย์ภายนอกหลักคำสอนนี้ (๗) กระทำความสนับสนุนในพระศาสนานี้เป็นเบื้องต้น

การที่กล่าวเช่นนี้ อาศัยอะไรกล่าว อาศัยข้อมูลที่ประจักษ์พยานด้วยตนเองกล่าว ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้ามาเป็นศิษย์ร่วมงานจัดทำคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬาฯ ซึ่งท่านอาจารย์เป็นประธานทั้งในด้านการอำนวยความสะดวกและการจัดทำ ณ สำนักค้นคว้าทางวิญญาณหรือบ้านท่านอาจารย์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ (จวบจนปัจจุบัน) ได้พบปะพูดคุยกับท่าน ได้ศึกษาผลงานด้านการค้นคว้า

เขียนหนังสือเผยแพร่หลักการของพระพุทธศาสนาที่แท้จริงของท่าน ได้ดู ได้รู้ ได้เห็นความมุ่งมั่นดำเนินงานอันเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาในทุก ๆ ด้านของท่าน โดยเฉพาะด้านการริเริ่มจัดทำคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬา ฯ อันก่อประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่แก่การจัดทำพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬา ฯ ในกาลต่อมา และด้านการรังสรรค์ให้เกิดมีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ซึ่งเป็นธรรมสถานอันมีส่วนสร้างคุณประโยชน์มหาศาลในด้านการให้การอบรมด้านวิชาการและการปฏิบัติจิตตภาวนาสำหรับพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและหน่วยงานราชการตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ซึ่งนับว่าเป็นวิสัยทัศน์อันกว้างไกลที่แปรผลเป็นรูปธรรมชัดเจน ข้าพเจ้าจึงประจักษ์ชัดและเกิดศรัทธาในท่านอาจารย์กล่าวได้อย่างเต็มปากเต็มคำ ว่า ท่านอาจารย์พรเป็นรัตนมหาอุบาสกในยุคกึ่งพุทธกาลที่ยากจะหาผู้เปรียบได้ เพราะท่านเป็นผู้มีศรัทธา คือความเชื่อความมั่นใจในพระรัตนตรัย ในหลักแห่งความจริงความดีงามอันมีเหตุผล การใด ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ท่านได้ทำการนั้น ๆ ให้ลุล่วงสำเร็จก็ด้วยความศรัทธาในพระรัตนตรัยอันเป็นสมบัติของรัตนอุบาสกข้อที่ ๑ ท่านเป็นผู้มีพฤติกรรมที่แสดงออกเยี่ยงสัตบุรุษ คือทำการที่ถูกต้องตามกายสุจริต พุศแต่คำที่ถูกต้องตามวจีสุจริต และเลี้ยงชีพสุจริต จึงนับว่าท่านเป็นผู้มีศีลอันเป็นคุณสมบัติของรัตนอุบาสกข้อที่ ๒ ท่านเป็นสัมมาทิฐิบุคคลที่ไม่ถือมงคตึ้นขาว คือไม่หลงใหลใฝ่ใจไปตามกระแสโลกที่เชื่อถือโซกลางต่าง ๆ แต่ท่านเชื่อมั่นกรรม ผลของกรรม โดยมุ่งหวังผลจากการกระทำและการงานอันสุจริตเท่านั้น เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตน และเชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า จึงนับว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติของรัตนอุบาสกข้อที่ ๓ ท่านไม่แสวงหาเขตบุญนอกหลักพระพุทธศาสนา แต่ท่านจะกระทำความสนับสนุนคือชวนชวายชักชวนศิษยานุศิษย์ในการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาเป็นประจำ นับว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติของรัตนอุบาสกข้อที่ ๔ และ ๕

คุณูปการที่ท่านอาจารย์พรได้ทำแต่พระพุทธศาสนามีมากมาย แต่ที่กล่าวมานี้คือส่วนหนึ่งแห่งมุมมองของข้าพเจ้าที่มีต่อท่านอาจารย์ในฐานะที่ท่านเป็น

อุบาสกผู้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อพระพุทธศาสนาและแผ่นดินไทย
ชีวิตของท่านอาจารย์พรนั้นเกิดมาเพื่อรังสรรค์คุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา
นับว่าเป็นอโมฆชีวิต คือชีวิตอันไม่เปล่าประโยชน์ ดังที่ท่านพระสารีบุตรเถระได้
กล่าวสอนท่านอนาถบิณฑิกคฤหบดี อุบาสกผู้ยิ่งใหญ่ในสมัยพุทธกาลว่า

“ผู้ใดมีศรัทธาในพระตถาคตตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว

มีศีลอันงามที่พระอริยะชอบใจ(และ)สรรเสริญ

มีความเลื่อมใสในพระสงฆ์ และมีความเห็นตรง

บัณฑิตทั้งหลายเรียกผู้นั้นว่า เป็นคนไม่ขัดสน

ชีวิตของเขาไม่สูญเปล่า” (ส.ม. (แปล) ๑๙/๑๐๒๒/๕๔๐)

ด้วยความระลึกถึงท่านอาจารย์

แก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙, พม., ศษ.บ.

นักวิชาการศาสนา กรมการศาสนา

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬา ฯ

จากศิษย์ ถึง อาจารย์

งานฉลอง ๒๕ ปี ของศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน ผมในฐานะศิษย์คนหนึ่งของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ในสมัยที่ผมเป็นพระและเป็นนิสิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ เคยไปศึกษาและปฏิบัติธรรมโดยมีอาจารย์พร เป็นคนสอนให้ วิชาที่อาจารย์สอนคือวิชาธรรมประยุกต์ ตามความเข้าใจของผมคงจะหมายถึงเรียนธรรมไปด้วย ปฏิบัติธรรมไปด้วย จึงเรียกว่า **วิชาธรรมประยุกต์** จุดเริ่มต้นของการปฏิบัติธรรมของผมได้เริ่มต้นที่แคมป์สนแห่งนี้ ทำให้ผมรู้ธรรมของพระพุทธเจ้ามากขึ้น เข้าใจธรรมของพระพุทธเจ้ามากขึ้น

ต่อมา ผมได้ลาสิกขาแล้วก็ได้มาร่วมงานกับท่านอีก คือมาเป็นผู้ร่วมตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๒ และ พ.ศ. ๒๕๓๔ - ถึงปัจจุบันซึ่งอาจารย์เป็นผู้ริเริ่มทำขึ้น งานชำระคัมภีร์เป็นงานใหญ่และงานหนัก เพื่อจะรักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้มีความถูกต้องและคงอยู่สืบไป

จากการที่ผมได้ร่วมทำงานกับอาจารย์พร ถือได้ว่า ท่านเป็นแบบอย่างที่ดี ขยันหาความรู้ ขยันทำงาน ซอบริเริ่มงานที่เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม และที่น่าประทับใจมากที่สุด คือการบรรยายธรรมของท่านไพเราะ น่าฟัง เพลิดเพลินไปด้วยธรรมที่ท่านบรรยาย เพราะท่านบรรยายเข้าใจง่ายฟังได้ทุกเพศทุกวัย

ดังนั้น ผมจึงขอเรียกท่านด้วยความเคารพว่า **“ครูต้นแบบ”**

วิวรรธน์ สายแสง

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์และอรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬาฯ

อาจารย์ประจำบาลีไตรปิฎก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสนบุรุษอาชาไนย

ในใจของข้าพเจ้าเชื่อว่า อาจารย์พรคือศาสนบุรุษอาชาไนยหรืออัครวิ
ผู้ไม่เคยคำนึงถึงความทุกข์ยากใด ๆ และไม่เคยแยะต่ออามิสสุขใด ๆ เขาแต่ตั้งใจ
และมุ่งมั่นบำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ไม่มีอุปสรรคอันใดในโลกที่จะหยุด
ยั้งความตั้งใจของมนุษย์ผู้ถือกำเนิดเป็นวีรชาติอย่างท่านได้

แม้ว่าข้าพเจ้าจะมีโอกาสสัมผัสกับอาจารย์แค่ปีกว่า ๆ คือ ก่อนที่ท่าน
จะจากโลกนี้ไปก็ตาม แต่มีความรู้สึก ว่า ตัวเองได้อะไรดี ๆ จากอาจารย์หลายอย่าง
โดยเฉพาะ **การปลุกจิตสำนึกให้มีศรัทธาที่จะตอบแทนบูชาคุณพระศาสนาที่ได้
เคยเลี้ยงดูเรามา** ยามใดที่ข้าพเจ้าเกิดความท้อใจในการที่จะประกอบคุณงาม
ความดี หากข้าพเจ้าระลึกถึงอาจารย์ อกุศลจิตเหล่านั้นก็จะพลันดับหายไป

ความจริง ในใจของข้าพเจ้า มีวีรบุรุษอยู่หลายท่าน ซึ่งเปรียบเสมือน
เทพเจ้าคอยช่วยเหลือตักเตือนมิให้จิตของข้าพเจ้าตกไปสู่ระดับที่ต่ำ

เมื่อใดที่ข้าพเจ้ามองดูชุดคัมภีร์อรรถกถาและคัมภีร์ฎีกาที่วางเรียงรายอย่าง
สวยงามอยู่ในตู้สำหรับคนคว่ำ ข้าพเจ้าจะระลึกถึงท่านอาจารย์ทันที **ไม่มีท่าน
ไม่มีคัมภีร์ ไม่มีคัมภีร์ พระศาสนาก็ขาดหลัก** ยามใดที่มองดูความเป็นอยู่ของ
ตัวเอง ก็ารู้สึกว่าตนเองเป็นหนี้บุญคุณของท่านอย่างใหญ่หลวง เหตุปัจจัยทั้งใน
อดีตและปัจจุบัน ได้ชักนำข้าพเจ้าให้พบกับท่าน นับว่าข้าพเจ้าเป็นผู้โชคดี

ทุกวันนี้คัมภีร์หรือตำราอรรถกถา, ฎีกา ที่ท่านเป็นประธานในการจัดทำนั้น
ได้สร้างคุณูปการแก่พระศาสนาอย่างใหญ่หลวง อายุของพระศาสนาจะยังคงยืนหยัด
ต่อไป ตราบใดที่พระคัมภีร์ไม่สูญหายอันตรธานไปจากโลกเสียก่อน

ทุกอณูแห่งอักษรที่ข้าพเจ้าบรรจงร้อยเรียงเขียนขึ้นมา นี้ เป็นความรู้สึกที่ผุด
ขึ้นจากใจ มิได้มุ่งเสแสร้งแก่งแย่งยกยอปอขึ้นอาจารย์แต่อย่างใด หากแต่เป็นการ
พิจารณาจากผลงานอมตะของท่านที่ล้วนแล้วแต่มีคุณูปการต่อพระศาสนาอันสุด
ที่จะประเมินค่าได้ อาทิเช่น

- เป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- เป็นผู้ก่อตั้งธรรมวิจัย

- เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน
- เป็นประธานคณะกรรมการและจัดพิมพ์คัมภีร์พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะคัมภีร์อรรถกถาและคัมภีร์ฎีกา จนได้ครบชุด เป็นครั้งแรกในเมืองไทย
- เป็นครูสอนศีลธรรมด้วยจิตวิญญาณและเขียนงานวรรณกรรมที่จรรโลงจิตใจทำให้คนนับถือพระพุทธศาสนาและตั้งอยู่ในคุณงามความดี เช่น เรื่องนรก-สวรรค์ เป็นจำนวนมาก และอื่น ๆ อีกมากมาย

อนึ่ง ผลงานที่ยกมานี้ น่าจะพอเป็นหลักฐานสนับสนุนได้ว่า หัวข้อเรื่อง ที่ข้าพเจ้าตั้งเพื่อเป็นการเชิดชูท่านนั้น เป็นความจริงหรือไม่

ศาสนบุรุษอาชาไนยผู้นี้ได้ตรากตรำทำงานจนกระทั่งสิ้นลมหายใจ เหลือไว้แต่ภาพความทรงจำและคุณงามความดีที่ปูไว้ให้เราทั้งหลายผู้เป็นอนุชนได้ใช้เป็นทางเดิน เทียบกับสรรแต่สิ่งที่ดีงามตามกำลังของแต่ละคน คล้ายกับจะมุ่งสอนให้เราทั้งหลายได้ทราบโดยนัยว่า “สังขารทั้งหลายอยู่ภายใต้กฎของความไม่เที่ยง ขอศิษย์ทั้งหลายจงอย่าได้ประมาทเถิด”

นี่คือบางส่วนของคุณความดีของศาสนบุรุษอาชาไนยผู้ทุ่มเททั้งกายและใจ ยอมเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่พระศาสนาอย่างแท้จริง

จากวันนั้น	ถึงวันนี้	แปดปีกว่า
ที่จากลา	สู่เมืองแมน	แดนสวรรค์
สิ้นอาจารย์	สิ้นร่มไทร	ในฉับพลัน
เหมือนชีวิต	ขาดหลักใจ	ให้พักพิง
ไม่มีใคร	ในพิภพ	สยบได้
กับความตาย	เหลือร้ายแสน	แม้ทุกสิ่ง
อนิจจัง	สังขารแท้	ดับแน่แท้
เหลือความจริง	แต่คุณงาม	ความดีเอย ฯ

จํารูญ ธรรมดา ป.ธ. ๔, ประกาศนียบัตรบาลีชั้นสูง (พม่า)

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์และอรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬา ฯ

เจ้าหน้าที่ตำราวิชาการอภิธรรมโชติกะวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ร่วมงานใหม่

ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ในขณะนั้น ข้าพเจ้าบวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดชนะสงคราม เคยไปฉันทเพลที่ร้านทองเทพนำชัยกับพระครูราชปริต (สมาน) คณะ ๖ ได้ยินท่านสนทนาธรรมกับเจ้าของร้านว่า เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์พร ทราบต่อมาภายหลังว่า ชื่อคุณชลิลา โรจนโกศล ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของอาจารย์พรท่านหนึ่งในบรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย ข้าพเจ้านึกว่า อาจารย์พรเป็นพระภิกษุ พูดเรื่องแคมป์สนและการตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ตอนนั้นข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจเท่าไร

ต่อมาเมื่อข้าพเจ้าได้ลาสิกขาแล้ว ได้ไปทำงานที่มูลนิธิภูมิพลโลกอยู่ระยะหนึ่งแล้วลาออกมา คุณอักษรวิชัย โฉมศรี ป.ธ. ๙ ซึ่งเป็นเพื่อนของข้าพเจ้าแนะนำว่า น่าจะไปสมัครงานที่โรงพิมพ์วิญญูณ เห็นว่ามีการตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ซึ่งเป็นงานที่ข้าพเจ้าพอจะทำได้ เพราะเรียนทางนี้มา จึงตัดสินใจมาสมัครก็ไม่ผิดหวัง เมื่ออาจารย์ศรีเพ็ญ จิตฺตะศรี รับเข้าทำงาน เห็นบรรดาคณาจารย์ที่ทำการตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกาแล้ว ข้าพเจ้าเชื่ออย่างเหลือเกินว่า พระพุทธศาสนาของเราคงจะอยู่ครบ ๕,๐๐๐ ปี ตามพุทธทำนายอย่างแน่นอน เพราะว่า พระไตรปิฎก และอรรถกถา-ฎีกา เป็นคัมภีร์จารึกคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครจะมาบิดเบือนไม่ได้

ข้าพเจ้าเคยไปศูนย์พัฒนาศาสนา (แคมป์สน) ครั้งหนึ่งรู้สึกประทับใจในบรรยากาศที่นั่นมาก เป็นสถานที่ร่มรื่น สบายเหมาะแก่การปลีกวิเวก ปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสามเณร และประชาชนทั่วไปที่สนใจ แม้จะห่างไกลจากกรุงเทพฯ มาก อาจารย์พรถือว่าเป็นนักผจญภัยคนหนึ่งที่ค้นหาสถานที่ที่จะปฏิบัติธรรมตามแนวทางของท่าน เมื่อมาพบแคมป์สนแล้วท่านก็ทุ่มเททั้งกำลังกายกำลังใจ กำลังสติปัญญาที่จะพัฒนาแคมป์สนให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยงานราชการและเอกชนต่าง ๆ ที่สนใจ

ทางด้านอาจารย์ศรีเพ็ญ พร้อมกับคณะของท่านก็มีศรัทธามั่นคงมาก ถือได้ว่าเป็นหญิงเหล็กหรือเป็นมหาอุบาสิกาในพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน, โรงพิมพ์วิญญูณ, มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ ที่ปทุมธานี ล้วนเป็นงานที่หนักมากทั้งสิ้น ต้องอาศัยความเสียสละ อดทน อดกลั้น ต่อสิ่งทั้งปวงจึงจะสามารถทำได้ แต่อาจารย์ศรีเพ็ญก็ทำได้ ข้าพเจ้านึกไปเองว่า ลูกศิษย์ของอาจารย์พรยังเก่งขนาดนี้ แล้วอาจารย์พรจะเก่งขนาดไหน ข้าพเจ้ามาทำงานที่นี่ได้ไม่นาน ไม่เคยเห็นอาจารย์พรเลย แต่ก็ขอเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์พรด้วย ที่จะสืบสานงานของอาจารย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ต่อไป

ในการฉลอง ๒๕ ปี ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะมาอยู่ใหม่ แต่ก็ขอเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะหมุนวงล้อธรรมจักรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็นไป ตามเจตนารมณ์ของอาจารย์พร ผู้ก่อตั้งศูนย์ต่อไป

วิโรจน์ คุ่มครอง ป.ธ. ๙

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์และอรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬา ฯ

โรงพิมพ์วิญญูณ บางลำภู

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ผู้ก่อสร้างธรรมเจดีย์ขึ้นในแผ่นดินไทย

ปี ๒๕๒๘ สมัยที่ยังบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อสอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค ข้าพเจ้าได้เข้ามาสังกัดอยู่วัดอินทรวihar บางขุนพรหม ไปเรียนภาษาบาลีชั้นเปรียญธรรม ๗ ประโยค ที่วัดสามพระยา ในช่วงที่พักอยู่ในกรุงเทพมหานครนี้ นอกจากเรียนก็จะไปร้านหนังสือ เช่น ร้านมหามกุฏฯ หน้าวัดบวรฯ ร้านมหาจุฬาฯ ท่าพระจันทร์ ครั้งหนึ่ง เห็นหนังสือพุทธวิทยา ซึ่งเขียนโดย อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ชื่อเล่ม ๑ มาอ่านน่าสนใจมาก แต่อ่านไม่จบเพราะต้องดูหนังสือเรียนภาษาบาลีมาก

ต่อมา พระมหาชอบ ธีรชโย (รอดหลง) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ซึ่งเคยอยู่ วัดสุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักเดียวกับข้าพเจ้า ได้มาที่วัดอินทรวihar พระมหาชอบ เป็นเปรียญธรรม ๗ ประโยค เรียนที่มหาจุฬาฯ ด้วย เคยไปเข้าอบรมที่แคมป์สนด้วย พระมหาชอบเห็นหนังสือพุทธวิทยาที่ข้าพเจ้าซื้อมาอ่านเข้า ท่านจึงเล่าถึงอาจารย์พร รัตนสุวรรณ กับคุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี หลายเรื่องเกี่ยวกับโอปปาติกะด้วย ข้าพเจ้าจำได้ไม่หมด พระมหาชอบพูดถึงอาจารย์พร ด้วยความศรัทธาเลื่อมใส ข้าพเจ้าก็ได้แต่ฟัง เพราะยังไม่รู้จักอาจารย์พร

ชื่อของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ จากหนังสือพุทธวิทยา และจากคำบอกเล่าของพระมหาชอบ ธีรชโย ได้ประทับอยู่ในความทรงจำของข้าพเจ้า

ต่อมาข้าพเจ้าได้ซื้อหนังสือ “เล่าไว้เมื่อวัยสนธยา” ของท่านพุทธทาสภิกขุ มาอ่านได้พบข้อความว่า “มหาพร ลึกแล้วก็ไปค้นคว้าเรื่องวิญญูญาณ” ข้าพเจ้าแน่ใจว่า “มหาพร” ที่ท่านพุทธทาสพูดถึง คืออาจารย์พร รัตนสุวรรณ และก็เป็นอย่างนั้นจริง เพราะอาจารย์พรเคยไปอยู่ปฏิบัติธรรมกับท่านพุทธทาสภิกขุ ที่สวนโมกข์ เมื่อสมัยที่ท่านยังบวชอยู่

ข้าพเจ้าไม่เคยเรียนหนังสือกับอาจารย์พร ไม่เคยฟังธรรมบรรยายจากท่าน มาก่อน ได้แต่อ่านหนังสือพุทธวิทยาของท่านแต่ก็ไม่จบ ไม่เคยคิดว่าจะได้มาร่วมทำงานที่ท่านได้ริเริ่มวางหลักการไว้เลย

หลังจากข้าพเจ้าลาสิกขาได้มาทำงานตรวจหนังสืออยู่ที่โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง ๑ ปีเศษ แล้วได้มาทำงานตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ที่สำนักอาจารย์พร โดยพระมหาเอื้อน หาสมฺโม (ปัจจุบัน พระเทพสุธี) วัดสามพระยา แนะนำมา และ อาจารย์จามร จันทรคุ้ม ซึ่งทำงานอยู่ที่นี้ก่อนได้แนะนำให้อาจารย์พรทราบ แล้วอาจารย์พรได้ให้ข้าพเจ้ามาพบที่บางลำพู รับเข้าทำงานตรวจชำระอรรถกถา-ฎีกา ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ ซึ่งข้าพเจ้าได้ทำงานตรวจชำระคัมภีร์ อรรถกถา-ฎีกา ที่สำนักอาจารย์พร มาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๙ ปีเศษ

ข้าพเจ้า ได้ทำงานตรวจชำระอรรถกถา-ฎีกา อยู่ ๒ ปี อาจารย์พรก็ได้ ถึงแก่กรรมจากไป ช่วงที่ทำงานอยู่นั้น อาจารย์พร ชวนไปแคมป์สนก็ไม่ได้ไปเลย มาได้ไปหลังจากที่อาจารย์พรถึงแก่กรรมจนพระราชทานเพลิงศพอาจารย์ไปแล้ว

แคมป์สนยิ่งใหญ่มากในความรู้สึกของข้าพเจ้า ซึ่งไม่ได้ร่วมก่อสร้าง ไม่ได้ ร่วมรับรู้กิจการในระยะแรก ภายหลังได้ร่วมกิจกรรมทั้งในส่วนตรวจชำระคัมภีร์ ทั้งในส่วนงานของแคมป์สน ทั้งในส่วนงานของมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ รู้สึกภูมิใจและ ยินดีที่ได้มีโอกาสร่วมทำงานมหากุศลของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ในส่วนงานที่เป็นภาระของข้าพเจ้า จะหนักไปในด้านตรวจชำระจัดพิมพ์ คัมภีร์พระพุทธศาสนา ที่อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ดำเนินการจัดทำไว้และ คุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี พร้อมคณะศิษย์ได้ดำเนินงานต่อมา

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ก่อสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้ ก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และอื่น ๆ อีก มากมาย ซึ่งนับแต่ก่อตั้งมาจนถึงปัจจุบัน นับได้ ๒๕ ปีแล้ว ทุกฝ่าย คือ ฝ่าย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฝ่ายคณะศิษย์อาจารย์พร ท่านที่เคารพ

นับถือในอาจารย์พร ต่างชื่นชมยินดีที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้พัฒนาเจริญรุ่งเรืองมาถึง ๒๕ ปีแล้ว และต่างหวังว่าคงจะพัฒนาเจริญรุ่งเรืองไปในอนาคต เป็นที่ศึกษาค้นคว้า อบรมปฏิบัติธรรมของพุทธบริษัทไปนานแสนนาน

ในส่วนตัวของข้าพเจ้า ประทับใจในงานที่อาจารย์พร ได้ริเริ่มดำเนินการ คืองานตรวจชำระจัดพิมพ์คัมภีร์พระพุทธศาสนา การจัดพิมพ์คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา จัดว่าเป็น **การก่อสร้างธรรมเจดีย์** ประเภทหนึ่งใน ๔ ประเภท คือ **บริโภคเจดีย์** เจดีย์คือเครื่องใช้สอยของพระพุทธเจ้า เช่นพระศรีมหาโพธิ **อุทเทสิกเจดีย์** เจดีย์ที่สร้างอุทิศพระพุทธเจ้า เช่นพระพุทธรูป **ธาตุเจดีย์** เจดีย์ที่สร้างบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า **พระเจดีย์อิสรภาพสร้างเป็นอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็จริง แต่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ จึงจัดเป็นธาตุเจดีย์** **ธรรมเจดีย์** เจดีย์ที่สร้างบรรจุคัมภีร์จารึกธรรม **พระไตรปิฎก-อรรถกถา-ฎีกา** **ที่มีผู้จัดพิมพ์ขึ้น หรือสร้างไว้ประจำวัด ก็จัดเป็นธรรมเจดีย์**

อาจารย์พร ได้สร้าง**ธาตุเจดีย์ คือพระเจดีย์อิสรภาพ** ๑ **สร้างธรรมเจดีย์** คือ**จัดพิมพ์คัมภีร์พระพุทธศาสนา** ซึ่งเป็นของที่ทรงคุณค่าหาประมาณมิได้ ไม่สามารถจะประมาณค่าเป็นเงินทองได้ คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ที่จัดพิมพ์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙ จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๓ นับจำนวนได้ ๙๓ เล่ม ได้ใช้งบประมาณในการจัดพิมพ์ประมาณถึง ๑๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สิบเอ็ดล้านบาท) นับว่าได้ใช้เงินไปมิใช่น้อย แต่คุณค่าของพระธรรมคำสอนที่บรรจุอยู่ในคัมภีร์นั้น มากกว่าเงินจำนวน ๑๐ ล้านหลายเท่า เพราะคัมภีร์ทั้งหมดนี้บรรจุหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่งใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบคำสอนที่แปลกปลอม ซึ่งเรียกว่า สัทธรรมปฏิรูป หรือ อสัทธรรม ได้เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าเอง มีความรู้ที่ศึกษามาจบปริญญาธรรม ๙ ประโยค เมื่อมาทำงานตรวจชำระคัมภีร์ จึงได้รู้ว่าความรู้ที่เรียนมาเป็นเพียงความรู้ที่อ่านออกเขียนได้ คนที่อ่านออกเขียนได้ เป็นคนมีความรู้ แต่ถ้าไม่อ่านหนังสือสรรพวิชาการศึกษาการก็ไม่มีความรู้

ในเรื่องนั้น ๆ ฉันใด ผู้มีความรู้ภาษาบาลีดี ถ้าไม่อ่านไม่ศึกษาพระไตรปิฎก-อรรถกถา-ฎีกา ก็ไม่รู้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน ฉันนั้น

ที่ข้าพเจ้าพอจะเขียนเรื่องเกี่ยวกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา วิจัย วิจารณ์คัดค้านสังฆธรรมปฏิรูปได้ ก็เพราะได้มาทำงานตรวจชำระคัมภีร์ที่สำนักอาจารย์พร รัตนสุวรรณ บางลำพูนี้

ทุกวันที่ทำงาน ต้องเปิดพระไตรปิฎก วันละหลายเล่ม ตรวจสอบกับ อรรถกถา-ฎีกา ได้พบข้อความหลายหลาก ได้ศึกษาค้นคว้าพร้อมกันไปกับการทำงาน อีกส่วนหนึ่ง นอกจากตรวจชำระคัมภีร์แล้วยังตรวจหนังสือที่อาจารย์พร เขียน ได้อ่านหนังสืออาจารย์พรทุกเล่มที่จัดพิมพ์ใหม่ งานของอาจารย์พรเป็น แนวทางแห่งการสืบค้นในหลักการสันตสัดัพพะ (สอบทาน) โอสาทัพพะ (เทียบเคียง) ที่ข้าพเจ้าได้ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางธรรมวินัยที่เกิดขึ้น ในส่วนนี้ข้าพเจ้า ถือว่า ข้าพเจ้าเป็นศิษย์ของอาจารย์พร ด้วยคนหนึ่ง เพราะบุคคลผู้ได้รับความรู้จากใครก็ตาม ซึ่งเป็นผู้ที่ทำให้เราได้รับความรู้นั้น ถือว่าเป็นอาจารย์ของเรา

อาจารย์พรอ่านพระไตรปิฎก-อรรถกถา ศึกษาในลักษณะสอบทานเทียบเคียง ของมหาปเทศฝ่ายพระสูตร เมื่ออ่านหนังสือที่ท่านเขียนจะพบการอ้างพระไตรปิฎก และอธิบายจากอรรถกถา นอกจากท่านจะนำอธิบายจากอรรถกถามาแล้ว ท่านยัง โยงข้อความในพระไตรปิฎกที่ท่านอ้างถึงไปหาพระไตรปิฎกเล่มอื่น ตามลักษณะที่ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมหาปเทศว่า พึงสอบทานดูในพระสูตร เทียบเคียงดูในพระ วินัย ถ้าลงกันสมกัน จึงค่อยเชื่อถือ ถ้าไม่ลงกันไม่สมกัน ก็ไม่พึงเชื่อถือ

น่าเสียดายสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาพระไตรปิฎกแล้วไม่ยอมอ่านหนังสือ ที่อาจารย์พรเขียน ด้วยเข้าใจว่า อาจารย์พร เขียนเรื่องวิญญูณ เรื่องโอปปาติกะ

หนังสือที่อาจารย์พรเขียน แม้จะเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องโอปปาติกะ ก็ยัง ซ้ำวิธีศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก-อรรถกถา หนังสือที่ท่านเขียนว่าด้วยเรื่องหลัก คำสอนทางพระพุทธศาสนาจะซ้ำวิธีศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก-อรรถกถา ขนาดไหน ลองหาอ่านดู

(๘๐) □ พ.ศ.๒๕๖๖

อาจารย์พรนั้น เป็นอุบาสกที่ฉลาดแกล้งกล้าในการเผยแพร่ธรรม ดุจดั่ง
จิตตคหบดีในครั้งพุทธกาล เป็นผู้ที่เสียสละ ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรค ดุจดั่งอนาคาริก
ธรรมปาละ ผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในพระพุทธศาสนา
ไม่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น ในศรีลังกา และต่อมาได้ไปต่อสู้เรียกร้องกรรมสิทธิ์
พุทธคยาสถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า จากพวกฮินดู กลับคืนมาเป็นของชาวพุทธ
ในสมัยช่วงก่อนกึ่งพุทธกาล

ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ครูอุบาสก ของพวกเราชาวมหาจุฬาฯ เป็น
บุคคลที่หาได้ยากในประเทศไทย หาได้ยากในพระพุทธศาสนาคนหนึ่ง ในอีก
หลายคน

ในการฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนนี้ ข้าพเจ้ามีปิติยินดี
อย่างยิ่ง แม้ว่าจะมิได้ร่วมงานมาแต่ต้น เพียงได้มาร่วมงานในช่วงสืบสานงานของ
อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็ตาม

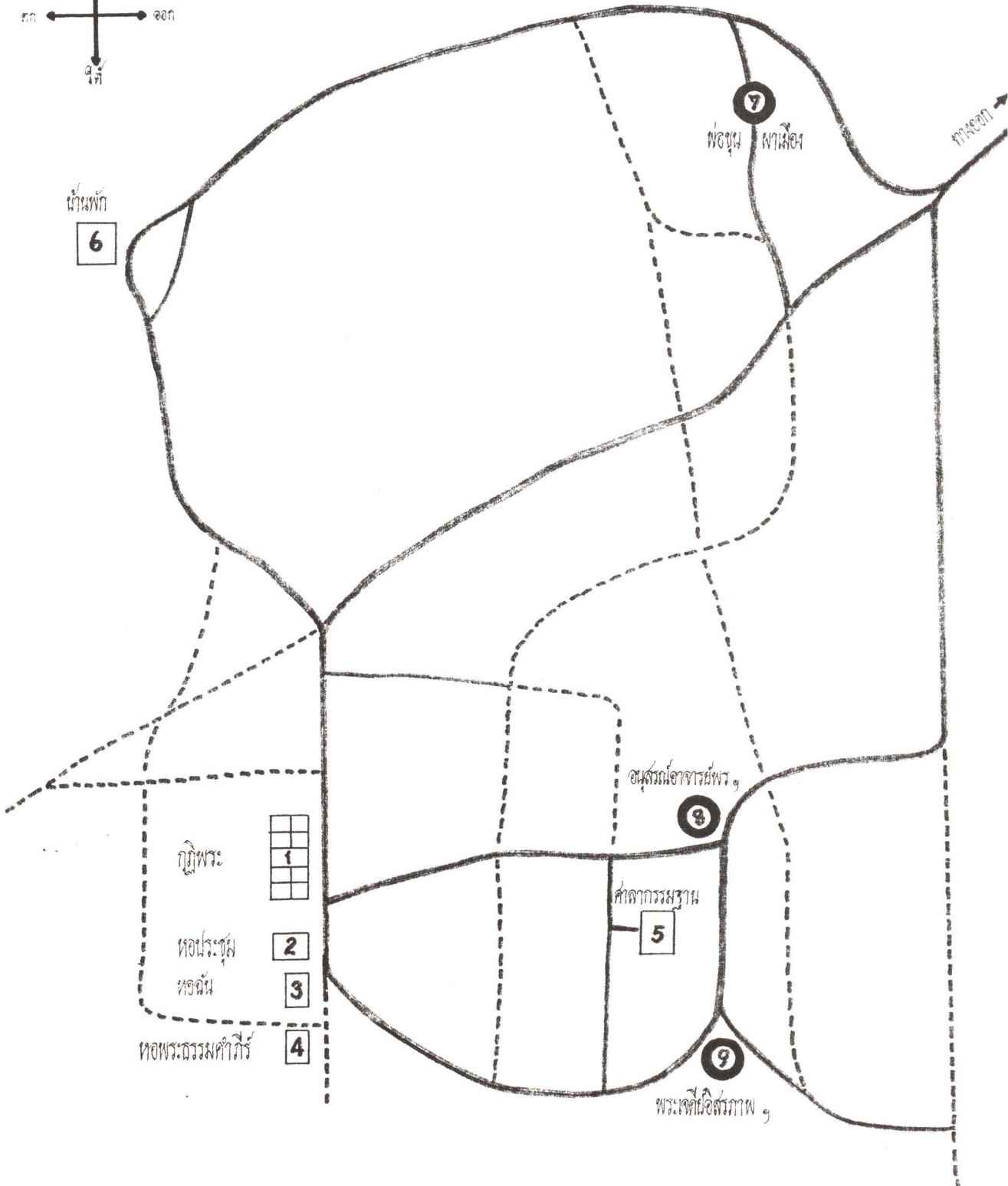
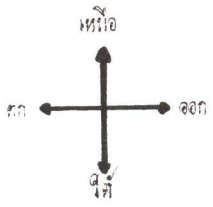
รังษี สุทนต์ ป.ธ. ๙

ผู้ตรวจชำระคัมภีร์และอรรถกถา-ฎีกาฉบับมหาจุฬาฯ
หัวหน้าฝ่ายวางแผนและวิชาการอธิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

๑. แนะนำศูนย์พัฒนาการศึกษาแคมป์สตรี

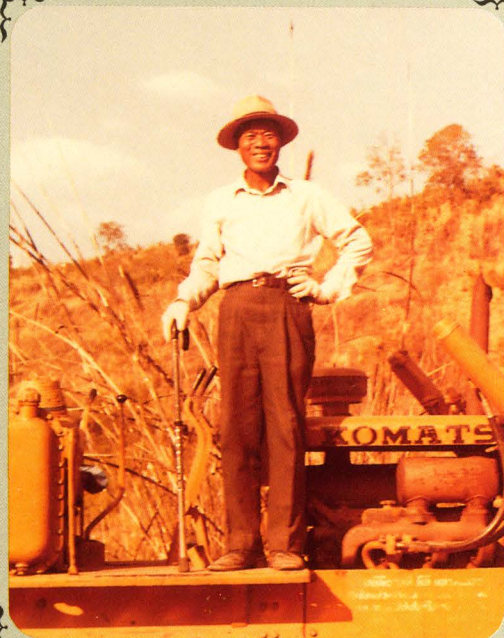
แผนที่ศูนย์พัฒนาสาสนาวิเศษ

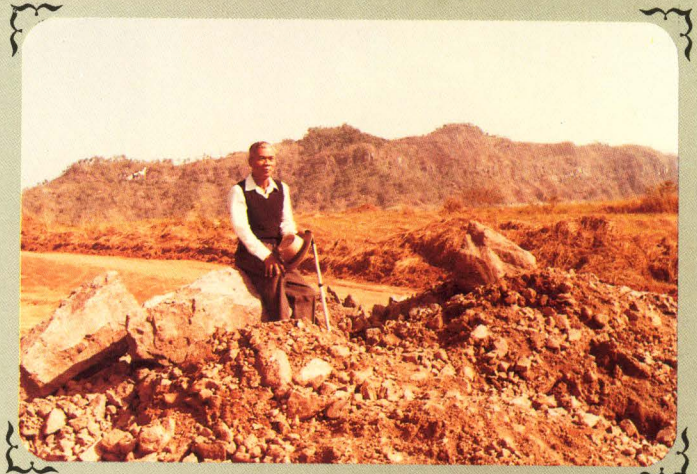

๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสตร์เกษตรผสมผสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

: พัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ศูนย์พัฒนาศาสนา
แคมป์สน มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย อำเภอเขาค้อ
จังหวัดเพชรบูรณ์

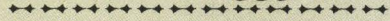

ทัศนียภาพแคมป์สน

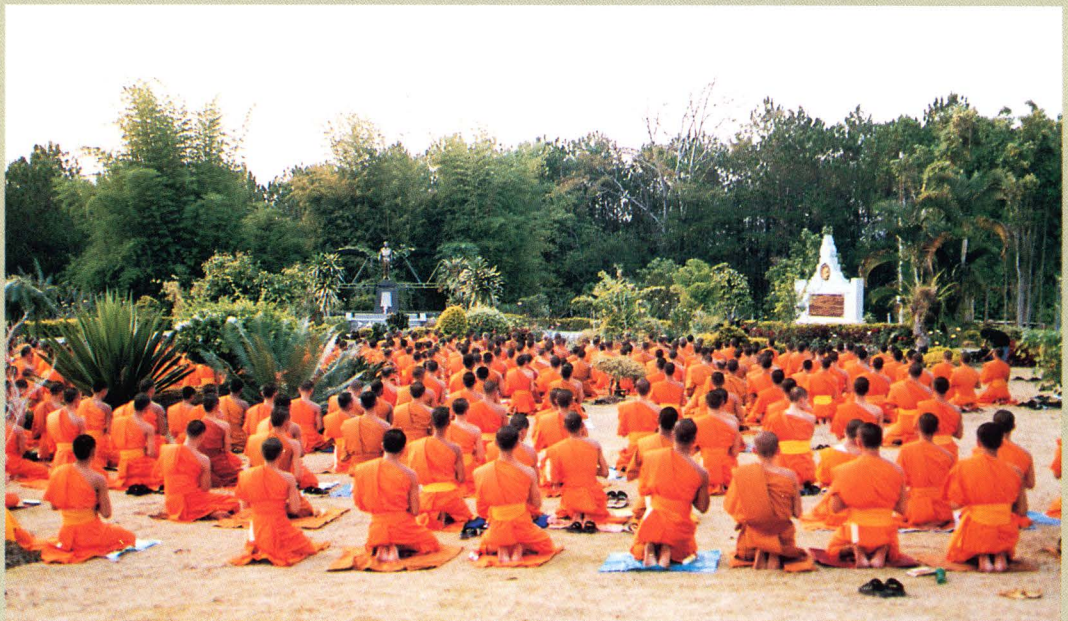

สิ่งก่อสร้างถาวรวัตถุ

ปัจจุบัน ป่าหนาทึบที่ชุมชนพระโยคี

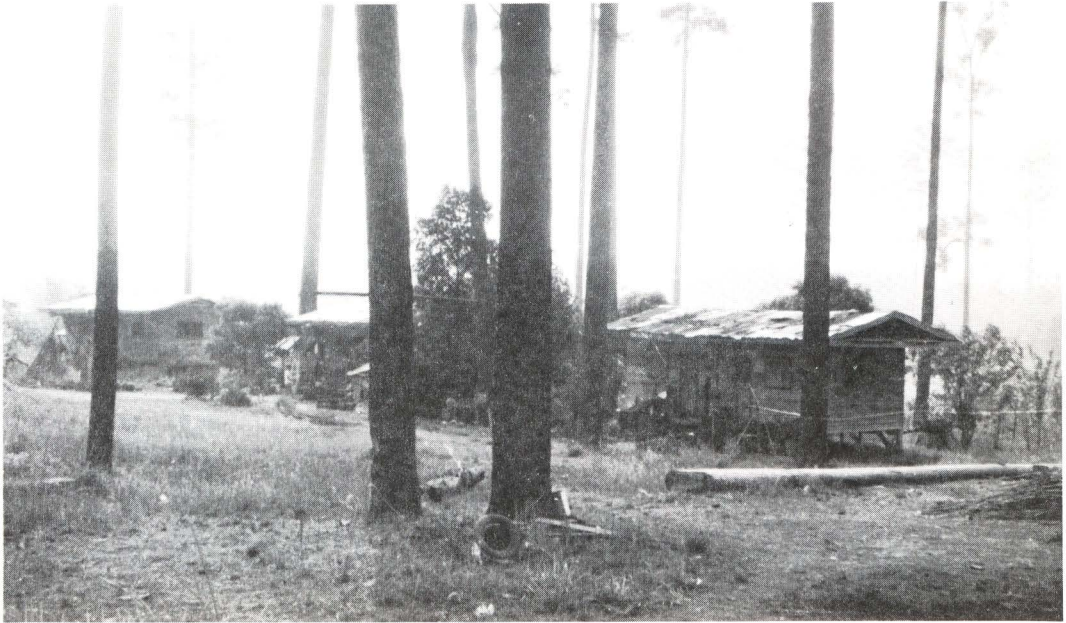

ในอดีต ป่าโปร่ง ว่าง

สภาพแคมป์สนในอดีต

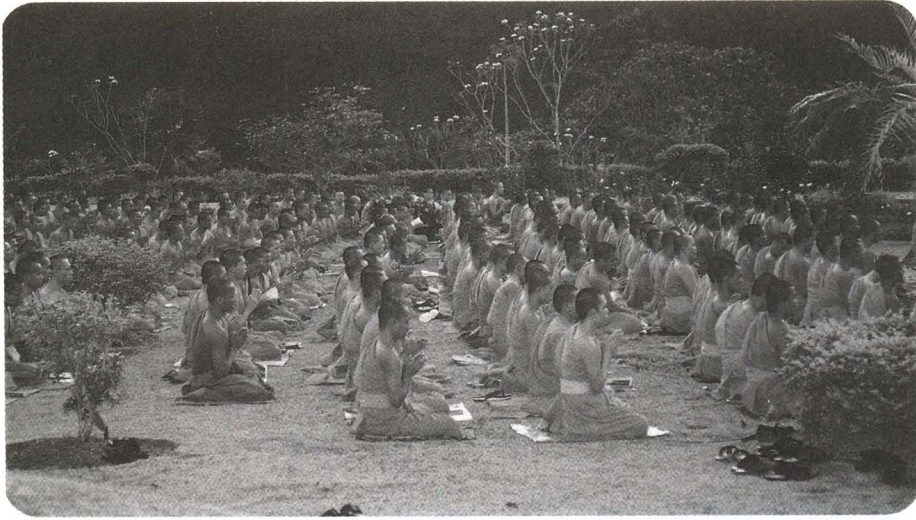
ศูนย์แห่งความรู้และศึกษาปฏิบัติธรรม

ศูนย์พัฒนาศาสนาสนามแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสถานที่ที่ให้การศึกษา ค้นคว้าวิจัย ฝึกอบรม และการปฏิบัติธรรมของพระนิสิต เจ้าหน้าที่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ศูนย์พัฒนาศาสนาแห่งนี้ เป็นแหล่งความรู้ ที่เป็นธรรมชาติจริง ศูนย์ฯ แห่งนี้ได้ให้บริการด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย ฝึกอบรม ฝึกสมาธิ ปฏิบัติธรรมแก่นักศึกษา นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไป ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐและของเอกชนที่มาขอใช้บริการภายในศูนย์ ฯ

ศูนย์พัฒนาศาสนาสนามแคมป์สน เกิดขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๘ โดยอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นผู้ก่อตั้ง สาเหตุที่เกิดศูนย์นี้ขึ้น เพราะความต้องการของอาจารย์พร ซึ่งหลังจากท่านเรียนและสอบได้ ป.ธ. ๖ แล้วเป็นครูสอนนักธรรมบาลี และได้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก-อรรถกถา จนเข้าใจดีและเกิดความรู้ว่า **“ชีวิตนี้จะทำงานอย่างอื่นไม่ได้แล้ว”** มีความประสงค์จะให้มีการศึกษาพระไตรปิฎก อันเป็นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้แพร่หลาย จึงได้เริ่มสอนธรรมและเผยแผ่ธรรมแก่นักเรียน เยาวชน และประชาชน เมื่อการสอนธรรมของท่านได้แพร่หลายไปสู่เยาวชน และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เชิญอาจารย์พร รัตนสุวรรณ มาสอนวิชาหลักธรรมในพระไตรปิฎก เรียกว่าวิชา **ธรรมประยุกต์** ซึ่งเป็นข้อธรรมจากพระไตรปิฎก เช่น อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท กฏแห่งกรรม เพื่อให้การเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี-ภาคปฏิบัติได้บรรลุผล ต้องการให้พระนิสิตได้ศึกษาพระไตรปิฎกอย่างจริงจัง ตลอดถึงการฝึกอบรมและการปฏิบัติธรรมได้เกิดขึ้น จึงก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้น

แสวงหาที่ศึกษาและการปฏิบัติธรรม

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นอาจารย์บรรยายในวิชาธรรมประยุกต์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่านเป็นผู้ตั้งอยู่ในคลองแห่งความดี มีจิตใจยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จึงได้คิดที่จะแสวงหา

สถานที่ที่สัปปายะ เพื่อนำนิสิต นักศึกษา นักเรียน เยาวชนทุกหมู่เหล่า มาศึกษา ธรรมและการปฏิบัติธรรมทางศาสนา โดยเฉพาะการฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรม จะ เป็นการส่งเสริมกำลังกาย จิตใจ ให้เข้มแข็ง และเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของคนใน ชุมชนและสังคมให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

ดังนั้น ปีพ.ศ. ๒๕๑๗ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ พร้อมคณะได้ออกเดินทาง เพื่อศึกษาหาสถานที่ฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรม โดยการย้อนยุคตามรอยจารึกหลัก ทางประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่อดีตพระมหากษัตริย์ไทยสร้างไทยมา จึงพบว่า จารึก กรุงสุโขทัย มีพระมหากษัตริย์พระนามว่า พ่อขุนศรีนาวนำถม ผู้ครองเมือง ศรีสัชนาลัย ได้มีพระโอรสพระนามว่า **ขุนผาเมือง** ได้มาครองเมืองรัต (เพชรบูรณ์) พระองค์เป็นผู้กอบกู้ชาติไทยให้พ้นจากการรุกรานของขอม

อาจารย์พร กับคณะจึงมุ่งสู่เพชรบูรณ์ โดยการนำพาของคุณศาสตราจารย์สมร ศรศรีวิชัย เป็นลูกศิษย์ผู้คุ้นเคยกับอาจารย์พร พาไปพักที่ไร่บี.เอ็น. ของ**คุณบรรเจิด กุ่มวงศ์** และได้รับคำแนะนำจากคุณบรรเจิดว่า **แกมป์สน** มี ที่ว่างเป็นเขตของการทางพิชฌโลก-หล่มสัก เมื่อมาถึงก็ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก **นายละเมียน อัมพะวะศิริ** หัวหน้าเขตการทางพิชฌโลก-หล่มสักเป็นอย่างดี พบว่า สถานที่แห่งนี้เป็นที่สัปปายะ เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีลำธาร ภูเขาและต้นไม้ นานาพรรณอยู่มากมาย นี่คือ **แกมป์สน** จะเป็นสถานที่ฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรม

แคมป์สนแห่งนี้ เป็นสถานที่เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรทางจิต ซึ่งแสวงหา
กันมาก ในพระบาติปรากฏปาฬักษณะนี้มากแห่ง :-

“อุทยานน์ คามโต เนว อติทุเร น อจจาสนเน คมนาคมนสมปนน์
อตติกันน์ อตติกันน์ มนุสฺसान์ อภิกุภมณียํ ทิวา อปฺปากิณฺณํ รตฺตี อปฺปสทฺทํ
อปฺปนิคฺไชสํ วิชนวตํ มนุสฺสราหเสยฺยกํ ปฏิสลฺลานสารูปป์”

“ป่า เป็นสถานที่ไม่ไกลจากหมู่บ้านเกินไป ไม่ใกล้หมู่บ้านเกินไป การ
คมนาคนสะดวก ผู้อยากจะทำหาไปมาได้ง่าย กลางวันคนไม่พลุกพล่าน กลางคืนมี
เสียงรบกวนน้อย ไม่มีเสียงอีกที่ก ไร้ผู้คน เป็นสถานที่พวกมนุษย์จะทำงานที่ลับได้
เป็นสถานที่เหมาะแก่การหลีกเร้น”

อิธ ภิกขเว ภิกขุ อรณฺณคโต वा รุกขมूलคโต वा สุนฺณาคารคโต वा
 นิสีหติ ปลงฺกํ อากฺขิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธิถาย ปริมุขํ สตี อฺปฏฺฐเปตฺวา.

(วิ.มหา. ๑/๑๖๕/๙๖ มจร.)

ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ไปสู่ป่าก็ดี ไปสู่โคนไม้ก็ดี ไปสู่เรือนว่าง
 ก็ดี นั่งคู้บัลลังก์ตั้งกายตรง ดำรงสติไว้เฉพาะหน้า (คือ กำหนดอารมณ์กัมมัฏฐาน)

(วิ.มหา. แปล ๑/๑๖๕/๑๓๗ มจร.)

สถานที่แม่บึง

แม่บึง เป็นที่ราบสูงและเชิงผา ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ ๗๕๐ เมตร ระยะทางจากกรุงเทพ ฯ-แม่บึง ๔๑๒ กิโลเมตร เดิมแม่บึงมีเนื้อที่อยู่ประมาณ ๒,๐๒๙ ไร่ มีเทือกเขาและเนินสูงต่ำสลับกันไปคล้ายทะเลภูเขา อากาศหนาวเย็น บรรยากาศร่มรื่น มีต้นไม้ใหญ่อยู่เรียงราย เช่นสนภูเขาหรือสนสามใบอยู่เรียงรายรอบ ๆ บริเวณแม่บึง เดิมแม่บึง เป็นสถานที่ที่อยู่ในความครอบครองของ **จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์** มาจับจองเอาไว้ มาบัดนี้รัฐบาลได้ยึดคืนมาเป็นของรัฐ และอยู่ในความดูแลของราชพัสดุ กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ในขณะนั้นมีเจ้าหน้าที่ของเขตการทางพิเศษโลก-หล่มสัก มาใช้สถานที่แห่งนี้ก่อนแล้ว เรียกว่า **แม่บึงเซอร์เวอร์**

ในช่วงที่อาจารย์พร นำคณะมาพบแม่บึงนั้น มีบ้านพักของคณงานทรุดโทรมมาก ไม่มีผู้คนดูแล และต้นไม้ใหญ่ถูกโค่นไปมาก แทบจะโล่งเตียนก็ว่าได้ ซึ่งบางที่ในบริเวณแม่บึงถูกไฟไหม้เป็นหย่อม ๆ อาจารย์พร มีความคิดที่จะซ่อมแซมบ้านพักชั่วคราวขึ้น พอใช้ได้ก่อนแล้วก็จะนำผู้คนมาฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรม เพราะแม่บึงนี้ตอนกลางคืนเงียบสงัด ทำสมาธิได้ดีมาก ในสถานที่แห่งนี้มีเทพเจ้าสิงสถิตอยู่มากมาย และแล้วเรื่องที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น นั่นคือ **สมเด็จพระนเรศวรมหาราช** ได้เสด็จมารับสั่ง (โดยการติดต่อทางสมาธิผ่านคุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี) ให้สร้างพระเจดีย์อิสรภาพขึ้น ณ เนินแห่งหนึ่งของแม่บึง

จุดเริ่มต้นการสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา

เมื่อความตั้งใจของอาจารย์พร ที่จะสร้างแม่บึงให้เป็นศูนย์พัฒนาศาสนา เพื่อฝึกสมาธิ อบรม และสถานที่ปฏิบัติธรรมที่ยิ่งใหญ่ ตามรับสั่งของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช โดยผ่านการติดต่อทางสมาธิของคุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี แล้วนั้น จึงได้กำหนดวันเวลาที่จะวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อิสรภาพขึ้น ในวันอาทิตย์ที่ **๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ตรงกับวันวิสาขบูชา** งานที่จะทำบ้านพักชั่วคราว เพื่อ

ฝึกสมาธิในครั้งแรกนั้น ก็เลยกลายเป็นงานใหญ่ เริ่มตั้งแต่งานซ่อมแซมบ้านพักให้เพียงพอสำหรับผู้คนมาร่วมงานวางศิลาฤกษ์ มีการตัดถนนให้เรียบร้อย ซึ่งในการนี้จะต้องใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ขณะนั้นอาจารย์พร มีเงินติดตัวไม่กี่ร้อยบาท และเงินส่วนอื่นก็ไม่มี

อาจารย์พร เริ่มวิ่งเต็นหาเงินที่จะมาสร้างบ้านพัก และงานอื่น ๆ อีกมาก เงินที่ได้มาเตรียมการครั้งนี้ ได้มาจากบรรดาลูกศิษย์ สมาชิกหนังสือวิญญูญาณ และผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันบริจาคให้ อาจารย์พรได้ทำงานทุกอย่าง เป็นทั้งนักก่อสร้าง เป็นผู้สั่งงาน เป็นผู้ติดต่อและประสานงานเอง ด้วยความเหน็ดเหนื่อย และไหนจะต้อง

เริ่มก่อสร้างแคมป์สน

ปลูกป่าในแคมป์สน

ขุดบ่อน้ำใช้

เดินทางไป-กลับระหว่างกรุงเทพ ฯ-แคมป์สน แทบทุกอาทิตย์ เพื่อหาทุนมาสร้างศูนย์ ฯ นี้ให้สำเร็จ ขณะที่ช่วยงานครั้งนี้ก็มีนิสิต นักศึกษา และคณะร่วมงานกับอาจารย์พร ท่านเหล่านั้นได้มีจิตใจมั่นคงต่อพระพุทธศาสนา ได้ติดตามอาจารย์พร มาฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรม ในการเจริญปัญญาให้เกิดขึ้นแก่ตน ช่วงระยะปิดเทอม ดังนั้น รุ่นบุกเบิกแรก ๆ นี้ จึงเหน็ดเหนื่อยแทบทุกคน ผลแห่งคุณความดีของอาจารย์พร ที่ได้ยึดมั่นในคุณพระรัตนตรัย ทุกคนที่ร่วมงานกับอาจารย์พร ก็มีจิตใจเป็นกุศลและได้ทำงานด้วยความเสียสละ ทั้งกำลังกายกำลังใจ กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา

ปัจจัยที่อาจารย์พร นำมาดำเนินงานส่วนใหญ่ ได้มาจากอานิสงส์การสร้าง**พระรูปลોકเกิด อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช** เป็นส่วนใหญ่ แต่เงินที่ได้มาก็ยังไม่พอ เพราะจำนวนเงินที่ได้มาจะต้องนำมาสร้างบ้านพัก ดัดถนน และการเตรียมงานวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อัสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชตามที่พระองค์รับสั่งให้สร้างขึ้น

พิธีวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อัสรภาพ

พิธีวางศิลาฤกษ์ได้เริ่มขึ้นในเวลา ๐๙.๐๐ น. ของวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ตรงกับขึ้น ๑๕ ค่ำ เพ็ญวิสาขบูชา พระสงฆ์ ๑๘ รูป เจริญพระพุทธมนต์ ได้มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ อาทิ นายศักดิ์ศิลป์ สุขะจาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ นายละเมียน อัมพะวะศิริ หัวหน้าเขตการทางพิฆณุโลก-หล่มสัก นายประวัตติ วงศ์กำแหง หัวหน้ากองฝึกอบรม นายมนัส คอวนิช อธิบดีกรมการขนส่งทางบก พร้อมข้าราชการตำรวจ ทหาร และประชาชนทั่วไป มาร่วมในพิธีวางศิลาฤกษ์อย่างพร้อมเพรียงกัน

ขอกรรมสิทธิ์ที่ดินและสร้างหอประชุมใหญ่

เมื่อพิธีวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อัสรภาพ ฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว อาจารย์พร รัตนสุวรรณ จึงเริ่มก่อสร้างศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้น อันดับแรกได้**ทำหนังสือ**

ขอใช้ที่ดินในบริเวณแคมป์เซอร์เวอร์ดรัฟ กับเขตการทางพิชฌุโลก-หล่มสัก ให้เป็นสถานที่ทำการศูนย์พัฒนาศาสนา เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยเกี่ยวกับการศึกษา ฝึกสมาธิ อบรมปฏิบัติธรรมและการเผยแพร่ธรรมแก่นิสิต นักศึกษา นักเรียน เยาวชนและประชาชนทั่วไป สถานที่แห่งนี้เป็นธรรมชาติอันเงียบสงบ เหมาะที่จะเป็นแหล่งพึ่งพิงทางกายและจิตใจของคนทั่วไปได้เป็นอย่างดี

วันจันทร์ที่ **๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ตรงกับขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒** จึงได้กำหนดการวางศิลาฤกษ์**หอบประชุมใหญ่**ขึ้น ซึ่งหอบประชุมใหญ่นี้สามารถจุคนได้ประมาณ ๕๐๐ คน เป็นหอบประชุมอเนกประสงค์ ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่บรรยายธรรม จัดอบรม ฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรมของพระนิสิต พระธรรมทูตและเจ้าหน้าที่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ในแต่ละปี ก็จะมีพระนิสิต คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมุนเวียนกันมาศึกษาและปฏิบัติธรรม ซึ่งปัจจุบันนี้มีพระนิสิตประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ รูป มาใช้หอบประชุมนี้ทำกิจกรรม และในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ศูนย์พัฒนาศาสนา ก็ได้จัดให้มีการเทศน์ อบรมและปฏิบัติธรรมสำหรับญาติโยมชาวแคมป์สน อยู่เป็นประจำ

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๔ อาจารย์พร พร้อมคณะได้เริ่มทำงานอย่างจริงจัง เพื่อจะพัฒนาศูนย์แห่งนี้ให้สมบูรณ์ เป็นต้นว่า ทำการตัดถนนให้เชื่อมถึงกันได้สร้างกุฏิหลังเล็ก ๆ ประมาณ ๑๗ หลัง และกุฏิหลังใหญ่อีก ๒ หลัง สร้างบ้านพักคนงานเพิ่มขึ้นอีก ทำแนวป้องกันไฟป่ารอบ ๆ แคมป์สน ในการพัฒนาศูนย์ครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือและการช่วยเหลือจากศูนย์ฝึกเครื่องกล รพช. จังหวัดเพชรบูรณ์ มาช่วยทำถนนให้ นอกจากนั้นก็ได้สร้างสิ่งสาธารณูปโภค เช่นไฟฟ้า ประปา อ่างเก็บกักน้ำ เป็นต้น ทั้งหลายทั้งปวงนี้ อาจารย์พร ได้สร้างขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่ผู้ที่มาฝึกอบรม ฝึกสมาธิและปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะพระนิสิตและคณาจารย์เจ้าหน้าที่ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตลอดทั้งพระภิกษุสามเณร ที่มาจำพรรษาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแห่งนี้ โดยมีท่านเจ้าคุณ**พระ**

วีรญาณมุนี ซึ่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ในสมัยนั้น ได้ให้การสนับสนุนและอนุเคราะห์ดูแล ปกครองพระสงฆ์ที่มาจำพรรษาอยู่ที่ศูนย์ ฯ เป็นอย่างดียิ่ง

วัตถุประสงค์การสร้างศูนย์พัฒนาศานาสนามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์พร ได้กล่าวกับคณะลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดว่า อาจารย์สอนอยู่ที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมานาน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๘ ถึงปัจจุบันนี้ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ก็เป็นเวลา ๓๐ กว่าปี

เมื่อได้สร้างศูนย์พัฒนาศานาแห่งนี้ขึ้น ก็ได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า จะสร้างสถานที่แห่งนี้ให้เป็นสมบัติของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพราะจะได้มีสถาบันเป็นผู้ดูแลรักษา และดำเนินการสอน การอบรมแทนอาจารย์ ให้มีพระเจ้าหน้าที่ในคณะบริหารตลอดทั้งพระนิสิตทั้งหลาย ได้มาร่วมกันทำงานตามโครงการ ที่ได้เขียนเอาไว้ เพื่อศูนย์แห่งนี้ ได้ดำเนินและเจริญสืบต่อไป โดยวัตถุประสงค์อันนี้ อาจารย์พร จึงได้มีนโยบายที่จะให้พระนิสิตได้เข้ามาศึกษาอบรม และปฏิบัติธรรม ซึ่งจะทำให้พระนิสิตและพระเจ้าหน้าที่ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มารู้จักและได้มาสัมผัสกับสถานที่แห่งนี้ ซึ่งต่อ ๆ ไป จะได้เกิดความคิดความตั้งใจในอันที่จะส่งพระเจ้าหน้าที่และพระนิสิตมาอยู่ประจำ และจะได้นำดำเนินงานตามโครงการตามที่ได้เขียนเอาไว้

โครงการศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

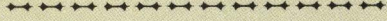
เพื่อให้งานของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อาจารย์พร จึงกำหนดโครงการไว้ให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เข้ามาศึกษา และปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริมการปฏิบัติทางสมาธิและวิปัสสนาแก่นักศึกษาทั้งหลาย ทั้งที่เป็นพระภิกษุสงฆ์และฆราวาส
 ๒. ชักชวนนักเรียนและนักศึกษาให้มาเข้าค่ายอบรมในทางศาสนา ในระหว่างปิดเทอม หรือในระหว่างที่นักเรียนมีเวลาว่าง
 ๓. ชักชวนผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในงานต่าง ๆ ให้ได้มีโอกาสเข้ามาปฏิบัติธรรม และให้มีโอกาสสัมมนากัน เพื่อหาทางส่งเสริมให้ศาสนาเข้าไปมีบทบาทอยู่ในชีวิตประจำวันของคนทุกชั้นทุกอาชีพ
 ๔. รวบรวมตำราทางศาสนาทุกประเภท และส่งเสริมให้ความสะดวกทุกอย่างแก่ผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าหลักวิชาทางศาสนาทุกสาขา
 ๕. ทำการวิจัยการสอนและการเผยแพร่ศาสนา แก่คนทุกชั้น ทุกอาชีพ และทุกวัยเพื่อให้มีผลออกมาจริง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของศาสนา
 ๖. ส่งเสริมการศึกษาของชาติตามหลักศาสนา เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาและรู้จักช่วยตัวเองได้ ไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาในระดับไหน
 ๗. ส่งเสริมการเศรษฐกิจและสังคมตามหลักศาสนา
 ๘. ส่งเสริมการสร้างป่าและรักษาป่ามิให้ถูกทำลาย
- โครงการศูนย์พัฒนาศาสนา นี้ ได้เขียนไว้นานแล้ว เพราะได้พิมพ์เป็นเล่ม ออกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘

พัฒนาแคมป์สัน

สร้างพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้รับ การขอร้องจากนายศักดิ์ศิลป์ สุขะชาติ ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ใน สมัยนั้น และท่านปลัดจังหวัด คือ ร.ต.กิตติ ประทุมแก้ว ตลอดทั้งข้าราชการตำรวจ ทหาร และประชาชน ให้สร้างอนุสาวรีย์ **พ่อขุนผาเมือง** มาประดิษฐานไว้บริเวณ แคมป์สนนี้ เพราะพ่อขุนผาเมืองพระองค์นี้ เคยเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ปกครอง เมืองนี้มาตั้งแต่ครั้งอดีต ราวพุทธศตวรรษ ที่ ๑๗ ซึ่งประชาชนได้ให้ความเคารพบูชา พระองค์ท่านมาก

ดังนั้น อาจารย์พร จึงได้ทำพิธีหล่อพระรูปปั้นเหมือนพ่อขุนผาเมือง ซึ่ง ดำเนินการอยู่หลายปี จนสำเร็จลงด้วยดีและได้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้บนแท่นที่ เป็นเนินสูงที่สุดของแคมป์สน เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๒๖ โดยมีผู้ว่าราชการ จังหวัด คือ นายจำเนียร ปฏิเวธวรรณกิจ และคณะของท่านพล.ต.อัมพร สมบูรณ์ยิ่ง ตลอดทั้งข้าราชการตำรวจ ทหาร และประชาชนมาร่วมพิธีครั้งนี้ ประมาณ ๓๐๐ กว่าท่าน พระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง ทรงประทับยืน อย่างสง่างาม อาจารย์พร ได้อัญเชิญมาประดิษฐานอยู่บนผืนแผ่นดินที่พระองค์ ประทานให้แก่ปวงชนชาวไทยเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์ไทย

ศาลาพุทธอนุภาพ หรือศาลากัมมัฏฐาน

เมื่อมีผู้คนทั้งที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาส เริ่มทยอยมาปฏิบัติธรรม ณ ศูนย์ พัฒนาศาสนาแคมป์สนมากขึ้น ศาลาที่จะรองรับก็มีน้อย ภายในแคมป์สนนี้

อาจารย์พร ได้ตระหนักอยู่เสมอว่า จะสร้างศาลาสักหลังหนึ่งให้ชื่อว่า **ศาลาพุทธานุภาพ พุทธ สรณ กุจฉามิ** สำหรับใช้เป็นทั้งที่พักและเป็นที่ปฏิบัติธรรม ให้ผู้ที่มาปฏิบัติได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น

ดังนั้น อาจารย์พร จึงได้วางรากฐานศาลาขึ้นในวันที่ **๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ บริเวณเนินมามบูชา** และสร้างให้เป็นศาลาอเนกประสงค์ ศาลาหลังนี้สามารถจุคนได้ประมาณ ๓๐๐ คน ในการก่อสร้างศาลานี้ ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากคณะศิษย์ สมาชิกหนังสือวิญญาน ผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค และการจัดทอดกฐินสามัคคีสมทบทุนสร้างศาลา นำโดยนาย**แพทย์รัศมี-คุณสมปอง วรรณิสสร** และคณะ งานการก่อสร้างครั้งนี้ จึงได้ดำเนินไปจนสำเร็จจุลวงลงได้ด้วยดี

อาคารหอฉัน

อาคารนี้ อาจารย์พร ได้เริ่มก่อสร้าง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่เดิมจะใช้หอประชุมใหญ่เป็นที่ฉันภัตตาหารสำหรับพระนิสิตของมหาวิทยาลัย เมื่อมีพระนิสิตมากขึ้น หอประชุมนี้ก็แออัดและไม่สะดวก ดังนั้น อาจารย์พร จึงได้สร้างหอฉันขึ้นใหม่ให้ชื่อว่า **หอฉันจันทร์ศุภฤกษ์**

หอฉันนี้ คุณชัชชัย จันทร์ศุภฤกษ์และครอบครัว ซึ่งเป็นศิษย์ใกล้ชิดกับอาจารย์พร ได้บริจาคเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน) ให้อาจารย์พร ทำการก่อสร้าง อาคารนี้มีความกว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๓๒ เมตร สามารถจุคนได้

ประมาณ ๔๐๐ คน สร้างเป็นอาคาร ๒ ชั้น และเป็นอาคารอเนกประสงค์ โดย
ชั้นล่างจัดเป็นที่ฉันภัตตาหารของพระนิสิต และชั้นบนจัดเป็นที่พักและเป็นที่ปฏิบัติ
ธรรมของพระนิสิตและประชาชนทั่วไป

หอพระธรรมคัมภีร์

หอพระธรรมคัมภีร์นับได้ว่า เป็นอีกอาคารหนึ่งที่มีความสำคัญประจำศูนย์
พัฒนาศาสนา อาจารย์พร ได้เริ่มก่อฐานเอาไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยคุณจรี
ลิมศิลา ได้เขียนแปลนเอาไว้ อาคารหลังนี้จะเป็นอาคารอเนกประสงค์สามารถ
จุคนได้ประมาณ ๓๕๐ คน สร้างเป็นอาคาร ๒ ชั้น **ในชั้นล่าง** เป็นที่เก็บรวบรวม
หนังสือพระธรรมคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เช่นพระไตรปิฎก อรรถกถา-ฎีกา

อนุฎีกา ปกรณวิเสส และหนังสือที่เป็นตำรับตำราทางวิชาการ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และได้จัดห้องอ่านหนังสือ เพื่อการศึกษาค้นคว้าไว้ด้วย หนังสือคัมภีร์ส่วนใหญ่ เป็นหนังสือที่ท่านอาจารย์พร ได้เริ่มดำเนินการตรวจชำระและจัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๙ ถึงปัจจุบัน ซึ่งได้นำมาเก็บรวบรวมและรักษาไว้ที่หอพระธรรมคัมภีร์นี้ ส่วนนั้นบนนั้น ได้จัดไว้สำหรับเป็นที่ฝึกสมาธิปฏิบัติธรรม และที่จัดสัมมนาของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่มาขอใช้บริการ

ความหวังเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

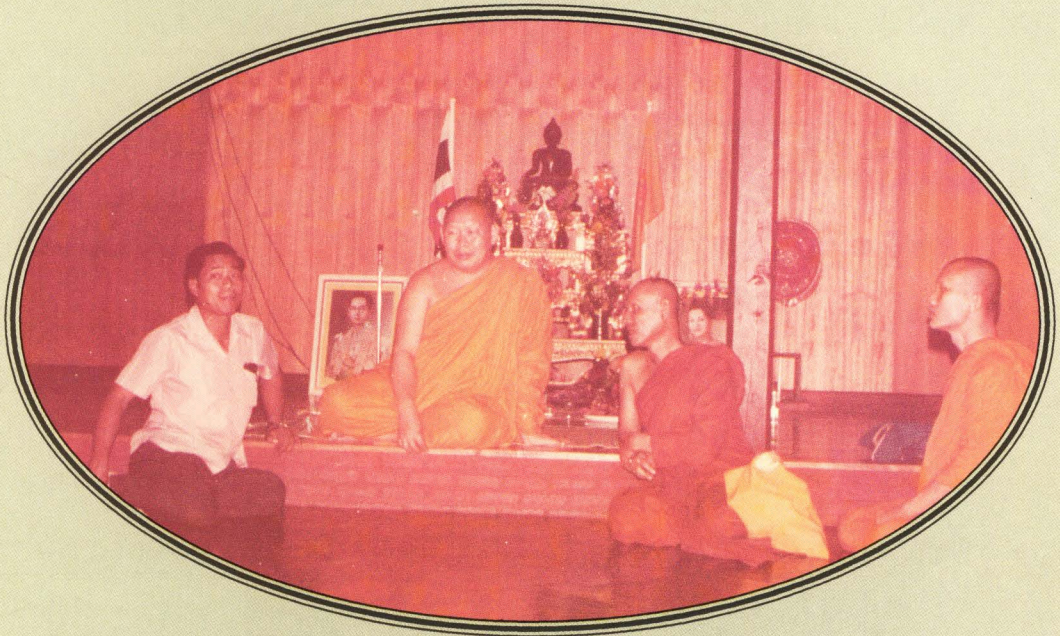
เมื่อศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬาฯ ได้มีการพัฒนาจนสำเร็จมาได้ ในระดับหนึ่ง อาจารย์พร เคยพูดกับคนใกล้ชิดอยู่เสมอว่า อาจารย์เองเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้มาแต่ พ.ศ. ๒๕๙๘ จนถึงปัจจุบันนี้ ปีพ.ศ. ๒๕๖๘ รวมระยะเวลา ๓๐ ปีแล้ว มีความหวังว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่สร้างขึ้นสร้างขึ้นมา ภายในศูนย์ฯ ทั้งหมดนี้ เป็นที่สำหรับฝึกอบรมและการปฏิบัติธรรมของพระนิสิต และเจ้าหน้าที่ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สร้างให้เป็นสมบัติของมหาวิทยาลัย ไว้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกอรรถกถา-ฎีกา เพื่อให้ท่านทั้งหลายได้มีความรู้ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนาได้อย่างแท้จริง

งานทุกอย่างภายในแคมป์สน จะพัฒนาและสมบูรณ์แบบได้นั้น ต้องอาศัย ผู้มีความรู้ความสามารถนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยให้เจ้าหน้าที่มา คึกขางานที่ได้ทำเอาไว้บ้างแล้วนี้เป็นแนวปฏิบัติ เพราะงานทุกอย่างที่จะชำนาญได้ ต้องเกิดจากการเรียนรู้คู่กับการปฏิบัติงานไปพร้อม ๆ กัน อาจารย์พร ยอยากจะเห็น งานทุกอย่างได้พัฒนาไปทุก ๆ ด้าน เช่น สถานที่ บุคลากร เจ้าหน้าที่ตลอดถึง ผู้ดูแลศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน อาจารย์พร มีความประสงค์ให้คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัย ได้เข้ามาร่วมทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานที่สร้างขึ้นได้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ประเทศชาติ ศาสนา และประชาชน

งานของศูนย์พัฒนาสถานีแคมป์สน

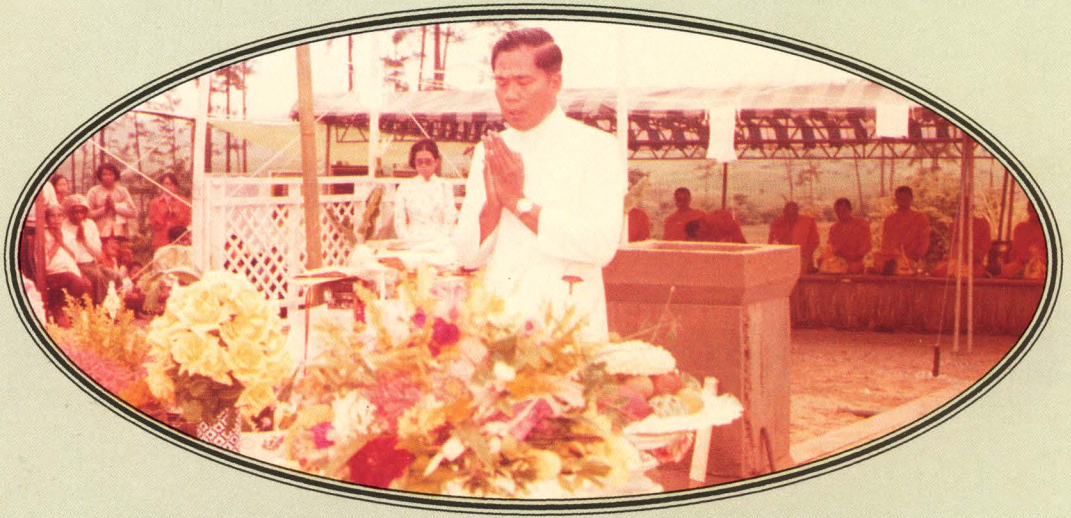

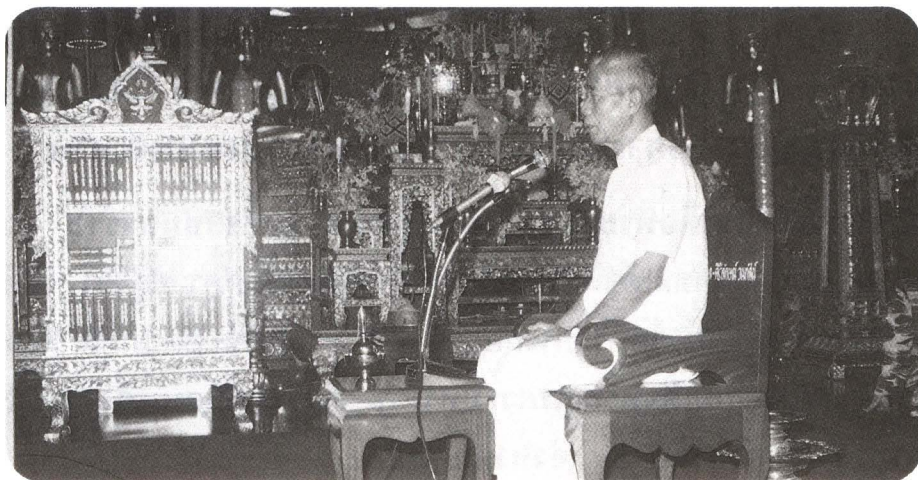
พระพรหมคุณาภรณ์ (ปัจจุบัน สมเด็จพระพุทธาจารย์)
พระมหานคร เขมปาลี (ปัจจุบัน พระราชรัตนโมลี)
เยือนแม่ปัสสน์ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๙

ชมป่าสน

ปีพ.ศ. ๒๕๓๐ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณฯ ให้เป็น **ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน** นับได้ว่าเป็นผู้อำนวยการศูนย์คนแรก ที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัย ให้ดูแลงานในส่วนงานของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนอย่างเป็นทางการ ในอดีต อาจารย์พร ก็บริหารงานในศูนย์พัฒนาศาสนา เพื่อมหาจุฬาลงกรณฯ มาตลอด ซึ่งท่านเองยังนึกอยู่เสมอว่า สถาบันการศึกษาแห่งนี้ เป็นสถานศึกษาของพระภิกษุ-สามเณรฝ่ายมหานิกาย ตั้งอยู่ในวัดมหาธาตุฯ เป็นวัดที่มีบุญคุณและเคยอยู่อาศัยมาก่อนหนึ่ง มหาจุฬาลงกรณฯ ก็ไม่มีสถานที่เป็นของตนเองที่จะให้พระนิสิตและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ได้ศึกษาค้นคว้า จัดอบรมและที่ปฏิบัติธรรม ตลอดจนทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งสถานที่แห่งนี้จะเป็นแหล่งทางวิชาการและพักผ่อนทางด้านร่างกายและจิตใจที่เป็นธรรมชาติมากที่สุดสำหรับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีพ.ศ. ๒๕๓๕ อาจารย์พร ได้ปรารภกับคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยว่า **“ไม่มีเวลาอีกแล้ว”** เพราะอายุของโยมก็ย่างเข้า ๗๔ ปีแล้ว ด้านสุขภาพร่างกายก็ไม่แข็งแรง คงทำงานได้อีกไม่มากนัก จะเอาเวลาที่มีอยู่น้อยนิดนี้ **เขียนหนังสือ** ดังนั้น เพื่อให้งานภายในศูนย์พัฒนาดำเนินไปด้วยดี ก็จะพยายามตั้งทุนนิธิประจำศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้น เพื่อให้คนที่จะมาทำงานตรงนี้ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และไม่ต้องกังวลเรื่องปัจจัย ค่าใช้จ่าย

ความสำเร็จของการสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ

ในการเริ่มก่อสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา และพิพิธภัณฑสถาน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึงปีพ.ศ. ๒๕๓๓ ใช้ระยะเวลาถึง ๑๕ ปีเต็ม การสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ดำเนินมาจนสำเร็จลงได้ด้วยดี จึงได้กำหนดพิธีรับมอบและทำทักษิณาวัตรพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขึ้นในวันเสาร์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๓ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๔ ปีมะเส็ง โดยมีพระสุเมธาธิบดี รักษาการองค์สภานายกมหาดหลวง กรมราชวิทยาลัย กล่าวสัมโมทนียกถา มีนายปัญญา เกสรทอง ประธานสภาผู้แทนราษฎร กล่าวมอบพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และทำพิธีมอบ มีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบก และผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้รับมอบและกล่าวตอบรับ พระสงฆ์ ๓๓๓ รูปเจริญชัยมงคลคาถา เป็นเสร็จพิธี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ แทนพระองค์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปทรงประกอบพิธีสวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูล พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ต. แคมป์สน กิ่ง อ. เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์ วันอังคารที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๓

เวลา ๑๕.๒๕ น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ถึงมณฑลพิธี ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย ทรงศีล พระราชาคณะประธานสงฆ์ถวายศีล พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ประธานคณะกรรมการก่อสร้างพระเจดีย์ฯ กราบบังคมทูลถวายรายงานการก่อสร้างพระเจดีย์ฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ยังฐานประดิษฐานฉัตร ทรงสุหร่าย ทรงเจิมฉัตร แล้วทรงถือสายสูตรเชิญฉัตรขึ้นประดิษฐานยังยอดพระเจดีย์ฯ

พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์แตรดุริยางค์
ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก แล้วเสด็จ ฯ
กลับ เป็นเสร็จพิธี

อุทิศตนสร้างศูนย์พัฒนาศาสตร์นาแคมป์สนมหาจุฬา

นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสตร์นาแคมป์สน เมื่อพ.ศ. ๒๕๑๘ ถึงปี
พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นระยะเวลา ๑๘ ปีเต็ม อาจารย์พร ทำงานทุกอย่างด้วยความ
มานะ อดทน และต่อสู้กับงานมาก ได้อุทิศตนทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังศรัทธา
กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา เพื่อให้ศูนย์พัฒนาศาสตร์นามหาจุฬา ฯ มั่นคงถาวร
เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นที่พักของคนในสังคมได้ สามารถเป็นแหล่งให้
การศึกษา ค้นคว้า วิจัย ฝึกอบรม และที่ปฏิบัติธรรมแก่พระนิสิต เจ้าหน้าที่
คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักศึกษา นักเรียน เยาวชนและประชาชน
ทั่วไปด้วย ท่านจึงทุ่มเทให้กับงานสร้างศูนย์พัฒนาศาสตร์นาแคมป์สนนี้มาก **ตั้งแต่เริ่มต้น
จนถึงปัจจุบันนี้** งานทุกอย่างภายในศูนย์ ฯ ได้ดำเนินและพัฒนามาได้ด้วยดีใน
ระดับหนึ่ง เป็นต้นว่า การก่อสร้างอาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสิ่ง
สาธารณูปโภคภายในศูนย์ ฯ ได้มีพร้อมแล้ว ซึ่งต่อแต่นี้ไปจะต้องมีสถาบันหรือ
หน่วยงานมารองรับ นั่นก็คือ **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** เข้ามา
บริหารและจัดการให้ศูนย์พัฒนาศาสตร์นาแคมป์สนอยู่ได้อย่างมั่นคง และพัฒนาถาวร
สืบไป

ผู้สืบสานงานต่อ

ปีพ.ศ. ๒๕๓๖ การงานทุกอย่างของศูนย์พัฒนาศาสตร์นาแคมป์สน ถึงแม้
จะดำเนินมาได้ด้วยดีในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่งานบางอย่างก็ยังไม่บรรลุตาม
เจตนารมณ์ของ**ผู้ก่อตั้ง** เมื่อผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาศาสตร์นา**ได้ละจากกายเนื้อ
เข้าสู่ภุมิทิพย์ไปในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖** แล้วนั้น งานทุกอย่างที่กำลัง
ดำเนินการมาอย่างราบรื่นก็ต้องชะลอลง งานภายในศูนย์ ฯ นั้นมีมากมาย ล้วนแต่

เป็นงานหนัก ที่ยังค้างเอาไว้ให้ผู้ที่จะมาสืบสานงานต่อ อาทิ งานซ่อมแซม งานก่อสร้าง งานป้องกันไฟฟ้า และเรื่องที่ดินของศูนย์ฯ ตลอดเรื่องงานการตรวจชำระ และจัดพิมพ์พระธรรมคัมภีร์ ฉบับมหาจุฬาฯ งานทุกอย่างที่กล่าวมานี้ ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นผู้ดำเนินการ เป็นผู้สั่งงาน เป็นผู้ประสาน และเป็นผู้ตัดสินใจเองทั้งนั้น

ดังนั้น สิ่งที่เป็นห่วงและกังวลใจให้กับผู้สืบสานงานต่อที่จะมารับภาระธุระ และหน้าที่ในส่วนนี้ จึงถือว่าหนักมาก เพราะงานทุกอย่างที่จะทำได้นั้นเป็นงานที่ต้องอาศัยคนที่มีลักษณะเข้าใจงาน คนเสียสละ คนมีศรัทธา และมีบารมี มาดำเนินการ ในช่วงนี้มหาวิทยาลัยก็คงยังไม่พร้อมที่จะส่งคนมาควบคุมดูแลได้เต็มที่ ด้วยคุณลักษณะดังกล่าว จึงดูเหมือนหนีไม่พ้น**คนที่มีรูปร่างเล็ก** ผู้เป็นศิษย์ที่ใกล้ชิดกับอาจารย์พร และเข้าใจงานตั้งแต่ต้น ท่านมีศรัทธาแรงกล้าต่อพระรัตนตรัย เป็นผู้อยู่เบื้องหลังผลงาน และคอยช่วยเหลืองานที่ท่านอาจารย์พร คิดขึ้น ทำขึ้น และสร้างขึ้น งานจึงดำเนินไปได้ด้วยดีตลอดมา ท่านผู้นั้นคือ **คุณศรีเพ็ญ จัตุหะศรี** ซึ่งเป็นศิษย์อาจารย์พร รุ่นแรก ๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๐๐ ได้มาศึกษาธรรมในโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาธิการ มหาจุฬาฯ ที่ธรรมวิจัย เป็นผู้ร่วมสร้างและปรับปรุงธรรมวิจัยมหาจุฬาฯ ให้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย จึงได้มอบหมายให้ **คุณศรีเพ็ญ จัตุหะศรี เป็นผู้สืบสานงานต่อ** โดยให้รับช่วงไปก่อน เพื่อให้งานภายในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ดำเนินต่อไปได้

ด้วยเจตนาที่เป็นมหากุศล เพื่อสนองเจตนารมณ์ของอาจารย์พร จึงทำให้คุณศรีเพ็ญ จัตุหะศรี ได้เริ่มปฏิบัติงานศูนย์ฯ ต่อมา งานทุกอย่างที่ทำถือว่าท้าทายความสามารถของคุณศรีเพ็ญ มิใช่น้อย เพราะระยะทางจากกรุงเทพฯ - แคมป์สน ๔๑๒ กิโลเมตร งานของศูนย์ฯ ที่จะต้องดำเนินต่อก็มีมาก เช่น งานซ่อมแซมอาคาร สถานที่ สิ่งสาธารณูปโภค งานก่อสร้างอาคารก่อสร้างกุฏิพระสงฆ์เพิ่ม ทำแนวป้องกันไฟฟ้า ขุดลอกสระน้ำ ปลูกป่า รักษาธรรมชาติ ดูแลความเรียบร้อย จัดจ้างคนงานมาดูแลศูนย์ฯ ทั้งที่อยู่ประจำและไป-กลับ

งานชำระจัดพิมพ์คัมภีร์พระพุทธศาสนา

คณะผู้ตรวจชำระคัมภีร์รุ่นแรก

ประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๐

คณะผู้ตรวจชำระคัมภีร์รุ่นต่อมา

คณะผู้ตรวจชำระกัมภีร์ พ.ศ. ๒๕๓๖-ปัจจุบัน

กุฏิพระสังฆเถระ อนุสรณ์ ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์ปิ่น

↑ เลือกสถานที่สร้างกุฏิพระสังฆเถระ

↑ บริเวณที่สร้างกุฏิพระสังฆเถระ

ขุดหลุมศิลาฤกษ์

ช่วยกันขุดหลุมศิลาฤกษ์

พระสงฆ์สวดชยันโต วางศิลาฤกษ์

เทพื้นที่สร้างกุฏิพระสังฆเถระ

กุฏิพระสังฆเถระ แบบทรงไทยล้านนา (เรือนกาแล)
อนุสรณ์ ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

มุมมองจากกุฏิพระสังฆเถระไปยังพระเจดีย์ ฯ

คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี ได้สนองงานของอาจารย์พร ให้กับมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ด้วยดีเช่นนี้ จึงเป็นที่ไว้วางใจจากคณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัย ดังนั้น คณะผู้บริหาร จึงได้แต่งตั้งให้คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี เป็น **หัวหน้าฝ่ายพัฒนาแคมป์สนมหาจุฬาฯ ในปีพ.ศ. ๒๕๔๑** ให้ปฏิบัติหน้าที่และ บริหารงานศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนเป็นคนที่สองสืบต่อจากอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ศูนย์พัฒนาศาสนาเข้าสู่ระบบมหาวิทยาลัย

คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี ได้ทำงานและรับผิดชอบงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนา ศาสนา ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๓๖ เรื่อยมา จนได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารมหา วิทยาลัย ให้เป็นหัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน **เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๔๑** หลังจาก มหาจุฬาฯ ได้มีพระราชบัญญัติรับรองให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับมหาวิทยาลัย ของรัฐ **ปีพ.ศ. ๒๕๔๐** ดังนั้น โครงสร้างของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนา ศาสนาแคมป์สน จะต้องมีการจัดระบบการทำงานและการตรวจสอบ คุณศรีเพ็ญ ในฐานะรับผิดชอบและเป็นหัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬาฯ ก็ได้ ดำเนินการและกำหนดงานขึ้น เพื่อบริหารงานภายในในศูนย์ให้เป็นที่ไปด้วยความ เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

การบริหารงานในฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬาฯ ได้กำหนดการ ดำเนินงานไว้หลายด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านการวางแผน เมื่อคุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี เข้ามารับหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬา ฯ ก็ได้ทำงานตามวัตถุประสงค์และโครงการที่อาจารย์พรตั้งเอาไว้ และริเริ่มงานใหม่เพิ่มขึ้นอีกมากมาย เช่นจัดระเบียบและวางกฎเกณฑ์ภายในศูนย์ ฯ ขึ้น มีการก่อสร้างหอพระธรรมคัมภีร์ต่อ ปรับปรุงหอฉัน ก่อสร้างกุฏิ ซ่อมแซมอาคาร ถนน ขุดลอกสระน้ำ ปลูกป่าเพิ่ม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทำแนวป้องกันไฟ ตลอดจนพัฒนาสิ่งสาธารณูปโภคให้สมบูรณ์เพื่อรองรับพระนิสิต เจ้าหน้าที่คณาจารย์ จากมหาวิทยาลัย ที่มาฝึกอบรม และปฏิบัติธรรมตลอดจนผู้คนที่มาใช้บริการศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬา ฯ ได้รับความสะดวกสบาย

ด้านบริหารงานบุคคล ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ฯ จัดจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว เข้ามาทำงานภายในศูนย์ ฯ ซึ่งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนนั้นจะดูแลเพียงคนหนึ่งคนใดนั้นลำบากมาก เพราะศูนย์ ฯ มีพื้นที่กว้างขวางกว่าพันไร่ ดังนั้น จึงต้องอาศัยผู้คนช่วยดูแล นอกจากพระเจ้าหน้าที่ ที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้งมาดูแล และปฏิบัติศาสนกิจก็ยังไม่เพียงพอกับงานที่มีมากขึ้น จึงต้องอาศัยพระภิกษุสงฆ์ที่เคยมาอยู่ก่อนช่วยดูแลด้วย

ด้านวิชาการ คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี เป็นผู้สืบสานงานต่ออายุพระธรรมคัมภีร์ ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจารย์พร ท่านได้ทำการตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา-อนุฎีกา-ปกรณ์วิเสส ฉบับมหาจุฬา ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๙ แล้วนั้น เมื่อท่านจากไป หนังสือพระธรรมคัมภีร์ ที่จะตรวจชำระและจัดพิมพ์ยังเหลืออีกมาก ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่คุณศรีเพ็ญ ต้องดำเนินงานและสืบสานงานต่อจากอาจารย์พรอีก บัดนี้ งานตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์ได้สำเร็จลุล่วงไปมาก ทั้งอรรถกถา ฎีกา-อนุฎีกา-ปกรณ์วิเสส ที่ได้จัดพิมพ์เสร็จแล้ว ๙๓ เล่ม ส่วนฝ่ายศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ฯ ก็ได้จัดให้มีการศึกษาค้นคว้า การฝึกอบรมและการปฏิบัติธรรมแก่พระนิสิต เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเป็นประจำ ตลอดทั้งให้บริการใช้ห้องสมุด คือหอพระธรรมคัมภีร์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัยแก่คนทั่วไปด้วย

ด้านการเงิน การเงินที่คุณศรีเพ็ญ จัตูทะศรี นำมาใช้จ่ายประจำในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนนี้ ก็ได้รับมาจากผู้มีจิตศรัทธา จากศิษย์อาจารย์พร จากสมาชิกหนังสือวิญญูณ และจากการทอดกฐินและทอดผ้าป่าสามัคคี ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มาเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง เป็นค่าจ้างคนงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ และอื่น ๆ เงินที่ได้นำมาใช้จ่ายตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์ฯ จนถึงปัจจุบัน ได้ใช้จ่ายไปแล้วไม่น้อยกว่า **๖๐ ล้านบาท** ส่วนเงินที่นำมาใช้จ่ายในการตรวจชำระและจัดพิมพ์ คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา-อนุฎีกา-ปกรณ์วิเสส ฉบับมหาจุฬานันท์ ก็มีผู้มีจิตศรัทธา รับเป็นเจ้าภาพสร้างถวาย เป็นลำดับสืบมา **ดังนั้น ด้านการเงินทั้ง ๒ ส่วนนี้**ที่คุณศรีเพ็ญ จัตูทะศรี รับผิดชอบจึงเป็นเงินค่าใช้จ่ายมากพอสมควร และเป็นภาระหนักสำหรับผู้บริหารฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในหน่วยงานนี้

จากอดีตสู่ปัจจุบัน

นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬาฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึงปีพ.ศ. ๒๕๔๓ บัดนี้ครบเบญจเพศหรือมีอายุครบ ๒๕ ปีบริบูรณ์ การพัฒนาศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ดำเนินมาได้ด้วยความเรียบร้อย ตามวัตถุประสงค์ที่ท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ตั้งเอาไว้ อาทิ ได้มีการพัฒนาคน อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และสิ่งสาธารณูปโภคภายในศูนย์พัฒนาศาสนาให้สมบูรณ์ สามารถให้บริการแก่พระภิกษุสามเณร นักศึกษา นักเรียน เยาวชน คณาจารย์เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย และประชาชนโดยทั่วไป ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชนอย่างสมบูรณ์แบบ

เพื่อให้งานทุกอย่างภายในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้พัฒนาก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง เข้าสู่ระบบของมหาวิทยาลัยในการกำกับมหาวิทยาลัยของรัฐได้อย่างแท้จริง **คุณศรีเพ็ญ จัตูทะศรี** หัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน คนปัจจุบัน จึงได้จัดเตรียมแผนงานและจัดทำโครงการ จัดระเบียบการบริหารงานฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนขึ้น เพื่อให้การทำงานได้มีระบบและขั้นตอนของการดำเนินงาน เช่น ทำโครงการบริหารฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ทำห้องสมุด

จัดห้องทำงาน มีเครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรสาร สามารถติดต่อสื่อสารทาง Internet กับมหาวิทยาลัยได้สะดวกรวดเร็วทันสมัย

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนงานธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในปัจจุบันนี้นับวันจะก้าวไปข้างหน้าอย่างเต็มความภาคภูมิใจของผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพราะสถานที่แห่งนี้เป็นที่สัปปายะ และเป็นธรรมชาติมากที่สุด และมีพื้นที่กว้างขวางเหมาะแก่การทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เช่น เปิดเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติได้เป็นอย่างดี และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลากร พัฒนาคน ชุมชน และสังคม ให้มีความสุขในชีวิตประจำวัน

ฝ่ายพัฒนาศาสนา จะพัฒนาได้ดีในทุก ๆ ด้าน ก็จะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจงานและมีบารมีพอสมควร จึงจะสามารถบริหารงานศูนย์พัฒนาศาสนา ให้สำเร็จลุล่วงตามเจตนารมณ์ของ**ผู้ก่อตั้งได้** ส่วนที่ยังขาดอยู่มากในทุกวันนี้ คือเรื่องงบประมาณในการใช้จ่ายภายในศูนย์พัฒนาศาสนา แทบจะกล่าวได้ว่า ในแต่ละปีมีงบประมาณน้อยมาก ซึ่งปัจจุบันนี้ ทางมหาวิทยาลัยก็ได้แบ่งเบาระยะเสียดค่ากระแสไฟฟ้าให้ทุกเดือน ลำพังหัวหน้าฝ่ายฯ ผู้ร่างเล็ก คือ**คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี** และ**คุณผ่องผิว พัฒนประภาพันธ์** พร้อมคณะไม่กี่ท่าน ที่มาช่วยรับภาระหน้าที่ในการบริหารศูนย์ฯ นี้ ทั้งที่เป็นส่วนบุคลากร และการเงินของศูนย์ฯ ดูเหมือนจะหนักพอสมควร ซึ่งคุณศรีเพ็ญเองดูแลมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ ที่สามโคก ปทุมธานี ตลอดทั้งงานตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา-อนุฎีกา-ปกรณ์วิเสส ฉบับมหาจุฬาฯ อีกมาก ด้วยเหตุนี้ ทุกส่วนงานของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ควรจะต้องลงมาดูแลศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ให้ได้รับการพัฒนาให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้แต่งตั้งพระเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานในฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ในปัจจุบันนี้มีจำนวน ๔ รูป/คน

ผู้รับภาระงานสืบต่อ :

เตรียมพื้นที่
ปลุกป่า

ร่วมพัฒนา
แคมป์สน

คู่ทนตราครุฑ

ลำบากไม่เคยบ่น

เพื่อแคมป์สนพัฒนา

บูชาอาจารย์พร

พักผ่อน ณ แดนพุทธภูมิ

คุมจิตเพิ่มพลัง

วางศิลาฤกษ์
มูลนิธิพร
รัตนสุวรรณ
←

สร้างมูลนิธิ ต่อ

→
ถวายคัมภีร์
ที่มูลนิธิพร
รัตนสุวรรณ

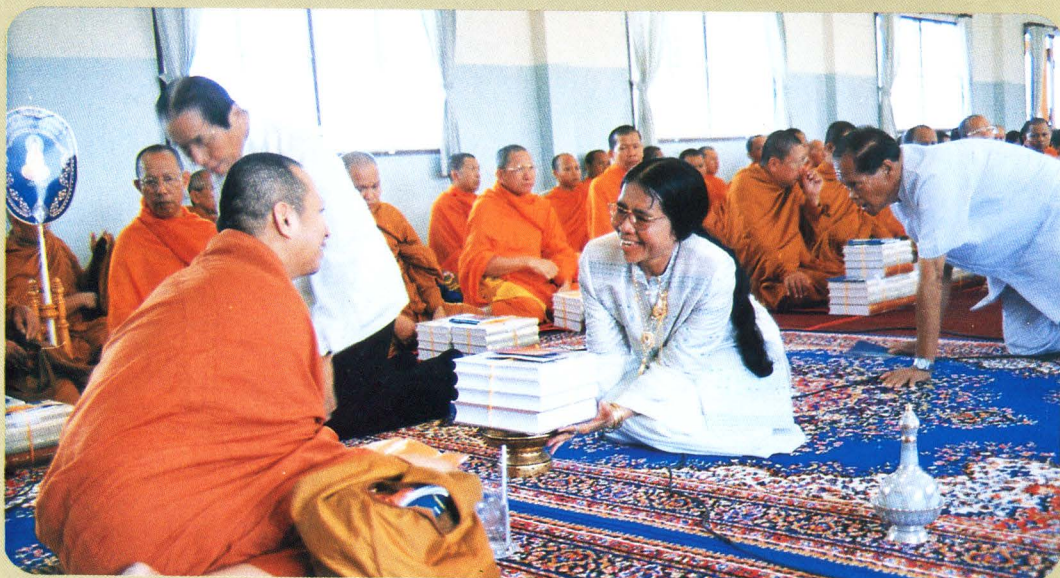
ทำงานสืบสานคัมภีร์พุทธศาสนา

**พ.ศ. ๒๕๔๑ มอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา
ณ สำนักงานมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ**

**พระราชวรมุนี อธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวอนุโมทนา**

**คุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี
มอบถวายคัมภีร์แต่่มหาจุฬา ฯ**

มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ
๑/๑๐ หมู่ ๕ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

อาจารย์ทัศนีย์ บุรุษพัฒน์
มอบที่ดิน ๖ ไร่ ๒ งาน ๗๓ ตารางวา
เป็นสถานที่สร้างสำนักงานมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ

พิธีวางศิลาฤกษ์อาคารปฏิบัติธรรมมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ
๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๓
หลวงพ่อบุญญา มาเยี่ยมมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ

หัวหน้าฝ่าย คือ คุณศรีเพ็ญ จิตุหะศรี พระเจ้าหน้าที พระมหาธานินทร์ ธรรมมโต พระมหาจิรฉันท จิรเมธี และพระพันเทพ เทวกุโล

ในปีพ.ศ. ๒๕๔๓ นี้ได้มีพระภิกษุ-สามเณร อยู่จำพรรษา ที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาจุฬาฯ รวม ๒๕ รูป พระสงฆ์ที่อยู่จำพรรษา ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา นี้ นอกจากท่านได้ปฏิบัติธรรมแล้ว ก็ได้ช่วยงานฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนอีกมาก เช่น สอนศีลธรรมในโรงเรียน บรรยายธรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบูรณ์ เทคนิ และอบรมญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมประจำวันพระ และช่วยดูแลอาคารสถานที่ ในบริเวณแคมป์สนได้เป็นอย่างดี

เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ อีกส่วนหนึ่งคือ ขรราวาส ที่เป็นลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวมีประมาณ ๒๒ คน ที่หัวหน้าฝ่ายฯ ได้จัดจ้างให้ทำงานภายในศูนย์พัฒนาศาสนาแห่งนี้ด้วย เพื่อเป็นคองงานช่วยดูแลพื้นที่ป่าไม้ ตัดหญ้า เป็นต้น

เพื่อให้งานของฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนมหาวิทยาลัย ที่มีคุณศรีเพ็ญรับผิดชอบได้ดำเนินมาและพัฒนาไปได้ด้วยดีนั้น ก็ด้วยความเสียสละของหัวหน้าฝ่ายฯ ที่ตั้งใจจริง มีศรัทธาต่อพระรัตนตรัยอย่างมั่นคง ได้อำนวยผลให้คุณศรีเพ็ญมีกำลังใจ ในการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา สนองคุณของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อันเป็นสถาบันการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์ ผู้ที่สืบทอดเจตนารมย์ และสนองคุณของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาที่ท่านได้มีศรัทธาตั้งมั่นต่อพระรัตนตรัย และท่านเคยเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้ ตั้งแต่ต้นจวบจนอวสาน.

การพัฒนาศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน โดยการนำของคุณศรีเพ็ญ จิตุหะศรี ท่านได้พยายามทำงานทุกอย่าง เพื่อพัฒนาศูนย์แห่งนี้ให้เจริญและได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ในทุกด้าน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามโครงการและตามเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งศูนย์ขึ้น คุณงามความดีของท่านอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ผู้ซึ่งตั้งอยู่ในคลองแห่งความดีที่สั่งสมมาตั้งแต่ต้นในการเป็นผู้ริเริ่มก่อสร้างศูนย์

พัฒนาศาสนาแห่งนี้ เพื่อให้เป็นสถานศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนา และแต่สถาบันการศึกษาสงฆ์ที่ท่านทรงแทน คือ **มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

ด้วยเหตุนี้ คณะศิษยานุศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในท่านอาจารย์พร นำโดย **คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี** เป็นประธาน และศิษย์ทุกคนได้พิจารณาเห็นว่า อาจารย์พร ได้มีคุณูปการต่อสถานที่แห่งนี้ เพื่อเป็นการระลึกถึงท่านและจะได้ให้ศิษยานุศิษย์ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนอนุชนรุ่นหลัง ได้ทราบ และได้อนุสรณ์ถึงท่าน**อาจารย์พร** เมื่อท่านทั้งหลายได้มาเยี่ยมเยือนแคมป์สนแห่งนี้ จึงได้ร่วมกันสร้างรูปหล่อเหมือนขนาดเท่าตัวจริงของท่าน เพื่อเป็นอนุสรณ์**อาจารย์พร รัตนสุวรรณ** ขึ้น แล้วนำมาประดิษฐานไว้ ณ เนินวิสาขบูชา (เนินอาจารย์พร) เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

กฐิพระสังฆเถระอนุสรณ์ ๒๕ ปีศูนย์ ฯ

เนื่องในวโรกาสที่ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน มีอายุครบ ๒๕ ปีของการก่อตั้งศูนย์ ฯ ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๓ ศกนี้ คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี หัวหน้าฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ร่วมกับศิษยานุศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในอาจารย์พร ได้สร้าง**กฐิพระสังฆเถระ** ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ ๒๕ ปีศูนย์ ฯ ที่บริเวณ

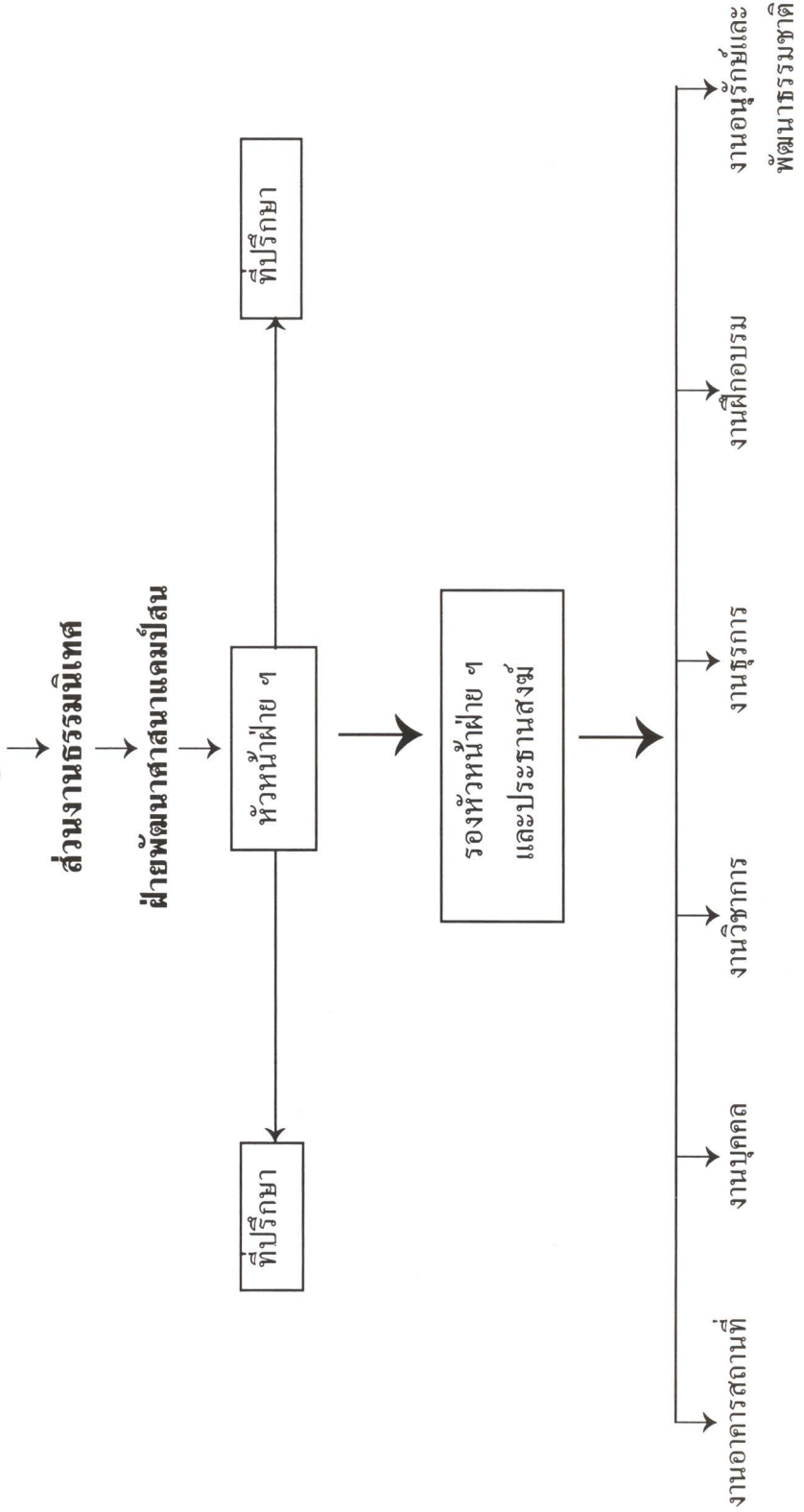
เนินพระสังฆเถระ โดยได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๓ เวลา ๙.๐๐ น. พระสงฆ์ ๒๓ รูป เจริญชัยมงคลคาถา แบบแปลนการสร้างกุฏิพระสังฆเถระนี้ เป็นลักษณะทรงไทยล้านนา ภาษาพื้นเมืองเรียกว่า เรือนกาแล มี ๒ ห้องนอน ๒ ห้องน้ำ และที่บริเวณนี้ คุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี ตั้งใจจะสร้างกุฏิบริวาร ขึ้นอีก เพื่อเป็นสถานที่รับรองพระมหาเถระและคณะจากมหาวิทยาลัยและจากต่างประเทศ

บัดนี้ การก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว ลิ้นเงินค่าก่อสร้างจำนวน ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองแสนบาทถ้วน) และได้ทำพิธีมอบถวายกุฏิพระสังฆเถระ แต่อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ พร้อมกับงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์ ฯ ด้วย

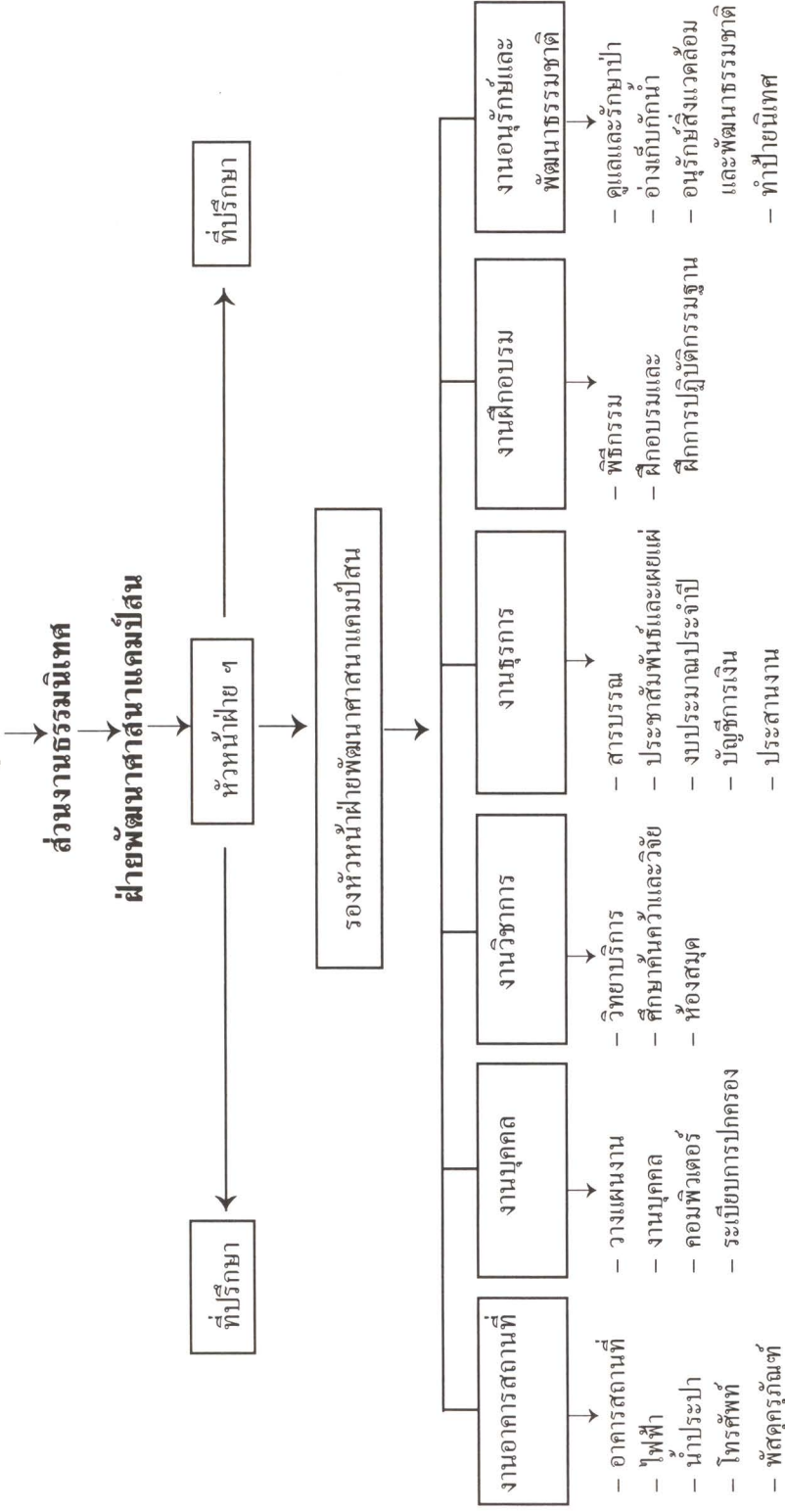
โครงสร้างการบริหารฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สตัน

สำนักงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม

โครงสร้างการบริหารฝ่ายพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ฝ่ายพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

พ.ศ. ๒๕๔๓

แผนผังห้องทำงาน
 ประจำฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน
 อาคารตึกแดง ชั้นล่าง

--	--	--

	หัวหน้าฝ่าย <input type="text"/>	พระเจ้าหน้าที่ มจร. <input type="text"/>
ที่ปรึกษาฝ่าย ฯ	พระปฏิบัติงาน	พระปฏิบัติงาน
☐ ☐	☐	☐
☐ ☐	☐	☐
☐ ☐	☐	☐
		พระเจ้าหน้าที่ มจร. (ธุรการ) <input type="text"/>
	☐	
		<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

พ.ศ. ๒๕๖๓

ภารกิจงานฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

ภารกิจงานในฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สนตามคำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีดังต่อไปนี้

๑. จัดกิจกรรมด้านการส่งเสริม สนับสนุน บริการฝึกอบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม แก่นิสิต เจ้าหน้าที่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป
๒. อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ บุคลากรแก่หน่วยงานที่ขอใช้บริการ ด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม วิปัสสนากรรมฐาน หรืออื่น ๆ ที่เป็นไปเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพมนุษย์

หน้าที่และความรับผิดชอบฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน มีดังต่อไปนี้

๑. ดำเนินการและการเป็นผู้นำในการอบรมและสอนธรรมปฏิบัติแก่พระภิกษุ-สามเณร
๒. ดำเนินการอบรมศีลธรรมแก่นักเรียนและเยาวชนในโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการให้การอบรมเยาวชนในภาคฤดูร้อน
๓. จัดให้มีการบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบูรณ์ ทุกวันเสาร์-อาทิตย์
๔. จัดให้มีการเทศน์ประจำวันพระ ทุกวันพระ และนำอุบาสิก อุบาสิกา สวดมนต์ เจริญจิตภาวนา
๕. ให้บริการด้านวิทยาการและการฝึกอบรมภาคปฏิบัติธรรมแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ ทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน
๖. จัดการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติในพื้นที่ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

๗. ให้บริการใช้ห้องสมุด เพื่อการศึกษาค้นคว้า และวิจัย สำหรับนิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยและประชาชนทั่วไป
๘. เก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารกิจกรรมในฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน
๙. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฝ่ายพัฒนาศาสนา
๑๐. ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

พ.ศ. ๒๕๔๓

พระภิกษุจำพรรษา ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน
ปี ๒๕๔๓

ระเบียบปฏิบัติสำหรับพระภิกษุ-สามเณร

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คณะกรรมการสงฆ์ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้กำหนดระเบียบสำหรับพระภิกษุ-สามเณรไว้ ดังนี้

๑. พระภิกษุ-สามเณร ที่มาพักอาศัยจะต้องมีใบอนุญาตประจำตัวหรือใบรับรองจากเจ้าอาวาสต้นสังกัด
๒. การมาพักอาศัยในฝ่ายพัฒนาแคมป์สนจะต้องมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาธรรม หรือปฏิบัติธรรมหรือปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย เท่านั้น
๓. การมาพักชั่วคราวหรือถาวรจะต้องแจ้งให้ประธานสงฆ์หรือพระที่ได้รับมอบหมายในการดูแล ทราบและอนุญาตก่อนทุกครั้ง
๔. ผู้มาพักอาศัยต้องสำรวม สงบ ระมัดระวัง และประพฤติปฏิบัติเหมาะสมกับสมณสาธูปและไม่เสพสิ่งเสพติดทุกชนิด
๕. ห้ามนำฆราวาสมาพักอาศัยโดยมิได้รับอนุญาต
๖. จัดให้มีผู้รับผิดชอบดำเนินการบันทึกทะเบียนสงฆ์ ให้เป็นปัจจุบันเสมอ
๗. ต้องดูแลรักษาธรรมชาติและสภาพแวดล้อม การรักษาความสะอาด ความสวยงามของสถานที่
๘. ต้องดูแลรักษาอาคารและทรัพย์สินของฝ่ายพัฒนาศาสนา รวมทั้งมาตรการประหยัดน้ำ ไฟ และพลังงาน ฯลฯ
๙. ต้องปฏิบัติตามกิจของสงฆ์ เช่น ทำวัตรเช้า-เย็น สวดมนต์ เจริญสมาธิภาวนาเป็นประจำ
๑๐. ต้องให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการสงฆ์

ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓

เจ้าหน้าที่จากมหาวิทยาลัย ที่ได้รับการแต่งตั้ง ประจำฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง
๑. นางสาวศรีเพ็ญ	จัตตะศรี	หัวหน้าฝ่าย ฯ
๒. พระมหานินทร์	ธมฺมรโต	เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ
๓. พระมหาจิรฉัตร	จิรเมธี	เจ้าหน้าที่ธุรการ
๔. พระพันเทพ	เทวกุโล	เจ้าหน้าที่พัฒนา

คณะกรรมการบริหารงานฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

๑. นางสาวศรีเพ็ญ	จัตตะศรี	หัวหน้าฝ่าย ฯ
๒. พระมหานินทร์	ธมฺมรโต	รองหัวหน้าฝ่าย ฯ และประธานสงฆ์
๓. พระมหาสุขุม	สุขุมาลปญฺโญ	กรรมการ
๔. พระพันเทพ	เทวกุโล	กรรมการ
๕. พระเดชโกมล	กิตติปญฺโญ	กรรมการ
๖. พระสุริยา	รชิตธมฺโม	กรรมการ
๗. พระวีรยุทธ	วีรปญฺโญ	กรรมการ
๘. พระมหาจิรฉัตร	จิรเมธี	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

๑. พระมหาต่วน	สิริธมฺโม
๒. พระมหาไพเราะ	จิตสีโล
๓. พระครูวิมลธรรมรังสี	
๔. พระอุรา	นิภาธโร
๕. พระมหาธีรพันธ์	วชิรญาณ
๖. พลโทมานะ	วรามิตร
๗. นายสอาด	แก้วเกษ
๘. นายสมหมาย	ดุษยอดรมย์
๙. นางผ่องผิว	พัฒนประภาพันธ์

คณะบริหารงานพระสงฆ์ประจำฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

งานอาคารสถานที่

– พระวีรยุทธ	วีรบุญโถ	หัวหน้า
– พระกวีวุฒิ	อิฏฐจวนโณ	
– พระโรเบิร์ต	พุกุทธภาโณ	
– สามเณรทรงพล	ระน้อย	

งานบุคคล

– พระมหาธานินทร์	ธมฺมรโต	หัวหน้า
– พระเดชโกมล	กิตฺติปญฺโญ	
– พระทองอยู่	ตุฏฺฐจิตฺโต	
– พระอภิชาติ	ชิตธมฺโม	

งานวิชาการ

– พระมหาสุขุม	สุขุมาลปญฺโญ	หัวหน้า
– พระวีรยุทธ	ธมฺมวีรยุทธฺโต	
– พระวีรัช	โอภาโส	
– พระสมพร	กตสาโร	

งานธุรการ

– พระมหาจिरฉันท์	จिरเมธี	หัวหน้า
– พระพิเศษ	จนฺทวโร	
– พระดำรงศักดิ์	ญาณานนฺโท	
– สามเณรกิตติพันธ์	สุขมาก	

งานฝึกอบรม

– พระสุริยา	รชิตธมฺโม	หัวหน้า
– พระมหาจรสนัน	นนฺทโย	
– พระวาริน	จกฺกรตโน	
– พระอภิรมย์	โอภาโส	

คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ๒๓๙ / ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลและพัฒนาฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

เพื่อให้การดำเนินงานกำกับดูแลและพัฒนาฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงแต่งตั้งผู้มีรายนามดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการกำกับดูแลและพัฒนาฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ประกอบด้วย

๑. พระราชวรมนี	ที่ปรึกษา
๒. พระมหาต่วน สิริธมฺโม	ที่ปรึกษา
๓. พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล	ประธานกรรมการ
๔. พระครูวิมลธรรมรังสี	รองประธานกรรมการ
๕. พระมหาสุวรรณ สุวณฺณศิริ	กรรมการ
๖. พระมหาธีรพันธ์ วชิรญาโณ	กรรมการ
๗. พระมหาจิรฉันท จิรเมธี	กรรมการ
๘. นายสอาด แก้วเกษ	กรรมการ
๙. นางผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์	กรรมการ
๑๐. นางสาวศรีเพ็ญ จตุทะศรี	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายสมหมาย ดุยอัครมย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

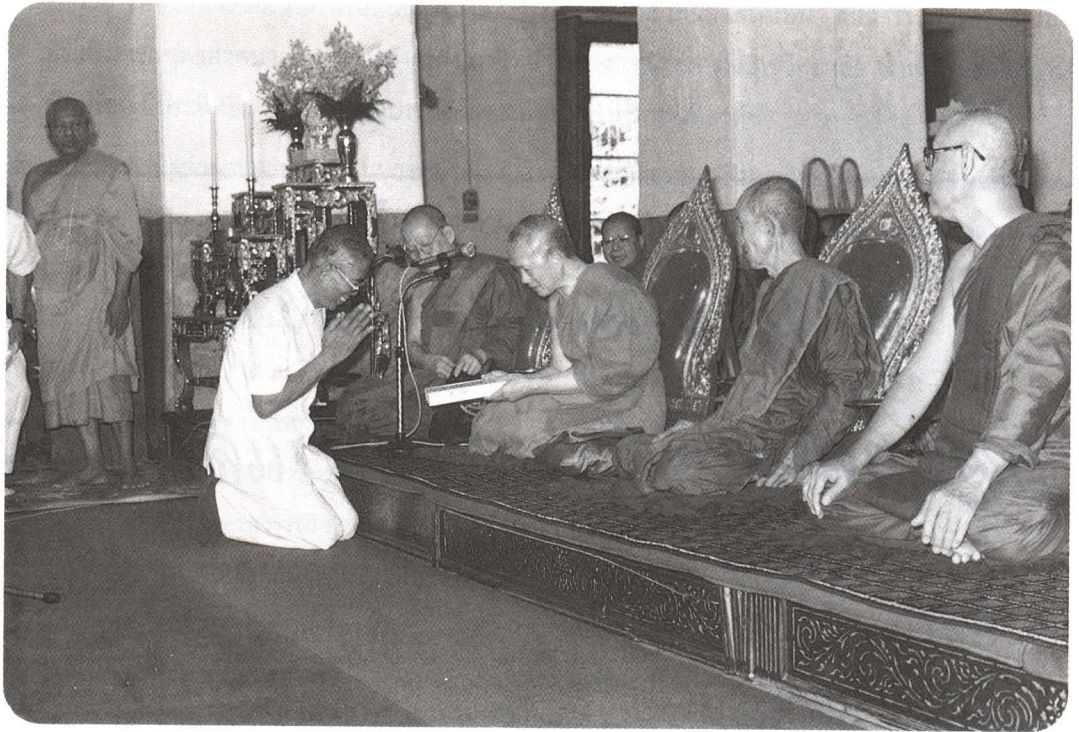
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(พระราชวรมนี)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ประวัติและผลงาน
ผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาการศึกษาแคมป็อง

ประวัติและผลงาน ของ ผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาสาธิตนา

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ถือกำเนิดในตระกูลช่างทอง ณ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอดรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นบุตรคนที่สองในจำนวน ๕ คน ของนายบุญนาค และนางพิน

ในสมัยนั้น หมู่บ้านชนบทแถบนี้ มีผู้คนอาศัยอยู่ไม่เกิน ๑๐๐ หลังคาเรือน เดินออกจากบ้านไปไม่ถึง ๕ กิโลเมตร ก็เป็นป่าใหญ่ ส่วนอีกฟากหนึ่งของแม่น้ำน่าน ตั้งแต่สถานีรถไฟท่าสักถึงวังหิน ยาวประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เป็นป่าดงดิบ ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลย มีสัตว์ป่าชุกชุม เป็นพื้นที่ที่กว้างขวาง ทางเหนือจรดจังหวัดแพร่ ทางใต้จรดจังหวัดพิษณุโลก สุขุขทัย เป็นป่าไม้สักและป่าไม้เบญจพรรณที่อุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นายบุญนาค บิดาของอาจารย์พร เดิมอยู่ตำบลคลองขนาк อำเภอวิเศษ ไซยชาญ จังหวัดอ่างทอง เมื่อย้ายมาอยู่ที่อำเภอดรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้แต่งงานกับนางสาวพิน ซึ่งเป็นชาวบ้านมีภูมิลำเนาอยู่ที่นี้ มีบุตรธิดาด้วยกัน ๕ คน คือ

๑. นายพล รัตนสุวรรณ (ถึงแก่กรรม)
๒. นายพร รัตนสุวรรณ (ถึงแก่กรรม)
๓. นายสำเภา รัตนสุวรรณ

๔. นางสาว รัตนสุวรรณ (ถึงแก่กรรม)
 ๕. นายสมพงษ์ รัตนสุวรรณ

นายบุญนาค มีอาชีพเป็นช่างทอง และได้ประกอบอาชีพนี้มาตั้งแต่สมัยปู่จนได้รับพระราชทานนามสกุลว่า “รัตนสุวรรณ” ต่อมาเปลี่ยนอาชีพเป็นพ่อค้าข้าวเมื่อมีฐานะดีขึ้น จึงเปลี่ยนมาทำการค้าไม้ ล่องแพมาขายทางจังหวัดอ่างทองและอยุธยา จนมีฐานะร่ำรวยถึงขั้นเป็นคนบดีของจังหวัด ได้สร้างศาลาโรงธรรมใหญ่ที่สุด ที่วัดบ้านแก่ง สร้างธรรมมาสน์บุษบก อาสนะ พรหมปูพื้น ตะเกียงวอชิงตัน (ตะเกียงเจ้าพายุอย่างดี มีแสงสว่างมาก) และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ถวายวัด เมื่อว่างจากการงานก็ชอบเข้าวัดฟังธรรม ทุกวันพระจะถือศีลอุโบสถ อาจารย์พร มักจะตามพ่อไปวัดด้วยเสมอ จนพ่อปรารถนาเมื่อโตขึ้น จะส่งไปเรียนนักธรรมที่กรุงเทพฯ ฯ

เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๐ อาจารย์พร อายุได้ ๙ ขวบ น้องสุดท้องคนที่ ๕ ยังอยู่ในท้องแม่ พ่อก็เสียชีวิต ได้ตั้งศพไว้ในศาลาโรงธรรมใหญ่ที่พ่อสร้าง ตอนเผาได้สร้างเมรุประดับด้วยหยวกกล้วย โดยจ้างช่างแทงหยวกกล้วยมาจากกรุงเทพฯ ฯ เมื่อพ่อตาย แม่ไม่มีความรู้ไม่มีความสามารถในการประกอบอาชีพค้าไม้ต่อไปและเป็นงานหนัก ประกอบกับลูก ๆ ทั้ง ๕ คน ยิ่งเล็กต้องมีภาระเลี้ยงดูส่งเสียให้เล่าเรียน ต้องเปลี่ยนอาชีพจากค้าไม้มาตั้งโรงเลื่อยโดยอาศัยให้ลูกกับอามาช่วยดำเนินงาน

เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๒ อาจารย์พร อายุได้ ๑๑ ขวบ น้องคนสุดท้องอายุยังไม่ถึง ๒ ขวบ แม่ก็มาเสียชีวิตไปอีก จึงกลายเป็นเด็กกำพร้า ลุงกับอารักษาสมบัติไว้ให้หลานไม่ได้ ทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่ก็ละลายหายสูญไปหมด กลับเป็นคนยากจน มีน้องสาวหนึ่งคนไปอาศัยอยู่กับป้า พี่น้องที่เป็นผู้ชาย ๔ คนรวมทั้งอาจารย์พร ไปอาศัยอยู่วัดบ้านแก่ง เปลี่ยนสถานะจากที่บิดาเคยเป็นผู้อุปการะวัด มาเป็นเด็กวัดให้วัดอุปการะอยู่ ๒ ปี

พ.ศ. ๒๔๗๔ สามเณรอาทร อังสุธรรม ญาติผู้พี่คนบ้านเดียวกัน มาศึกษาพระปริยัติธรรมบาลี อยู่ที่วัดมหาธาตุ ฯ ทำพระจันทร์ กรุงเทพฯ ฯ เป็นเปรียญธรรม ๔ ประโยค ได้กลับไปเยี่ยมบ้าน พบอาจารย์พรเป็นเด็กวัด อยู่วัด

บ้านแก่ง จึงได้ชวนให้ไปศึกษาภาษาบาลีที่กรุงเทพฯ ๗ ขณะนั้นอาจารย์พร
ยากจนมาก เงินทองไม่มี ที่จะเดินทางไปศึกษา จึงขอบริจาคเงินเป็นค่ารถจากญาติ
พี่น้องหลายคน รวบรวมเงินได้ ๑๒ บาท ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ๗ พร้อมพี่สามเณร
อาหาร อังสุธรรม ในสมัยนั้นเสีค่ารถไฟ ๖ บาท จึงมีเงินเหลือเพียง ๖ บาท
อาจารย์พรได้ศึกษานักธรรมและภาษาบาลี ณ วัดมหาธาตุท่าพระจันทร์ โดยมี
คุณอาขำรัตนสุวรรณซึ่งอยู่ที่อำเภอวิเศษไชยชาญจังหวัดอ่างทองเป็นผู้คอยอุปการะบ้าง
โดยนำผลไม้และอาหารแห้งมาฝากเป็นครั้งคราว เพราะท่านเองก็มีฐานะยากจนไม่มี
เงินทองที่จะนำมาช่วยเหลือเกื้อกูลได้

เมื่อมาอยู่วัดมหาธาตุ-
ยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพฯ ขณะ
นั้นอายุย่างเข้า ๑๕ ปี ได้เข้าเรียน
โรงเรียนบาลี อาจารย์พรได้
เคยเล่าว่า จำได้ว่าวันแรกที่ทาง
โรงเรียนบาลีรับเข้าเป็นนักเรียน
คือวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕
อันเป็นวันเปลี่ยนแปลงการ
ปกครองจากระบอบสมบูรณาญา
สิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชา-
ธิปไตย อาจารย์พรใช้เวลาศึกษา
ภาษาบาลีอยู่ ๒ ปี

บรรพชาและอุปสมบท

พ.ศ. ๒๔๗๘ เมื่ออายุครบ ๑๗ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัด
มหาธาตุ ๗ ทั้งที่ในปีนั้นมีสิทธิ์ที่จะสอบเป็นเปรียญธรรม ๓ ประโยค แต่ยังไม่สอบ

ขอเรียนซ้ำชั้นอีก ๑ ปี เพื่อศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ทำยที่สุดก็ได้ สอบเป็นเปรียญธรรม ๓ ประโยค เมื่ออายุ ๑๘ ปี ต่อมาก็สอบได้เปรียญธรรม ๔,๕,๖ ประโยค มาโดยลำดับ เป็นคนเรียนเก่งพอสมควรไม่เคยสอบตกเลย ได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค ตั้งแต่ยังเป็นสามเณร

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ อายุย่างเข้า ๒๑ ปี ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดมหาธาตุฯ โดยมี **สมเด็จพระวันรัต** (เฮง เขมจารีมหาเถระ) เป็นพระอุปัชฌาย์ **พระธรรมปัญญาบดี** (กิตติสารมหาเถระ) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระญาณสมโพธิ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ **พระพิมลธรรม** (ฐานทัตตมหาเถระ) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระศรีสมโพธิ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

งานสอนพระปริยัติธรรม และการปฏิบัติธรรม

ระหว่าง ปีพ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๓ หลังจากอุปสมบทแล้ว เป็นครูสอนนักธรรม-บาลี ในสำนักเรียนวัดมหาธาตุ อยู่ ๒ ปี ไม่ได้เรียนต่อ เพราะมีภิกษุอยู่ว่า ถ้าสอบได้ถึงเปรียญธรรม ๘ ประโยค จะออกจากวัดมหาธาตุฯ ไม่ได้ จะต้องอยู่ปฏิบัติศาสนกิจและช่วยงานสอนพระปริยัติธรรมต่อไป แต่อาจารย์พร มีความตั้งใจที่จะศึกษาค้นคว้าอ่านพระไตรปิฎก และมุ่งการปฏิบัติทางสมาธิวิปัสสนา จึงได้ลา

สมเด็จพระวันรัต
(เฮง เขมจารีมหาเถระ)
พระอุปัชฌาย์

พระธรรมญาณสมโพธิ
(กิตติสารเถระ)
พระกรรมวาจาจารย์

พระศรีสมโพธิ
(จฺวานทัตตเถระ)
พระอนุสาวนาจารย์

ท่านพุทธทาสภิกขุ พุดถึงอาจารย์พรว่า “สมัย สนวนโมกข์เก่า มีชุดมหาพร มหาเจวียง มหาจำรัส เขา เป็นเพื่อนกันทั้งสามองค์ จบ ประโยค ๖ จากวัดมหาธาตุ ที่กรุงเทพฯ มาอยู่ สามองค์ นี้เขาเป็นเกลอกัน ตอนนั้น มหาพรยังไม่มีวีแววว่าจะไป สนใจเรื่องทางวิญญานอะไร ปลุกมะละกอ กินกันไม่หวาด ไม่ไหว ...

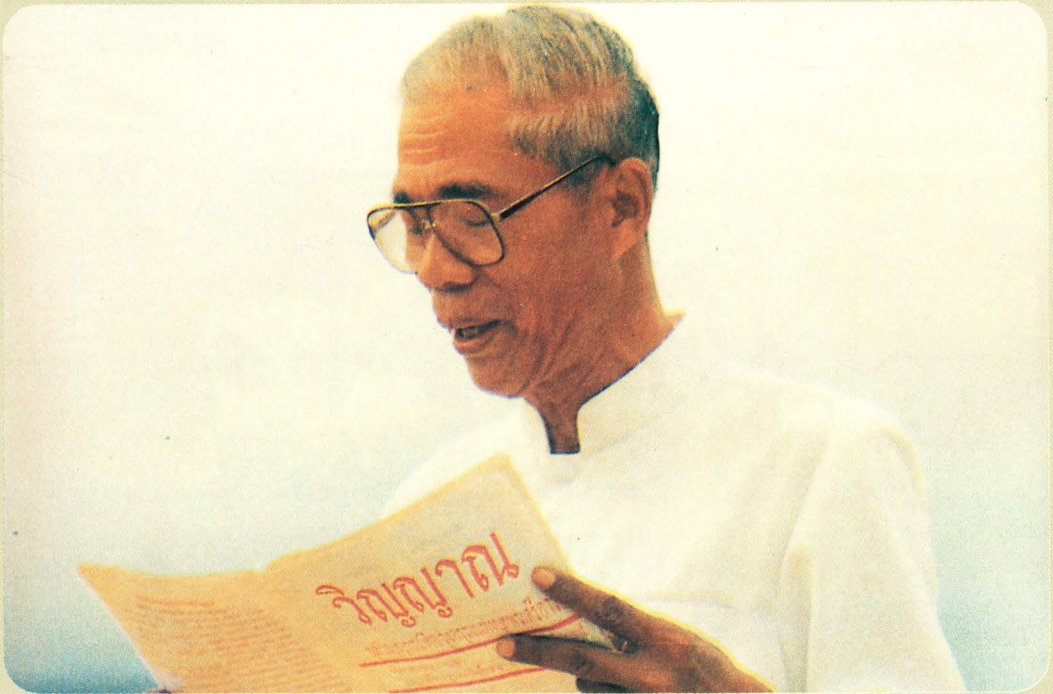
มหาพร ดูจะเป็นคนมี ความตั้งใจสูง ... มหาพรสึก แล้วกลายเป็นอาจารย์พร ค้นคว้าเรื่องวิญญานไป ยัง เคยมาหาผมที่นี่ ... ก็ยัง เคารพนับถือกันอยู่ ผมไม่ได้ รุกล้ำเข้าไปในความคิดของ เขา ...

– จากหนังสือเล่าไว้เมื่อ วยสนธยา เล่ม ๒ หน้า ๑๙๑-๑๙๒

ท่านพุทธทาสภิกขุ แห่งสวนโมกข์ ซึ่งอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เมื่อครั้งยังบวชได้ไปอยู่ร่วมปฏิบัติธรรม

๒๔๘๓ - ๒๔๘๔

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ พูดถึงท่านพุทธทาสภิกขุ คราวที่ส่งศิษย์ไปบวชกับท่านว่า “ผมขออนุโมทนาที่คุณจะบวช ไปอยู่ที่สวนโมกข์ สำนักนี้ผมเคยไปอยู่จำพรรษาสมัยเป็นพระ ... คุณจะไปอยู่ใกล้ท่านพุทธทาส ... ขอเตือนไว้อย่างหนึ่ง เมื่อไปอยู่กับท่านพุทธทาส ควรจะทราบแนวความคิดของท่าน ท่านเน้นหนักไปในเรื่องไหน ท่านไม่สนใจเรื่องชาติหน้า เรื่องโอปปาติกะ ...

คุณได้ศึกษาไปจากหนังสือของผม แนวความคิดบางอย่างเดินคนละทาง บางอย่างก็เหมือนกัน ... เมื่อมีอะไรขัดแย้งก็พยายามฟังท่านด้วยความเคารพ ... ไม่จำเป็นต้องเอามาติจากผมไปได้เถียงกับท่าน ... ผมเคยเป็นศิษย์ของท่าน ที่ผมออกปฏิบัติในครั้งแรกก็เพราะได้อ่านหนังสือของท่าน ... ผมยังเคารพท่านเป็นครูอาจารย์ตราบเท่าทุกวันนี้ ...

– จากหนังสือ “ตอบปัญหา” หน้า ๓๐๘-๓๑๔

พ.ศ. ๒๕๔๑ หลวงพ่อปัญญา เคยไปร่วมเผยแพร่ธรรมที่เชียงใหม่กับอาจารย์พร

เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ หลวงพ่อปัญญาได้มาเยี่ยมมูลนิธิการัตนสุวรรณ ท่านได้เซ็นเยี่ยมไว้ในสมุดว่า

คุณพ่อปัญญา มีพรคุณธรรมของหลวงพ่อ
จักสอนให้ศิษย์ได้ปฏิบัติด้วยใจจริง
พระญาณโกศลวิมล
๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๓

สมเด็จพระอุปัชฌาย์ ไปศึกษาปฏิบัติธรรม ที่วัดถ้ำกลบ จังหวัดเพชรบุรี อยู่ประมาณ ๔ เดือน

ต่อมาเห็นว่าที่นี่ไม่สู้จะเหมาะนัก เพราะผู้คนมากมายทั้งพระและแม่ชี กับ ทั้งครูบาอาจารย์ที่มีความสามารถจริง ๆ ก็ไม่มี จึงได้ลาออกจากวัดถ้ำกลบ กลับ มาวัดมหาธาตุ ฯ กรุงเทพฯ ฯ อีกครั้งหนึ่ง

แสวงหาสถานที่วิเวกปฏิบัติธรรม^๑

ปี ๒๔๘๓ ได้กราบเรียนเรื่องราวทั้งหมดที่วัดถ้ำกลบ ให้สมเด็จพระอุปัชฌาย์ ทราบแล้ว ก็ขออนุญาตเพื่อที่จะไปปฏิบัติธรรมกับท่านพุทธทาส ที่วัดสวนโมกข์ ต.พุ่มเรียง อ.ไชยา จ. สุราษฎร์ธานี สมเด็จพระอุปัชฌาย์เห็นดีด้วย และอนุญาตพร้อม ทั้งเขียน จ.ม. ฝากถึงท่านพุทธทาสให้ช่วยดูแลในเรื่องการสอนการปฏิบัติด้วย

ข้าพเจ้าเดินทางไปศึกษาปฏิบัติอยู่กับท่านพุทธทาส ที่วัดสวนโมกข์ ต.พุ่มเรียง จ.สุราษฎร์ธานี (สวนโมกข์เก่า) เป็นเวลา ๑ ปี อยู่ร่วมกับ พระมหา เจริญ มิตฺตฺสโร ซึ่งเป็นสหายร่วมสำนักเรียน และร่วมอุปัชฌาย์เดียวกัน

ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย จึงได้ ลาท่านพุทธทาสกลับมาอยู่วัดมหาธาตุ ฯ กรุงเทพฯ ฯ อีก เพราะเป็นห่วงน้องชาย อีก ๒ คนที่กำลังเรียนหนังสืออยู่กรุงเทพฯ ฯ แต่ทางกรุงเทพฯ ฯ ก็ถูกลูกระเบิดลง อย่างหนัก จึงได้กลับไปอยู่จังหวัดอุดรดิษฐ์ ที่วัดเกษมจิตตาราม ซึ่งเป็นวัดอยู่ในตัว จังหวัดอุดรดิษฐ์

ต่อมาอีก ๒ ปี คือพ.ศ. ๒๔๘๖ สมภารที่วัดเกษมจิตตารามลาสิกขา เจ้าคณะจังหวัด จะตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นเจ้าอาวาส แต่ความประสงค์ของข้าพเจ้าคือการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและปฏิบัติธรรม จึงได้ออกจากวัด ขึ้นไปจังหวัดเชียงใหม่ จำพรรษาอยู่ที่วัดอุปคุต ๑ พรรษา เมื่อออกพรรษาแล้ว ก็ออกไปอยู่วัดศรีโคง ซึ่ง

^๑ ถอดจากเทปบันทึกเสียงที่อาจารย์พรเส้าไว้

เป็นสถานที่เงียบสงบ ไม่มีภาระอย่างอื่น และที่นี้เอง **คุณปัญญาช่วย พี่จาน และ พี่มอง ไชยเนตร** ๓ คนแม่ลูกนี้ ได้เป็นผู้อุปการะข้าพเจ้าตั้งแต่ย่างเท้าเข้าสู่นคร เชียงใหม่ และเป็นผู้สร้าง**หนังสือพระไตรปิฎกฉบับบาลี** พร้อมด้วย**อรรถกถา**ครบชุด ด้วยทุนส่วนตัว คือเงินกำไรจากการขายขนมให้กับข้าพเจ้า การได้หนังสือพระไตรปิฎกทำให้ข้าพเจ้าตั้งใจมากยิ่งขึ้นกว่าได้แก่วิเศษ จึงได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ เป็นเวลา ๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๗-๒๔๙๐ โดยมีได้ทำอย่างอื่นเลย แม้กระทั่งกิจนิมนต์ก็ตัดออกหมด

พร้อมกับได้ศึกษาวิชาอื่น ๆ ด้วยตนเองไปด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะทางด้านชีววิทยา จิตวิทยา และปรัชญาตะวันตก เพราะเล็งเห็นว่า การที่จะศึกษาพระไตรปิฎกให้เข้าใจจริง ๆ และสามารถอธิบายให้คนสมัยใหม่เข้าใจจริง ๆ นั้น จะต้องมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้เป็นส่วนประกอบด้วย

งานเผยแผ่

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ระหว่างที่อยู่วัดศรีโฆง ข้าพเจ้าได้เทศน์สั่งสอนอบรมธรรมะ เช่น **เรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องอริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท** เป็นต้น ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้เปิดสอนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งครั้งแรกมีเด็กมาเรียนเพียงแค่ ๕ คนเท่านั้น แต่ต่อมาอีกอาทิตย์หนึ่ง ก็มีเด็กมาเรียนเต็มวิหาร จนไม่มีที่จะนั่ง

ในช่วงนี้เอง ก็ได้มีเหตุการณ์สำคัญ คือ **เจ้าขึ้น เจ้าสุริยา สิริโรส** ได้พาลูก ๆ ทั้งหมด ๑๐ คน เข้ามาเรียนด้วยและเกิดศรัทธามาก จึงได้นิมนต์ให้ข้าพเจ้าไปอยู่วัดอุโมงค์ ตอนนั้น **เจ้าขึ้น-เจ้าฉาย สิริโรส** กำลังเริ่มบูรณะวัดอุโมงค์ กล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าเป็นพระภิกษุรูปแรกของวัดอุโมงค์ ต่อมาได้ร่วมกับ**พระมหาเจี๋ยง มิตุตศิริ** เริ่มตั้ง**คณะพุทธนิคมเชียงใหม่ขึ้น** โดยเจ้าขึ้นขอเช่าที่ดินของคุณปู่ทง กิตติบุตร สถานที่ใกล้สี่แยกกลางเมืองติดกับถนน เป็นเรือนแถวไม้ มีที่ว่างพอที่จะปลูกเป็นศาลาชั่วคราว ซึ่งมุงด้วยใบตองตึง ส่วนห้องแถวไม้ก็ได้จัดเป็นห้องสมุด

และโรงพิมพ์เล็ก ๆ พิมพ์หนังสือชาวพุทธ เป็นการเริ่มต้น ของ “พุทธนิคม”
“สวนพุทธธรรม” และ “ยุวพุทธิกสมาคม”

เจ้าขึ้น (ยืนที่ ๒)

เจ้าฉาย (ยืนกลาง)

ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ เนื่องจากมีผู้นิยมมาฟังข้าพเจ้าสอนธรรมะกันมาก จึงได้ปรึกษากับเจ้าขึ้นว่า ข้าพเจ้าคนเดียวทำงานไม่ไหว ควรจะมีจดหมายไปกราบเรียนท่านพุทธทาส ขอให้ท่านส่งพระภิกษุมาช่วย ท่านพุทธทาส ได้แจ้งมาว่าจะส่งท่าน **ปัญญานันทะภิกษุ** มาช่วย (ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่ พระธรรมโกศาจารย์) ซึ่งขณะนั้นท่านปัญญานันทะจำพรรษาอยู่ที่ปิ้ง ท่านเคยอยู่ที่สวนโมกข์มาก่อน ข้าพเจ้าได้ลงไปสวนโมกข์ ไปรับท่านปัญญานันทะภิกษุ ขณะนั้นสวนโมกข์ได้ย้ายจากพุมเรียงมาอยู่วัดธารน้ำไหล คือวัดสวนโมกข์ปัจจุบันนี้ ท่านปัญญาฯ ได้เดินทางมาถึงเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๔๙๒ ท่านได้พาพระภิกษุ ซึ่งท่านมีแม่เป็นคนไทยและมีพ่อเป็นชาวปิ้งมาด้วย ๑ รูป คือพระสีลานั้นนทะ (พระภิกษุวงศ์ จันทระเนตร) ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๓๖) ดำรงสมณศักดิ์เป็น พระปัญญาธรรมนิเทศ เจ้าอาวาสวัดไทยในประเทศสิงคโปร์

ท่านปัญญานันทะและข้าพเจ้า กำหนดให้มีการเทศน์อาทิตย์ละ ๒ ครั้ง คือ กลางวันวันอาทิตย์เวลาบ่าย ๓ โมง และกลางคืนวันพระเวลา ๒ ทุ่ม พอเริ่มเทศน์ได้ ๔-๕ ครั้ง ประชาชนก็เริ่มเลื่อมใส จากศาลามุงใบตองที่สามารถจุคนได้ประมาณ

๗๐ คน ก็ต้องขยายเพิ่มภายใน ๒ เดือน เป็น ๕ ห้อง จุคนได้ประมาณ ๑๕๐ คน ต่อมาไม่กี่เดือนศาลาชั่วคราวก็ล้น จำนวนผู้คนที่มาฟังก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ บางคืนนับได้มากกว่า ๒,๐๐๐ คน และมากขึ้นจนถึง ๕,๐๐๐ คน กิตติศัพท์การสอนธรรมะดังไปถึงท่านผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดีศาลภาค ๕ คือ **คุณสัญญา ธรรมศักดิ์** พ่อค้าประชาชน ชาวจีน ชาวอินเดีย รวมทั้งชาวฝรั่งที่มาเผยแพร่คริสต์ศาสนา ก็พากันมาฟังด้วย และมีความเห็นว่า การเผยแพร่พระพุทธศาสนาแบบนี้มีประโยชน์ ฟังเข้าใจง่าย ควรจะทำให้เป็นหลักฐาน มีสถานที่ที่ถาวร จึงได้จัดหาสถานที่ และก่อสร้างเป็น**พุทธสถานเขียงใหม่ขึ้น** เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการทำงานที่นี่

ต่อมาก็ได้มีพระภิกษุรูปอื่น ๆ มาอยู่วัดอุโมงค์ร่วมด้วยอีกหลายรูป เช่น ท่านธัมมานันทะภิกษุ พระอาจารย์ ดร.วิเวกนันทะ พระสมุห์ชวน ซึ่งต่อมาดำรงสมณศักดิ์เป็นพระราชาญาณกวี เจ้าคณะจังหวัดชุมพร ซึ่งในขณะนี้ได้มรณภาพไปแล้ว

ท่านปัญญา นันทะภิกษุได้มาช่วย ๑ ปี แล้วท่านก็ได้เดินทางไปศรีลังกา เพื่อจำพรรษาที่นั่น ๑ ปี เมื่อท่านเดินทางจากศรีลังกามาเมืองไทย ท่านก็ได้นิมนต์พระลังกา ชื่อท่าน ชินาลังการ ซึ่งเป็นพระที่มีความรู้ดี และได้ปริญาตรีมาด้วย

เนื่องจากท่านชินาลังการมาจำพรรษาอยู่ที่วัดอุโมงค์นี้เอง ท่านธัมมานันทะ กับท่านวิเวกนันทะ ได้มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษกับท่านชินาลังการ โดยเฉพาะท่านวิเวกนันทะ สามารถเป็นล่ามได้ ต่อมาเจ้าชื่น สีโรรส ได้ให้ทุนพระภิกษุวิเวกนันทะ ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยนาลันทา ประเทศอินเดียจนได้ปริญญาเอก และเผยแพร่พุทธศาสนาอยู่ในอเมริกาจนถึงขณะนี้ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ส่วนพระธัมมานันทะภิกษุมิได้ไปต่างประเทศ ยังคงอยู่วัดอุโมงค์ ต่อมาลาสิกขา ซึ่งในปัจจุบันนี้ก็ได้อุปสมบทที่วัด “ธัมมาพาเทียว” นำพุทธศาสนิกชนไปนมัสการสังเวชนียสถาน ประเทศอินเดีย อยู่เป็นประจำ ส่วนพระสีลานันทะ (พระภิกษุวงศ์) ก็ได้ไปศึกษาต่อที่อินเดีย ได้ปริญาตรี และในขณะนี้ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดไทยในปีนัง ดำรงสมณศักดิ์เป็นพระปัญญาธรรมนิเทศ

ส่วนตัวข้าพเจ้า เมื่ออายุ ๓๔ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เกิดป่วยเป็นวัณโรค จึงจำเป็นต้องลาสิกขา ออกมารักษาตัวที่เชียงใหม่ ๑ ปี โดยรักษากับนายแพทย์

ที่มีชื่อเสียง คือหมอ จินดา สิงหนธร วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๔๙๔ ข้าพเจ้าลาสิกขา และอีก ๕ วัน คือวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๙๔ ได้ขึ้นไปพักรักษาตัวและถือโอกาสในระหว่างนี้ปฏิบัติธรรม โดยไม่ทำอย่างอื่นเลย ณ สถานที่บนภูเขาสูงเท่า ๆ กับดอยสุเทพ คือห้วยฝ้าย ซึ่งขึ้นอยู่กับ ต. ช่างเคียน อ. เมือง จ. เชียงใหม่ โดยนายแพทย์ได้ให้นายาซึ่งเป็นยารักษาวัณโรคที่ทันสมัยที่สุดในสมัยนั้น คือยา P.A.S. ไปรับประทานด้วย

กุฏิที่อาจารย์พร
เคยพักอาศัย
สมัยบวช

เจ้าชื่น เจ้าฉาย ได้สร้างกระท่อมสำหรับปฏิบัติธรรมให้หลังหนึ่งในป่าดงไม้ตะเคียน มีคนส่งอาหารซึ่งเป็นชาวกระเหรี่ยง ชื่อ นายใจ ไปอยู่ด้วย ปลุกกระท่อมอยู่ห่าง ๆ ระยะ ๗ วัน ก็ลงจากภูเขารับอาหารขึ้นไปครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิและรักษาตัวอยู่บนภูเขา จนกระทั่งเข้าฤดูฝน จึงได้ลงมาจากภูเขา เพราะฝนตกชุก มาพักในวัดอุโมงค์ มาอยู่ที่กุฏิหลังเดิม ก่อนลาสิกขา กุฏิหลังนี้อยู่ห่างจากกุฏิหลังอื่น ๆ มาก ลึกเข้าไปในป่า และไม่อนุญาตให้ใครเข้าไปพบ นอกจากคนส่งอาหาร และบุคคลพิเศษบางคนเท่านั้น รวมเวลาทั้งที่อยู่บนภูเขาและอยู่ในวัดเป็นเวลา ๑๐ เดือน จึงได้ออกมาให้นายแพทย์ตรวจดูอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าแผลวัณโรคซึ่งอยู่ปอดข้างขวา ไม่กำเริบ แต่ไม่หาย เจ้าชื่น เจ้าฉาย สิโรธ จึงได้ส่งข้าพเจ้าเข้ามารักษาตัวที่กรุงเทพฯ ฯ กับนายแพทย์เชี่ยวชาญเรื่องวัณโรค คือ ชูรัตน์เวชสาขา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลวัณโรคนนทบุรี ในปัจจุบันเป็นโรงพยาบาลโรคทรวงอก ในขณะนั้นได้มีياسเตปโตรไมซินเข้ามาแล้ว รักษาอยู่เป็นเวลา

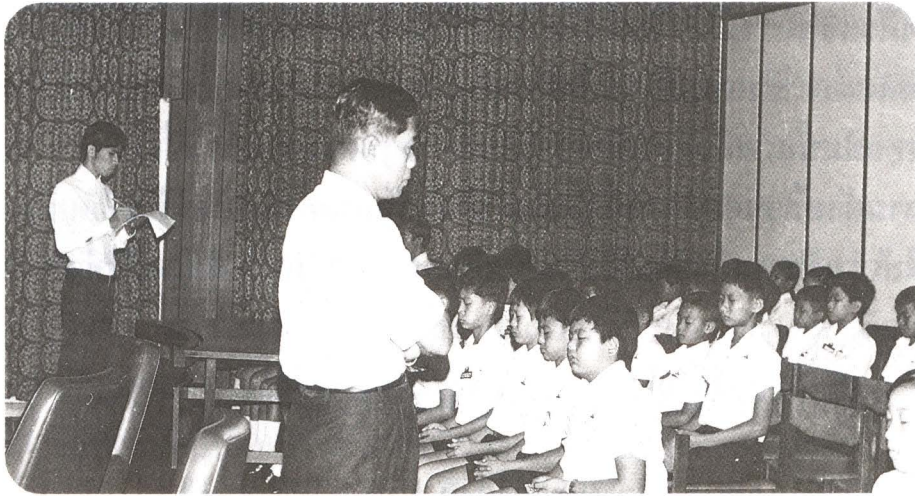
เกือบ ๑ ปี จึงได้หายเป็นปกติ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีเจ้าชื่น เจ้าฉาย อุปการะ
ทุกอย่างอย่างดียิ่ง ไม่ว่าจะเสียค่าใช้จ่ายเท่าใดก็ตาม ขอให้ข้าพเจ้าหายอย่างเดียว
เท่านั้น ท่านทั้งสองมีบุญคุณต่อข้าพเจ้าประดุจพ่อแม่

ปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เมื่อข้าพเจ้าหายเป็นปกติดีทุกอย่างแล้ว จึงได้เดิน
ทางกลับไปสอนพุทธศาสนาที่เชียงใหม่ โดยสอนทุกโรงเรียนในเขตเทศบาลเชียงใหม่
ทั้งชั้นประถม มัธยม โรงเรียนสตรี โรงเรียนชาย วิทยาลัยฝึกหัดครู และวิทยาลัย
พยาบาลที่สวนดอกด้วย ได้ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยสอนให้ฟรีทุกอย่าง
จนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วไป

เขียนหนังสือพุทธวิทยา

ปีพ.ศ. ๒๔๙๖ ข้าพเจ้าได้เขียนหนังสือ **พุทธวิทยา** ที่มีความสำคัญในทาง
ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องปัจจุสมุปบาท หรือปัจจัยการให้เป็นหลัก
ทางปัญญาแห่งชีวิตของเราเอง เมื่อตอนเขียนหนังสือพุทธวิทยา ข้าพเจ้าอยู่วัด
อุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) จังหวัดเชียงใหม่ ในขณะนั้นข้าพเจ้าเก็บตัวอยู่แต่ภายในวัด
ไม่ทำงานอย่างอื่น นอกจากนั่งสมาธิค้นหนังสือ และเขียนหนังสือเท่านั้น ใช้เวลา
ประมาณ ๖ เดือน

หนังสือพุทธวิทยา ได้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้รับทุนช่วยการพิมพ์จาก
มูลนิธิเอเชีย เป็นจำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) ทั้งนี้ก็ด้วยความ
ช่วยเหลือของ **คุณเอ็จ ณ ป้อมเพชร** เป็นผู้ติดต่อให้ ท่านผู้นี้เป็นผู้มีบุญคุณแก่
ข้าพเจ้าอย่างสูง ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าหลายอย่าง ให้ได้รับความสะดวก
ในการปฏิบัติหน้าที่การสอน ทั้งในด้านมหาวิทยาลัย และในด้านออกไปสอนนักเรียน
ตามโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนในที่ต่าง ๆ ด้วย เมื่อข้าพเจ้ามาสอนที่มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่านก็ได้ชักจูงมูลนิธิเอเชีย ให้เข้ามาช่วยเหลือมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัยอีกด้วย

ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้มีหนังสือเชิญตัวมาเป็นอาจารย์สอนในคณะพุทธศาสตร์ ข้าพเจ้าตัดสินใจมาสอนที่มหาวิทยาลัยสงฆ์นี้ก็เพราะเห็นว่า จะทำประโยชน์ให้แก่พระศาสนาได้มากกว่า รวมเวลาที่ได้ศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติธรรม และทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่จังหวัดเชียงใหม่ ๑๑ ปี

ท่านเจ้าคุณพระสุเมธาธิบดี เป็นเพื่อนอายุเท่ากันบวชพร้อมกันได้เห็นว่า ข้าพเจ้ามีความสามารถมีชื่อเสียงจึงได้ขอให้มาช่วยสอนพระที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพราะพระนิสิตไม่สนใจเรียนธรรมะ เพราะเห็นว่าการเรียนธรรมะภาคทฤษฎีไปแล้ว ไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ด้วยต้องการแต่ปริญญาหรือประกาศนียบัตรเท่านั้น เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่า การเรียนธรรมะที่ผ่านมาไม่มีทางเข้าถึงธรรมได้ จึงคิดสอนวิชาธรรมประยุกต์ สอนให้รู้จักแก่นแท้ของศาสนา เพื่อจะเอาธรรมะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ธรรมประยุกต์คืออะไร

ข้าพเจ้ารู้สึกมานานแล้วว่า การที่จะควบคุมคนให้อยู่ในศีลธรรม เป็นสิ่งยากมาก แต่ถ้าเราจะมีวิธีใดวิธีหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความต้านทานขึ้นในจิตใจ ต่อสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ข้อนั้นจะเป็นทางทำให้ประชาชนอยู่ในศีลธรรมได้เอง ปัญหาสำคัญมีอยู่ว่า **เราจะฉีความรู้อันใดลงไป ในจิตใจ จึงจะก่อให้เกิดผลเป็นวัชขึ้น**

ป้องกันโรคจิตธรรมได้ และสามารถทำให้ความชั่วที่เขาได้พบเห็นและได้ผ่าน มาด้วยตนเอง ซึ่งแทนที่จะทำให้เขาต้าน หมกความละอายต่อความชั่ว เพราะ ความเคยชินนั้น กลับจะทำให้เขารู้สึกซึ่งเรื่องของความชั่ว ซึ่งในที่สุด ก็ทำให้ เกิดความต้านทานต่อความชั่วขึ้นในจิตใจ จนกระทั่งสิ่งชั่วร้ายไม่มีอิทธิพลที่จะ ชักจูงให้เขาเป็นคนชั่วอีกต่อไป และเกิดความเลื่อมใสพอใจในอันที่จะดำรงอยู่ ในความดี

ปัญหาเรื่องนี้ ข้าพเจ้าค้นคิดมานาน ในที่สุดก็ค้นพบว่า

ความรู้ความเข้าใจ เรื่องของชีวิต ตามหลักปฏิจจนสมุปบาทนั้นแหละ คือ ธรรมประยุกต์ สามารถใช้เป็นวัคซีนได้แน่นอน ถ้าหากได้ฉีดยาความรู้เรื่องนี้ เข้าไปในจิตใจ เริ่มจากแง่ที่ง่าย ๆ ก่อน แล้วจึงค่อยเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปโดยลำดับ จนกระทั่งมีความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดีแล้ว มีพื้นความรู้ที่ สูงขึ้น ความรู้สึกอันนี้ก็ค่อยเตือน ค่อยจุด ในเมื่อจะเดิน ทางผิด และจะคอยชี้ช่องทาง ในเมื่อมีปัญหาชีวิตต่าง ๆ เกิดขึ้น

ข้าพเจ้าเป็นอาจารย์สอนวิชาธรรมประยุกต์ ในคณะพุทธศาสตร์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ในสมัยท่านเจ้าคุณ พระธรรมวราภัย เป็นอธิการบดี พระศรีสุธรรมมุนี คือ ท่านเจ้าคุณสุเมธาธิบดี เจ้าคณะ กทม. ในปัจจุบัน เป็นเลขาธิการ

เมื่อมาสอนที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ประมาณ ๖ เดือน ข้าพเจ้า ก็ได้เสนอให้ส่งข้าพเจ้าไปสอนพุทธศาสนาตามโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งโรงเรียนหญิง โรงเรียนชาย โรงเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งหมด ๑๐ กว่าโรงเรียน โดยไปสอนแต่ละ โรงเรียนอาทิตย์ละหนึ่งครั้ง และเวลาไปสอนส่วนใหญ่ ทางโรงเรียนจะให้นักเรียนมา รวบรวมฟังในห้องประชุม แต่บางโรงเรียนก็แยกสอนเป็นชั้น ๆ นักเรียนที่สอนอยู่มี ประมาณ ๘,๐๐๐ กว่าคน

หลังจากได้ไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ เป็นเวลาหลายเดือน มีนักเรียน สนใจในคำบรรยายเป็นอย่างมาก ข้าพเจ้าจึงได้ชักชวนให้มาเรียนเป็นพิเศษ ในช่วง

ปิดเทอม โดยเรียนทุกวัน เว้นวันเสาร์-อาทิตย์ เมื่อโรงเรียนเปิดก็เรียนเฉพาะในวันอาทิตย์ที่ตึกโรงเรียน พรวิทยาประสุทน์ และเปิดบรรยายธรรมะสำหรับประชาชนทั่วไปในวันอาทิตย์ ในนามของมหาจุฬา ฯ ขึ้นอีก ที่ตึก ร.ร. พรวิทยาประสุทน์ ได้เริ่มเปิดเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๙ เริ่มบรรยายตั้งแต่ ๐๙.๓๐-๑๒.๐๐ น. ซึ่งในวันแรกท่านเจ้าคุณอุทฺตมวิจิตร เป็นผู้กล่าวเปิดงาน แล้วพระมหาจำนงค์ ชุตินฺธโร (ราชบัณฑิตจำนงค์ ทองประเสริฐ) เป็นผู้บรรยายต่อ เมื่อถึงเวลา ๑๑.๐๐ น. ข้าพเจ้าก็บรรยายต่อไปจนหมดเวลา ส่วนในวันอาทิตย์ต่อ ๆ มาส่วนใหญ่ข้าพเจ้าก็เป็นคนบรรยายยืนพื้นตั้งแต่เช้าจนกระทั่งหมดเวลา จะมีเป็นบางอาทิตย์เท่านั้นที่ได้เชิญผู้อื่นมาบรรยายบ้าง

การบรรยายธรรมะที่โรงเรียนพรวิทยาประสุทน์ มีคนฟังมากขึ้นตามลำดับ จากวันแรกเพียง ๕๐ คน ต่อมาไม่กี่เดือนที่นั่งภายในโรงเรียนพรวิทยาประสุทน์ ซึ่งจุคนได้ประมาณ ๓๐๐ ที่นั่ง ก็เต็มหมด จนกระทั่งมีคนมายืนฟังอยู่ข้างนอกเป็นจำนวนมาก และในช่วงนี้ คุณปู่ จงประเสริฐ ซึ่งได้มาฟังเป็นประจำเกิดศรัทธาได้ซื้อผ้าห่มมาตั้งไว้ตามใต้ต้นโอศก และซื้อลำโพงต่อมาข้างนอกด้วย เมื่อมีคนมากขึ้น พ่อค้าแม่ค้าก็เริ่มเข้ามาตั้งร้านขายอาหารในวัดภายในบริเวณนี้ และต่อมาก็มีการตั้งโรงเรียนสอนอภิธรรมขึ้น มีผู้มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องศาสนาและหลักธรรมเป็นกลุ่ม ๆ ตามใต้ต้นโอศกอีกด้วย คนที่เข้าวัดจึงมีมากขึ้น จนกระทั่งในวัดมหาธาตุ ฯ บริเวณลานโอศกกกลายเป็นตลาดนัดไปโดยปริยาย ซึ่งเมื่อก่อนตอนที่เปิดสอนใหม่ ๆ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ จะมีคนเข้าวัดก็เฉพาะผู้ที่จะไปฟังธรรมปฏิบัติ ก็มีหลักฐานภายในพระอุโบสถ และตามระเบียบพระอุโบสถ บริเวณนอกโบสถ์ไม่มีคนมาชุมนุม นอกจากคนที่เดินผ่านไปมา

ตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรก

ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้เปิดสอนเป็นพิเศษให้กับนักเรียนที่มาเรียนในระหว่างวันหยุด คือวันเสาร์วันอาทิตย์ และในระหว่างช่วงปิดเทอมดังกล่าว การเรียนพิเศษนี้เปิดสอนเป็นรุ่น ๆ รุ่นหนึ่งจะสอนได้ไม่เกิน ๒๐ กว่าคน ใช้เวลาเรียน

ทั้งหมดประมาณ ๕๐ ชั่วโมง ที่สอนแต่ละรุ่นเป็นจำนวนน้อยนี้ ก็เพราะจะสอนกัน อย่างละเอียดย ตามแนวคำบรรยายพุทธปรัชญา ภาค ๑ ออกปัญหาให้ตอบทุกวัน ถ้าคนไหนตอบผิด ก็อธิบายให้ฟังใหม่ ให้ตอบมาใหม่ จนกว่าจะตอบได้ถูกหมด ทุกข้อ คำถามที่พิมพ์ไว้ในท้ายของหนังสือคำบรรยายพุทธปรัชญา ภาค ๑ มี ประมาณ ๒๐๐ กว่าข้อนั้น คือปัญหาที่ออกให้นักเรียนเหล่านี้ตอบ นักเรียนรุ่น พิเศษนี้ ถือได้ว่าเป็นนักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์รุ่นแรก เพราะในช่วงที่สอน นักเรียนเหล่านี้ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ยังไม่เกิด

ต่อมาภายหลังในเมื่อมีนักเรียนมาเรียนกันมาก ข้าพเจ้าสอนแต่ผู้เดียว ไม่ไหว จึงได้ขอร้องให้พระนิสิตมาช่วยสอน และได้เปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ขึ้นในนามมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยแบ่งการสอนเป็นชั้น ๆ วิชาที่ สอนมี ๒ อย่าง คือ วิชาธรรมะ กับพุทธประวัติ หลักสูตรครั้งแรกข้าพเจ้าเป็น คนบอกให้พระมหาวิจิตร ติสฺสทตฺโต (ปัจจุบันลาสิกขา เป็นอาจารย์สอนธรรมะอยู่ที่ อเมริกา) เป็นผู้เขียนหลักสูตรตามคำบอกของข้าพเจ้าทั้งหมด และได้อบรมคณะครู ที่จะสอนให้เข้าใจวิธีการสอนพุทธศาสนาให้กับเด็ก ซึ่งการอบรมนี้จะทำทุกวันเสาร์ ตอนเย็น ที่หน้าตึกหอสมุดกลางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในปัจจุบัน ได้ดูแล การสอนพุทธศาสนาสำหรับเด็กอยู่เป็นเวลาหนึ่งปี จึงได้มอบความเป็นอิสระให้กับ คณะครูที่จะสอนให้คิดแนวการสอนกันเอง โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้เปิด เป็นทางการครั้งแรกในราวต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๒

อนึ่ง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีนายแพทย์ผู้หนึ่งชื่อขุนวิจิตรสุขการ เป็น นายแพทย์ปริญญา ได้ตั้งสถานฝึกสมาธิเพื่อฝึกความจำและรักษาโรคชั้นที่ตึกชั้น สองหน้าบ้านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ส่วนตึกชั้นล่างเปิดเป็นคลินิก รักษาโรค โดยมีหมอซึ่งเป็นลูกเขยกับลูกสาว คือนายแพทย์อาวุธ ศรีสุกรี กับแพทย์หญิงศรี ศรีสุกรี เป็นผู้ทำการรักษาโรคโดยทั่วไป ตึกที่เวลานี้อยู่ถนนนครสวรรค์ใกล้ ๆ กับ สีแยกนางเลิ้ง ท่านขุนวิจิตรสุขการ ได้ชักชวนให้ข้าพเจ้าพาลูกศิษย์ไปฝึกสมาธิที่นี้

ห้องฝึกสมาธินี้เข้าไปข้างในแล้วจะเงียบไม่ได้ยินเสียงภายนอก เพราะประตูหน้าต่าง ปิดหมด มีเครื่องปรับอากาศ ผู้ฝึกจะนั่งบนเก้าอี้หวาย มีพนักพิง มีเบาะรองนั่ง ข้าพเจ้าได้พาลูกศิษย์ที่สนใจ และเป็นผู้ที่ได้เรียนหลักวิชามาแล้วเป็นอย่างดีประมาณ ๑๐ กว่าคน ซึ่งในจำนวนนี้ก็มี คุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้น ม. ๘ คณะวิทยาศาสตร์ โรงเรียนศึกษานารี และ ดร.พรชัย พัทธินทร์ตะนกุล ซึ่งขณะนั้น กำลังเรียนอยู่คณะวิทยาศาสตร์ ปีที่ ๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปฝึกสมาธิด้วย

เนื่องจากคุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี สามารถฝึกสมาธิได้ถึงขั้นสูง โดยใช้เวลาฝึก วันละหนึ่งชั่วโมง เป็นเวลาเดือนกว่าเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้คนทั้งหลายเกิดความ สนใจมาเรียนฝึกสมาธิกันมากขึ้น จนสถานที่ฝึกสมาธิของศูนย์วิจิตรสุขการไม่พอ ข้าพเจ้าจึงไปติดต่อขอใช้ห้องประชุมของโรงพยาบาลสงฆ์ ทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ เริ่มตั้งแต่เวลา ๑๖.๐๐-๑๘.๐๐ น. มีผู้มาเรียนเป็นจำนวน ๑๐๐ กว่าคน และ ข้าพเจ้าขอรับรองให้ผู้ที่มาเรียน ได้ช่วยกันบริจาคเงินตามกำลังศรัทธาให้กับหอประชุม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าไฟ และอื่น ๆ ทุกวัน แต่ก็สอนอยู่ได้ไม่นาน เพียงแค่ ๒ เดือนกว่า ๆ ทางเจ้าหน้าที่ของหอประชุมโรงพยาบาลสงฆ์ ขอรับรองให้หยุดโดยแจ้ง เหตุผลว่า ทางโรงพยาบาลมีความจำเป็นจะต้องใช้สถานที่

ตั้งแผนกธรรมวิจัยชั้นที่วัดมหาธาตุ ฯ

ข้าพเจ้าจึงเกิดความคิดที่จะปรับปรุงตึกโรงเรียนพรวิद्याประสุทน์ ให้เป็น สถานที่เหมาะสำหรับการฝึกสมาธิ ได้ขออนุญาตจากองค์สภานายก คือพระเดช พระคุณ ท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรมในสมัยนั้น เพื่อขอไปปรับปรุงตึกโรงเรียน พรวิद्याประสุทน์ให้เป็นสถานที่สำหรับการบรรยายธรรมและฝึกสมาธิด้วย โดยจะ ทำภายในตึกให้เงียบจากเสียงภายนอกได้พอสมควร ต้องมีเครื่องปรับอากาศ มี เก้าอี้สำหรับนั่งสมาธิ มีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ภายในตึกนี้ด้วย การปรับปรุงตึกนี้ให้ เป็นห้องฝึกสมาธิ ดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ในครั้งแรกมีเพียงชั้นเดียว ส่วนชั้นที่สอง มาทำภายหลัง จากที่ได้ใช้สถานที่มาแล้วประมาณ ๑๐ ปี

การปรับปรุงครั้งแรกใช้งบประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ กว่าบาท เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๖๒ และเสร็จเรียบร้อยในเดือนพฤษภาคมปีเดียวกัน คือใช้เวลาปรับปรุงเพียงแค่เดือนเศษเท่านั้น เพราะวันที่เปิดใช้สถานที่ครั้งแรกก็คือ วันวิสาขบูชาในปีนั้น การก่อสร้างปรับปรุงต่าง ๆ ที่ทำได้รวดเร็วก็เพราะครั้งแรกไม่ต้องจ่ายเงินค่าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ จ่ายแต่เพียงค่าแรงช่างเท่านั้น ค่าวัสดุต่าง ๆ เกรดดีมาก่อน เช่นเครื่องปรับอากาศ ในสมัยนั้น ขนาด ๑๕ ตัน ยี่ห้อแครีเสียร์ ใช้ระบบระบายความร้อนด้วยน้ำ ราคา ๑๐๐,๐๐๐ กว่าบาท ซื้อจากบริษัท ล็อกซ์เลส์ ผู้ที่ไปเจรจาซื้อ ก็คือนายทองจุล สิงห์กุล ซึ่งขณะนั้นมีตำแหน่งเป็น หัวหน้าแผนกกรมโยธาธิการ (ต่อมาท่านได้เป็นอธิบดีกรมโยธาธิการ) เป็นผู้ไป ติดต่อขอซื้อกับผู้จัดการ ซึ่งเคยเป็นเพื่อนนักเรียน จบวิศวกรรมศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาพร้อมกัน โดยชี้แจงให้ทราบว่า ข้าพเจ้าไม่มีเงินสดที่จะซื้อ แต่งานนี้เป็นงานกุศล จะต้องรอเรียไรจากผู้ที่เป็นเรียนให้ช่วยกันชำระหนี้ ซึ่งเขาก็เชื่อ ถือไม่ต้องทำสัญญาใด ๆ ทั้งสิ้น แม้วัสดุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นไม้ แก้ว อี หรือของใช้อื่น ๆ ก็เกรดดีมาก่อนทั้งสิ้น โดยอาศัยผู้ที่มาฟังคำบรรยาย ที่คุ้นเคยกับเจ้าของร้านค้าไปช่วยเจรจาให้ การก่อสร้างปรับปรุงห้องนี้จึงสำเร็จได้เงินชำระหนี้ ซึ่งได้เงินมาจากการบริจาคของผู้มาฟังคำบรรยาย ใช้เวลาเพียงแค่ปีเศษ ก็ชำระหนี้ ได้หมด การสร้างตึกธรรมวิจัยที่กล้าทำและทำได้สำเร็จก็เพราะก่อนที่จะทำ ได้ให้ คุณศรีเพ็ญ จิตุหะศรี นั่งสมาธิติดต่อถามโอบปาติกะที่เป็นเทพเจ้าก่อน เมื่อท่าน บอกว่าทำได้ จึงกล้าทำ และเมื่อมีปัญหาข้อข้องอะไร ท่านก็จะเป็นผู้แนะนำช่วยแก้ปัญหาให้

จากเรื่องเล่ามานี้ จะเห็นว่างานเริ่มต้นขึ้นด้วยการไปสอนนักเรียนตาม โรงเรียนต่าง ๆ ในนามของมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และเปิดการบรรยาย ธรรมะเป็นพิเศษให้กับนักเรียนในวันอาทิตย์ และในระหว่างช่วงปิดเทอม ซึ่งถ้าไม่ได้ อาศัยงานเหล่านี้เป็นพื้นฐานแล้ว ตึกธรรมวิจัยก็คงจะเกิดขึ้นไม่ได้ และใครจะขอ ชี้แจงเพิ่มเติมอีกนิดว่า ในช่วงที่เปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวัดวันอาทิตย์ขึ้นแล้ว โดยให้

เรียนตามห้องเรียนต่าง ๆ ของดีกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนั้น ที่ติ๊กธรรมวิจย
ทุก ๆ วันอาทิตย์ ตอนเช้าตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น. ข้าพเจ้าจะสอนธรรมะควบคู่
กับการฝึกสมาธิให้กับนักเรียนอีกส่วนหนึ่งต่างหาก ซึ่งในช่วงนี้จะมีผู้ใหญ่ซึ่งเป็น
ผู้ปกครองของเด็กมาร่วมฟังด้วย การบรรยายสำหรับผู้ใหญ่จะเริ่ม ๐๙.๐๐-
๑๒.๐๐ น. นอกจากสอนในวันอาทิตย์ การสอนธรรมะให้กับผู้ใหญ่พร้อมกับการ
ฝึกสมาธิด้วยนั้น ในปีแรก ๆ ข้าพเจ้าได้ทำการสอนทุกวันตั้งแต่เช้าจนถึง ๒๑.๐๐ น.
โดยได้บอกกับผู้ที่จะมาเรียนว่าใครจะเรียนได้ในวันไหน เวลาไหน ก็ให้เขียนใบ
สมัครไว้ แม้จะมาเรียนเพียงคนเดียวก็สอนให้

ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ หลังจากที่ได้ปรับปรุงดีกธรรมวิจย และทำการสอนอยู่
ประมาณปีเศษ ก็มีเหตุจำเป็นให้ข้าพเจ้าต้องหยุดพักการสอนไปเป็นเวลาสี่เดือน
ซึ่งในช่วงที่หยุดพักนี้ทางมหาจุฬาฯ ก็ได้นิมนต์ให้พระครูประกาศสมาธิคุณมา
สอนแทน และท่านพระครูประกาศสมาธิคุณก็ได้นิมนต์ ท่านกิตติวุฑโฒให้มาช่วย
สอนด้วย และในตอนที่ข้าพเจ้าหยุดพักนี้ ที่ดีกธรรมวิจยก็ได้มีการสอนธรรมะทั้ง
ภาคเช้าและภาคบ่าย ในตอนค่ำจะมีการทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิ ต่อมาภายหลัง
เมื่อข้าพเจ้าได้กลับมาสอนอีกก็สอนเฉพาะแต่ภาคเช้า เวลา ๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น.
หลังจากที่พระครูประกาศสมาธิคุณ หรือท่านกิตติวุฑโฒ ได้บรรยายจบแล้ว

ต่อมาอีกประมาณ ๒ ปี ก็มีเหตุจำเป็นให้ข้าพเจ้าต้องหยุดพักการสอน
ที่คณะพุทธศาสตร์ ซึ่งเคยสอนเป็นประจำอยู่ทุกสัปดาห์ คงบรรยายธรรมเฉพาะ
แต่ที่แผนกธรรมวิจยแห่งเดียว ได้ไปบรรยายธรรมะออกอากาศที่สถานีวิทยุ ท.ท.ท.
เพลินเพลง ภาครับอรุณ ในรายการสุขภาพทางจิต เริ่มพูดตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม
๒๕๐๘ บรรยายอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง คือพูดในวันพฤหัสบดีกับวันศุกร์ เวลา ๐๖.๑๕
ถึง ๐๖.๓๐ น. รวมทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบมี ๓๔ ตอน และได้บรรยายในรายการ
เรื่องสุขภาพทางจิต ทางทีวีช่อง ๗ ของกองทัพบก ทุกวันเสาร์ เวลา ๑๔.๐๐ น.
ติดต่อกันมาเป็นเวลา ๑๐ ปี

เขียนหนังสือ คู่มือ การฝึกอานาปานสติสมาธิ

อานาปานสติสมาธิ เป็นสมาธิที่พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติมากที่สุด เป็นยอดของกัมมัฏฐานจริง ๆ และเป็นกัมมัฏฐานที่สามารถจะนำไปสู่การปฏิบัติกัมมัฏฐานข้ออื่น ๆ ได้ทั้งหมด ข้าพเจ้าจึงตั้งใจพยายามเขียนเรื่องนี้ออกมาอย่างประณีตที่สุดเท่าที่จะทำได้ ขออนุญาตจากทางมหาวิทยาลัยที่ข้าพเจ้าสอนอยู่ หยุดพัก ๖ เดือนอ่านหนังสือ ค้นคว้า นั่งสมาธิ และสอนสมาธิให้กับคนกลุ่มหนึ่งที่จะเป็นข้อพิสูจน์ในทางหลักวิชาได้ อาศัยข้อเท็จจริงจากการปฏิบัติด้วย หนังสืออานาปานสติสมาธิมีความสำคัญในทางปฏิบัติ เพื่อให้มีความสำคัญระดับเดียวกับหนังสือพุทธวิทยาที่มีความสำคัญในทางทฤษฎี รายได้จากการจำหน่ายหนังสือพุทธวิทยา ในขณะนี้สนับสนุนจากการสร้างห้องฝึกสมาธิของแผนกธรรมวิจัยยังมีอยู่ ได้นำรายได้ทั้งหมดใช้เป็นเงินชำระหนี้สินในการปรับปรุงแผนกธรรมวิจัย ส่วนรายได้จากการจำหน่ายหนังสืออานาปานสติสมาธิ เป็นทุนค้นคว้าทางวิญญูณ

ตั้งสำนักค้นคว้าทางวิญญูณ และตั้งโรงพิมพ์วิญญูณ

ในช่วงที่หยุดพักไปประมาณ ๓-๔ ปีนี้ ข้าพเจ้าก็เลยมีโอกาสมาสร้างบ้านตั้งสำนักค้นคว้าทางวิญญูณ โดยมีโครงการและวัตถุประสงค์ คือ

๑. เพื่อจะหาทางพิสูจน์ให้คนทั้งหลายเห็นว่าชีวิตที่พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่าโอปปาติกะ หรือที่คนทั่วไปเรียกว่าผีสิงเทวดานั้นมีจริง

๒. เพื่อจะศึกษาค้นคว้าให้รู้ว่า คนเราเมื่อตายไปแล้วมีความเป็นอยู่อย่างไร สามารถจะช่วยเหลือหรือให้คุณและโทษอย่างไรแก่มนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่บ้าง และได้มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างไรบ้างหรือไม่

๓. เพื่อจะศึกษาค้นคว้าให้รู้ว่า นรกและสวรรค์มีจริงหรือไม่

๔. เพื่อจะศึกษาค้นคว้าให้รู้ว่า การเกิดของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิญญูณที่มาปฏิสนธิอย่างไร

๕. เพื่อจะหาทางส่งเสริมสมรรถภาพในทางสติปัญญา และสุขภาพทางจิตของเราให้ดีขึ้น

๖. เพื่อการวิจัยสอนศีลธรรมให้ได้ผลสมตามความมุ่งหมาย

๗. เพื่อให้ความสนับสนุนแก่ผู้ที่มีพื้นสมาธิมาดี เพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกสมาธิในชั้นสูง คือในชั้นที่สามารถจะติดต่อกับโอปปาติกะได้

๘. เพื่อเป็นศูนย์กลางของผู้ที่ต้องการจะศึกษาและค้นคว้าในเรื่องนี้

ตั้งโรงพิมพ์วิญญูณขึ้นที่ตึกแถว ๒ คูหา บ้านเลขที่ ๔๗/๒-๓ ถนนสามเสน บางลำพู อ.พระนคร กรุงเทพมหานคร

คุณหมอสิริ พัฒนกำจรและครอบครัว ได้เป็นเจ้าภาพรายใหญ่ช่วยซื้อตึกแถวให้ ออกหนังสือรายเดือน ชื่อ **หนังสือวิญญูณ** โรงพิมพ์และหนังสือวิญญูณนี้ได้ตั้งขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๐๘ โดยได้รับความช่วยเหลือจากบรรดาลูกศิษย์ ผู้บริจากรายใหญ่ คือ คุณวันเพ็ญ กาญจนโหติ (ต่อมาเปลี่ยนนามสกุลเป็นอมรสิทธิ์) จากการที่ตั้งโรงพิมพ์และออกหนังสือรายเดือนครั้งแรกมีสมาชิกอยู่ ๕๐๐-๖๐๐ คน ต่อมาช่วงระยะไม่ถึงปี สมาชิกก็เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน ๑,๐๐๐ คน และภายใน ๓ ปี ก็มีสมาชิกเพิ่มขึ้นถึง ๕,๐๐๐ กว่าคน และมีสมาชิกอยู่เกือบทุกจังหวัด ทั่วประเทศ ทำให้คนรู้จักเข้าพเจ้ามากขึ้น และรู้ถึงผลงานที่ทำได้มากขึ้น นอกจากจะได้ออกหนังสือรายเดือนดังที่กล่าวมาแล้ว ยังได้พิมพ์หนังสือที่เข้าพเจ้าได้เขียนขึ้นอีกหลายเล่ม มีทั้งที่เขียนเอง และแปลมาจากภาษาอังกฤษโดยอาจารย์ศิริ พุทธสุกร์ และต่อมาคุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี ก็ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางวิญญูณลงในหนังสือวิญญูณนี้เป็นประจำอีกด้วย จนกระทั่งถึงปัจจุบัน มีผลงานเป็นหนังสือออกมามากกว่า ๘๐ เรื่อง

การสำรวจโบราณสถาน และการเขียนพระรูปอดีตพระมหากษัตริย์ไทย

ในเวลาเดียวกันก็ได้ทำการพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องวิญญูณหลายเรื่องหลายกรณี ได้มีโอกาสออกไปสำรวจโบราณสถานหลายแห่งร่วมกับอาจารย์จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ดีในทางศิลปสถาปัตยกรรมสมัยต่าง ๆ และมีความรู้ทางประวัติศาสตร์โบราณคดี เพื่อจะหาข้อมูลพิสูจน์ว่าโอปปาติกะซึ่งเคยมีความเกี่ยวข้องกับโบราณสถานนั้น ๆ จะสามารถบอกเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความ

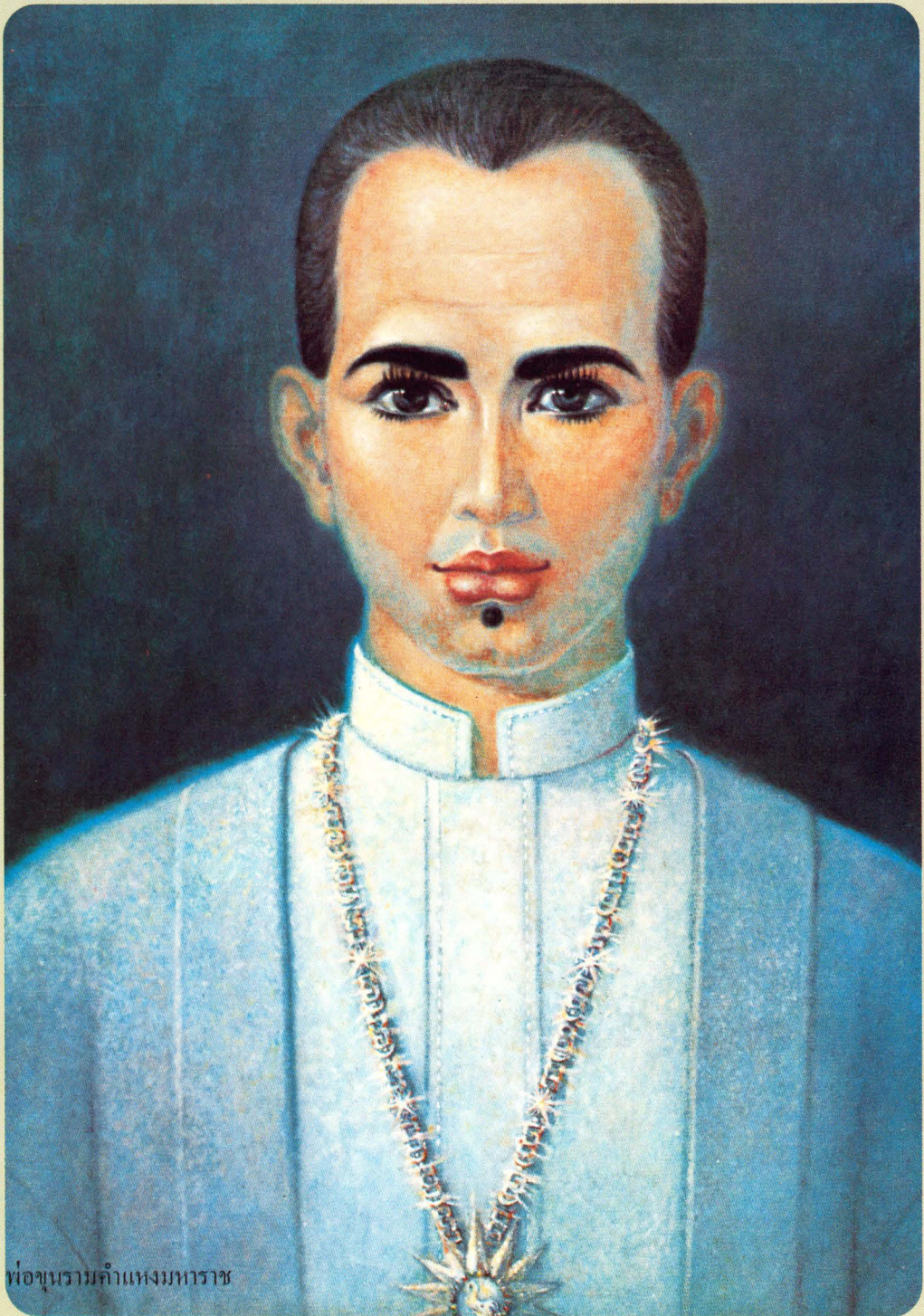

เป็นมาของโบราณสถานเจดีย์หรือวิหาร พระพุทธรูป และอื่น ๆ ได้มากน้อยเพียงไร เพื่อจะทำให้คนทั้งหลายเกิดความเชื่อได้อย่างสนิทใจว่าโอปปาติกะมีจริง บุคคลที่ตายไปแล้ว ก็ยังมีชีวิตอยู่อีกโลกหนึ่ง ซึ่งในเมื่อเราสามารถติดต่อได้ เราก็จะได้รับความรู้จากท่านเหล่านั้นเสมือนหนึ่งท่านยังมีชีวิตอยู่

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ลาวัณย์ อุปอินทร์ (ดาวราย) อาจารย์สอนในคณะจิตรกรรม ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับคุณศรีเพ็ญ จัตูหะศรี เขียนรูปบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ในโลกของโอปปาติกะ โดยอาจารย์ลาวัณย์ จะเขียนตามคำบอกของคุณศรีเพ็ญ

วิธีการเขียน คือ ทุกครั้งที่ลงมือเขียน จะต้องติดต่ออัญเชิญท่านไว้ก่อน ซึ่งหน้าที่ในการติดต่อนั้นเป็นของพ่อฤาษี (เทพเจ้าองค์หนึ่ง ซึ่งมาช่วยเหลืองานของสำนักคัมภีร์ทางวิญญูณ) เมื่อท่านทรงอนุญาตและนัดเวลาแล้ว จึงจะทำการเขียนได้ เมื่อถึงเวลาตามนัด คุณศรีเพ็ญจะเข้าสมาธิไปดูท่านก่อน ซึ่งใช้เวลาไม่เกิน ๑ นาที เมื่อจำรูปร่างลักษณะส่วนที่จะเขียนได้แล้ว ก็จะออกจากสมาธิมาบอกให้อาจารย์ลาวัณย์เขียน

ครั้งแรกอาจารย์ลาวัณย์ ก็จะเขียนให้ดูก่อนตามคำบอก เมื่อไม่เหมือนก็จะต้องลบแล้วเขียนใหม่จนกว่าจะเหมือน และบ่อยครั้งที่สุดจะต้องเข้าไปดูอีกเพื่อให้แน่ใจว่าเหมือนจริงหรือไม่ เพราะฉะนั้นกว่าจะเขียนขึ้นมาได้แต่ละรูป จึงต้องใช้เวลา

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

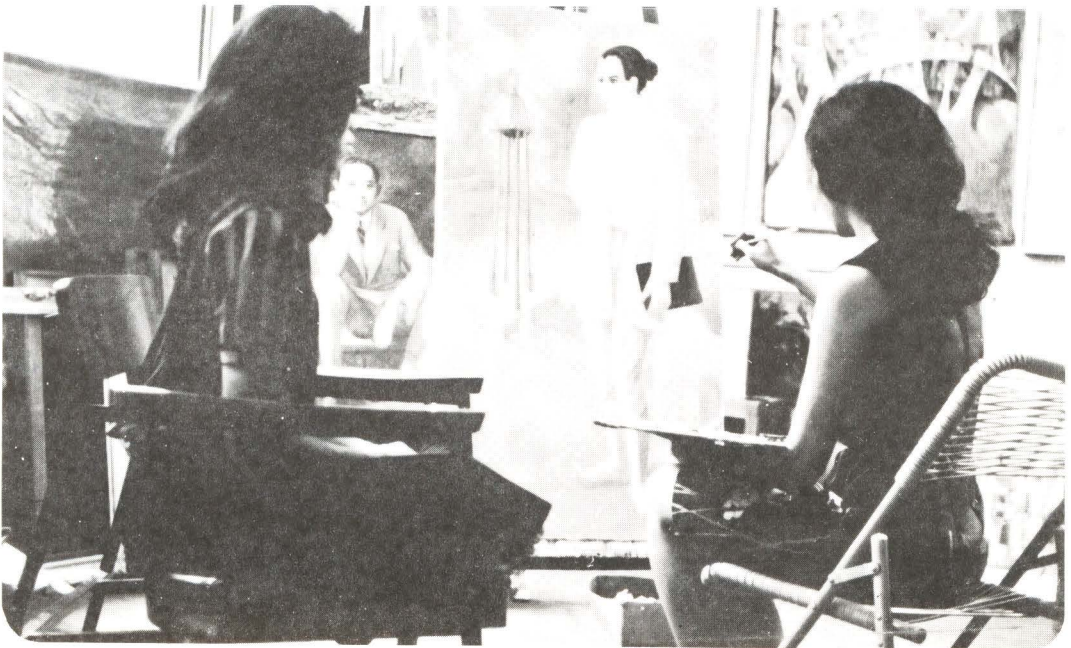
พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

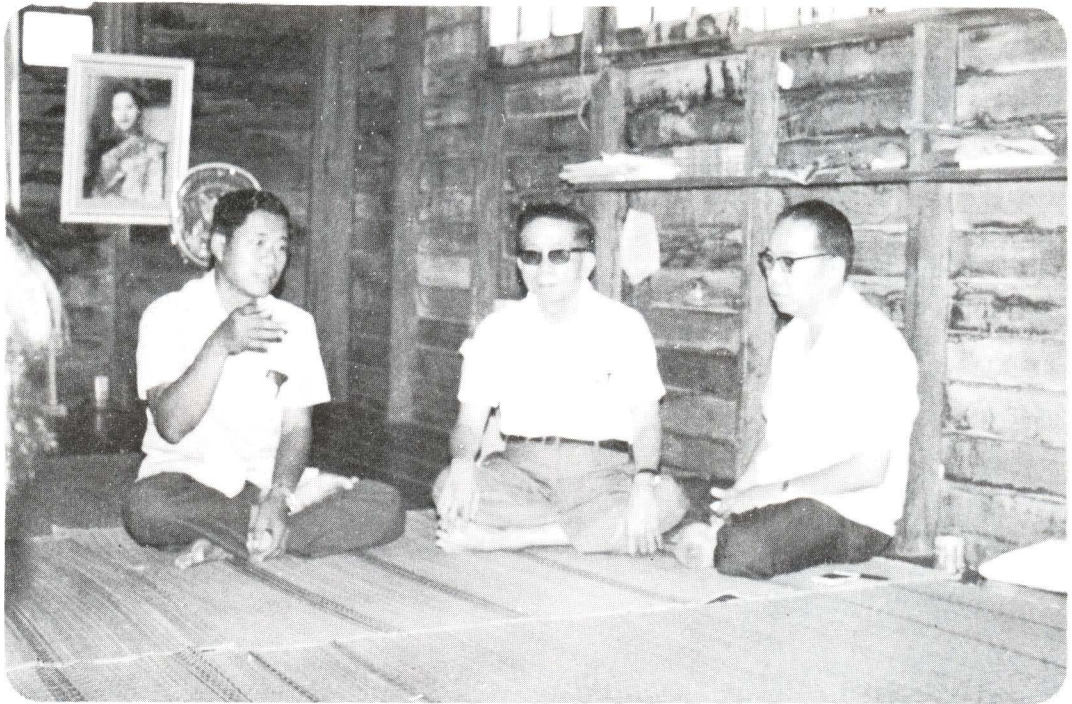

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ฉลองพระองค์ในวันทรงกระทำยุทธหัตถี

อาจารย์ลาวัณย์ อูปอินทร์
วาดพระรูปพระมหากษัตริย์ในอดีต
จากคำบอกเล่าของคุณศรีเพ็ญ โดยการเข้าสมาธิ

“ถึงแม้ข้าพเจ้าจะรู้อยู่ว่า คนส่วนมากไม่เชื่อว่า ข้าพเจ้าจะทำงานนี้ด้วยใจที่เป็นกุศล เพราะเขาเห็นว่าข้าพเจ้า ซึ่งเป็นผู้ดำเนินงานและเป็นผู้ก่อตั้งเป็นฆราวาส และคนทั้งหลายก็ทราบดีว่า ข้าพเจ้าเป็นคนไม่มีฐานะอะไรเลย ยากจน มีแต่ตัว ... ใครจะเข้าใจอย่างไรก็สุดแล้วแต่ เพราะถึงหากว่าจะมีใครคิดว่าข้าพเจ้าสร้างงานนี้ เพื่อเป็นการทำมาหากิน ข้าพเจ้าก็ยอมรับ เพราะถ้าข้าพเจ้าไม่หากินโดยวิธีนี้ ก็ไม่ทราบว่า จะไปหากินโดยวิธีไหน จึงจะทำให้การหากินของข้าพเจ้าได้เป็นประโยชน์แก่คนทั้งหลายให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ ...”

ดร. วิฑูรย์ กุศล

นานนับเป็นเดือนเป็นปี ในกรณีที่มีรายละเอียดเครื่องทรงเครื่องประดับมาก พระรูปทั้งหมดที่เขียนแล้วมี ๑๒ พระองค์ คือ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระเอกาทศรถ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พ่อขุนผาเมือง พ่อขุนเม็งรายมหาราช ท่านเซนต์เบอร์นาร์ด พ่อหมอซิวโกมารภักจ พระนางจามเทวี และเจ้าหญิงแสนหวี

ต่อมาได้เขียนรูปบุคคลในโลกทิพย์ ผู้ซึ่งตายไปไม่นาน ซึ่งเมื่อตอนที่เขายังมีชีวิตอยู่ ทั้งอาจารย์ลาวัญญ์และคุณศรีเพ็ญ ไม่เคยพบหรือรู้จักมาก่อน เมื่อเขียนภาพเรียบร้อยแล้ว ญาติพี่น้องเขารับรองว่า เป็นการวาดรูปที่ได้เห็นในสมาธิโดยอาจารย์ลาวัญญ์ อุปอินทร์ เขียนตามคำบอกกล่าวของคุณศรีเพ็ญ

ตั้งมูลนิธิส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชน

ในวันพุธที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๐ ได้ก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนขึ้น ด้วยมีความเห็นว่า เด็กส่วนมากในทุกศาสนาไม่ค่อยจะสนใจกับศาสนาของตัวเอง ไม่อาจยึดเอาคำสอนในทางศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตนได้ เพราะเด็กส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัตถุ ความเจริญในด้านวัตถุได้ชักจูงให้เด็กมีความใฝ่ฝันทะเยอทะยานแต่ในทางที่จะสร้างฐานะภายนอก เช่นต้องการมีบ้านที่สวยงาม มีเครื่องใช้อย่างดี มีรถยนต์ และต้องการที่จะหาความสำเร็จในด้านต่าง ๆ

แต่แล้วก็ต้องผิดหวัง เด็กเหล่านี้รอแล้วรออีก ถึงวันที่ตัวเองจะมีความสุข แต่แล้วก็ไม่สมประสงค์ ความเดือดร้อนมีอยู่รอบด้าน ที่จะต้องต่อสู้ นับแต่การเข้าโรงเรียนที่ตัวเองต้องการ ซึ่งไม่ง่ายเหมือนเมื่อก่อน

แม้จะเรียนสำเร็จแล้ว ก็หางานไม่ได้ง่ายนัก และความทะเยอทะยานที่ต้องการจะมีสิ่งนั้นสิ่งนี้ก็ถูกโพลงอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้เอง เด็กส่วนมากจึงไม่สนใจกับศาสนา เพราะมองไม่เห็นว่าจะช่วยให้ตนได้บรรลุถึงสิ่งที่ตนต้องการนั้นได้อย่างไร

มูลนิธิได้วางหลักการสอนไว้โดยสังเขป คือ

๑. ให้เรียนธรรมในส่วนที่จำเป็นสำหรับที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องอริยสัจในแบบง่าย ๆ ให้เข้าใจว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ตนแลเป็นคติของตน คนเราจะเกิดมาเป็นอะไร ทำอะไรได้แค่ไหน ก็สุดแล้วแต่วิบากของตน

๒. ฝึกสมาธิเพื่อให้เข้าใจธรรมจากใจของตนเอง และเพื่อส่งเสริมความจำและสมรรถภาพต่าง ๆ

๓. ฝึกโยคะเพื่อบริหารร่างกาย เพื่อช่วยให้จิตเป็นสมาธิง่ายขึ้น นั่งสมาธิได้นาน เพื่อขจัดความง่วง ความเกียจคร้าน สร้างพลังจิตให้เข้มแข็ง ให้นอนหลับได้ง่าย และหลับได้เร็ว

ให้เด็กเข้าใจชีวิตของตัวเองได้ถูกต้อง มีหลักที่ดีในการดำเนินชีวิต มีจุดหมายที่แท้จริงของชีวิต ซึ่งจะทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ มีความสุขความเจริญขึ้นไปโดยลำดับ และพร้อมกันนี้ก็จะประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วย

งานสำคัญและทำอยู่ประจำอีกอย่างหนึ่ง คือ ตอบอบธิบายธรรมที่มีคนมาซักถาม และช่วยแก้ปัญหาชีวิตให้กับคนต่าง ๆ อีกมากมาย โดยทำให้เปล่า ๆ ไม่มีค่าจ้าง หรือเรียกกร้องค่าตอบแทนแต่อย่างใด เพื่อให้ทุกคนทำใจให้สบายอยู่เสมอในทุกเหตุการณ์

ในช่วงที่ข้าพเจ้าได้หยุดการสอนที่คณะพุทธศาสตร์เป็นเวลา ๔ ปีนี้ ในระหว่างปิดเทอม ข้าพเจ้าก็ยังได้เปิดการสอนธรรมะ และฝึกสมาธิให้กับนักศึกษาที่สำนักค้นคว้าทางวิญญูณทุกวัน เว้นวันอาทิตย์ โดยเรียนตั้งแต่ ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. ห้องที่เรียนเป็นตึกแถวชั้นบนชั้นที่สาม ซึ่งเป็นที่กว้างทะลุฟ้าถึงกัน ๓ ห้อง ปรับปรุงเป็นห้องเรียนโดยมีเก้าอี้สำหรับนั่งเรียนและนั่งสมาธิได้ มีเครื่องปรับอากาศ จุคนได้ประมาณ ๕๐ คน นักเรียนที่มาเรียนส่วนใหญ่ เป็นนักเรียนที่มาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยต่าง ๆ บางคนก็จบปริญญาแล้ว บางคนก็ยังไม่จบ

นักเรียนเหล่านี้มาสมัครเอง โดยทราบจากเพื่อนที่เคยมาเรียนก่อน ครั้งแรกมีไม่กี่คน และต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้นจนไม่มีห้องที่จะเรียน

ศึกษาสำรวจสถานที่ปฏิบัติธรรมและฝึกสมาธิ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นอาจารย์พรจึงได้เริ่มมีความคิดที่จะแสวงหาสถานที่ปฏิบัติและฝึกสมาธิในต่างจังหวัด ในที่ซึ่งเป็นภูเขา มีป่า มีน้ำ อากาศไม่ร้อน จะสร้างเป็นสำนักชั่วคราวเพื่อพานักศึกษาเหล่านี้ไปเข้าค่ายเรียนธรรมะ และฝึกสมาธิเพื่อให้มีคุณภาพชีวิต มีสมรรถภาพในด้านสติปัญญา

อาจารย์พร ได้สนใจสถานที่แห่งหนึ่ง คือ ถ้ำพระโพธิสัตว์ ต.ทับกวาง อ.แก่งคอย จ.สระบุรี และได้ไปทดลองพักอาศัย และนั่งสมาธิในบริเวณนี้แล้วเป็นแรมเดือน

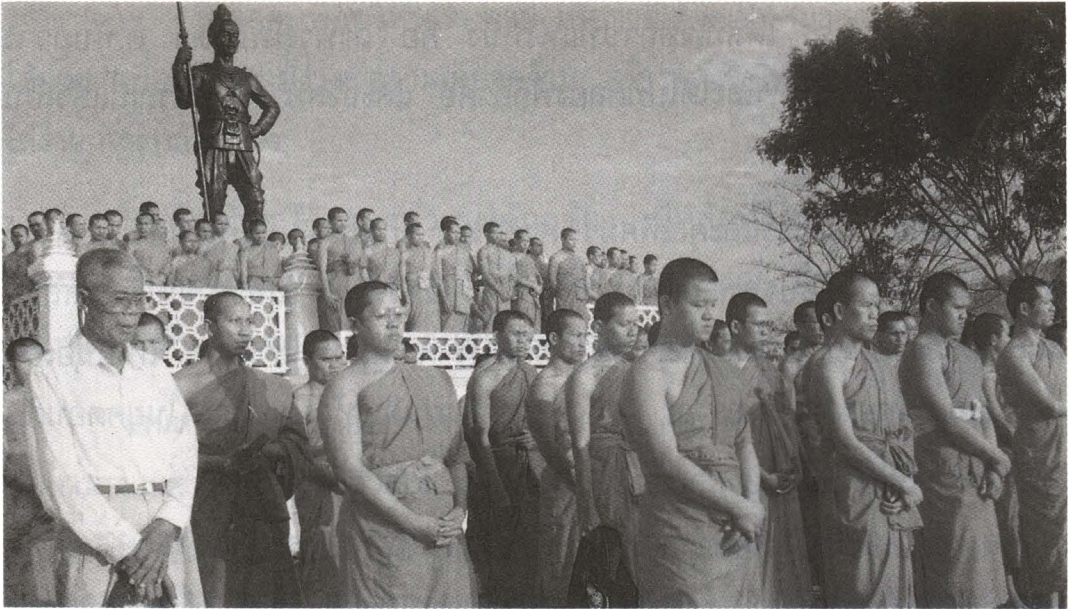
ต่อมาคุณสาธิตและคุณพิศมร ศรศรีวิชัย เป็นลูกศิษย์ผู้คุ้นเคยกับอาจารย์พรเป็นอย่างดี ได้ขับรถพาอาจารย์พร และคุณศรีเพ็ญ ไปสำรวจโบราณสถาน และติดตามเรื่องราวของพ่อขุนผาเมืองเจ้าเมืองราด ผู้กอบกู้ชาติไทย ให้เป็นอิสระปลดแอกคนไทยจากขอมทวารวดี ผู้ทรงประทานแผ่นดินให้กับคนไทย ในยุคตอนต้นของสมัยสุโขทัย

ชีวประวัติและเรื่องราวของพ่อขุนผาเมือง อยู่ในพื้นที่บริเวณจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ ต่อมาได้เลื่อนหายจากประวัติศาสตร์ เมื่อเสร็จสิ้นการเดินทางสำรวจ คุณสาธิตและคุณพิศมร ได้พาอาจารย์พรและคณะไปพักที่ไร่ ปี.เอ็น ของคุณบรรเจิด คุ้มวงศ์ ซึ่งอยู่ใน ต.แคมป์สน อ.หล่มสัก (ปัจจุบัน ต.แคมป์สน ขึ้นกับ อ.เขาค้อ) จ.เพชรบูรณ์

พื้นที่บริเวณแคมป์สน เป็นเทือกเขา มีเนินสูงต่ำซ้อนกันคล้ายทะเลภูเขา มองดูสุดลูกหูลูกตา และเป็นภูเขาดินอุดมสมบูรณ์ ทำการเพาะปลูกได้ มีผู้คนขึ้นมาทำไร่กะหล่ำปลี ทำไร่ผักมากมาย อากาศสดชื่นเย็นสบาย อาจารย์พรเกิดความสนใจสถานที่บริเวณนี้ แม้จะอยู่ไกลจากกรุงเทพ ๙ ประมาณ ๔๑๒ กิโลเมตร

แต่บรรยากาศมีความรื่นรมย์ อากาศบริสุทธิ์ เย็นสบายและเงียบสงบ ต่อมาได้
มาขอพัก มาลองนั่งฝึกสมาธิและวิปัสสนา ซึ่งก็ได้รับความเอื้อเฟื้อและเอาใจใส่จาก
คุณชิตเชื้อ คำนวรงค์ ภรรยาคุณบรรเจิด เจ้าของไร่ บี.เอ็น เป็นอย่างดี ได้มอบ
กระท่อมปลายไร่ให้อยู่หลังหนึ่ง พร้อมทั้งดูแลส่งอาหารให้ได้รับความสะดวก
ทุกอย่าง อาจารย์พร ได้อยู่ฝึกสมาธิวิปัสสนาเป็นเวลานานนับเดือน ในระหว่างที่
ว่างจากการฝึกสมาธิ ก็ออกเดินสำรวจหาสถานที่ที่เหมาะสมในอันที่จะพาคณะ
ผู้สนใจขึ้นมาปฏิบัติธรรม

๓. ประวัตติการสร้าง
ศูนย์พัฒนาศาสนาแคว้นแม่ป๋อ

ประวัติการสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา

และการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ในราวปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ จากวันมหาวิปโยค เป็นต้นมา ความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมือง เกิดรอยร้าวกันอย่างรุนแรง แยกแยะในด้านความคิดของกลุ่มชนคนในชาติกำลังถูกศัตรูดัดเยียดความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น ความเปลี่ยนแปลงกำลังเกิดขึ้นในจิตใจของคนในชาติ ทำให้เกิดการแบ่งแยก เกิดการต่อสู้ทำสงคราม สูญเสียชีวิตและเลือดเนื้อของเยาวชนและนักรบไทยทั้งสองฝ่าย

เยาวชนคนรุ่นใหม่ จะมีแต่คนที่มักตัดสินใจผิด เข้าใจซึ่งกันและกันผิดไป ทำให้เกิดการไม่ปรองดองกันขึ้นตลอดเวลา อุปสรรคความขัดแย้งความยุ่งยากต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายและรุนแรง เสียเลือดเนื้อกันเอง ประชาชนอยู่ด้วยความประหวั่นพรั่นพรึง ไม่ทราบว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นเวลาใด เกิดการดิ้นรนอึดอัดอยู่ตลอดเวลา หากความสงบอย่างแท้จริงไม่ได้

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนด้านพระศาสนาและการปฏิบัติธรรมในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระพุทธรศาสนา และคณะผู้ตั้งอยู่ในคลองแห่งความดี มีใจยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ได้เล็งเห็นภัยที่จะมาคุกคามให้สิ้นอิสรภาพ ความเป็นเอกราชของชาติไทย คณะผู้ดำเนินงานได้เล็งเห็นโดยถ่องแท้แล้วว่า องค์พระผู้นำชัยและศาสนาเท่านั้นที่จะช่วยประคองความเป็นชาติและอิสรภาพไว้ได้ จึงได้ออกหาสถานที่อันเป็นที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย มีป่าเขาต้นไม้ร่มรื่น เพื่อจะพาพระนักศึกษาและนิสิตนักศึกษาเยาวชนออกมาเรียนธรรมในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้เกิดกำลังใจเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิต มีสมรรถภาพในด้านสติปัญญา เพื่อจะได้เป็นพลังยับยั้งความหลงผิด และเพื่อเป็นแนวป้องกันภัยอันเกิดจากความเข้าใจผิด หลงผิดมัวไปตามคำชักชวนของผู้เผยแพร่ลัทธิอันจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงได้พยายามรวบรวมพลังกำลังใจทั้งหมด หาวิธีที่จะ

ทำลายล้างความคิดแปลกใหม่ ที่แปลกปลอมเข้ามา และทำลายสิ่งชั่วร้ายที่เกิดขึ้น
 ในชาติ ไม่ให้คนไทยต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กันเอง

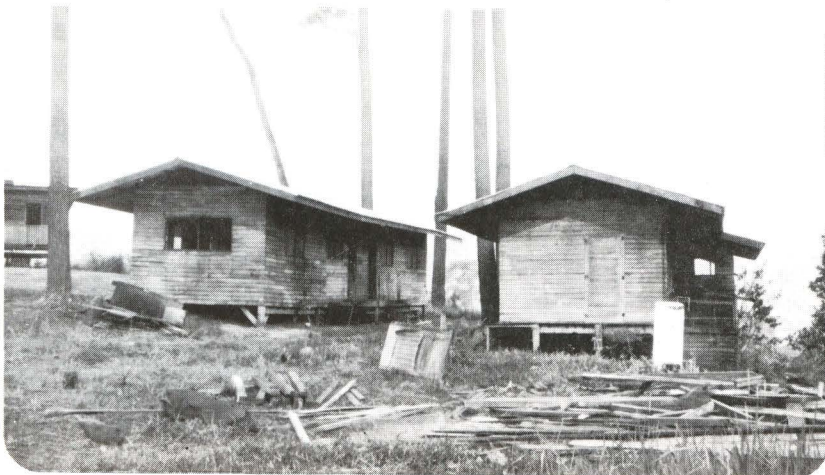
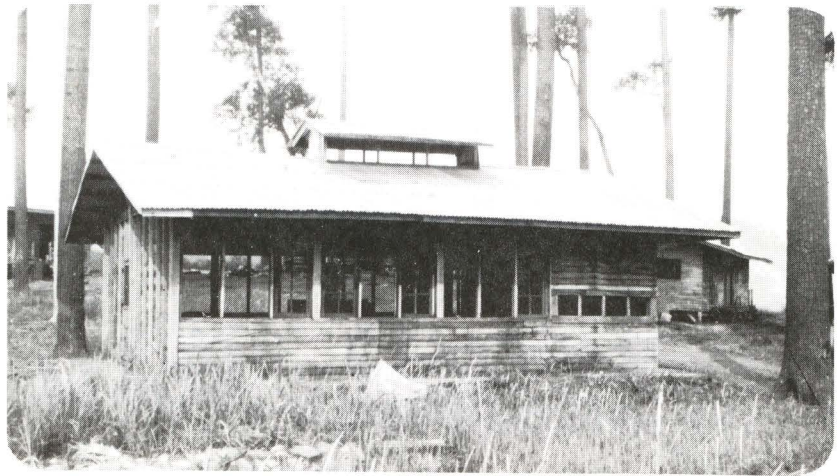
เหตุต้องสร้างที่แคมป์สน

ในต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ และคณะผู้ร่วมงานได้
 รับคำแนะนำจากนายบรรเจิด คู่วงศ์ เจ้าของไร่ บี.เอ็น. และได้รับความเอื้อเฟื้อ
 จากนายละเมียน อัมพะวะศิริ หัวหน้าเขตการทางพิษณุโลก และนายประวัติน
 วงศ์กำแหง หัวหน้ากองฝึกอบรมศูนย์เครื่องมือกล และนายช่วง นวลคล้าย หัวหน้า
 ศูนย์ฝึกเครื่องมือกล ซึ่งขณะนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณแคมป์สน อนุญาตให้ใช้สถานที่
 บริเวณแคมป์เซอร์เวดร์พ ซึ่งเคยเป็นที่พักของเจ้าหน้าที่สร้างทางสายพิษณุโลก-
 หล่มสัก ซึ่งแต่เดิมพื้นที่ในแคมป์สนทั้งหมดมี ๒,๐๒๙ ไร่ เป็นสถานที่อยู่ในความ
 ครอบครองของ**จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์** และต่อมาในปัจจุบันได้อยู่ในความดูแล
 ของราชพัสดุ เพื่อใช้เป็นที่พักและปฏิบัติธรรมของนักศึกษาในช่วงปิดภาคเรียน

ตอนที่อาจารย์พรไปพบแคมป์สนนั้น บ้านแต่ละหลังทรุดโทรมมาก ใช้เป็น
 ที่พักอาศัยไม่สะดวกเพราะหลังคารั่ว ประตูหน้าต่างชำรุดทรุดโทรมมากจะมีดีพอ
 อาศัยอยู่ ก็เฉพาะบ้านของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลรักษาบริเวณสถานที่เหล่านี้ ซึ่งมีอยู่
 ครอบครัวยุเดียว และมีหลังเดียวที่ใช้ได้ นอกนั้นถ้าจะมาอยู่ต้องซ่อมและคิดว่าจะ
 ลงทุนมาซ่อมชั่วคราวในระหว่างฤดูแล้ง คิดว่าคงจะใช้เงินไม่มากนัก จะขออาศัย
 แรงงานจากนักศึกษาที่ไปฝึกไปเรียนที่นี้ช่วยกันซ่อมแซม และจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก
 ความสะดวกอย่างอื่นด้วย

เมื่อตกลงใจว่าจะซ่อมแซมสถานที่แห่งนี้ให้เป็นที่พักชั่วคราวดังกล่าว
 มานั้น ในระหว่างนี้เอง เรื่องที่ไม่คาดฝันก็ได้เกิดขึ้น คือ **สมเด็จพระนเรศวร
 มหาราช** ได้เสด็จมารับสั่ง (ติดต่อทางสมาธิกับคุณศรีเพ็ญ จัตุหะศรี) ให้สร้าง
 พระเจดีย์อิสรภาพ ๕ ชั้น ณ ที่เนินแห่งหนึ่งในแคมป์สนนี้ ซึ่งสถานที่ที่พระองค์ทรง
 ขึ้นนั้นก็คือ ที่ตั้งพระเจดีย์อิสรภาพ ๕ ในปัจจุบัน วันที่ได้ทรงชี้สถานที่ให้สร้าง

แรกพบแคมป์สน

ปัจจุบันได้ซ่อมใช้เป็นโรงครัว

พระเจดีย์ คือ วันจันทร์ที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ เวลา ๑๐.๓๙ น. ทรง
ออกแบบพระเจดีย์ทั้งหมด และกำหนดเวลาที่จะวางศิลาฤกษ์ในวันวิสาขบูชา
ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

การสร้างศูนย์พัฒนาฯ นั้น ครั้งแรกอาจารย์พร เพียงแต่คิดจะสร้าง
เป็นสถานที่เล็ก ๆ และทำให้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น แต่ต่อมาในเมื่อจะต้องสร้างเป็น
งานใหญ่ และไม่ใช่เป็นงานชั่วคราว แต่เป็นงานถาวร ซึ่งต้องใช้เงินมากมาย เริ่ม
ตั้งแต่จะต้องซ่อมแซมบ้านที่ชำรุดทรุดโทรมให้เป็นที่อาศัยได้ตลอดไป เพราะอย่าง
น้อยในวันวางศิลาฤกษ์ ก็จะมีผู้มาร่วมงานนับเป็นจำนวนร้อย จะต้องเตรียมสถานที่
พักไว้ให้พอ เพราะผู้ที่มาจะต้องอยู่พักค้างคืน และจะต้องเตรียมเรื่องน้ำ เรื่องไฟ
ตลอดทั้งเสื้อผ้าและของใช้อื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่มาพักด้วย ในการนี้
จำเป็นจะต้องใช้เงินเป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

ในขณะนั้น อาจารย์พรมีเงินติดตัวอยู่เพียงไม่กี่ร้อยบาท และเงินอย่างอื่น
ก็ไม่มี จึงเกิดปัญหาว่า จะเอาเงินที่ไหนมาใช้จ่าย จึงได้กราบทูลเรื่องนี้กับสมเด็จพระ
พระนเรศวรมหาราช ซึ่งพระองค์ก็ได้ทรงแนะนำให้อาจารย์พรของพระองค์ซึ่งได้เขียนไว้
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ขนาด ๒๐ X ๒๔ นิ้ว เป็นรูปเหมือนของพระองค์ มาทำเป็น
ลือกเกิด จำนวน ๒,๑๒๗ องค์ คือ เท่ากับปีที่พระองค์ทรงประกาศอิสรภาพที่

เมืองแครง ทุนครั้งแรกที่ได้มาใช้จ่ายก็คือเงินที่ได้จากผู้ที่มาขอขุษาพระรูปลือกเกิด ซึ่งในเมื่อหักต้นทุนให้กับช่างที่ทำพระรูปลือกเกิดเหล่านี้ออกไปแล้ว ก็จะมีเงิน เหลืออีกประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่เป็นเงินที่ทะยอยได้รับมาจากผู้มาเช่าพระรูป ลือกเกิด

อาจารย์พรเริ่มวิ่งเต้นในอันที่จะตระเตรียมสถานที่ซ่อมแซมบ้านพักใน แคมป์เซอร์เวย์ดรัฟ หาช่างไม้ หาปัจจัย ด้วยความเหน็ดเหนื่อยมาก เพราะระยะ ทางจากกรุงเทพ ฯ ถึงแคมป์สน อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ยาวถึง ๔๑๒ กิโลเมตร โดยบางครั้งออกจากกรุงเทพ ฯ ตั้งแต่เช้ามืด กว่าที่จะถึงแคมป์ก็ตึกเที่ยง เมื่อส่งงาน เสร็จก็เดินทางกลับ กว่าที่จะถึงกรุงเทพ ฯ ก็เป็นเวลาตีห้า หรือบางครั้งก็ต้องค้าง ที่แคมป์สนอยู่ ๑-๒ คืน จึงจะกลับกรุงเทพ ฯ ทำอยู่อย่างนี้ตลอดมานับสิบปี ทั้งนี้ ก็เพราะงานทุกอย่างต้องวิ่งเต้นเอง ติดต่อประสานงานเอง ยังหากคนช่วยจริง ๆ ไม่ได้ จะมีผู้ช่วยบ้างก็คือ พวกนิสิต นักศึกษา นักเรียน ที่สนใจในทางพระพุทธศาสนาใน ระหว่างปิดเทอม ก็ออกไปช่วยด้วย ซึ่งก็ยังมีไม่มากนัก เพราะเพิ่งเริ่มจะลงมือ ใน ระยะปิดเทอมนี้ มีคนอยู่ในระหว่าง ๒๐-๓๐ คน นอกจากนั้นก็ยังมีบุคคลที่สนใจ ทัศนศึกษาออกไปดูสถานที่เป็นครั้งคราว

พวกนักศึกษารุ่นเริ่มแรกบุกเบิกนี้จึงเหน็ดเหนื่อยมากทุกคน ผลของความ ตั้งใจอันที่จะมาปฏิบัติทางสมาธิกับอาจารย์พร ก็ยังไม่ได้ลงมือสอนกันเลย นอกจาก อบรมกันนิด ๆ หน่อย ๆ ช่วงกลางคืน ทุกคนได้เสียสละช่วยเหลือในด้านแรงงาน

อาจารย์พรจะต้องเดินทางไป ๆ มา ๆ อยู่ระหว่างกรุงเทพ ฯ แคมป์สน อยู่ตลอดเวลา เพื่อหาปัจจัยค่าใช้จ่ายไปทำงาน ยังไม่มีผู้อุปถัมภ์เพราะงานเพิ่ง เริ่มต้น จะมีก็แต่พวกลูกศิษย์ที่อยู่ใกล้ชิด และรู้ว่าอาจารย์พรกำลังจะทำอะไรบ้าง พวกท่านเหล่านี้เป็นสมาชิกหนังสือวิญญูณ เป็นผู้คุ้นเคยที่ได้มาขอความช่วยเหลือ ขอคำแนะนำในปัญหาชีวิตต่าง ๆ จากสำนักค้นคว้าทางวิญญูณ ทุกท่านได้ ช่วยเหลืออย่างเต็มที่ แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มากนัก เพราะแต่ละคนก็ไม่ได้อยู่ในฐานะที่ ร่ำรวย ปัจจัยส่วนใหญ่ที่สำคัญมากที่สุดที่ทำให้อาจารย์พรดำเนินงานมาได้ก็คือ ปัจจัย

จากอานิสงส์พระรูปลือกเกิด อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนั่นเอง แต่ก็มีไม่มากนักเช่นกัน ต้องทำงานกันด้วยความเหน็ดเหนื่อย เพื่อทำงานซ่อมแซมบ้านพัก และเตรียมงานวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อิสราภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชตามที่พระองค์รับสั่ง

สถานที่พักและปฏิบัติธรรม ณ ตำบลแคมป์สนนี้ แต่เดิมอยู่ในเขตอำเภอหล่มสัก ปัจจุบันขึ้นอยู่กับอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ห่างจากเขาค้อประมาณ ๒๐ กิโลเมตร เทือกเขาค้ออยู่ในพื้นที่ของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นเทือกเขาติดต่อกับภูหินร่องกล้า อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นรอยต่อ ๓ จังหวัด คือ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเลย พื้นที่บริเวณนี้ เป็นศูนย์กลางของผืนแผ่นดินของประเทศไทย คือสถานที่แห่งนี้จะเห็นว่าอยู่ใต้สุดของภาคเหนือ และอยู่เหนือสุดของภาคกลาง และติดกับเขตด้านตะวันตกของภาคอีสาน คอมมิวนิสต์อินโดจีน มีแผนการที่จะยึดพื้นที่บริเวณนี้ เพื่อรุกเข้าตัดกึ่งกลางของประเทศไทย ตามแผนยุทธศาสตร์รูปตัวแอล (L) ที่จะตัด ๑๗ จังหวัดภาคอีสานออกไป เขาค้อคือจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่สุดที่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ได้ขยายเขตงานเข้าสู่เขาค้อ เพื่อเตรียมสถาปนาเขาค้อ ให้เป็นฐานที่มั่นในการรุกต่อไป สถานการณ์การรบในพื้นที่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งเป็นปีที่ทางศูนย์พัฒนาศาสนาได้เริ่มสร้างพระเจดีย์อิสราภาพ ๗ นั้น ทางฝ่ายทหารก็ได้ใช้แผนการรบซึ่งเรียกว่า แผนการยุทธศาสตร์ดอนเจดีย์ปฏิบัติการ และได้ใช้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาตามพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้การรบบร่วมกับการพัฒนา แต่การพัฒนาทำไม่ได้ไม่เต็มที่ เพราะถูกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ขัดขวางอย่างหนัก ฝ่ายทหารอยู่ในพื้นที่ที่เสียเปรียบ ได้สูญเสียชีวิตเลือดเนื้อของวีรชนผู้กล้าหาญและราษฎรไปเป็นจำนวนมาก ความหวัง ขวัญและกำลังใจของผู้ที่มีหน้าที่รักษาผืนแผ่นดินไทยอยู่ได้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระประมุขผู้เป็นหลักชัยของชนในชาติ

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และพระบุญญาธิการแห่งองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถพระอนุชาธิราช ผู้ประทาน

ความเป็นเอกราชให้แก่คนไทยทั้งชาติ พระองค์ได้ทรงต่อสู้กับเอกราชอธิปไตยของชาติไว้ได้แต่ปางบรรพ์ ในเมื่อขณะนี้มหันตภัยร้ายแรงกำลังครอบคลุมคุกคามอิสรภาพของชาติไทย จึงมีความปรารถนาที่จะขอพระบุญญาธิการอันยิ่งใหญ่ พร้อมทั้งขอพระบุญฤทธิ์และทิพยอำนาจของพระองค์ได้ทรงคุ้มครองป้องกันชาติไทยอย่าให้มีวันแตกสลาย ขออิสรภาพจงมีแก่ชาติไทยตลอดไป คณะของอาจารย์พรรัตน์สุวรรณและผู้มีใจยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จึงได้ดำเนินการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชขึ้น ณ ตำบลแคมป์สน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพราะสถานที่แห่งนี้เปรียบเสมือนเป็นหัวใจแห่งพระราชอาณาจักร เพื่อให้เป็นศูนย์รวมพลังวิญญาณบรรพบุรุษของไทยผู้กล้าหาญ ผู้ทำการปกป้องคุ้มครองไทยให้เป็นไทยตลอดมา และเพื่อจะเป็นสื่อพลังโหมหักทำลายล้างสิ่งชั่วร้ายทั้งปวง ให้บาราบลงด้วยพลังแห่งความดีความศักดิ์สิทธิ์แห่งพระศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อให้ความศักดิ์สิทธิ์แห่งคุณความดีเกิดเป็นแก่นแก้ว ณ ที่นี้ แล้วแผ่รังสีทวิไปโดยรอบทุกสารทิศ พระเจดีย์องค์นี้ขานนามว่า พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงบ่งบอกชี้ชัดว่า คนไทยเราได้มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งจะบันดาลให้เกิดความเป็นอิสรภาพและความเป็นเอกราชเกิดขึ้นในแผ่นดินไทยชั่ววันรันดร

ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อิสรภาพ ๗

แบบพระเจดีย์อิสรภาพ ๗ ได้เอาแบบอย่างพระเจดีย์ที่สำคัญแต่ละสมัยในที่แตกต่างกัน มาประสมประสานเข้าด้วยกันเป็นแบบพระเจดีย์อิสรภาพ ๗ คือ ส่วนฐานล่างเป็นพระเจดีย์แปดเหลี่ยม ตามแบบอย่างศิลปสมัยอยุธยา ซึ่งครองความเป็นเอกราชมายาวนานที่สุด โดยนำแบบมาจากพระเจดีย์วัดวังชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนตอนช่วงกลางเป็นพระเจดีย์สี่เหลี่ยม ตามแบบอย่างศิลปสมัยสุโขทัย ซึ่งสมัยสุโขทัยนี้ ประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ร่มเย็น ชาวประชาหน้าตาสดใส สุขสบายกว่าสมัยใด ฉะนั้นจึงได้นำแบบมาจากพระเจดีย์องค์มุดด้านสุด

งานสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ

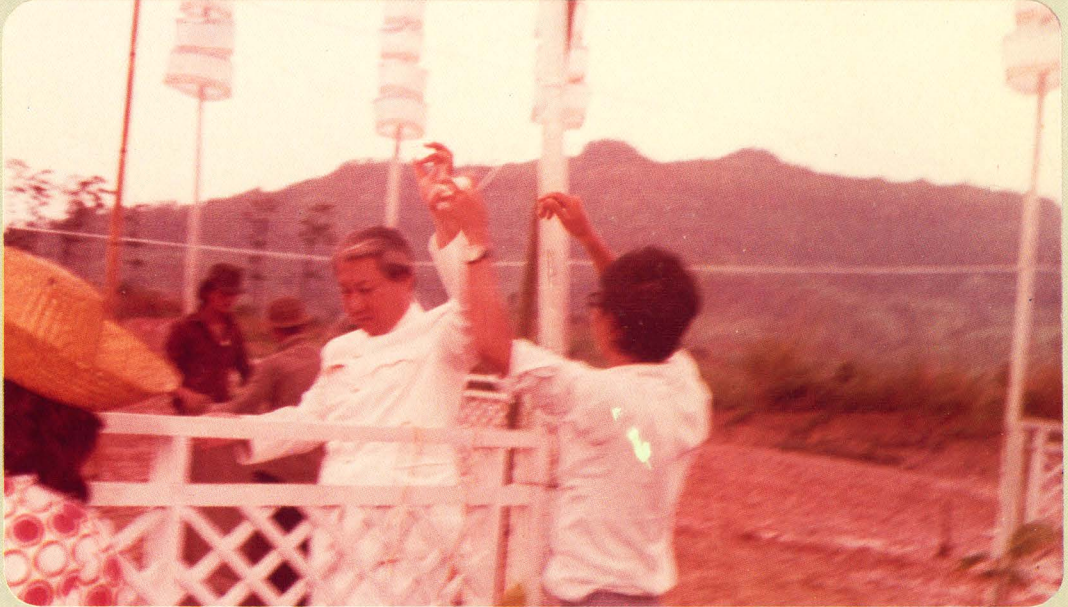

ศูนย์ฝึกเครื่องมือกลกรมทางหลวง ส่งรถมาอำนวยความสะดวก
ปรับเนินสร้างพระเจดีย์ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๑๘

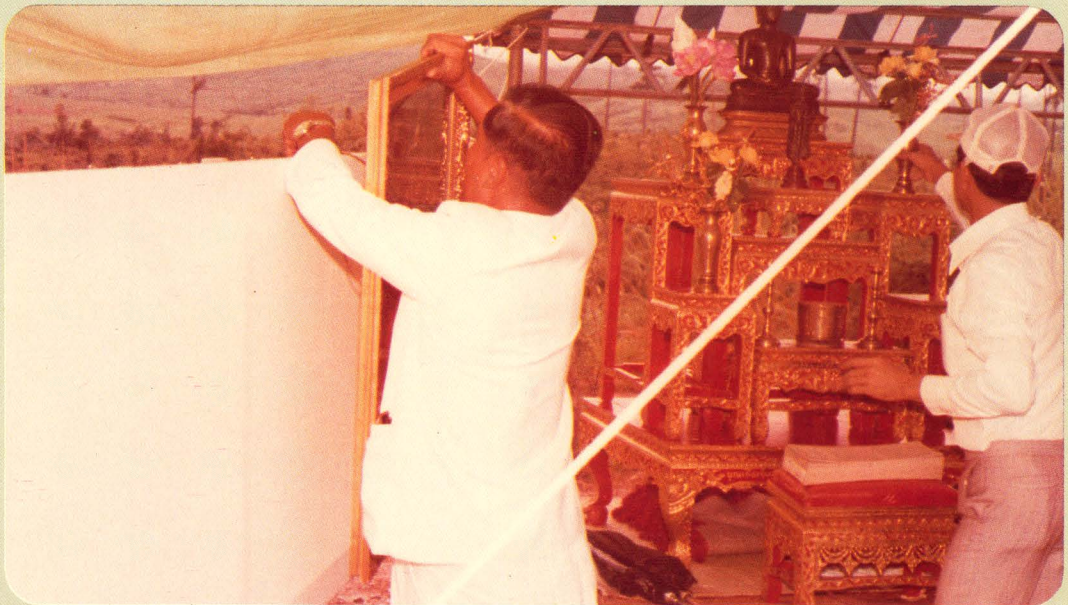

พิธีวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อัสรภาพ
วันวิสาขบูชา ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๘

อาจารย์จุกทัศน์

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ตบแต่งปราสาท

เจ้าพิธี
ตระเตรียม
ของใช้ในพิธี

คุณศรีเพ็ญ
จิตุทะศรี
เตรียมเครื่อง
สังเวย

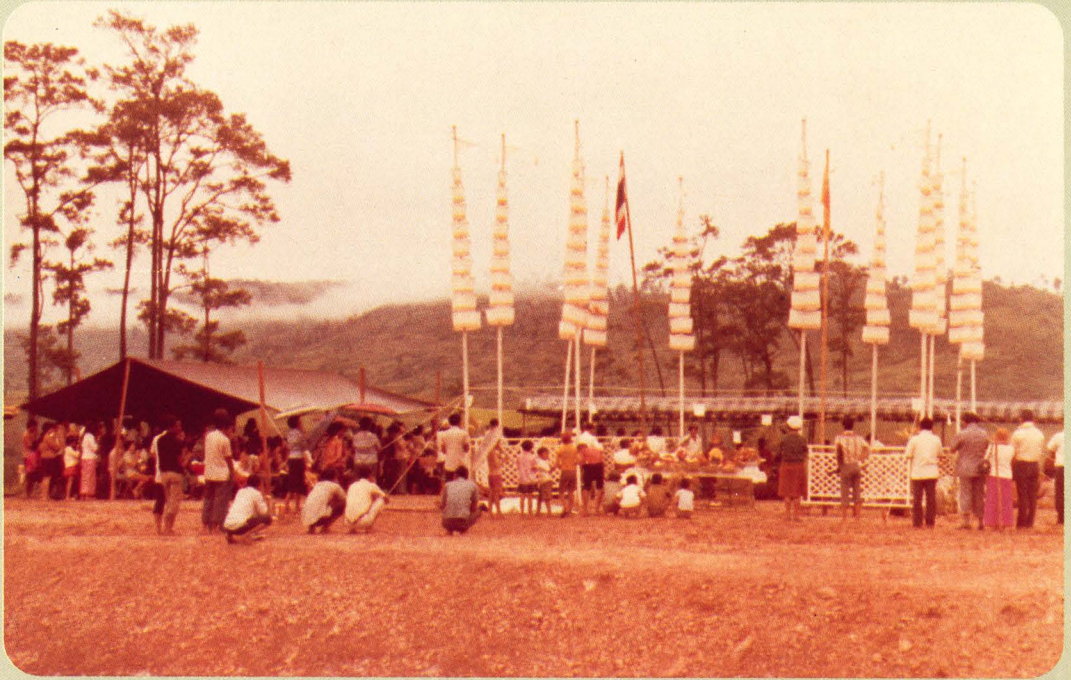

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ตอกไม้มงคล

ร้องเพลงความฝันอันสูงสุด เพลงพระนเรศวรมหาราช

เนินพระเจดีย์มองจากปากทาง

ทิศตะวันออกเฉียงเหนือแห่งวัดเจติยเจ็ดแถว ในเมืองศรีษนาลัย มีรูปแบบเป็น เรือนยอด มีมุขบันแถลงประจำสี่ด้าน ข้างในซุ้มเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป สำหรับส่วนยอดแหลมสูงขึ้นไปเป็นแบบศิลปสมัยรัตนโกสินทร์ โดยเอาแบบอย่าง มาจากยอดเจติยวัดชนะสงคราม ซึ่งถือเป็นมงคลนามอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง ชัยชนะทุกอย่าง พระเจติยอิสรภาพ ๗ นี้ก่อฐานด้านละ ๖ เมตร สูง ๑๕ เมตร กำหนดการวางศิลาฤกษ์ในวันวิสาขบูชา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ เวลา ๙.๐๐ นาฬิกาตรง พระภิกษุ ๑๘ รูป เจริญพระปริตรและชัยมงคลคาถา ในวันวางศิลาฤกษ์นี้ มีผู้ให้ความอนุเคราะห์มา ช่วยเหลือและมาร่วมพิธีวางศิลาฤกษ์ คือ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ นายศักดิ์ศิลป์ สุขะจาติ นายละเมียด อัมพะวะศิริ หัวหน้าเขตการทางพิษณุโลก นายประวัตติ วงศ์กำแหง หัวหน้ากองฝึกอบรมกรมทางหลวง นายมนัส คอวนิช ท่านอธิบดีกรมการขนส่งทางบกพร้อมทั้งครอบครัวและรวมทั้งข้าราชการทหารตำรวจ และทวยราษฎร์ผู้มีความจงรักภักดี มีความเคารพยกย่องเทิดทูนในวีรกรรมขององค์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ต่างก็ได้เสียสละเวลามาร่วมในพิธีวางศิลาฤกษ์ครั้งนี้ เป็นจำนวนหลายร้อยคน

สร้างศูนย์พัฒนาศาสนาหajuपालงกรณราชวิทยาลัย

เมื่อการวางศิลาฤกษ์พระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้กระทำสำเร็จแล้ว ก็ได้มีงานวางพื้นฐานเพื่อจะให้พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ได้มีหน่วยงานหรือคณะบุคคลที่จะมาทำการก่อสร้าง ทำการดูแลรักษาให้พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ได้ดำรงอยู่ได้ตลอดไป ในการนี้ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา จึงตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาขึ้นและได้ทำหนังสือขอกรรมสิทธิ์ในที่ดินบริเวณแคมป์เซอร์เวย์ดรัฟ จากเขตการทางพิชณุโลก ให้เป็นที่ทำงานของศูนย์พัฒนาศาสนา นายละเมียด อัมพะวะศิริ หัวหน้าเขตการทางพิชณุโลก ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ ความจำเป็นในอันที่จะเผยแพร่งพุทธศาสนาให้เข้าสู่จิตใจของเยาวชนได้เสนอคณะกรรมการต่าง ๆ เห็นสมควรมอบแคมป์เซอร์เวย์ดรัฟ ซึ่งครั้งแรกที่อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เริ่มไปทำงานเพื่อสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา ก็ได้ขอใช้สถานที่แคมป์นี้เป็นการชั่วคราว ให้เป็นสมบัติของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ งานต่อมาก็คือการตัดถนนและปรับพื้นที่บริเวณที่จะทำการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ และบริเวณสถานที่พักของพระภิกษุสงฆ์สามเณรและฆราวาส ซึ่งก็ได้ได้รับความช่วยเหลือเป็นอันดีจากสถานที่ราชการต่าง ๆ เช่น ศูนย์ฝึกเครื่องมือกล และ ร.พ.ช. จากจังหวัดเพชรบูรณ์มาทำการตัดถนนสำรองเพื่อให้รถบรรทุกขนวัสดุก่อสร้างขึ้นมาได้

ครั้งแรกอาจารย์พร ตั้งใจเพียงจะสร้างที่แห่งนี้เป็นสำนักชั่วคราว ใช้เป็นที่ศึกษาและปฏิบัติธรรมเฉพาะในฤดูร้อน ในระหว่างโรงเรียนปิดเทอมเท่านั้น แต่แล้วก็ต้องกลายเป็นงานใหญ่ ต้องสร้างสิ่งก่อสร้างถาวรหลายอย่างในพื้นที่ ๒,๐๐๐ กว่าไร่ มีถนน มีไฟฟ้า มีน้ำใช้น้ำดื่มสะอาด ก็เนื่องมาจากการสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ เพราะเมื่อมีพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ซึ่งเป็นปูชนียสถานที่สำคัญเกิดขึ้น ก็จำเป็นจะต้องมีผู้คอยดูแลรักษา เพื่อให้พระเจดีย์มีความมั่นคงถาวรตลอดไป จึงจำเป็นต้องมีวัด ซึ่งมีพระสงฆ์อยู่จำพรรษา แต่ขณะนี้ทำได้แค่เป็นสำนักสงฆ์ไปก่อน นอกจากจะมีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาแล้ว ก็ต้องมีที่พักสำหรับฆราวาสที่จะมาอยู่อาศัยเพื่อการศึกษา และปฏิบัติธรรม ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องซ่อมแซมและสร้างบ้านพักสำหรับฆราวาสด้วย

สร้างหอประชุมใหญ่ที่ศูนย์พัฒนาศาสนา

ในวันลอยกระทง ซึ่งตรงกับวันจันทร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้วางศิลาฤกษ์หอประชุมของศูนย์พัฒนาศาสนา และสร้างกุฏิพระหลังเล็กขึ้น ๑๗ หลัง และหลังใหญ่ ๒ หลัง พร้อมทั้งสร้างโรงสูบน้ำ โรงไฟฟ้าขึ้นในช่วงแรก และในปีต่อ ๆ มา ก็ได้สร้างกุฏิพระเพิ่มขึ้นอีกตามชายแนวเขต ที่ยังพอมีต้นไม้เหลืออยู่บ้าง เพื่อพระภิกษุสงฆ์ที่มาปฏิบัติธรรมจะได้อาศัยและช่วยสอดส่องป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นต้นมา ก็ได้มีพระภิกษุสงฆ์ สามเณร และฆราวาสผู้ใคร่ในธรรมมาอยู่จำพรรษาและปฏิบัติธรรม ณ สถานที่แห่งนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก่อนที่จะได้รับปริญญา ก็จะต้องมารับการอบรมวิชาธรรมประยุกต์ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ณ สถานที่แห่งนี้เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ รุ่นที่ ๑ มีจำนวน ๓๒ รูป เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ในแต่ละปีมีพระนิสิตมาอบรมจำนวนปีละหลายร้อยรูปติดต่อกันทุกปี ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีพระนิสิตมาอบรม ๔๓๖ รูป โดยมีคณะบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศลและเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ ท่านเจ้าคุณ พระวิริยาณมุนี (ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชพัชรการณ) เป็นผู้ให้การสนับสนุนอุปถัมภ์ และคอยดูแลปกครองพระภิกษุทุกรูปที่มาจำพรรษา ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแห่งนี้

สภาพหอประชุมในปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๔๓

นอกจากจะมีพระนิสิตจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมาอบรมแล้ว ยังมีพระนิสิตจากวิทยาเขตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เช่นที่ภาคเหนือและภาคอีสานก็มาอบรม ณ สถานที่แห่งนี้ด้วย หน่วยงานของราชการอื่น ๆ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ คณะแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง สำนักงานเขตการศึกษา ๗ กองทัพภาคที่ ๓ กองอนุรักษ์ กรมป่าไม้ จังหวัดเพชรบูรณ์ และหน่วยราชการในจังหวัดใกล้เคียง เช่น อุตสาหกรรม พิษณุโลก สุโขทัย ก็ได้มาใช้สถานที่แห่งนี้มีคณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ เช่น จากกรุงเทพมหานคร และจากจังหวัดอื่น ๆ มาทัศนศึกษา มาขอพักอาศัยและขอให้อบรมในด้านจริยศึกษา คณะสงฆ์จังหวัดเพชรบูรณ์เมื่อมีการอบรมเกี่ยวกับพระสังฆาธิการและเรื่องอื่น ๆ ก็มาขอใช้สถานที่นี้เป็นที่อบรม บางปีสามเณรที่บวชในภาคฤดูร้อนก็มาใช้สถานที่ด้วย เพราะที่ศูนย์พัฒนาศาสนามีที่พักและเครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่างในการที่จะจัดให้มีการประชุมสัมมนาคนเป็นจำนวนมาก

งบประมาณในการก่อสร้างพระเจดีย์อิสราภาพ ๙ และศูนย์พัฒนาศาสนา

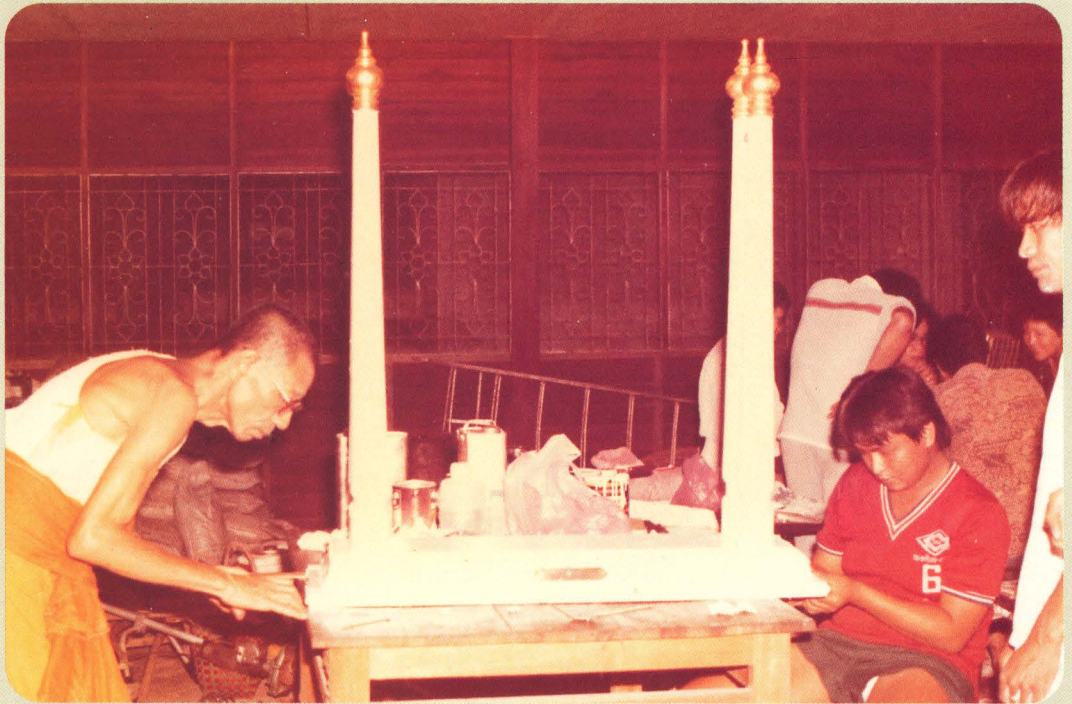
สำหรับงบประมาณค่าใช้จ่ายที่นำมาใช้ในการก่อสร้างปูชนียสถานต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาศาสนา นี้ ในระยะต่อมามีผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ที่ให้เงินช่วยเหลือมาเป็นจำนวนเพียงพอที่จะทำงานวางพื้นฐานให้สำเร็จได้พอสมควร และได้รับจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธามีน้ำใจเสียสละ เข้าใจงานที่กำลังทำอยู่ ได้มาทอดกฐินทอดผ้าป่าในวันสำคัญของศาสนา ซึ่งแต่ละครั้งก็ได้เงินจำนวนมากบ้างน้อยบ้าง บางครั้งก็ต้องกู้ยืมและเป็นหนี้ค่าวัสดุไปก่อน คณะผู้ทำงานต้องใช้ความอดทนอุตสาหะวิริยะพากเพียรวิ่งเต้นติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ขอความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้การก่อสร้างพระเจดีย์อิสราภาพ ๙ รวมทั้งการวางพื้นฐานสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาศาสนาได้ดำเนินไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งงานการก่อสร้าง การสอนพัฒนาจิตใจและงานปลูกป่า เพื่อให้เกิดความร่มรื่น ได้กระทำไปพร้อม ๆ กัน

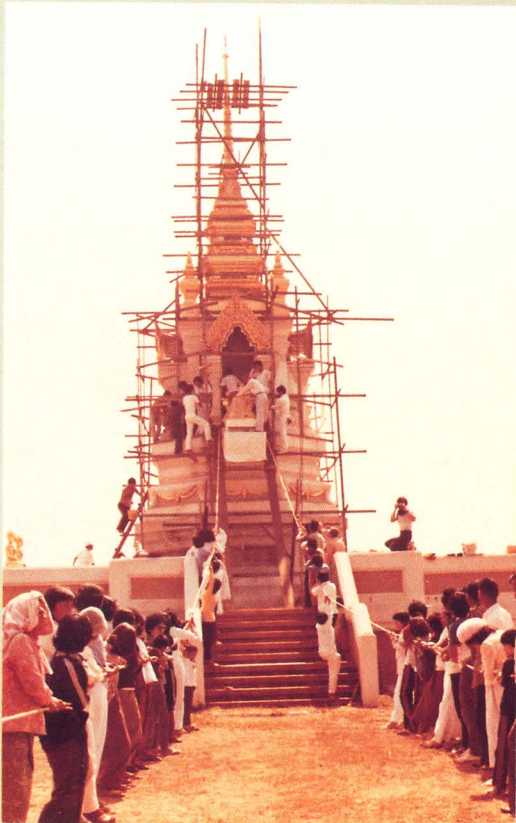
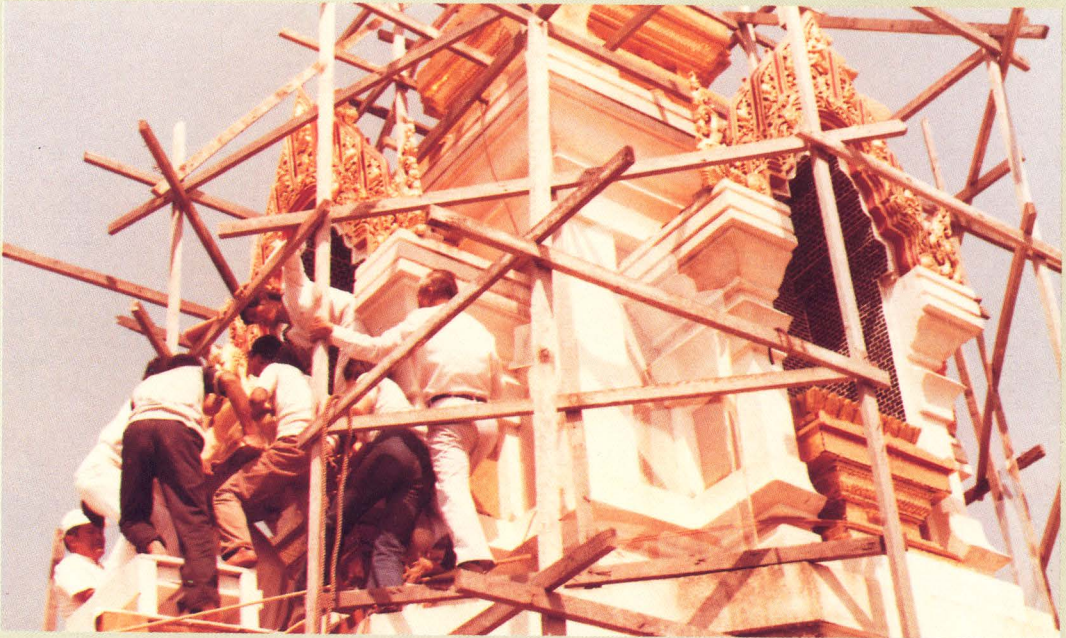

ดำเนินงานสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ

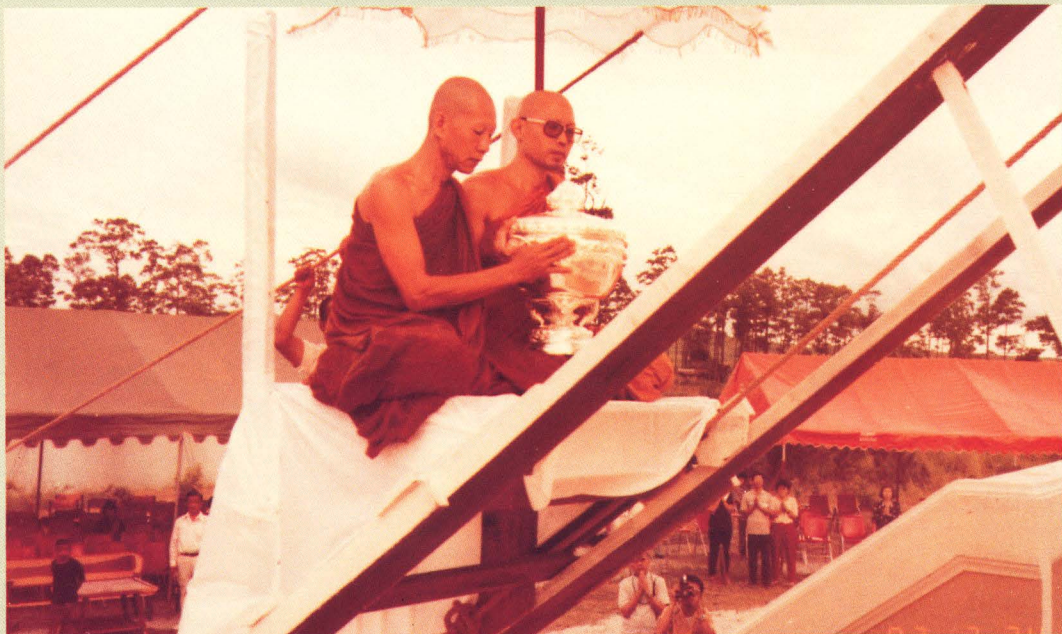

ครั้งแรกสถานที่ก่อสร้างพระเจดีย์อิสราภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาฯ นั้น อาจารย์พรและคณะเข้าใจว่า เป็นสถานที่ว่างเปล่า ไม่มีเจ้าของ เพียงแต่ใครต้องการจะทำอะไรก็จับจองทำเหมือนกับที่ชาวบ้านทั่วไป จับจองทำไร่กระหล่ำปลี ทำไร่ผัก ปลูกพืชเมืองหนาวกันเท่านั้น เพราะสถานที่นี้ ตกอยู่ในสภาพป่าเสื่อมโทรม มาได้ทราบภายหลังว่า เป็นพื้นที่ที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาจับจองไว้ และบัดนี้รัฐบาลได้ยึดคืนและอยู่ในความดูแลของราชพัสดุ กรมธนารักษ์ อาจารย์พรในนามของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้ทำหนังสือขอเช่าที่จากกรมธนารักษ์มาจนบัดนี้ และสถานที่แคมป์เซอร์เวย์ดรฟ์ อันเป็นที่พัก ที่ทางกรมทางหลวงได้ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์แล้ว ก็อยู่ในที่ราชพัสดุนี้ด้วย อีกประการหนึ่งพื้นที่ที่เช่าจากกรมธนารักษ์นี้ ก็ได้มีชาวบ้านเข้ามาทำมาหากินอยู่ด้วยหลายสิบครอบครัว เมื่อดินจืดเสื่อมสภาพ ทำมาหากินไม่ได้ ก็อพยพครอบครัวไปทำมาหากินที่อื่น ก็ได้มาบอกขายที่เหล่านี้ให้อาจารย์พรอีก ซึ่งก็จำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือซื้อไว้ให้กรมธนารักษ์ เพื่อเช่าต่อไป

แต่เดิมพื้นที่ในบริเวณนี้ เป็นป่าที่ถูกทำลายจนเกือบสิ้นสภาพป่า เป็นที่โล่งเตียน เป็นภูเขาหัวโล้น เต็มไปด้วยหญ้าคา มีต้นไม้ใหญ่เหลืออยู่บ้างเพียงเล็กน้อย ด้วยเหตุนี้จึงต้องทำการปลูกป่าขึ้นมาใหม่ ในการปลูกป่านี้ก็ได้รับความช่วยเหลือด้วยดีจากศูนย์เพาะชำต่าง ๆ ของกรมป่าไม้ให้กล้าไม้นานาพรรณ มาปลูก

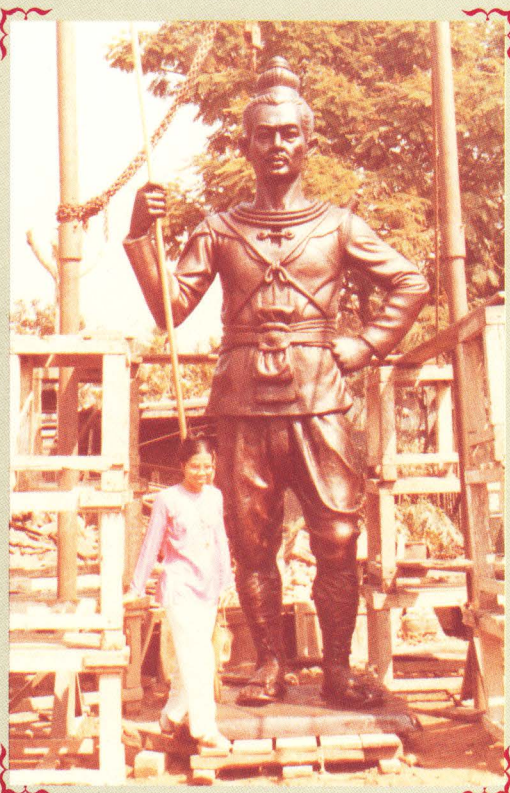
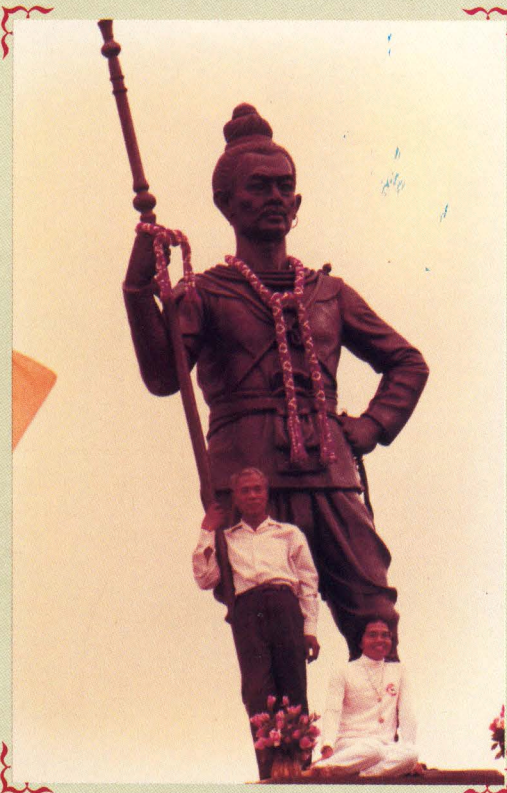
เช่น ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้มะค่า กระจินเทพา กระจินณรงค์ ยูคาลิปตัส แต่ส่วนใหญ่แล้วปลูกต้นสนนับเป็นหมื่น ๆ ต้น เพราะบริเวณนี้แต่เดิมเป็นป่าสนใหญ่มีอายุนับเป็นร้อยปีขึ้นไป มีจำนวนเป็นหมื่น ๆ ต้น งานปลูกป่าเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนมากและงานดูแลรักษาต้นไม้ที่ขึ้นมาเองและที่ปลูกขึ้นใหม่ให้เจริญออกงามเติบโต ให้อุดพันจากความเสียหายด้วยไฟป่า รอดพ้นจากการถูกโค่นทำลาย ก็ยังเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทนอดกลั้น ใช้ความมานะพยายามมากขึ้นอีกหลายเท่า ฉะนั้นทางศูนย์พัฒนาฯ จึงต้องตัดถนนทำแนวกันไฟ ขุดสระขึ้นอีกหลายสิบแห่งและทำเขื่อนกั้นน้ำ พัฒนาพื้นที่ให้เป็นป่าร่มรื่น มีสาธารณูปโภค มีเสนาสนะ มีสถานที่พักผ่อน มีศาลากัมมัฏฐานสำหรับผู้ปฏิบัติธรรม เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานราชการ องค์กรต่าง ๆ ที่จะมาใช้เป็นสถานที่อบรมสัมมนา โครงการต่าง ๆ ณ สถานที่แห่งนี้ด้วย

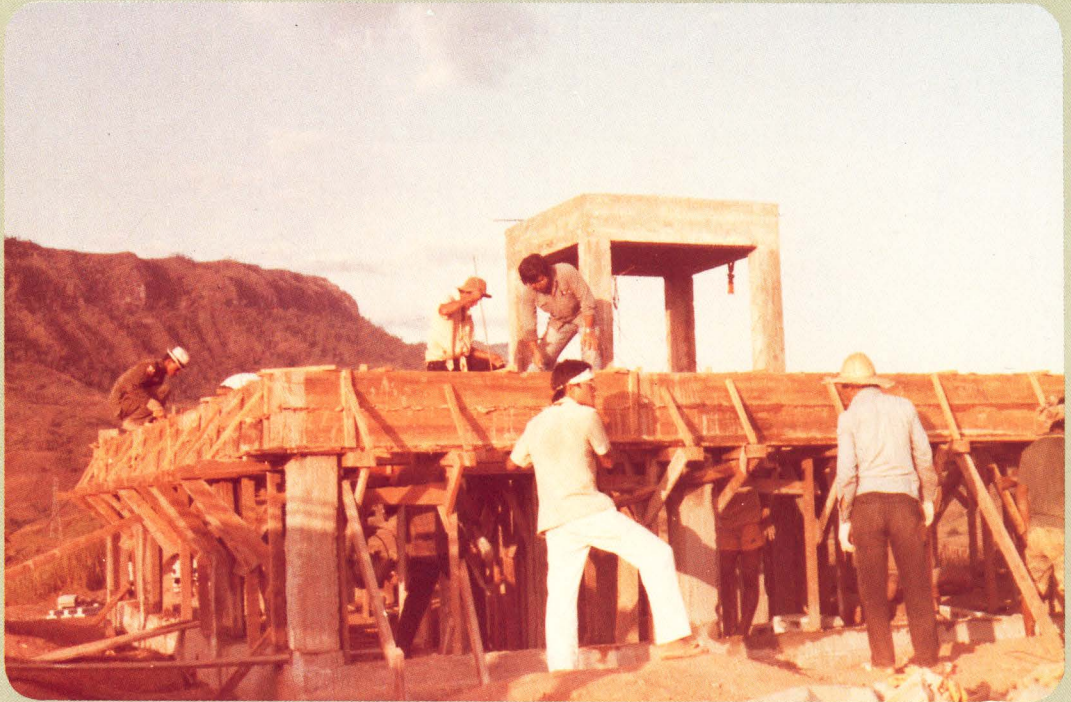
สร้างพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง

ในขณะที่งานของศูนย์พัฒนาฯ กำลังเริ่มบุกเบิกปลูกป่าก่อสร้างสถานที่พักและสถานที่ปฏิบัติธรรมนั้น ก็ได้รับการขอร้องจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์สมัยนั้น คือ นายศักดิ์ศิลป์ สุขะชาติ และท่านปลัดจังหวัด คือ ร.ต.กิตติ ปทุมแก้ว ท่านผู้กำกับการตำรวจภูธรเพชรบูรณ์ และข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ อีกจำนวนมาก ได้มาติดต่อขอให้ช่วยออกแบบสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมือง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในจังหวัดนี้ และเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ที่คนไทยส่วนใหญ่ลืม เพราะสมัยของพระองค์นั้นเวลาได้ล่วงเลยมาแล้วถึง ๘๐๐ ปี คือในราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๗ พ่อขุนผาเมืองเป็นพระนัดดาของพระเจ้าฟ้างกระจ่าง เป็นโอรสของท้าวพะมะหรือพระเจ้าพรหมมหาราช พระองค์มีความสามารถในการรบมาก ได้ร่วมกับพ่อขุนบางกลางท่าว ทำการกอบกู้อิสรภาพของคนไทยให้พ้นจากการเป็นทาสทารุณของขอม พ่อขุนผาเมืองพระผู้ทรงให้ผืนแผ่นดินแก่คนไทยเป็นครั้งแรก พระองค์ทรงถูกกสิมมา ๘๐๐ กว่าปี ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่พวกเราจะต้องมีความกตัญญูยกย่องพระเกียรติคุณของพระองค์ขึ้นมา

สร้างอนุสรณ์พ่อขุนผาเมือง

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เมื่อได้รับทราบความจริงเช่นนี้ ก็มีความยินดีที่จะออกแบบอนุสาวรีย์ชนิดที่จะต้องสร้างให้เหมือนกับพระรูปของพระองค์ แต่ต่อมาคณะกรรมการก่อสร้างอนุสาวรีย์พ่อขุนผาเมืองที่เป็นส่วนราชการนั้น มีความขัดข้องที่จะรับแบบอันนี้ และมีความจำเป็นที่จะต้องรับแบบที่ทางกรมศิลปากรเป็นผู้เสนอมา ทางศูนย์พัฒนาศาสนาจึงได้นำพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง ที่ได้ออกแบบและหล่อไว้เสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น มาประดิษฐานไว้บนแท่น ซึ่งตั้งอยู่บนเนินสูงแห่งหนึ่งหน้าศูนย์พัฒนาศาสนา ฯ ห่างจากถนนหล่มสัก-พิษณุโลก ประมาณ ๓๐๐ เมตร

พระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมืองนี้ ได้ทำพิธีหล่อในวันเพ็ญพุธ ซึ่งเป็นวันมาฆบูชา พ.ศ. ๒๕๒๑ ตรงกับวันพุธที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ และได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์สร้างฐานที่ตั้งเมื่อวันที่วันวิสาขบูชา ๒๕๒๓ ซึ่งในปีนี้ วันวิสาขบูชา ตรงกันวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๒๓ การสร้างฐานที่ตั้งพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมืองนี้ ได้รับความช่วยเหลือจากท่านพลตรีอัมพร สมบูรณ์ยิ่ง ผู้บัญชาการศูนย์ทหารปืนใหญ่ จังหวัดลพบุรี โดยได้นำทหารช่างจำนวนหลายคน มาช่วยสร้างจนสำเร็จ

อนึ่ง พระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมืองนี้ได้ตั้งอยู่ที่โรงหล่อหลายปี เพิ่งมีโอกาสได้นำมาประดิษฐานบนแท่นที่ตั้งเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

โดยได้รับความช่วยเหลือจากท่านพลตรีอัมพร สมบูรณ์ยิ่ง เช่นเดียวกัน โดยท่านได้ใช้รถทหารยีเอ็มซีรองรับพระรูปมาจากโรงหล่อที่กรุงเทพฯ ฯ และมีรถหลายคันติดตามมาเป็นขบวนจนกระทั่งนำมาถึงฐานที่ตั้งซึ่งอยู่บนเนินแห่งหนึ่งในแคมป์สน ศูนย์พัฒนาศาสนา

อนึ่ง ในการยกพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมืองขึ้นประดิษฐานบนแท่นที่ตั้งนั้น ในการนี้ก็ได้รับความกรุณาจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ในสมัยนั้น คือ นายจำเนียร ปฏิเวธวรรณกิจ ได้ขอรอดยกของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมาช่วยเหลือเคลื่อนย้ายพระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมืองจากรถขึ้นสู่แท่นที่ตั้ง มีผู้มาร่วมในพิธีครั้งนี้ คือ คณะท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมด้วยข้าราชการของจังหวัดเพชรบูรณ์หลายฝ่าย และคณะของท่านนายพลตรีอัมพร สมบูรณ์ยิ่ง และชาวบ้านบริเวณใกล้เคียงรวมทั้งหมดประมาณ ๓๐๐ คน พระรูปปั้นหล่อเหมือนพ่อขุนผาเมือง ประทับยืนเป็นสง่าในเครื่องราชภูษิตาภรณ์รัดกุม พระหัตถ์ขวาจับด้ามพระแสงทวนตั้งตรง พระหัตถ์ซ้ายถือบ่วงบาศ พระแสงดาบคู่สอดอยู่ในฝักทรงสะพายอยู่เบื้องพระปฤษฎางค์ ได้มาประดิษฐานอยู่บนผืนแผ่นดินที่พระองค์ได้เป็นผู้ประทานให้ครั้งแรก ซึ่งพวกเราลูกหลานคนไทยควรจะต้องรักษาหวงแหนไว้ด้วยชีวิตจนสุดกำลัง

นำดินศักดิ์สิทธิ์จากสังเขนิยสถานประเทศอินเดีย และจากทุกจังหวัดในประเทศไทยมาบรรจุไว้ในพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ

การเดินทางไปนำดินสิ่งมีงมงคลจากสถานที่ต่าง ๆ นั้น ได้เริ่มครั้งแรกเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๒ และใช้เวลาถึง ๑ ปีเต็ม ๆ จึงได้ดินศักดิ์สิทธิ์จาก ๗๒ จังหวัดมาบรรจุรวมไว้ในอุโมงค์ขององค์พระเจดีย์อิสรภาพส่วนฐานล่าง ทั้งนี้เพื่อเป็นสื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสื่อรวมพลังสามัคคี และเป็นศูนย์รวมวิญญานบรรพบุรุษไทยไว้บูชา การไปนำดินศักดิ์สิทธิ์สิ่งมีงมงคลจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศนั้นก็ไปนมัสการเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อรายงานถึงการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ และขอน้ำมนต์ ดอกไม้ในวัดทุกชนิดที่มีอยู่ เพื่อนำมาบรรจุไว้ใน

พระเจดีย์ และได้ไปพบผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อรายงานให้ทราบ และขอเก็บดอกไม้ทุกชนิดที่มีอยู่ในจวนผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อนำมาบรรจุไว้ในพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ เช่นเดียวกัน การเดินทางไปนำสิ่งมิ่งมงคลนี้ ครั้งแรกได้ไปที่จังหวัดกระบี่ก่อน และได้ไปนำสิ่งมิ่งมงคลจากสุสานหอย ๗๕ ล้านปี และต่อ ๆ มา ก็ได้ไปยังจังหวัดอื่น ๆ เพื่อกิจกรรมอย่างเดียวกันจนครบทั้ง ๗๒ จังหวัด เรื่องราวโดยละเอียดเกี่ยวกับการไปนำดินศักดิ์สิทธิ์จากจังหวัดต่าง ๆ มาบรรจุไว้ในพระเจดีย์นั้น ได้เขียนรายงานไว้อย่างละเอียดเป็นหนังสือ ๔๐๐ กว่าหน้า และการไปนำดินศักดิ์สิทธิ์จากสังเวชนียสถานและพุทธสถานประเทศอินเดีย ก็ได้เขียนรายงานไว้อย่างละเอียดเป็นหนังสือ ๑๐๐ กว่าหน้า และมีอยู่บางแห่งที่จะต้องไปเอามาจากในถิ่นที่ทุรกันดารเช่น ที่ด่านพระเจดีย์ ๓ องค์ อำเภอสังขละ จังหวัดกาญจนบุรี และบนภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งทั้ง ๒ แห่งนี้ ก็ได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจาก พ.อ. (พิเศษ) ลินธุ์ เกิดสมบุญ และ พ.ต.อ. (พิเศษ) อรัญ สมบูรณ์สุข (ยศในขณะนั้น) ช่วยจัดหายานพาหนะ คือ เฮลิคอปเตอร์ให้ ไม่เช่นนั้นคงจะได้รับความลำบากในการเดินทางมาก ส่วนการไปนำดินศักดิ์สิทธิ์จากสังเวชนียสถานและพุทธสถานในประเทศอินเดียนั้น ได้เดินทางไปเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ ได้ใช้เวลาอยู่ในประเทศอินเดียไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นเวลาเกือบ ๒ อาทิตย์

ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ ได้กระทำพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดินศักดิ์สิทธิ์มิ่งมงคลจากทั่วประเทศทั้ง ๗๒ จังหวัด และจากสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง รวมทั้งจากพุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนาจากประเทศอินเดียด้วย ในวันอาสาฬหบูชา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ตรงกับวันอาทิตย์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ปีเดียวกันนี้เองทางกองทัพไทยกำลังสร้างอนุสรณ์สถานผู้เสียสละ ขึ้นที่เขาคือ “พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช” และศูนย์พัฒนาศาสนา ได้สร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจบริจาคของสมาชิกหนังสือวิญญูณ สมาชิกสำนักคั่นคว่าทางวิญญูณ รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธามีน้ำใจเสียสละทั่วประเทศ โดยมีคุณจรี ลิมศิลา และคุณณัฐ ณ์ถฤทธิ์ เป็นผู้คำนวณแบบก่อสร้าง และมา

ควบคุมดูแลตลอดจนลงมือก่อสร้างด้วยตนเองในขั้นตอนที่สำคัญ ๆ จนพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ บังเกิดความแข็งแรงมั่นคง และสง่างาม ความเมตตาและความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเท่านั้น จึงจะจรโรลงสันติสุขให้บังเกิดขึ้นได้ ในขณะนี้ยังรออยู่เฉพาะการสวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูลเท่านั้น

วัตถุมงคลที่ได้บรรจุภายในองค์พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ภายในอุโมงค์ชั้นล่างของพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ที่ได้บรรจุดินศักดิ์สิทธิ์ที่นำมาจากที่ต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สำหรับดินได้บรรจุไว้ในถุงเงินถุงทองอย่างละ ๗๒ ถุง แต่ละถุงมีน้ำหนักประมาณ ๓ กิโลกรัม และได้สร้างรูปธรรมจักรสำหรับเป็นที่วางถุงดินศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ไว้ด้วย ซึ่งในรูปธรรมจักรนี้ก็ได้มีรูปแผนที่ประเทศไทย มีรูปมหามกุฏอันเป็นสัญลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ และมีรูปทวารวาททองวางเงินอยู่ข้างรูปธรรมจักรแต่ละด้านด้วย

นอกจากนี้แล้วยังมีแผ่นทองแดง ซึ่งได้จารึกพระบรมราชโองการของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ได้รับสั่งให้สร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ นี้ไว้ด้วย ที่แผ่นจารึกนี้ได้เอาบ้ายาบ้องกันสนิมไว้แล้ว และได้ทำฐานที่ตั้งซึ่งมีลักษณะเป็นเหมือนกรอบรูปทำด้วยไม้สัก มีลวดลายสวยงามสำหรับติดแผ่นจารึกนี้

อนึ่ง ยังมีพระเครื่องรางของขลังประดับติดไว้กับผนังภายในอุโมงค์พระเจดีย์เป็นรูปเสมาธรรมจักร รูปพระเจดีย์ตรีศูที่พุทธคยาพร้อมกับมีเหรียญของพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงบรรจุไว้ในผอบลงหินอีกมากมาย และบรรจุสิ่งที่เป็นสิริมงคลอีกหลายอย่าง เช่นรูปสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ซึ่งหล่อด้วยโลหะสัมฤทธิ์ในท่าที่กำลังถือคัมภีร์เทศนา มีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบรมราชินีนาถ ซึ่งทำด้วยทองแดง เป็นรูปลายนูนและมีธงชาติ ๗๒ ผืน ธงศาสนา ๗๒ ผืน ส่วนก้อนหินแผ่นอิฐ ทราบ กรวดที่ไม่สามารถจะบดเป็นผงผสมรวมกับดินศักดิ์สิทธิ์ที่บรรจุลงในถุงเงินถุงทองได้ ก็ได้นำมาประดิษฐานตกแต่งเป็นซอกหินธรรมชาติรูปต่าง ๆ

บรรจุไว้ในอุโมงค์ รวมความว่าบรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้นำมาจากที่ต่าง ๆ ทุกชั้น
ทุกอันได้นำมาบรรจุไว้ในอุโมงค์ชั้นล่างทั้งหมด

ส่วนภายในอุโมงค์ชั้นบนของพระเจดีย์อิสรภาพ ๗ ช่วงกลางองค์พระเจดีย์
ที่เป็นแบบสมัยสุโขทัยนั้น ได้ก่อสร้างเป็นรูปเสาหลักเมืองขึ้น ตรงกลางอุโมงค์ และ
ตอนบนเสาหลักเมืองนี้ ได้ทำเป็นรูปดอกบัวกลีบบาน เพื่อเป็นที่ประดิษฐานผอบ
พระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งผอบที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุนั้น ได้ทำซ้อน ๆ กันขึ้นมา
หลายชั้น ผอบชั้นในสุดเป็นผอบแก้วเจียรนัย และห่อหุ้มด้วยเส้นทองคำ ซึ่งसान
เป็นรูปตะกร้าประดับด้วยอัญมณีทุกชนิดที่มีอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งหมด
๑๔๔ เม็ด ที่ฐานของผอบทำด้วยนาคและเงิน ผอบนี้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ
ซึ่งได้รับพระราชทานมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจำนวน ๕ องค์ ผอบ
ชั้นในนี้ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๓ นิ้ว ส่วนผอบที่ซ้อนต่อ ๆ กันนั้น แต่ละอัน
ก็จะมีควมกว้างห่างกันพอสมควร ผอบชั้นในสุดจะตั้งอยู่ในผอบทอง ผอบทองตั้ง
อยู่ในผอบนาค ผอบนาคตั้งอยู่ในผอบเงิน ซึ่งเป็นผอบที่อยู่นอกสุดชั้นผอบเงินนี้
มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๘ นิ้ว ภายในผอบทั้งหมดนี้จะบูชาด้วยดอกพิกุลเงิน
ดอกพิกุลทอง และแก้วแหวนเงินทอง เครื่องประดับอื่น ๆ รวมทั้งอัญมณีต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังบรรจุพระไตรปิฎก ซึ่งห่อด้วยผ้าตาดเงินตาดทอง พุ่มเงิน
พุ่มทอง รูปเงิน รูปทอง พระพุทธรูปนันทรายลงรักปิดทองหนึ่งองค์ รมดำหนึ่งองค์
ซึ่งแต่ละองค์หน้าตักกว้าง ๘ นิ้ว และพระพุทธรูปชินราชอีก ๑ องค์

อนึ่ง ที่ฐานบนของเสาหลักเมืองนั้น ยังมีเส้นโลหะกลมเชื่อมโยงระหว่าง
เสาหลักเมืองไปถึงองค์พระพุทธรูปนันทรายทั้ง ๔ ทิศ เพื่อเป็นสื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์
ต่าง ๆ เหล่านั้นมีความโยงใยถึงกันอีกด้วย

พระเจดีย์อิสรภาพ ๗ เป็นแหล่งต้นเค้าของพลังความศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวง ส่ง
และรับพลังแห่งกุศลความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับปวงชน เป็นศูนย์รวมพลังแห่ง
คุณธรรมอันดีงามของพระศรีรัตนตรัย และวิญญูณาณบรรพไทย กับทั้งมวลเหล่า
เทพเจ้าโอปปาติกะ ท้าวทั้งสากลจักรวาล

สร้างศาลากัมมัฏฐาน พุทธานุภาพ พุฑูธ สรณ คัจฉามิ

วันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ได้เริ่มทำการก่อสร้างศาลากัมมัฏฐาน ณ ชายป่าสนเนินป่ามาฆบูชา เป็นศาลาอเนกประสงค์ ให้ความร่มเย็นตลอดทั้งกลางวัน และกลางคืน และสามารถให้ผู้ปฏิบัติไปอยู่ตามโคนต้นไม้ มีแท่นกัมมัฏฐานสำหรับปักกลด เพื่อนั่งสมาธิและนอนได้ภายในป่าสนอันร่มรื่น

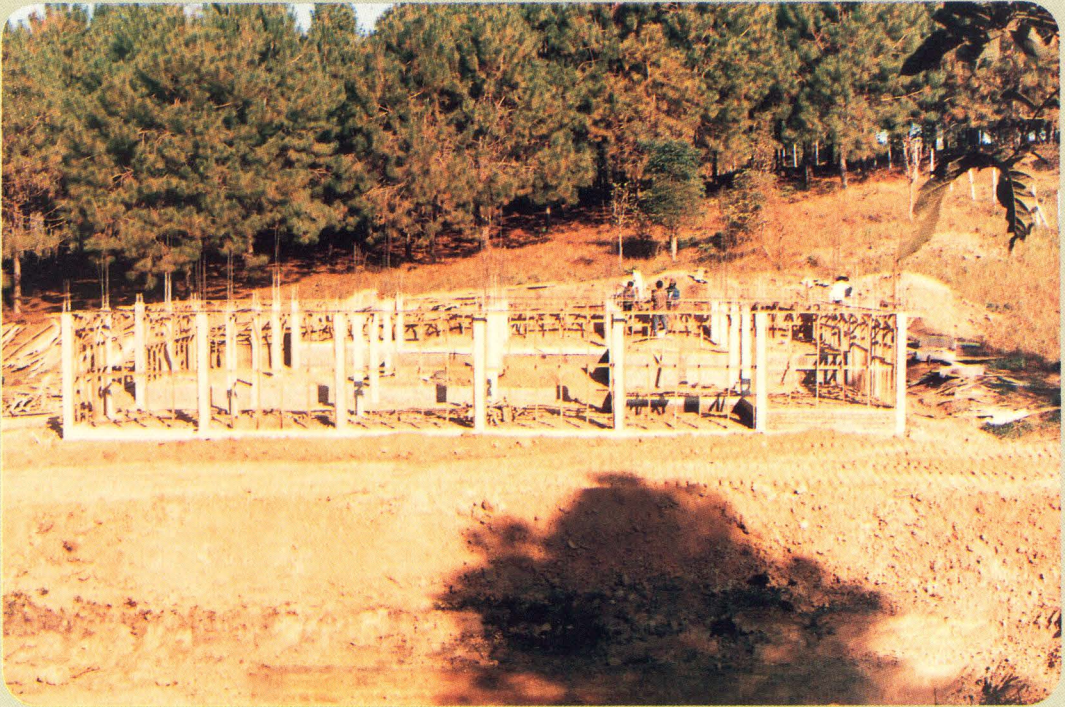

ศาลากัมมัฏฐาน พุทธานุภาพ พุฑูธ สรณ คัจฉามิ ได้สร้างเสร็จแล้วมี ๒ ชั้น ชั้นบนจะใช้เป็นที่พักและบำเพ็ญภาวนา มีระเบียงรอบศาลา มีห้องโถง ห้องครัว ห้องพักและห้องน้ำ ส่วนชั้นล่างเป็นที่เก็บสิ่งของ และเป็นที่พักสำหรับคนที่จะดูแลรักษา **นายแพทย์รัศมี-คุณสมปอง วรณิสสร และครอบครัว** เป็นเจ้าภาพจัดทำพิธีทอดกฐินสามัคคี เพื่อร่วมกันสร้างศาลากัมมัฏฐาน ในวันอาทิตย์ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ สำหรับป้ายศาลากัมมัฏฐาน ได้เขียนไว้ **“พุทธานุภาพ พุฑูธ สรณ คัจฉามิ”** ได้นำขึ้นประดิษฐานในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันจันทร์ที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันปิยมหาราช

ได้ทำการขุดสระต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาศาสนา ให้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อประโยชน์ใช้สอย ยังความอุดมสมบูรณ์ให้บังเกิดขึ้น สระที่ขุดขึ้นใหม่ และสระเก่าที่ขุดลอกเอาหญ้าและดินขึ้นมา รวมทั้งหมดมีจำนวนถึง ๑๘ สระ โดย

สร้างศาลากัมมัฏฐาน

งานทำถนนและอื่น ๆ ในศูนย์พัฒนาสาสนาแคมป์สน

อนุสรณ์อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

มีผู้บริจาครับเป็นเจ้าของครบหมดทุกสระ ขอลานิสงส์นี้ ส่งผลสะท้อนย้อนกลับ
สู่ผู้มีจิตเป็นกุศลสัมมาทิฐิ ให้ได้พบแต่ความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

งานทำถนนเส้นทางสู่พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ และภายในศูนย์พัฒนาฯ

การดำเนินงานขั้นตอนต่อไปของการเตรียมงานที่จะทำพิธีกฐัต ๙ ชั้น ยอด
นภศูลนั้น สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เสด็จมารับสั่งด้วยการติดต่อทางสมาธิว่า

“จงดำเนินงานเพื่อมอบพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ให้เป็นสมบัติของกองทัพไทย
เพราะกองทัพมีหน้าที่รักษาอิสรภาพ เอกราช และอธิปไตยของชาติ ดังนั้นพระเจดีย์
อิสรภาพ ฯ จึงต้องเป็นสมบัติของกองทัพ และของคนไทยทั้งชาติ เพื่อเป็น
สัญลักษณ์ว่า อิสรภาพจะคงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากทุกคนจะต้องช่วยกันสร้าง
และรักษาไว้แล้ว จะต้องมียกกองทัพเป็นฐานค้ำจุน และจงดำเนินการทำถนนสู่
พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ และภายในศูนย์พัฒนาฯ เพื่อเป็นสิ่งชี้บอกถึงการก้าว
ขึ้นสู่อิสรภาพอย่างแท้จริงว่า จะเป็นไปในรูปลักษณะใด จากนั้นก็จะเป็นเรื่องของ
กองทัพในอันที่จะทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน
สวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูล เหนือองค์พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ เพื่ออิสรภาพ สันติภาพ
และความมั่นคงของสิ่งทั้งปวง”

การทำถนนภายในศูนย์พัฒนาฯ ได้เคยทำมาแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๒๖
ตอนที่กระทำพิธีบรรจุสิ่งมิ่งมงคลในองค์พระเจดีย์อิสรภาพ ก็เป็นเวลาถึง ๗ ปี

มาแล้ว ถนนส่วนใหญ่ชำรุดและเป็นหลุมเป็นบ่อหลายแห่ง จึงได้ติดต่อขอความช่วยเหลือจากอาจารย์น้อมฤดี และพลเอกสมคิด จงพยุหะ ซึ่งเป็นสมาชิกหนังสือวิญญูณมาหลายปี ให้ช่วยติดต่อผ่านไปถึงแม่ทัพภาคที่ ๓ เพื่อขอความร่วมมือจากทางทหารช่าง โดยขอเฉพาะเครื่องจักรกลและบุคคลทำงาน ส่วนค่าวัสดุเป็นต้นว่า ยางมะตอย หิน ทราย น้ำมัน รวมทั้งค่าเบี้ยเลี้ยง และอาหารทางศูนย์พัฒนาศาสนาจะหางบประมาณค่าใช้จ่ายมาเอง และติดต่อคุณทองเทียน ยอดศรีมงคล ผู้อำนวยการศูนย์สร้างทางหล่มสัก และนายช่างคิดควร จุลบาท ให้มาช่วยวัดและคำนวณค่าวัสดุที่จะใช้ในการทำถนนทั้งหมด ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี ทั้งทางกองทัพภาคที่ ๓ และศูนย์สร้างทางหล่มสัก

เส้นทางเข้าสู่พระเจดีย์อิสรภาพ ๒ จะต้องเร่งทำให้มี ให้เป็นขึ้น เพื่อเป็นแนวทางชี้บอกความเป็นไปของการมีอิสรภาพอย่างแท้จริง ภาระหนี้สินจากการกระทำ ก็ต้องอดทนช่วยกันอีกครั้งหนึ่ง อิสรภาพ เป็นสิ่งซึ่งจะต้องใช้ความสามารถและความอดทน อดออม อดกลั้นอย่างยิ่ง แต่ก็เป็นที่ทุกชีวิตต้องการ ความสำเร็จจะเป็นสิ่งตอบแทนที่คุ้มค่าของคนทำงาน

งานพิธีมอบพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชแด่กองทัพไทย

พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ตั้งอยู่อย่างโดดเด่น เป็นศรีสง่างาม ท่ามกลางป่าเขาลำเนาไพร เป็นสัญลักษณ์บ่งชี้ชัดว่าอิสรภาพของเราได้เริ่มขึ้นแล้ว แม้ท่ามกลางแดนพนา และด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบุญฤทธิ์แห่งองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระผู้ทรงเสียสละให้ความเป็นอิสระ ความเป็นเอกราช และความเป็นอธิปไตย แก่คนไทยทั้งชาติ เมื่อ ๔๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา องค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงถูกนำไปเป็นตัวประกันของพระเจ้าหงสาวดี ๑๕ ปี และแล้วในวันแรม ๓ ค่ำเดือน ๖ ปีวอก พุทธศักราช ๒๑๒๗ พระองค์ก็ได้ทรงประกาศอิสรภาพที่เมืองแครง ดังสำนวนที่ได้บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ว่า

“..... สมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้า ก็ตรัสแก่มุขมาตยาโยธาหารทั้งปวง เราหาความผิดมิได้ ซึ่งพระเจ้าหงสาวดีคิดร้ายต่อเราก่อนนั้น อันแผ่นดินพระมหานครศรีอยุธยาอยู่กับแผ่นดินเมืองหงสาวดี ขาดจากทางพระราชไมตรี เพราะเป็นอกุศลกรรมนิยมสำหรับที่จะให้สมณพราหมณาประชาราษฎร์ไร้ความเดือดร้อน ตรัสแล้วพระหัตถ์ขวาทรงพระสุวรรณภิงคาร หลังอุทกธารลงเหนือพื้นพสุธาตล จึงออกพระโอษฐ์ตรัสประกาศแก่เทพเจ้าทั้งหลาย อันมีมหิทธิฤทธิ์และทิพจักขุทิพโสต ซึ่งสถิตอยู่ทุกทิศานุทิศจงเป็นทิพพยานด้วย พระเจ้าหงสาวดีมิได้ตั้งอยู่โดยความสุจริตมิตรภาพขัดตียราชประเพณีเสียสามัคคีธรรม ประพฤติพาลทุจริตคิดจะทำภัยอันตรายแก่เรา ตั้งแต่วันนี้ไป กรุงพระมหานครศรีอยุธยาอยู่กับเมืองหงสาวดี มิได้เป็นสุวรรณปฐพีเดียวดวงหนึ่งแต่ก่อน ขาดจากกันแต่วันนี้ไปตราบเท่ากาลปาวสาน ครั้นพระราชบริหารประกาศเป็นฉันทภาคอุภัยมหานครเสร็จแล้ว พระราชโองการตรัสสั่งท้าวพระยาเสนามุขมนตรีทั้งปวงว่าเราจะยกทัพกลับไปพระนครครั้งนี้ จะพาพระมหาเถรคณฉ่องและญาติโยมกับพระยาเกียรติ พระยารามไปแล้วจะตีกวาดครอบครวัรมัญห้วเมืองรายทางไปด้วย

นับจำเดิมตั้งแต่วางศิลาฤกษ์ก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ๗ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงปีปัจจุบัน คือพุทธศักราช ๒๕๓๓ นับเป็นเวลาได้ ๑๕ ปี และเป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่พระองค์ทรงถูกนำไปเป็นตัวประกันอยู่ในเมืองหงสาวดี จนกระทั่งถึงวันที่พระองค์ทรงประกาศอิสรภาพที่เมืองแครง ก็นับเป็นเวลา ๑๕ ปีเช่นเดียวกัน

สำหรับฉัตรเก้าชั้น ยอดนภศูล พระเจดีย์อิสรภาพ ๗ อันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระมหากษัตริยาธิราชนั้น ผู้ที่จะทรงประกอบพิธีสวมฉัตรเก้าชั้น ยอดนภศูลได้ จะต้องนำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินมากระทำพิธีสวมฉัตรเก้าชั้น ยอดนภศูล พระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

อาจารย์พรและคุณศรีเพ็ญ จัตุหะศรี จึงได้ติดต่อขอความช่วยเหลือจากท่านพลเอกสมคิด และอาจารย์น้อมฤดี จงพยุงะ ซึ่งเป็นสมาชิกหนังสือวิญญูณ

และได้ให้ความอนุเคราะห์บริจาคช่วยเหลือ ในงานสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ มา โดยตลอด ให้ช่วยประสานงานติดต่อกับผู้บัญชาการทหารบกและรักษาราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เพื่อทางศูนย์พัฒนาศาสนาหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะได้ทำพิธีมอบพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ ให้เป็นสมบัติของกองทัพไทย เพื่อเป็นศักดิ์ศรี เป็นฐานแห่งความมั่นคงปลอดภัย เหมาะสมในการที่ทางกองทัพไทย จะนำความ กราบบังคมทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนินมากระทำพิธีสวมฉัตรเก้าชั้น ยอดนภศูล พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้

เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓ ทางมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย ร่วมกับกองทัพภาคที่ ๓ และนายปัญญา เกสรทอง ผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบูรณ์ ประธานสภาผู้แทนราษฎรในนามของราษฎรชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ และในนามของราษฎรชาวไทยทั้งชาติ ได้ทำพิธีมอบพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ให้เป็นสมบัติและเป็นศักดิ์ศรีของกองทัพไทย โดยมี **พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ** ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก และรักษาราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น เป็นประธานรับมอบเพื่อให้อนุภาพของกองทัพ ไทยได้คุ้มครองปกป้องรักษาพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ อันเป็นเครื่องรำลึกถึงวีรกรรม ที่กล้าหาญขององค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถ พระ อนุชาธิราช เป็นสัญลักษณ์ชี้ชัดว่าคนไทยเราได้มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะบันดาลให้ อิสรภาพและความเป็นเอกราชเกิดขึ้นในผืนแผ่นดินไทยชั่วนิรันดร์

งานมอบพระเจดีย์อิสรภาพแก่กองทัพไทย

๑๓ เมษายน ๒๕๓๓

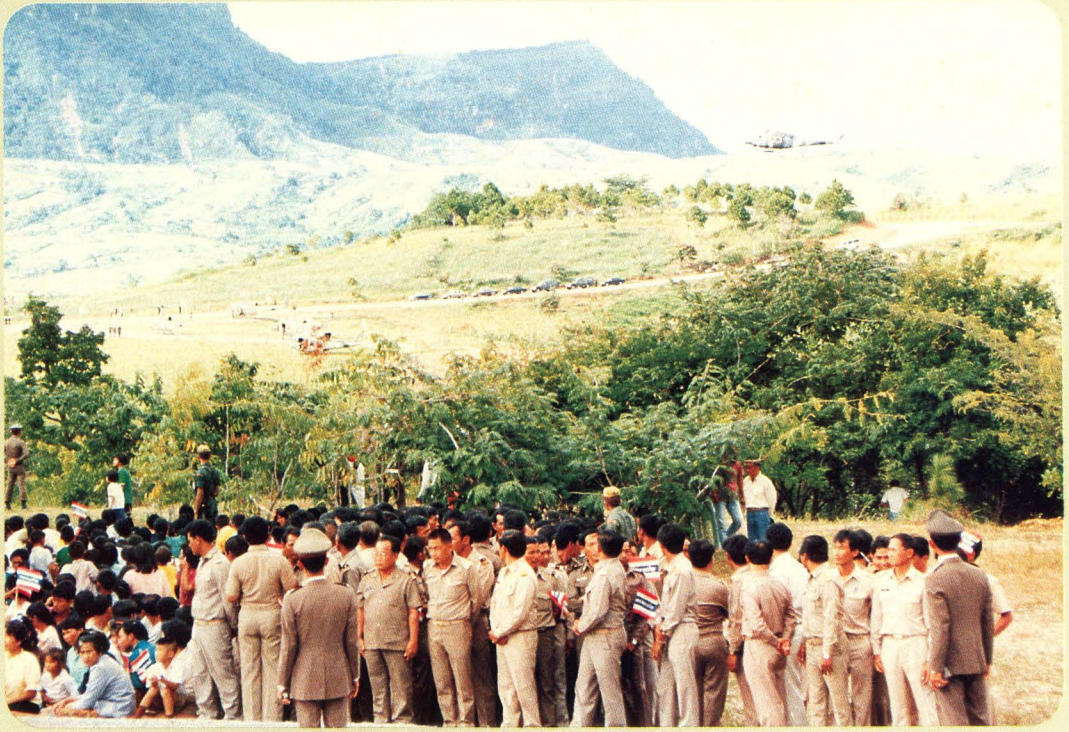

งานสมโภชพระเจดีย์อัครภาพ

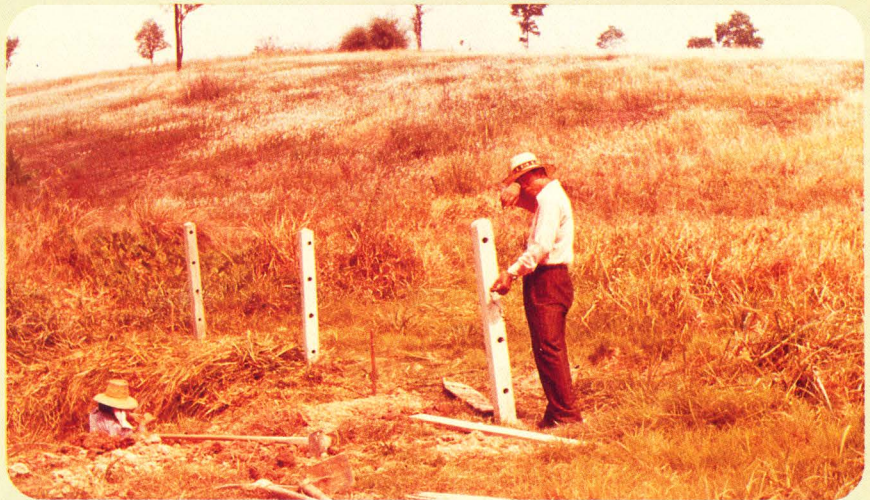
๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๓

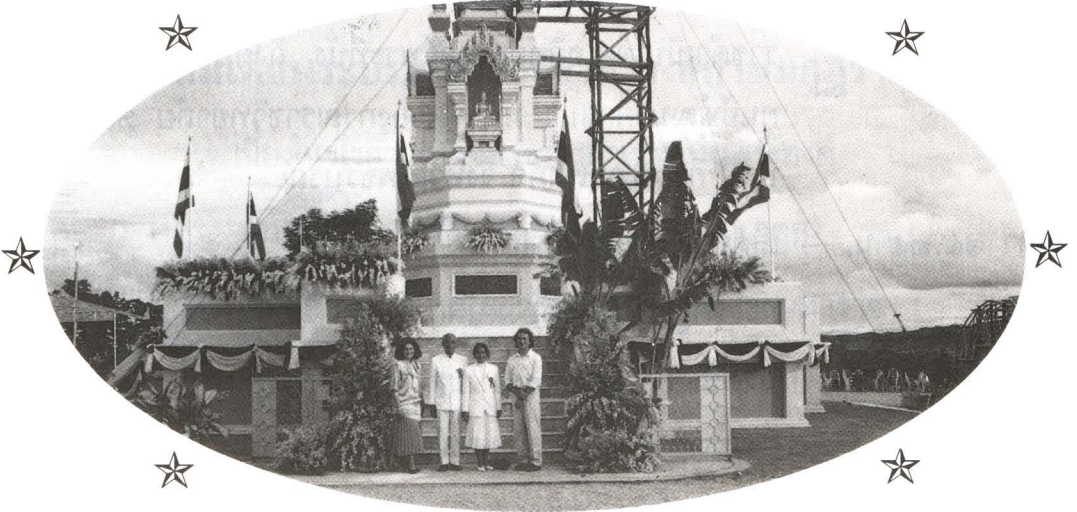

พระนิสิตคณะครูศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๓

วันเสาร์ที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๓ ได้สร้างนั่งร้านที่องค์พระเจดีย์อิสรภาพ ๗ และทดลองซ้อมการยกฉัตรและสวมฉัตรเพื่อให้เกิดความเรียบร้อย มิให้เกิดปัญหา ข้อขัดข้องในวันที่จะทรงทำการสวมฉัตรในโอกาสต่อไป

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร

เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ไปทรงประกอบพิธีสวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูล

พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร

เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ไปทรงประกอบพิธีสวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูล

พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตำบลแคมป์สน กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

วันอังคารที่ ๑๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓

หมายเหตุการ

- เวลา ๑๔.๓๐ น. - ผู้เข้าร่วมพิธีพร้อมบริเวณพิธี
- เวลา ๑๕.๑๕ น. - สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง ถึงสนามเฮลิคอปเตอร์ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลแคมป์สน กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
- เวลา ๑๕.๒๕ น. - เสด็จ ฯ ถึงมณฑลพิธี
- ทรงจุดธูปเทียนเครื่องมนัสการบูชาพระรัตนตรัย
 - ทรงศีล
- (พระราชอาคันตุกะประธานสงฆ์ ถวายศีล)
- พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ ประธานคณะกรรมการก่อสร้างพระเจดีย์ ฯ กราบบังคมทูลถวายรายงานการก่อสร้างพระเจดีย์ ฯ
 - เสด็จ ฯ ไปยังที่ประดิษฐานฉัตร ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมฉัตร แล้วทรงถือสายสูตรเชิญฉัตรขึ้นประดิษฐานยังยอดพระเจดีย์ ฯ
- (พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์)
- ทรงจุดธูปเทียนเครื่องท้ายที่นั้งสักการะพระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 - ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม (พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก)
 - เสด็จ ฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังสนามเฮลิคอปเตอร์
 - เสด็จ ฯ ประทับเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งไปยังสนามบินพิษณุโลก
 - เสด็จ ฯ ประทับเครื่องบินพระที่นั่ง บล. ๑๑. เสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพมหานคร

กองบัญชาการทหารสูงสุด

ขอเชิญเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

พลโท สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์

ทรงประกอบพิธีสวมนัจตร ๙ ชั้น ยอดนภศูล

พระเจดีย์อิสราภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำบลแคมป์สน กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ในวันอังคารที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๓ เวลา ๑๕.๑๕ น.

คำกราบบังคมทูลรายงาน

เรื่อง

การก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ของ

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

ขอพระราชทานกราบบังคมทูล ทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ผู้แทนกองทัพไทย และผู้แทนประธานคณะกรรมการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ได้ฝ่าละอองพระบาทสมเด็จพระราชดำเนิน แทนพระองค์ มากระทำพิธีสวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูล พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลแคมป์สน กิ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ ๓ ในวันที่

พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้ประดิษฐานอยู่ในที่อันเปรียบเสมือนหัวใจของราชอาณาจักร ณ ศูนย์พัฒนาศาสนา แห่งนี้ นายพรรัตน์ สุวรรณ ผู้อำนวยการ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งทวยราษฎร์ผู้มีความจงรักภักดี มีความเคารพยกย่องเทิดทูนในวีรกรรมขององค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถ พระอนุชาธิราช ได้ร่วมแรงร่วมใจกันเต็มสติปัญญาและกำลังความสามารถก่อสร้างขึ้นด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่ได้ทรงกอบกู้เอกราชอธิปไตยของชาติไว้ได้แต่ปางบรรพ์ นับว่าได้พระราชทานผืนแผ่นดินไทยพร้อมทั้งเอกราชและอิสรภาพ ไว้ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานไทยสืบมาตลอดกระทั่งทุกวันนี้

การกระทำพิธีวางศิลาฤกษ์ได้มีขึ้นเมื่อวันวิสาขบูชาขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ตรงกันวันอาทิตย์ที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ โดยนำแบบพระเจดีย์ที่สำคัญแต่ละสมัยในที่ต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ๓ สมัย รวมเป็นแบบพระเจดีย์อิสรภาพ ๗ คือ ส่วนฐานล่างเป็นพระเจดีย์แปดเหลี่ยม ตามแบบอย่างสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งครองความเป็นเอกราชมายาวนานที่สุด ส่วนตอนช่วงกลางเป็นเจดีย์สี่เหลี่ยมมีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปตามแบบอย่างสมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ ร่มเย็นเป็นสุขที่สุด ส่วนตอนบนสูงขึ้นไป เป็นแบบสมัยรัตนโกสินทร์ ได้นำแบบอย่างมาจากพระเจดีย์ที่วัดชนะสงคราม กรุงเทพมหานคร ซึ่งถือเป็นมงคลนามอันหมายถึงชัยชนะในทุก ๆ ด้าน

การดำเนินการก่อสร้างอยู่ในช่วงที่กองทัพไทยใช้ยุทธการดอนเจดีย์ เพื่อเอาชนะผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ในบริเวณเขาค้อพอดี ด้วยแรงศรัทธาของผู้มีจิตเป็นกุศล ร่วมแรงร่วมใจกันเต็มกำลังความสามารถ ถึงแม้จะมีอุปสรรคยากแค้นนานาประการ ก็ฟันฝ่าไปได้จนสำเร็จเสมือนกับการรบของทหารไทย เพื่อเอาชนะเสี้ยนหนามแผ่นดิน ในช่วงระยะเวลานั้น การก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ๗ สำเร็จเรียบร้อยในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ ซึ่งเป็นปีที่ทางกองทัพไทยได้มีชัยชนะต่อกองทัพปลดแอกแห่งประเทศไทย ในพื้นที่เขาค้อและภูหินร่องกล้าอย่างเด็ดขาด เป็นการยุติการรบราฆ่าฟันกันเองของคนไทยด้วยกัน

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ ได้กระทำพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดินศักดิ์สิทธิ์สิ่งมิ่งมงคลจากทั่วประเทศทั้ง ๗๒ จังหวัดและจากสังฆเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง รวมทั้งจากพุทธสถานอันศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนาจากประเทศอินเดียด้วย ในวันอาสาฬหบูชา ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ในปีเดียวกันนี้เอง ทางกองทัพไทยก็ได้สร้างอนุสรณ์สถานผู้เสียสละขึ้นที่เขาค้อ ขณะนี้ “พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช” ได้สร้างเสร็จแล้ว ยังรออยู่ เฉพาะการสวมฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูลเท่านั้น

เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓ ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมกับกองทัพภาพที่ ๓ และนายปัญญา เกสรทอง ผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ ประธานสภาผู้แทนราษฎรในนามของราษฎรชาวจังหวัดเพชรบูรณ์และในนามของราษฎรชาวไทยทั้งชาติ ได้ทำพิธีมอบพระเจดีย์อิสรภาพอนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนี้ ให้เป็นสมบัติและเป็นศักดิ์ศรีของกองทัพไทย โดยมี ข้าพระพุทธเจ้า ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก และรักษาการผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นผู้รับมอบ เพื่อให้อาณาภาพของกองทัพไทยได้คุ้มครองปกป้องรักษาพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ อันเป็นเครื่องรำลึกถึงวีรกรรมที่กล้าหาญ ขององค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมเด็จพระเอกาทศรถ พระอนุชาธิราช และเป็นสัญลักษณ์ชี้ชัดว่าคนไทยเราได้มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะบันดาลให้อิสรภาพและความเป็นเอกราชเกิดขึ้นในผืนแผ่นดินไทยชั่วนิรันดร์

ฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูล อันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระมหากษัตริยาธิราช ซึ่งจักประดิษฐานเหนือองค์พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชนี้จะเป็นส่วนที่เชิดชูให้บังเกิดความสง่างามแผ่กระจายพลังอันศักดิ์สิทธิ์ไปโดยรอบ

ณ บัดนี้ นับเป็นมหาอุตมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานถวายบังคมทูลเชิญใต้ฝ่าละอองพระบาท ทรงประกอบพิธียกฉัตรเก้าชั้นยอดนภศูลขึ้นประดิษฐานเหนือองค์พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เพื่อส่วนสวยงามสำคัญที่สุดนี้ได้สำเร็จบริบูรณ์ตั้งมั่นเพิ่มพูนสุขสวัสดิ์วัฒนา ให้พลังแก่น้ำแห่งคุณความดีแผ่รังสีทวิไปทั่วทุกสารทิศ ดุจแสงอาทิตย์อันส่องสอดแผ่ไปทั่วพื้นปฐพีให้ชาวไทยทั้งผืนแผ่นดินของพระองค์ ได้ประสบแต่อิสรภาพตลอดไปชั่วกาลนาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

วันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓ ซึ่งเป็นวันเวียนมาครบรอบ คล้ายวันมหาวิปโยค ๑๗ ปี ได้ทอดกฐินและทำพิธีตอกหลักไม้มงคล ณ สถานที่ กึ่งกลางฐาน และเสาหลักอันเป็นที่ประดิษฐานแผ่นป้ายคำประกาศพระราชโองการ ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เกี่ยวกับการก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ ฯ โดยมี **พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ** เป็นประธานในพิธีตอกหลักไม้มงคลกดทับสลายอธรรม สิ่งชั่วร้ายให้หมดไปจากแผ่นดิน เขตธรรมให้ปรากฏประดุจดอกบัวงามเผล่พ้นจาก โคลนตม ทำการก่อสร้างฐานและสร้างเสาหลักแกะสลักคำประกาศพระราชโองการ ฯ ลงในแผ่นหินแกรนิตด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งแกะสลักรูปแผนที่ประเทศไทย ประดิษฐานในอ่างบัว หน้าองค์พระเจดีย์อิสรภาพ ฯ และเสร็จเรียบร้อยในวันเพ็ญ มาฆฤกษ์ ตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๔ และได้จัด พิธีทอดผ้าป่า เปิดแผ่นป้ายคำประกาศพระราชโองการ ฯ การก่อสร้างพระเจดีย์ อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำปัจจัยไปปลดภาระ หนี้สินต่อไป

ได้ทำพิธีเปิดแผ่นป้ายคำประกาศพระราชโองการ ฯ การก่อสร้างพระเจดีย์ อิสรภาพ ฯ เป็นทางการในวันอาทิตย์ที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๔ เพื่อประกาศ อิสรภาพและสันติสุขถาวรให้เกิดขึ้นในผืนแผ่นดินไทย และทั่วพื้นปฐพีของโลกตลอด ไปชั่วกาลนาน

วัตถุประสงค์ในการสร้างศูนย์พัฒนาฯ

อาจารย์พร ได้กล่าวกับคณะลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดว่า “อาจารย์สอนอยู่ที่มหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยมานาน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๘ ถึงปัจจุบันนี้ก็เป็นเวลา ๓๐ กว่าปีแล้ว เมื่อได้สร้างศูนย์พัฒนาฯ แห่งนี้ขึ้น ก็ได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า จะ สร้างสถานที่แห่งนี้ให้เป็นสมบัติของมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพราะจะได้มี สถาบันเป็นผู้ดูแลรักษา และดำเนินการสอนการอบรมแทนอาจารย์ อยากจะให้ มี พระเจ้าหน้าที่ในคณะบริหารตลอดทั้งพระนิสิตทั้งหลาย ได้มาร่วมกันทำงานตาม โครงการที่ได้เขียนเอาไว้แล้ว เพื่องานนี้จะดำเนินและเจริญสืบต่อไปได้เรื่อย ๆ

โดยวัตถุประสงค์อันนี้อาจารย์จึงได้มีนโยบายที่จะให้พระนิสิตได้มาศึกษาอบรมที่นี้ ทุก ๆ ปี ถึงแม้การอบรมแต่ละครั้งจะเป็นเวลาเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม เพื่อให้พระนิสิตทั้งหลายและพระเจ้าหน้าที่ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มารู้จักได้มาสัมผัสกับสถานที่แห่งนี้ ซึ่งต่อ ๆ ไป จะได้เกิดความคิดความตั้งใจในอันที่จะส่งพระเจ้าหน้าที่และพระนิสิตมาอยู่ประจำ และจะได้ดำเนินงานตามโครงการดังที่ได้เขียนเอาไว้”

โครงการศูนย์พัฒนาศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. ส่งเสริมการปฏิบัติทางสมาธิและวิปัสสนาแก่นักศึกษาทั้งหลาย ทั้งที่เป็นพระและฆราวาส
๒. ชักชวนนักเรียนและนักศึกษาให้มาเข้าค่ายอบรมในทางศาสนา ในระหว่างปิดเทอม หรือในระหว่างที่นักเรียนมีเวลาว่าง
๓. ชักชวนผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในงานต่าง ๆ ให้ได้มีโอกาสเข้ามาปฏิบัติธรรม และให้มีโอกาสสัมมนากัน เพื่อหาทางส่งเสริมให้ศาสนาเข้าไปมีบทบาทอยู่ในชีวิตประจำวันของคนทุกชั้นทุกอาชีพ
๔. รวบรวมตำราทางศาสนาทุกประเภท และส่งเสริมให้ความสะดวกทุกอย่างแก่ผู้ที่ทำการค้นคว้าหลักวิชาทางศาสนาทุกสาขา
๕. ทำการวิจัยการสอนและการเผยแพร่ศาสนา แก่คนทุกชั้น ทุกอาชีพ และทุกวัยเพื่อให้มีผลออกมาจริง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของศาสนา
๖. ส่งเสริมการศึกษาของชาติตามหลักศาสนา เพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาและรู้จักช่วยตัวเองได้ ไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาในระดับไหน
๗. ส่งเสริมการเศรษฐกิจและสังคมตามหลักศาสนา
๘. ส่งเสริมการสร้างป่าและรักษาป่ามิให้ถูกทำลาย

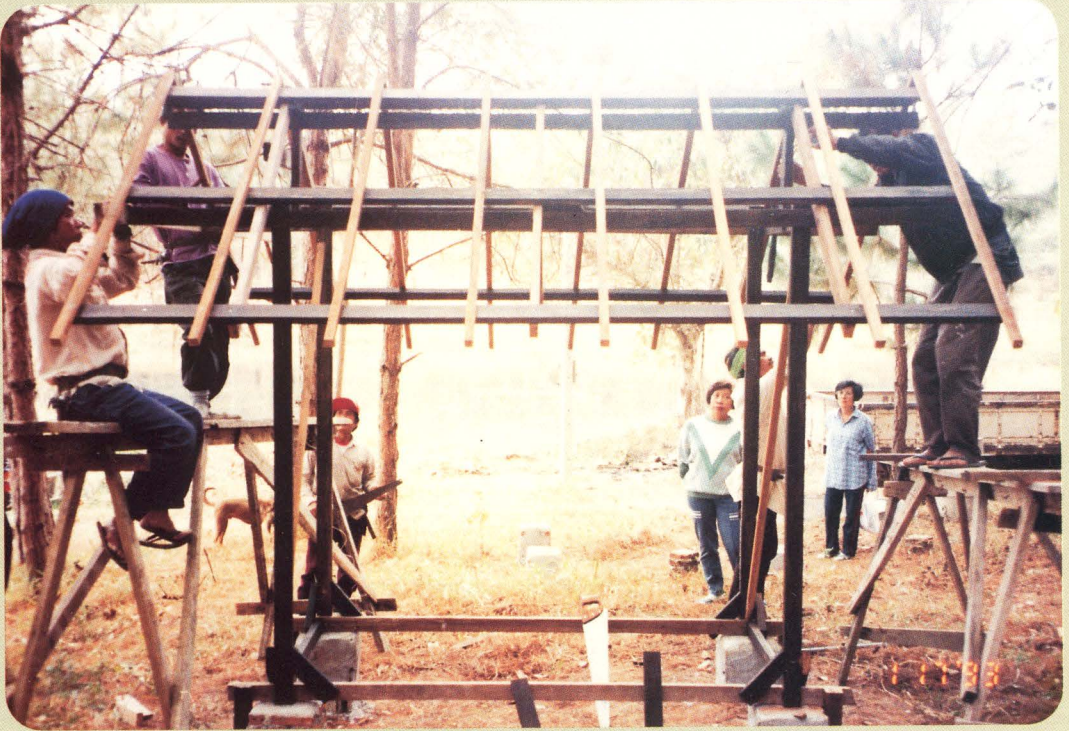
โครงการศูนย์พัฒนาศาสนา นี้ ได้เขียนไว้นานแล้ว เพราะได้พิมพ์เป็นเล่ม ออกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ทรงประกอบพิธีสวมฉัตรพระเจดีย์อิสรภาพ

พ.ศ. ๒๕๓๓

การก่อสร้างอาคารสถานที่ภายในศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

อาจารย์พร ก่อสร้างอาคารสถานที่ไว้หลายแห่ง เช่น เรือนพักคนงาน, กุฏิสงฆ์ หอประชุมใหญ่ ศาลากัมมัฏฐาน แท่นสำหรับนั่งกัมมัฏฐาน หอฉันและอาคารอเนกประสงค์ (ตึกแดง) **หอพระธรรมคัมภีร์** ทั้งนี้ได้เตรียมไว้สำหรับผู้ที่มาอยู่พักปฏิบัติธรรม สำหรับพระนิสิตจากมหาจุฬา ฯ และผู้ปฏิบัติธรรมโดยทั่วไป

อนึ่ง ตามโครงการ ๘ ข้อ นั้น ปฏิบัติได้สำเร็จตามโครงการมีเพียงข้อ ๘ คือการสร้างป่าและรักษาป่ามิให้ถูกทำลาย จึงมีความร่มรื่นตลอดไปทั่วบริเวณ ๒,๐๐๐ กว่าไร่ ตลอดจนมีสระน้ำที่ขุดขึ้นมาทั้งสระใหญ่สระเล็กรวม ๑๘ สระ และขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการบริโภคอีก ๒ บ่อ

เงินทุนสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา

เงินที่นำมาใช้ในการสร้างศูนย์พัฒนาศาสนานั้น ทั้งหมดได้มาจากการบริจาคของประชาชนทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อคิดถึงค่าใช้จ่ายมาตั้งแต่เริ่มก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๓๖ รวมเวลา ๑๘ ปี ก็จะเป็นเงินประมาณ ๒๐ ล้านบาท และถ้าจะคิดเฉลี่ยถึงรายได้แต่ละปีก็แปลว่า จะต้องหาเงินมาให้ได้ประมาณปีละ ๑-๒ ล้านบาท เงินเหล่านี้ได้มาจากไหน

อันที่จริง การดำเนินงานก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาศาสนาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นต้นมา เป็นสิ่งที่ยากต่อการเข้าใจของผู้คนโดยทั่วไป ดังนั้นการดำเนินงานจึงอยู่ในรูปของการทำงานของบุคคลที่เข้าใจอยู่ไม่กี่คน โดยภาระที่หนักที่สุดตกอยู่ที่อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ซึ่งมีแรงสนับสนุนจากสมาชิกหนังสือวิญญาน ทุกครั้งที่จะจัดให้มีงานพิธีสำคัญต่าง ๆ ก็จะมีกรรมการจัดงานเฉพาะกาลขึ้นมา และคอยเป็นผู้ที่ให้ทั้งคำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือร่วมมืออยู่เป็นประจำ

คณะกรรมการที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์ประกอบด้วย

อาจารย์ศิริ พุทธศุภร์ น.พ.ศิริ-คุณวิไลวรรณ พัฒนกำจร อาจารย์ภาวาส บุนนาค, ดร.วาทัญญู ณ ถลาง, คุณจรี-คุณประสาน ลี้มศิลา, คุณณัฐ นัถฤทธิ, คุณหญิงระรวย อรรถวิภาคย์ไพศาล, พลเอกสมคิด-อาจารย์น้อมฤดี จงพยุหะ, คุณจำเนียร-คุณเอื้อพร ปฏิเวศวรณกิจ, คุณทัศนีย์ บุรุษพัฒน์, คุณประภาศรี บุญยประสิทธิ์, ร.ท.บรรจบ บรรณรุจิ, คุณทศ-คุณเสนาะ พันธุ์มเสน, คุณประยงค์ศรี อุณหภูม, คุณสุรบดี ฉวีวงศ์, คุณนงเยาว์ ศรีรุ่งเรือง, คุณพูนสุข จันทร์อัมพร, คุณบุบผา จุลวงศ์, คุณอากาศ-คุณพยงค์ จัตตะศรี, คุณนวลจันทร์ เพียรธรรม

คณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งแล้วแต่ใครจะถนัดในทางใดก็ช่วยกันจนสุดกำลังความสามารถ มี คุณจำทูล กองเสาร์, คุณยงยุทธ-คุณเกษร ประไพหลง, คุณสุธี-คุณวีณา ینگานนท์, คุณศักดิ์ชัย เกียรติวงศ์หงส์, คุณสมศักดิ์ เตชะพิศาล, คุณสวัสดิ์-คุณวันเพ็ญ อมรสิทธิ์, คุณกิตติชาติ-คุณผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์, คุณพิศาล-คุณมาลัย วิจารณ์ปรีชา, คุณสมศักดิ์-คุณผ่องพรรณ จิราดิเรก, คุณสุรินทร์-คุณยุพิน วรปรีชาธรรม, คุณสอาด-คุณเย็นใจ แก้วเกษ, คุณประเสริฐ-คุณอายุ้ง บุญบรรเจิดสุข, คุณสุรชาติ-คุณกิตติมา บุญบรรเจิดสุข, คุณสุวรรณ-คุณทภัยรัตน์ บุญบรรเจิดสุข, คุณวิศรุต บุญบรรเจิดสุข, คุณแหลม-คุณชลิกา โรจนโกศล, คุณอวยชัย-คุณศมานันท์ ถนัดธรรมกุล, คุณทวี-คุณนัยนา ลีลาเวชบุตร, คุณชัชชัย-คุณแคทริยา จันทร์ศุภฤกษ์, คุณสุธรรม-คุณนิสา สุธาศิริกุล, คุณยุวดี-คุณเรณู-คุณวงเดือน-คุณถวิล-คุณอนรรักษ์ กาญจนโนสถ, คุณณรงค์-คุณสุนีพันธ์ วุฑธเสถียร, คุณศักดิ์ดา-คุณรัชณี วงศ์กวีสกุล, คุณวรรณิ อากาศฤกษ์, คุณสุภาณี หงษ์เงิน, คุณลำอางค์ ยิ้มศิริ, คุณวาสนา โสธวงศ์, คุณกิตติ-คุณวันทนีย์ รัตนศรีวิจิตร, คุณสมบุญ เนาว์รุ่งโรจน์, คุณสุนันท์ พันธุ์สำเนียง, คุณสุภีร์ ศรีทองเอี่ยม, คุณละม่อม มะเตือทอง, คุณวงเพชร เพ็ชรเสถียร, คุณเอมอร เพิ่มสิทธิ์, คุณประสิทธิ์ ศรีคำแขก, คุณสิทธิชัย ศิลารัตน์, คุณเสียง หิรัณยพัฒน์, คุณกนกวรรณ แสนศักดิ์, คุณบุญเรียบ วงศ์รักษไทย, คุณรววยพร ญาณคุปต์, คุณวัลยา เสาวภาพ,

คุณจรัสศรี จินดาโรจน์, คุณนวลศรี ศุภสวัสดิ์พันธ์, คุณณัฐจิต มหาคีตะ, น.ท.วิมล-คุณกัลยาณี แสนศักดิ์, คุณกรวิชัย ณ ถลาง, กับทั้งสมาชิกหนังสือวิญญานทุกคนที่มีได้เอ่ยนามในที่นี้ แต่มีส่วนสนับสนุนตลอดมา โดยเฉพาะด้านการเงิน

บุคคลที่เอ่ยนามมาทั้งหมดนี้ จะช่วยและแบ่งงานกันแล้วแต่ใครจะถนัดทางด้านใดก็จะลงมือช่วยทันที โดยไม่ต้องคอยรับคำสั่ง ใครทำอะไรได้ก็จะทำ เพราะงานที่จัดขึ้นแต่ละครั้งนั้นต้องช่วยกันหลายด้านหลายแผนก ทั้งงานจัดการ งานธุรการ การติดต่อประสานงาน ทั้งแผนกการเงิน แผนกสถานที่ แผนกอาหาร แผนกต้อนรับรวมทั้งงานจรทั่วไประหว่างคนทำแทบจะทุกอย่างไม่ทราบว่าจะตนเองอยู่ในแผนกอะไร แต่ก็ไม่มีใครบ่น ไม่เกียจงาน เพราะทุกคนทราบดีว่า สิ่งที่ได้ทำลงไปนั้นเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ไม่ได้ทำเพราะมีค่าจ้างเป็นสิ่งตอบแทน แต่มีความสบายใจมีความสุขความเบิกบานเป็นสิ่งตอบแทน

ทางอำเภอหล่มสัก และหมู่บ้านตำบลแคมป์สน บุคคลที่ช่วยงานทั้งหมดโดยรู้สึกว่าการก่อสร้างพระเจดีย์อิสราภาพ ๕ ศูนย์พัฒนาศาสนาเป็นของตนเองที่จะต้องดูแลรักษา และหวงแหวน ก็คือ คุณสำอองค์-คุณพัชรินทร์ ฉายาภูธร, คุณยิ่งศักดิ์-คุณมาลี ชุกิตติพงษ์, คุณสุรย์-คุณเกียง อัครลาวัลย์, คุณประสิทธิ์-คุณจารุวรรณ เกียรติวาณิชโสภณ, น.พ.ชวลิต-คุณพรวิไล ทิพยานุรักษ์สกุล, คุณบุญเกิด-คุณอรพิน จิตประสงค์พานิช, กำนันศิริ เทียนป้อม, กำนันล้ำ, คุณแถม-คุณเผื่อน ศรีคง, กับทั้งผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านตำบลแคมป์สนแทบจะทุกหมู่บ้าน

งานทุกอย่างที่ดำเนินมาของศูนย์พัฒนาศาสนา นับตั้งแต่การก่อสร้างพระเจดีย์อิสราภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช งานก่อสร้างเสนาสนะสำหรับพระภิกษุสงฆ์ งานก่อสร้างที่พักสำหรับฆราวาส ปลูกต้นไม้ ทำถนน รวมทั้งสาธารณูปโภค พัฒนาพื้นที่ภายในบริเวณศูนย์พัฒนาศาสนาจำนวน ๒,๐๒๙ ไร่ ที่ขอเช่าจากราชพัสดุ กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง งานชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ซึ่งหมดสิ้นค่าใช้จ่ายไปแล้วประมาณ ๒๐ ล้านบาทนั้น ทุกบาท

ทุกสตาบ์ได้มาจากการบริจาคของบุคคลผู้มีจิตเป็นกุศลศรัทธาด้วยความบริสุทธิ์
ในบวรพระพุทธศาสนา ในสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และอดีตบูรพกษัตริยา
ธิราชเจ้า กับทั้งมวลเหล่าเทพเทวาผู้รักษาผืนแผ่นดิน กับทั้งศรัทธาในสถาบันชาติ
ศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง เมื่อเห็นอาจารย์พร และคณะทำงานเพื่อ
ความมั่นคงของสิ่งที่ทุกคนยึดมั่น จึงได้ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเท่าที่กำลังแต่ละคน
จะช่วยให้ โดยมีได้มีเงินช่วยเหลือจากองค์กรใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะป็นภาครัฐหรือ
เอกชน นอกจากว่าเมื่ออาจารย์พรได้ไปขอร้องขอความร่วมมือ ก็จะได้รับ ความ
ช่วยเหลือจากทางราชการเป็นคราว ๆ ไป เช่นการส่งเครื่องมือเครื่องจักรและบุคคลา
กรมาช่วย ทั้งนี้ทางอาจารย์พรต้องสนับสนุนค่าใช้จ่าย เพราะทางราชการไม่มี
งบประมาณให้ ซึ่งก็นับว่าได้รับความช่วยเหลืออย่างดีที่สุดอยู่แล้ว

เรื่องค่าใช้จ่ายของศูนย์นี้ คนส่วนมากมีความวิตกกังวลว่า ถ้าอาจารย์พร
สิ้นชีวิตไปแล้ว จะได้รับเงินจากที่ไหนมาใช้จ่าย อันที่จริงเรื่องนี้อาจารย์พร ได้คิดมา
นานแล้วว่า ถ้างานทุกอย่างได้ดำเนินไปตามโครงการ และมีคณะผู้ดำเนินงาน ที่มี
ประสิทธิภาพในอันที่จะทำให้งานสำเร็จตามโครงการได้จริง ๆ ก็จะมีเงินมาตั้งเป็น
มูลนิธิได้ หรือหากในปัจจุบัน มีคณะผู้ดำเนินงานจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ออกไปปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายแต่ละปีในขณะนี้ ก็มีเพียงเงินเดือนเจ้าหน้าที่ และ
ค่าแรงคนงานดูแลรักษาสถานที่ ก็พอจะหามาได้ ถ้าเริ่มต้นทำงานกัน

ความหวังของอาจารย์พร เกี่ยวกับงานที่ศูนย์พัฒนาศาสนา

อาจารย์พรพูดอยู่เสมอว่า งานที่ควรจะเริ่มทำได้แล้วในปัจจุบันนี้ก็คือ ส่ง
พระนิสิตที่เรียนสำเร็จได้ปริญญาแล้วไปอยู่ประจำที่ศูนย์ และถ้าเป็นไปได้ก็ควรจะคัด
เฉพาะพระนิสิตที่มีศรัทธา เห็นแก่ประโยชน์ของพระศาสนาเป็นใหญ่ ท่านเหล่านี้จะ
ต้องไปศึกษาอบรมในเรื่องธรรมะให้มีความรู้แตกฉาน เข้าถึงธรรมะจริง ๆ และ
สามารถปฏิบัติทางสมาธิและวิปัสสนาให้ได้ผล ต่อไปจะต้องเป็นครูที่สามารถสอน
ธรรมได้ดีทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และสามารถเผยแพร่พุทธศาสนาได้อย่าง
มีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกประเทศ

เนื่องจากอาจารย์พร เป็นอาจารย์สอนในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์นี้เอง ทำให้อาจารย์พรทำงานทุกอย่าง โดยเฉพาะที่ศูนย์พัฒนา ศาสนานี้ ให้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยที่มีได้ รับกวนเรื่องงบประมาณจากมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด เพราะก็รู้ว่ามหาวิทยาลัย ได้รับงบประมาณสนับสนุนน้อย และทางมหาวิทยาลัยก็มีงานหลายด้านหลายแขนง ที่จะต้องรับผิดชอบ เพียงแต่ขอให้ทางมหาวิทยาลัยส่งพระนิสิตที่ยังไม่สำเร็จการ ศึกษาออกมาปฏิบัติธรรม และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วให้ออกมาศึกษาค้นคว้าพระ ไตรปิฎก และศึกษาค้นคว้าธรรมประยุกต์ในระดับสูงทั้งในทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อที่จะนำธรรมออกไปเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปรู้จักนำธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน กับทั้งมาฝึกเพื่อมาทำงานสืบต่อจากที่อาจารย์พร ได้วางพื้นฐานไว้

อาจารย์พรได้เริ่มก่อสร้าง และก่อตั้งงานศูนย์พัฒนาศาสนามาตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ จนถึงบัดนี้ ๒๕๓๕ เป็นเวลาถึง ๑๗ ปี ด้วยความอดทน ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก็ได้ส่งพระนิสิตมาปฏิบัติธรรมภาคปฏิบัติตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน ปีละ ๑ ครั้ง ระหว่าง ๗-๑๐ วัน แต่สำหรับพระนิสิตที่สำเร็จการ ศึกษาแล้วออกมาศึกษาค้นคว้าต่อก็มีบ้าง เช่นพระมหาบรรจบ บรรณรุจิ ซึ่งก็ได้ ศึกษาค้นคว้าธรรมอยู่กับอาจารย์พรถึง ๓ ปี บัดนี้ก็ได้ลาสิกขาไปแล้ว แต่ก็ยังมา ช่วยเป็นฝ่ายประสานงานระหว่างศูนย์พัฒนาศาสนากับมหาวิทยาลัยส่วนกลางอยู่

ความตั้งใจที่จะพัฒนาบุคลากรปฏิบัติงานที่ศูนย์พัฒนาศาสนา

สำหรับพระนิสิตที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ที่ออกมาปฏิบัติงานก็พอจะมีบ้าง บางปีก็มี ๔ รูป บางปีก็ไม่มีเลย บางปีก็มี ๑ รูป บางครั้งทั้งช่วงไปถึง ๓-๔ ปี มาปี ๒๕๓๕ นี้มี ๑ รูป คือ ท่านศรพิทย์ ไชยสัตย์ (อภิปัญญาภิรม) ดังนั้น งานทางด้านบุคลากร ที่จะมาสืบต่อจึงยังไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ทางมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังไม่เข้าใจและยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญ หรืออาจจะเป็น เพราะยังไม่มีพระบัณฑิตที่กล้าเสียสละเสี่ยงต่อการศึกษาระดับสูงเพียงอย่างเดียว ว่า

จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร ถ้ายังมีความจำเป็นต้องลาสิกขาไป ในเมื่อกระแสของโลกสมัยปัจจุบันพัฒนาทางด้านวัตถุไปไกลมาก จนเรียกว่าเป็นยุคคอมพิวเตอร์ไปแล้ว ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยสงฆ์จึงยังหาตัวบุคคลไม่ได้ จึงเป็นอันว่าอาจารย์พร ต้องทำงานเองไปพลาง ๆ ก่อน ซึ่งอาจจะมีแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวนี้ออกมาอีกรูปแบบหนึ่งก็เป็นได้

เมื่อสภาวะการณ์ดำเนินงานเป็นมาเช่นนี้ ตั้งแต่เริ่มต้น จึงยังไม่มีทุนสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัยสงฆ์เลย ตั้งแต่แรกคือปี ๒๕๑๘ ถึง ๒๕๓๒ เริ่มจะมีบ้างนิดหน่อย คือเงินนิตยภัตสำหรับพระภิกษุติดทดลองงาน ซึ่งได้ทราบจากอาจารย์บรรจบ บรรณรุจิว่า ในปี ๒๕๓๖ นี้ ทางมหาวิทยาลัยสงฆ์ อาจจะจัดสรรงบประมาณมาช่วยบ้าง แต่จะเป็นแค่ไหนอย่างไรยังอยู่ในขั้นดำเนินการอยู่

สำหรับในด้านของอาจารย์พร ทั้ง ๆ ที่ได้ทำงานทุกอย่างในฐานะเป็นอาจารย์ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์มาโดยตลอดก็ตาม แต่ก็เพิ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาศาสนาจากทางมหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มานี้เอง อาจารย์พรได้ปรารภกับคณะกรรมการเฉพาะกาลที่ได้ร่วมทำงานทุกอย่างกันมาโดยตลอดว่า “ไม่มีเวลาอีกแล้ว เพราะขณะนี้อายุก็ล่วงเข้าปีที่ ๗๔ สุขภาพก็ไม่ค่อยแข็งแรง คงจะมีเวลาทำงานได้อีกไม่มากนัก จึงต้องการใช้เวลาที่เหลืออยู่นี้ เขียนหนังสือที่จำเป็นให้สำเร็จ บุคคลที่จะทำงานแทนสืบต่อไปได้ ไม่ว่าจะพระภิกษุหรือฆราวาสก็ตาม จะมีความรู้มากน้อยแค่ไหนไม่สำคัญ ขอแต่เพียงมีนิสัยเสียสละและตั้งใจทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงเท่านั้น และจะพยายามหาปัจจัยตั้งทุนนิตินิศุูนย์พัฒนาศาสนาขึ้นไว้ เพื่อคนที่มาดำเนินงานต่อไปจะได้ไม่ต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับเรื่องการเงิน”

ความตั้งใจที่เป็นกุศลเจตนาของอาจารย์พร ในอันที่จะหาทุนนิตินิศุูนย์พัฒนาศาสนาให้ได้ถึงสิบล้านบาท ขณะนี้ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ ได้มาเพียงบางส่วนเกือบสามล้านบาท แต่ปัจจัยจำนวนนี้แทนที่จะได้เก็บไว้ เพื่อตั้งเป็นกองทุนทั้งหมด ก็ต้องนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาศาสนาและนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์คัมภีร์ด้วย

ก่อสร้างหอพระธรรมคัมภีร์

งานก่อสร้างเกี่ยวกับหอเก็บรักษาพระธรรมคัมภีร์ ได้ทำพื้นฐานเสร็จขั้นตอนไปหนึ่งชั้น ซึ่งได้ใช้เงินไปแล้วเกือบหนึ่งล้านบาท ในการก่อสร้างหอเก็บพระธรรมคัมภีร์นี้ จะเป็นอาคารที่เก็บคัมภีร์พระไตรปิฎกอรรถกถาฎีกาและรวบรวมหนังสือเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาทั้งหมด มารวมไว้ที่หอพระธรรมคัมภีร์นี้ ซึ่งอาจารย์พรได้สร้างวางรากฐานไว้อย่างแข็งแรงมาก กับทั้งทำผนังก่อด้วยอิฐ ๒ ชั้น เพื่อรักษาอุณหภูมิด้วย อาจารย์พรสร้างค้ำไว้ คณะศิษย์ได้ดำเนินการสร้างต่อจนแล้วเสร็จ เมื่ออาจารย์พรจากไปแล้ว ปัจจุบันเก็บรักษาคัมภีร์ที่เหลือจากมอบถวายมหาจุฬา ฯ แล้ว จำนวนประมาณ ๔๖,๐๐๐ เล่ม

ผลงานด้านการเขียน และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

อาจารย์พร นอกจากจะสอนหนังสือ และเป็นวิทยากรบรรยายตามโรงเรียน สถาบันการศึกษา ในมหาวิทยาลัยหลายแห่งแล้วยังบรรยายธรรมออกอากาศทางวิทยุ และทางโทรทัศน์อีกด้วย นอกจากนั้น ท่านยังได้ทำงานค้นคว้าเกี่ยวกับหลักพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ซึ่งอาจารย์พรได้เขียนหนังสือขึ้นไว้มากมายกว่า ๘๐ เรื่อง ที่เกี่ยวกับหลักธรรมคำสอน การฝึกสมาธิ และหนังสือเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ที่พอสรุปผลงานด้านการเขียนไว้

พุทธวิทยา สัพพัญญู อภิญญา คู่มือการฝึกอานาปานสติสมาธิ คำบรรยายพุทธปรัชญา วิญญูญาณ ชีวิตหลังจากตาย (โลกทิพย์) การติดต่อวิญญูญาณ การเดินทางด้วยจิต สุขภาพทางจิตกับศาสนา สุขภาพจิต วิญญูญาณคืออะไร สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน ลิงศักดิ์สิทธิ์ ผีและเทวดามีจริง หลักพุทธศาสนาสำหรับทุกคน สู่แสงสว่าง ความพ้นทุกข์ พระอรหันต์สุขวิปัสสกะ ตายแล้วเกิด พระอริยบุคคล วิธีชนะอารมณ์ ھرรษา พาขึ้น วิธีแก้ปัญหาเรื่องการนอนไม่หลับ สุขใจ-สุขกาย วิธีชนะความโกรธ คนดาทิพย์ กายทิพย์ ปาฏิหาริย์มีได้อย่างไร แว่วเสียงสวรรค์ ฯลฯ

ตลอดชีวิตของอาจารย์พรเท่าที่ผ่านมา ไม่เคยทำงานด้านอื่นเลย นอก
จากงานทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นงานการสอนการศึกษาคัมภีร์ในทางพระพุทธ
ศาสนา ในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ เพื่อให้คนทั่วไปได้เชื่อในเรื่อง
กฎแห่งกรรม ตายแล้วเกิด เรื่องวิบาก เรื่องโอปปาติกะ เรื่องวิญญูณเป็นผู้สร้าง
ชีวิต เรื่องสังสารวัฏ และเรื่องสมาธิวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน ให้เกิดความสงบ
เยือกเย็นในจิตใจ และให้พยายามทำจิตใจให้สงบอยู่เสมอตลอดเวลาในทุกเหตุการณ์
จึงทำให้ท่านได้รับ**เสาศาฆารมัจฉารูป**ประกาศเกียรติคุณ สาขาเผยแผ่พระ
พุทธศาสนาในประเทศไทย ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา พุทธศักราช
๒๕๓๓

ชีวิตและสุขภาพในบั้นปลาย

อาจารย์พรได้เริ่มมาทำงานก่อสร้างศูนย์พัฒนาศาสนา ตั้งแต่อายุได้
๕๗ ปี แล้วท่านต้องวิ่งเต้นติดต่อหาเงินมาใช้จ่าย ต้องทำงานหนัก และเหน็ดเหนื่อย
มาก เพราะเป็นบุคคลผู้เชื่อมโยงสั่งงาน และเป็นตัวจักรของงานทุก ๆ ด้าน คุมงาน
ก่อสร้าง งานทำถนนฝังท่อ เป็นผู้อบรมสั่งสอนพระภิกษุที่เป็นพระนักศึกษา และ
ประชาชนผู้ที่สนใจศึกษาฝึกสมาธิที่ติดตามมาเรียนกันที่ศูนย์พัฒนาศาสนา ไม่เว้น
แต่ละสัปดาห์ เสร็จจากงานสอน ก็มาปลูกต้นไม้ ดูแลต้นไม้ที่ปลูกไปแล้ว ทำแนว

คณะกรรมการอำนวยการพลัดตั้งสมเด็จพระพุทธเจ้า
เนื่องในวันวิสาขบูชา ในพระสังฆราชูปถัมภ์
ได้ยติบัตรฉบับมอบใบเพื่อแสดงว่า

นายพร รัตนาภรณ์

ได้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธเจ้า สืบมาได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ

ในตำแหน่ง สังฆปริณายก แห่งพระพรหมมุนี
ของประมุขสังฆมณฑล และออกใบโดยคุณธรรมยิ่ง ๆ ขึ้น

ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๓

สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระสังฆราช สภาเถลิงสมณญาณ
ประธานคณะกรรมการการศึกษาพระพุทธเจ้า

รับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ พ.ศ. ๒๕๓๓
ในฐานะผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา

ป้องกันไฟฟ้า ชุดบ่อชุดสระน้ำ สร้างโรงสูบน้ำ ชุดลอกสระน้ำ ซึ่งงานเหล่านี้แม้จะมีคนงานและคนอื่นช่วยบ้าง แต่อาจารย์พร ก็ต้องคอยควบคุมแนะนำให้ความคิดและดูแลทั้งหมด ซึ่งงานแต่ละอย่าง แต่ละจุดล้วนแต่มีปัญหาทั้งสิ้น อุปสรรคช่างมากมายเหลือเกิน บ่อยครั้งที่ท่านเกิดเหนื่อยหน่าย ด้วยเหตุที่ท่านอาจารย์พร ได้ทุ่มเทในส่วนนี้ทั้งหมดแล้ว เริ่มมีการท้อแท้ หหมดกำลังใจในอันที่จะทำอะไร ๆ เพราะเป็นงานใหญ่เหลือเกิน ต้องรับภาระอันหนักจนแทบจะไม่ไหว แต่ก็ต้องทนสู้ต่อไปเพื่องานของพระพุทธศาสนา

หลังจากงานทอดผ้าป่า วันอาสาฬหบูชา ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ไปแล้ว ทั้งอาจารย์พร รัตนสุวรรณ และคุณศรีเพ็ญ จิตฺตะศรี ผู้ช่วยของท่านที่ได้ทำงานร่วมกันมาโดยตลอด ก็ได้ล้มป่วยลง นายแพทย์ได้ตรวจพบว่าอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ป่วยเป็นโรคตับอักเสบ เนื่องจากเชื้อไวรัส และเบาหวานอีกโรคหนึ่ง สำหรับคุณศรีเพ็ญ จิตฺตะศรี ก็ป่วยเป็นโรคตับอักเสบ เนื่องจากเชื้อไวรัสเช่นเดียวกัน แพทย์ให้ความเห็นว่า โรคนี้ไม่มียารักษาโดยตรง นอกจากการบำรุงและการพักผ่อนโดยให้มีการเคลื่อนไหวน้อยที่สุด การเคลื่อนไหวหรือการออกกำลังกาย เป็นอันตรายมากถ้ารักษาไม่ทันหรือรักษาไม่ถูกวิธีมีอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

หลังจากนอนพักผ่อนรักษาตัวอยู่เป็นเวลาเกือบ ๓ เดือน เป็นช่วงเข้าพรรษาพอดี ในช่วงปลายเดือนตุลาคม ๒๕๒๔ ก็เริ่มเดินทางมาทำงานที่ศูนย์พัฒนาศาสนาต่อ เพื่อให้งานที่เริ่มไว้ก้าวหน้าไปโดยไม่หยุดซ้งัก

ปีพ.ศ. ๒๕๓๒ สุขภาพร่างกายของอาจารย์พรก็เริ่มไม่ดีอีก ตาข้างขวาเป็นต้อกระจก มัวลงไปมาก หมอนัดทำการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ ในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ แต่ต้องขอเลื่อนไป เนื่องจากวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ เป็นวันมาฆบูชา มีงานที่จะต้องทำหลายอย่าง และในวันที่ ๙-๑๑ มีนาคม ๒๕๓๒ พระนิสิตจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวนกว่า ๓๐๐ รูป จะเดินทางไปศึกษาอบรมวิชาธรรมประยุต์ภาคปฏิบัติ ที่ศูนย์พัฒนาศาสนา และอาจารย์พร

ต้องรับภาระการสอนแต่เพียงผู้เดียว หลังจากเสร็จสิ้นภาระกิจแล้ว จึงได้ทำการผ่าตัด วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๒ หลังจากผ่าตัดต่อกระดูกและเปลี่ยนเลนส์แล้ว ต้องนอนพักผ่อนหำมิใช้สายตาทีก ๓ เดือนเต็ม จึงอนุญาตให้ใช้สายตาและทำงานเบา ๆ ได้

พ.ศ. ๒๕๓๕ สุขภาพร่างกายของอาจารย์เริ่มทรุดอีก สายตาข้างซ้ายที่เป็นต่อกระดูก เริ่มมัวลงอีก หมอทำการผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ เมื่อวันอังคารที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๕ ก่อนวันที่หมอนัดผ่าตัด คุณศรีเพ็ญ ได้พาอาจารย์พรไปตรวจเลือดและตรวจร่างกายทั้งหมด ผลเลือดออกมาไม่ค่อยดี โดยเฉพาะผลของการทำงานของตับ ปรากฏว่าตับอักเสบเรื้อรัง ถ้าไม่ได้รับการพักผ่อนและรักษาอย่างดีแล้วอาจจะมีผลส่งให้เป็นโรคมะเร็งได้ โรคตับไม่มียารักษา นอกจากพักผ่อนและรับประทานยาบำรุงเท่านั้น สำหรับโรคเบาหวาน ซึ่งเป็นโรคประจำตัวมาแล้ว ๑๒ ปี ก็อยู่ในสภาวะที่ควบคุมได้

ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ อาจารย์พร ได้ไปทำบุญเลี้ยงพระที่วัดชนะสงคราม และลูกศิษย์ของอาจารย์พรที่เป็นนายแพทย์ได้แนะนำให้อาจารย์ไปเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ เพื่อดูผลการทำงานของตับ ในวันต่อมาวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ก็ได้ไปเอกซเรย์ ซึ่งผลของเอกซเรย์ปรากฏว่ามีก้อนเล็ก ๆ ในตับ ให้พยายามพักผ่อนและทานยาบำรุง

ในระหว่างที่ไม่ค่อยสบาย และทานยาบำรุงอยู่นี้ อาจารย์พรก็ยังไม่ยอมพักจริง ๆ แต่กลับโหมเร่งการเขียนหนังสือ ในการเขียนตำรา โดยเฉพาะหัวข้ออาสวัคชยญาณ อาจารย์พรจะต้องอ่านและค้นคัมภีร์มาก ทั้งพระไตรปิฎกและอรรถกถา จึงเป็นงานที่ต้องใช้สมองหนักพอๆ และพระนักศึกษาจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวนกว่า ๔๐๐ รูป จะไปศึกษาอบรมสมาธิที่ศูนย์พัฒนาศาสนาในกลางเดือนมีนาคม ๒๕๓๖ อาจารย์จึงวางแผนและเตรียมงานต้อนรับพระนิสิต โดยสั่งให้สร้างกุฏิกัมมัฏฐานหลังเล็ก ๆ จำนวน ๒๐๐ หลังในป่าสนเนิน

มาฆบูชา ซึ่งรายการสร้างกุญนี้ ได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากคุณโสภณ ดิยะศิริตานนท์ และคุณสุรินทร์ วรปรีชาธรรม ช่วยจัดหาวัสดุ ไม้ จาก และน้ำมัน ไปให้ อาจารย์สั่งซื้อกลด เตียง ผ้าห่ม หมอน เสื่อเพิ่มเติมอีก โดยโทรศัพท์สั่งงาน ติดต่อกับคนงานที่ศูนย์พัฒนาศาสนาตลอดเวลา แทบจะหาเวลาพักผ่อนไม่ได้ ร่างกายจึงอ่อนเพลียมาก ต่อมามีอาการท้องเสีย

ในวันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ คุณศรีเพ็ญ จึงตัดสินใจพา อาจารย์พรเข้าโรงพยาบาล เพื่อตรวจสุขภาพร่างกายและไปพักผ่อน เพื่อจะได้ พักผ่อนให้ห่างจากความคิดเรื่องงานต่าง ๆ โดยมีลูกศิษย์หมั้นไปเฝ้าดูอาการและ เยี่ยมเยียนตลอดเวลา อาการป่วยไข้ของอาจารย์ก็ยังไม่ดีขึ้น และเมื่อมีคนที่ท่าน มอบหมายให้ไปทำงานไปเยี่ยมท่านก็ถามว่า “งานที่แคมป์เป็นอย่างไรบ้าง” แม้ อาการป่วยจะมากขึ้นเรื่อยแรงถดถอยลงไปทุกขณะ แต่สติสัมปชัญญะและความจำ ของท่านยังบริบูรณ์ดีทุกประการ

คุณศรีเพ็ญ ซึ่งเป็นผู้คอยเฝ้าดูแลอาการของอาจารย์พรอยู่ตลอดเวลา จะ เป็นผู้ถามเสนอความเห็นในเรื่องการทำงานของศูนย์ ฯ หรือเรื่องภาระกิจที่จะต้องทำ ถ้าหากท่านจะต้องละทิ้งกายเนื้อนี้เข้าสู่ภูมิทิพย์แล้ว ถ้าอาจารย์เห็นด้วยท่านก็จะ พยักหน้ารับ หรือแสดงอาการบ่นในหน้าอย่างใดอย่างหนึ่ง และทอดสายตามองดู คุณศรีเพ็ญ ที่คอยเฝ้าอยู่ข้าง ๆ บ่อยครั้ง พวกเราผู้คอยเฝ้าดูอาการอยู่ด้วยเริ่ม ใจหาย สลดหดหู่ และอ้างว้างสุดกำลัง เมื่อรู้ว่าอาจารย์พรจะต้องจากพวกเราไปแล้ว

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ละกายเนื้อ เข้าสู่ภูมิทิพย์ด้วยโรคตับวาย เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ เวลา ๐๖.๓๙ น. สิริรวมอายุได้ ๗๔ ปี ๓ เดือน ๖ วัน ความเศร้าโศกสลด วิเวกวังเวง เกิดขึ้นในจิตใจอย่างท่วมท้น คุณศรีเพ็ญ จิตุหะศรี ลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดได้ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ร่วมทำงานมากับ อาจารย์พรเป็นเวลา ๓๖ ปี มีความทุกข์ระทม ในการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต ได้ตั้งปณิธานว่า ชีวิตจากนี้ไป จะขอยุติชีวิตทางโลกที่มีความสุขสบาย

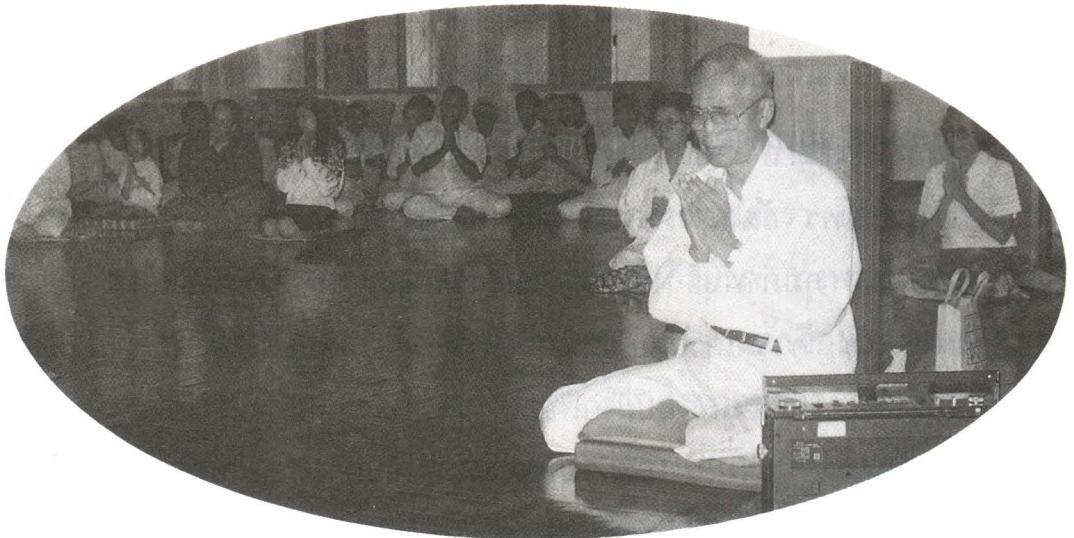

ความฟุ่มเฟือย จะถือนบขนึ่งขามขามขามขามปฏิบัติธรรม เพื่อทำงานสืบสานต่อ ผลงานที่อาจารย์พรได้สละแรงกาย แรงใจ ตลอดทั้งชีวิต อุทิศสร้างไว้ ไม่ให้สะดุด ลื่นสุดลง พร้อมกับชีวิตอาจารย์

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ เกิดมา**เพื่อเป็นผู้ให้** ให้ทุกอย่างด้วยความปรารถนาดี ให้ด้วยความเสียสละ ท่านมักกล่าวอยู่เสมอว่า “ถ้าไม่มีการให้แก่ผู้อื่น ด้วยความเมตตากรุณาจริง ๆ แล้ว ก็ไม่มีทางที่จะพ้นจากความทุกข์ไปได้ เพราะ ความโลภในสิ่งของหรือการติดอยู่ในความสุข อันเนื่องมาจากวัตถุภายนอกกิเลส อันนี้จะหมดไปไม่ได้ ถ้าหากไม่มีการให้” พระพุทธองค์เคยตรัสว่า

“ถ้าสัตว์โลกจะพึงเห็นอนิสงส์แห่งการเสียสละ เหมือนกับที่ตถาคต เห็นมาตรมั้นว่าจะมีใครมาขอศีรชะ ก็สามรถจะตัดให้เขาไปได้”

แม้อาจารย์พรจะได้จากพวกเราไปแล้ว แต่ผลงานอันยิ่งใหญ่ของท่าน คือ การพยายามปลูกฝังศรัทธาในพระรัตนตรัยให้บังเกิดขึ้นในจิตใจของทุกคน เพื่อให้เป็นแสงธรรม เป็นแสงสว่าง เพื่อการเดินทางของเรา เดินทางชีวิต เส้นทางชีวิต ของเรา จะมีแสงธรรม คือพระรัตนตรัย เป็นดวงประทีปอยู่ตลอดไป จนกว่าเราจะได้ พบอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ผู้นำทางวิญญูณของเราอีกและจนกว่าจะได้รับ อิสรภาพสิ้นทุกข์ และสิ้นสุดการเดินทางในสังสารวัฏ

แต่อาจารย์พร ด้วยดวงใจ

มองทิวทัศน์ไหวหวัดละลือลือ
 ลมกระซิบแหว่เสียวสำเนียงเหม็น
 จะหันห่างอย่างนี้ก็ได้
 โปรดมาเยือนปลอบปลุกทุกขำเคี้ยว
 สันอาจารย์เหมือนใจสลายแล้ว
 ร่างที่แค่อวดลาดอยู่คนรู้เห็น
 เป็นชีวิตอุทิศธรรมมุ่งบำเพ็ญ
 เทิดเกียรติภูมิอาจารย์เด่นเห็นปัญญา
 งามไปเหมือนมณีห่อหุ้มเกลี้ยง
 ดอยลับกลิ่นกับกระแสดูดีแลหา
 ครันคลื่นทอนทอนยังฝั่งธารา
 ที่ชะกลับคืนมาอย่างฮวังมี
 ใต้ชีวิตเหมือนดั่งลำแม่น้ำฮวัง
 ลุดอ้างอ้างร่างเจียนวายนิทหนายหนี
 ทั้งทุกข์ถมคลื่นลมระดมตี
 ไร่นาทิเทียงแท้แลเลือนลา
 แหว่อาจารย์ขานย่ำส้มมาทูลู
 จนส้มมาสมากิเร่งเสาะล้าง
 ยัดพียงพระ “รัตนตรัย” ไม่ละวาง
 เป็นแสงธรรมแล่มกระลางกลางมืดมน ฯ

ผ่องพิว พัฒนประภาพันธุ์
 ในนามศิษยานุศิษย์ที่ร่วมทำงานกับท่านอาจารย์

เริ่มสร้าง
พ.ศ. ๒๕๑๘

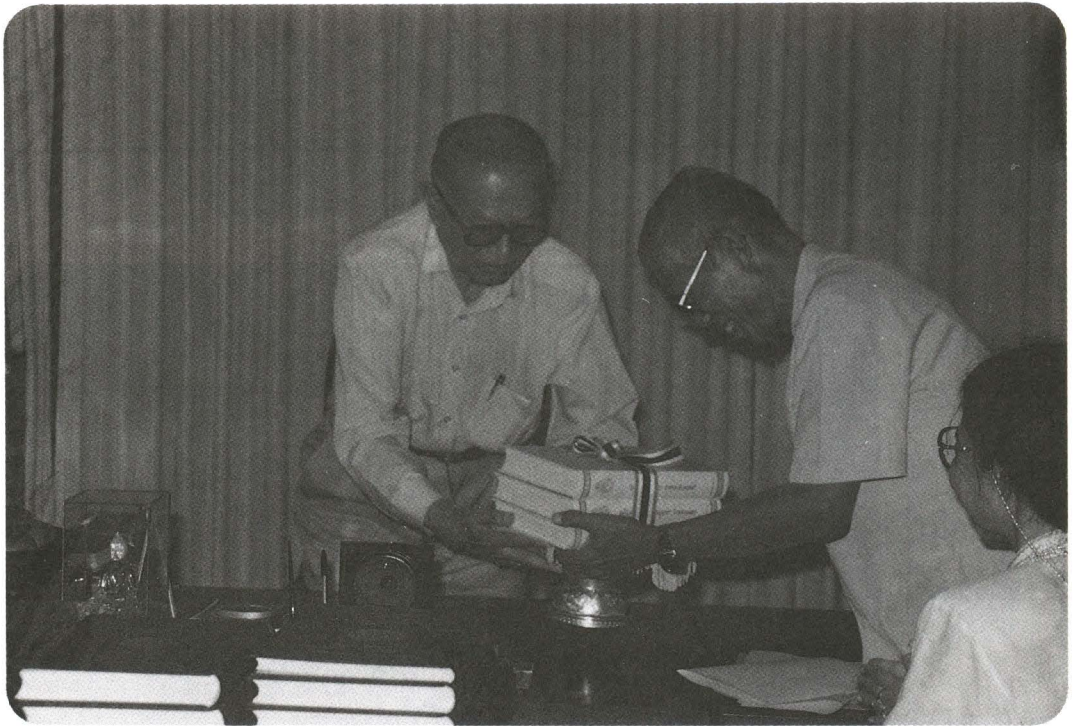
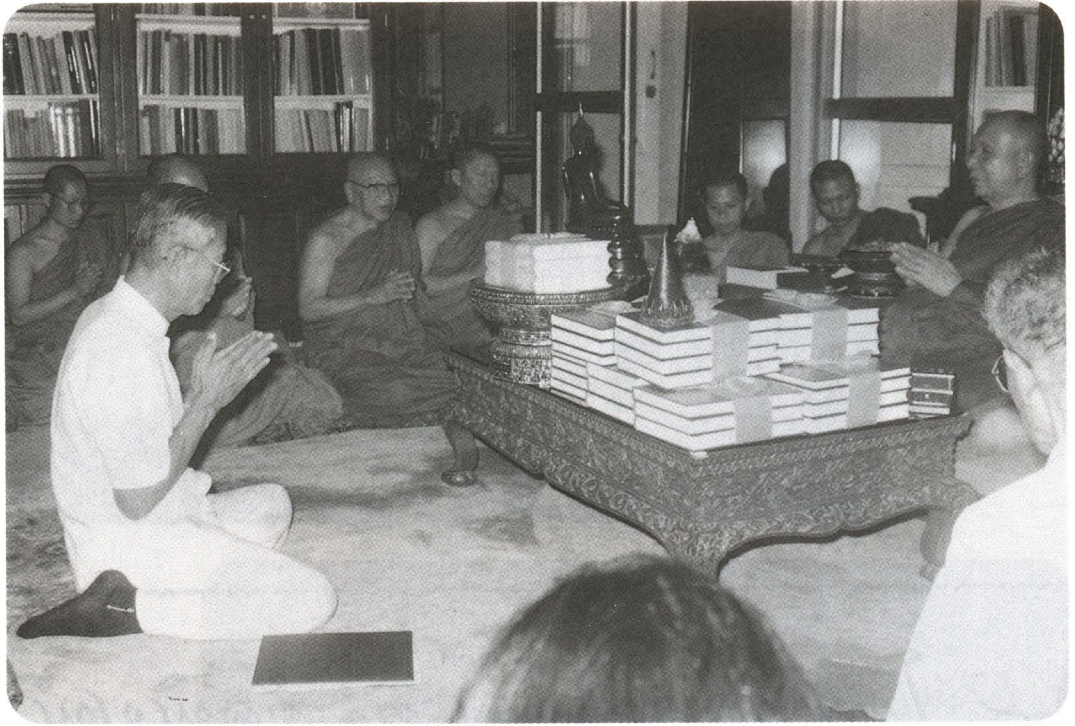
ประดิษฐาน
เมื่อพ.ศ.
๒๕๒๖

ประดิษฐาน
เมื่อพ.ศ.
๒๕๓๗

๔. โครงการชำระและจัดพิมพ์
คัมภีร์อรรถกถา - ฎีกา

โครงการชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาและฎีกา ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในวันมหาปวารณา อันเป็นวันสิ้นสุดไตรมาสของการเข้าพรรษา ตรงกับวันศุกร์ที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๒๙ อาจารย์พรได้ทำงานใหญ่หลวง จัดทอดผ้าป่ามหากุศล เพื่อนำปัจจัยมาตั้งเป็น “กองทุนสืบต่ออายุพระธรรมคัมภีร์อรรถกถาและฎีกา” เป็นกองทุนสำหรับชำระพระธรรมคัมภีร์ให้ถูกต้องบริบูรณ์และจัดพิมพ์ขึ้นใหม่

งานสืบต่ออายุพระธรรมคัมภีร์ คืองานวางพื้นฐานกุศลสัมมาทิฏฐิ เพื่อการก้าวไปแห่งสภาวะการณ ซึ่งจะเป็นพลังเสริมให้งานตอนปลายของขั้นต้นสำเร็จลงได้ พระธรรมคัมภีร์ที่จารึกคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นของสูง เป็นรัตนะ ที่จะต้องตั้งใจถนอมรักษาให้ดำรงไว้อย่าให้เกิดรอยร้าวหรือแหลกสลายไป งานสืบต่อศาสนาเป็นงานของพุทธบริษัท ๔

อาจารย์พรได้ชี้แจงเหตุผลในการชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาและฎีกา ให้สมาชิกหนังสือวิญญูณทราบ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

“พระไตรปิฎก คือพระคัมภีร์ที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา เป็นคัมภีร์ดั้งเดิมที่ได้บันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ทั้งหมด รวมทั้งคำของพระอรหันตสาวกของพระฤาษี และของเทวดาทั้งหลาย ตลอดทั้งได้บันทึกเรื่องราวความเป็นมาของพระพุทธศาสนาตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งถึงระยะเวลาภายหลังพุทธปรินิพพาน

พระไตรปิฎก แบ่งออกเป็น ๓ ปิฎก คือ **พระวินัยปิฎก** **พระสุตตันตปิฎก** และ **พระอภิธรรมปิฎก** พระไตรปิฎกเหล่านี้เป็นภาษาบาลีทั้งหมด คัมภีร์ที่สำคัญของพระพุทธศานานอกจากพระไตรปิฎกแล้ว ยังมีคัมภีร์ **อรรถกถา** **ฎีกา** **อนุฎีกา** และ **คัมภีร์สังคหะ** ต่าง ๆ อีกมาก

หนังสืออรรถกถา คือหนังสือที่อธิบายพระไตรปิฎก ซึ่งถ้าหากไม่มีหนังสืออรรถกถานี้แล้ว จะไม่มีทางแปลหรือเข้าใจความหมายของพระไตรปิฎกได้ถูกต้องเลย ฉะนั้นหนังสืออรรถกถาจึงมีความสำคัญมาก และหนังสืออรรถกถาที่ว่านี้ก็เป็นภาษาบาลี เช่นเดียวกับพระไตรปิฎก คัมภีร์พระไตรปิฎกครั้งแรกจารึกไว้ในใบลาน

ด้วยอักษรขอม เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นอักษรไทยและพิมพ์เป็นเล่มหนังสือ เมื่อสมัย รัชกาลที่ ๕ และต่อมาก็ได้จัดพิมพ์ขึ้นมาอีกหลายครั้ง ฉะนั้นหนังสือพระไตรปิฎก จึงอยู่ในสภาพที่ยังดีอยู่เสมอ

หนังสืออรรถกถา ความจริงก็ได้จัดการชำระเปลี่ยนตัวอักษรจากขอม มาเป็นอักษรไทย และจัดพิมพ์ขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๒ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้น มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน หนังสืออรรถกถานี้ไม่เคยจัดการชำระและพิมพ์ขึ้นใหม่เลย จนกระทั่งหนังสือนี้เก่าและผุ จับพลิกอ่านเกือบไม่ได้ เพราะกระดาษจะหักเป็นชิ้น ๆ เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงได้ลองปรึกษากับคณะบุคคล ที่สามารถจะทำการชำระคัมภีร์ เหล่านี้ได้ ปรากฏว่าได้รับความสนับสนุนจากท่านเหล่านี้เป็นอันมาก เพียงแต่ถ้า ข้าพเจ้าจะให้ความอุปถัมภ์ในด้านการหาทุนมาใช้จ่ายในเรื่องนี้ได้ ทุกคนก็เต็มใจที่จะช่วยทำงานนี้ และเรื่องนี้ข้าพเจ้าก็ได้เริ่มดำเนินงานแล้ว โดยครั้งแรกได้จัดการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับหนังสืออรรถกถาที่เก่าและผุนั้นออกมาใหม่ เพื่อทำเป็นต้นฉบับ สำหรับการตรวจสอบ และพร้อมกันนี้ก็ต้องถ่ายสำเนาหนังสืออรรถกถาของชาติอื่น คือของพม่า ของลังกา และของยุโรปด้วย เพราะหนังสืออรรถกถาเหล่านี้จะมีข้อความ (ที่อ่านออกเสียง) เหมือนกัน จะต่างกันแต่เพียงตัวอักษรที่ใช้บันทึกเท่านั้น ฉะนั้น เมื่อนำมาเทียบเคียงกันแล้ว ถ้าคำไหนผิดกันก็จะทำหมายเหตุไว้ ครั้นทำการตรวจสอบหรือเทียบเคียงกันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะจัดพิมพ์เป็นเล่มขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการ รักษาคัมภีร์เหล่านี้ไว้ให้มั่นคงยั่งยืนนานต่อไป

หนังสืออรรถกถา ที่จะต้องจัดพิมพ์ขึ้นมาใหม่นี้มีประมาณ ๕๑ เล่ม แต่ในระยะนี้จะจัดทำเฉพาะเล่มที่เก่ามากและยังไม่เคยจัดพิมพ์ขึ้นมาใหม่เลย หนังสือเหล่านี้แต่ละเล่มจะมีความหนาโดยเฉลี่ยประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ หน้า เป็น หนังสือขนาดใหญ่ คือขนาด ๘ หน้ายก และค่าใช้จ่ายเฉพาะในด้านการชำระแล้ว จัดทำเป็นต้นฉบับพร้อมที่จะพิมพ์ได้นั้น เข้าใจว่าแต่ละเล่มค่าใช้จ่ายอย่างสูง คงไม่เกิน ๑ หมื่นบาท อย่างต่ำก็อยู่ในราว ๖,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ก็เพราะยังไม่มีรู้ค่า ใช้จ่ายแน่นอน เนื่องจากหนังสืออรรถกถานี้ยังไม่ได้เริ่มชำระ ขณะนี้เพียงแต่ทำการ ถ่ายสำเนาจากต้นฉบับเดิมเท่านั้น

ส่วนหนังสือฎีกา ของเรานั้น เท่าที่พิมพ์ออกมาแล้วมีเพียง ๕-๖ เล่มเท่านั้น หนังสือฎีกาคือหนังสือที่อธิบายข้อความในอรรถกถาอีกต่อหนึ่ง เพราะในหนังสืออรรถกถานั้นก็ยังมีข้อความหรือศัพท์ที่เข้าใจยากอยู่เป็นอันมาก ฉะนั้นจึงได้มีผู้เขียนคัมภีร์นี้ขึ้นอีกในภายหลัง หนังสือฎีกานี้ของพม่าเขาทำการชำระและจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ทั้งหมดมานานหลายปีแล้ว ตั้งแต่ครั้งที่ทำการปฏิรูปสังคายนาที่ประเทศพม่า โดยมีรัฐบาลเป็นผู้อุปถัมภ์ เขาเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมา หนังสือฎีกาทั้งหมดมี ๒๖ เล่ม เฉพาะหนังสือฎีกาไม่ต้องทำการชำระ เพียงแต่เปลี่ยนตัวอักษรจากพม่ามาเป็นตัวอักษรไทย ก็จัดพิมพ์ได้

งานชำระและจัดพิมพ์หนังสืออรรถกถา-ฎีกาขึ้นใหม่นี้ ข้าพเจ้าไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่า ตัวเองจะทำได้ เพราะงานอย่างนี้โดยธรรมดาแล้วต้องเป็นเรื่องของทางคณะสงฆ์และทางฝ่ายรัฐบาลร่วมกันจัดขึ้น ในสมัยก่อนนั้นต้องเป็นงานที่พระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้ทำ และขอให้ทางคณะสงฆ์ดำเนินงาน โดยขอความร่วมมือจากบรรดาพระเถระ ผู้รู้เชี่ยวชาญในภาษาบาลี ตลอดทั้งฆราวาสผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องนี้ช่วยกันชำระและจัดพิมพ์ขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า บรรดาหน้าปกหนังสือคัมภีร์อรรถกถาต่าง ๆ ที่พิมพ์ขึ้นในครั้งแรกนั้น จะมีพระรูปของในหลวง พระรูปสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ตลอดทั้งรูปของพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงอุปการะในเรื่องนี้ หรือถ้าไม่มีรูปก็จะมีรายชื่อเจ้านายชั้นสูงเป็นผู้อุปถัมภ์ทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงไม่เคยคิดที่จะทำงานในด้านนี้เลย เพราะเห็นว่าตนเองนั้นต่ำต้อยทุกประการสำหรับงานอย่างนี้

วันหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ปรารภกับ คุณบรรจบ บรรณรุจิ ซึ่งเป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค และเคยเป็นศิษย์ที่เรียนธรรมะมากับข้าพเจ้า ซึ่งขณะนี้ได้ลาสิกขาไปแล้ว ได้ถามเขาว่า ขณะนี้ทางคณะสงฆ์โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน และมีรัฐบาลเป็นผู้อุปถัมภ์ ได้จัดการชำระพระไตรปิฎกแล้วจะพิมพ์ขึ้นใหม่ เพื่อถวายเป็นราชกุศลในหลวง ซึ่งจะครบ ๖๐ พระชันษาในปี ๒๕๓๐ นั้น ได้ดำริที่จะชำระอรรถกถาแล้วพิมพ์ขึ้นใหม่หรือไม่ คุณบรรจบบอกว่า งานนี้ทางคณะสงฆ์ยังไม่ดำริขึ้นมาเลย และแล้วข้าพเจ้าก็ได้ไปถามบรรดาพระเถระหลายรูป ที่เป็นกรรมการชำระพระไตรปิฎกในครั้งนี ก็ได้รับคำตอบอย่างเดียวกันว่า ยังไม่ได้ดำริ และข้าพเจ้ายังเคยไปถามเจ้าหน้าที่แผนกขายหนังสือของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเจ้าของจัดพิมพ์หนังสือพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ตลอดทั้งหลักสูตรในทางบาลีและนักธรรมทั้งหมดของคณะสงฆ์ไทย ก็ได้รับคำตอบอย่างเดียวกันอีก จึงได้มาเกิดความคิดว่า ถ้าข้าพเจ้าจะเป็นผู้จัดการพิมพ์หนังสืออรรถกถานี้ขึ้นใหม่ จะทำได้หรือไม่หนอ จึงได้ไปปรึกษากับบรรดาพระและฆราวาสผู้มีความรู้ในอันที่จะทำการชำระหนังสือนี้ได้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งทุกท่านนั้นล้วนแต่เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยคทั้งสิ้น ทุกองค์และทุกคนก็ได้พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ถ้าข้าพเจ้าจะเป็นผู้จัดการในเรื่องนี้แล้ว ทุกคนก็เต็มใจจะช่วยให้ และเชื่อว่าถ้าข้าพเจ้าจะเป็นผู้จัดการในเรื่องนี้แล้วเป็นต้องทำสำเร็จ” เมื่อได้รับกำลังใจอย่างนี้ จึงได้ตัดสินใจบอกท่านเหล่านั้นว่า ให้ลองหาบุคคลากรที่จะมาช่วยกันทำงานในเรื่องนี้ ซึ่งท่านที่เป็นหัวหน้าองค์หนึ่งในคณะนี้ก็คือ พระราชปริยัติโมลี (สมศักดิ์) เปรียญธรรม ๙ ประโยค และได้ปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยมณฑลประเทศอินเดีย วัดชนะสงคราม อีกองค์หนึ่งคือ พระเมธีสุภทิพงษ์ เปรียญธรรม ๙ ประโยค ปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยพาราณสี ประเทศอินเดีย วัดสระเกศ ทั้งสองท่านนี้ได้ช่วยจัดหาบุคคลากรที่จะมาช่วยทำงานอันนี้ ซึ่งบุคคลากรเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยคทั้งสิ้น มีทั้งพระและฆราวาส ในขณะนี้ก็มีทั้งหมดประมาณ ๒๐ กว่าท่าน

เพราะเหตุที่มีคณะบุคคลที่จะช่วยกันทำงานอันนี้ ข้าพเจ้าจึงได้เริ่มเตรียมงานมาตั้งแต่เดือนกรกฎาคมแล้ว สิ่งที่จะต้องเตรียมก็คือ ทำการถ่ายสำเนาจาก

ต้นฉบับที่เก่าออกมาเป็นฉบับใหม่ ซึ่งสามารถจะขีดเขียน ทำหมายเหตุ พลิกอ่าน
 อย่างไม่รู้ได้โดยกระดาษไม่ขาด ไม่เปื่อย ครั้งแรกได้ทำการถ่ายจากต้นฉบับที่เป็น
 อักษรไทยก่อน และพร้อมกันนี้ก็จัดการถ่ายจากต้นฉบับที่เป็นอักษรโรมัน และ
 อักษรพม่าไปพร้อม ๆ กันด้วย หนังสือที่จะต้องถ่ายสำเนานั้นแต่ละภาษามีถึง
 ๒๐ กว่าเล่ม แต่ละเล่มคิดโดยเฉลี่ยแล้ว ก็ประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ หน้า เมื่อตอน
 ทำครั้งแรก ได้ไปขอยืมเครื่องถ่ายจากที่หลายแห่ง แต่แล้วก็พบว่า ต้องเสียเวลามาก
 และไม่สะดวกหลายประการ ฉะนั้นจึงได้ตัดสินใจซื้อเครื่องถ่ายเอกสารมาใช้เอง
 ขณะนี้ถ่ายฉบับอักษรไทย อักษรโรมัน และอักษรพม่าแล้ว ส่วนอักษรสิงหลกำลัง
 ซื้อต้นฉบับจากประเทศศรีลังกา

ส่วนหนังสือฎีกานั้น ได้ทำการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับเดิมเสร็จทั้งหมด
 ๒๖ เล่ม กำลังทำการเปลี่ยนตัวอักษรพม่ามาเป็นไทย พร้อมทั้งจะพิมพ์ได้เลย ส่วน
 หนังสืออรรถกถาต้องรอการชำระก่อน

อาจารย์พร มีความวิตกกังวลว่า งานสืบต่ออายุพระธรรมคัมภีร์นี้ จะ
 ดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างไรกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองซึ่งทุกคนกำลังได้
 รับความเดือดร้อน เศรษฐกิจตกต่ำ การบอกบุญเรียไรมีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง
 แล้วอาจารย์พรก็ได้ตั้งปณิธานไว้ว่า “ความคิดที่จะล้มเลิกหรือเบี่ยงหน่ายจะไม่ให้เกิด
 ขึ้นเลย นับจากได้พิจารณา และตั้งใจแน่วแน่แล้วว่า จะทำงานสืบต่ออายุพระธรรม

คัมภีร์ แม้จะทำได้ยากอย่างยิ่ง หรือผู้ที่มีจิตเป็นกุศลที่จะร่วมมีน้อยก็ตาม ก็พยายามทำเท่าที่กำลังความสามารถของตนจะพึงมี”

แม้งานสืบต่ออายุพระธรรมคัมภีร์ จะใช้เวลาเนิ่นนาน แต่ความเจริญงอกงามที่ค่อย ๆ เป็นไปนี้ ก็ก่อให้เกิดความโสมนัสปีติปราโมทย์เหลือหลายแก่คณะผู้ดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ความเจริญงอกงามที่ค่อย ๆ เป็นไปนี้ ก็จะเป็นพื้นฐานที่มั่นคงในงานการสืบต่ออายุพระธรรมคัมภีร์ ซึ่งเป็นพระธรรมคำสั่งสอนอันถูกต้องของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า นับจากวันที่ได้รับคำพยากรณ์จากพระพุทธเจ้าที่ปังกร สุเมธดาบสได้สร้างสมบารมีต่อมาอีกสี่สงขัยแสนกัปป์ จึงได้ตรัสรู้เป็นพระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระพุทธองค์ได้ตรัสว่า พระธรรมคำสั่งสอนอันถูกต้องจะเป็นศาสดาแทนเมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน อาจารย์พรได้พยายามทำงานด้วยการช่วยเหลือตัวเอง แม้บางครั้งก็ต้องยอมมีหนี้สินเพื่อเร่งทำงานให้สำเร็จ ในสิ่งที่จะเป็นคุณประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติอย่างแท้จริง เมื่อคัมภีร์พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ยังอยู่อย่างถูกต้องบริบูรณ์ตราบดี ลัทธินี้หรือเกจิอาจารย์ต่าง ๆ จะบังเกิดขึ้นได้ยาก ถ้าจะมีบ้างก็ชั่วอายุของเจ้าลัทธินี้และเกจิอาจารย์นั้นเท่านั้น แล้วก็สลายไป สันติสุขจะดำรงอยู่คู่โลกตลอดไป

มอบคัมภีร์อรรถกถาให้กับ

พระเถระคณะกรรมกรมหาเถรสมาคมและสถาบันต่าง ๆ

ในระหว่างช่วงหลังจากวันกระทำพิธีทอดกฐิน และกระทำพิธีตอกหลักไม้มงคลแล้วนี้ อาจารย์พรก็ได้มาเร่งระดมงานเกี่ยวกับการจัดพิมพ์พระธรรมคัมภีร์อรรถกถาอีก เพราะในวันอาทิตย์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ นี้ อาจารย์พรรัตนสุวรรณ จะมีอายุครบ ๖ รอบ คือ ๗๒ ปี ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำโดยท่านเจ้าคุณพระอมรเมธาจารย์ (ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่ พระราชวชิรญาณโมลี) อธิการบดีร่วมด้วยคณะบดีของคณะต่าง ๆ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยกับทั้งคณะครูอาจารย์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เคยเล่าเรียนวิชาธรรมประยุกต์จากอาจารย์พรทั้งสิ้น

“ लिया โข ปนานนท ตุมหากิ เอวมสฺส, ‘อดีตสตฺถุกิ ปาวจฺน, นตฺถิ โน สตฺถา’ติ. น โข ปนตฺ อานนท เอวํ ทฎฺฐพฺพ, โย โว อานนท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต, โส โว มมจฺเจยน สตฺถา” (ที.ม. ๑๐/๒๑๖/๑๓๔ มจร.)

“อานนท บางทีพวกเขาอาจจะคิดว่า ‘ปาพจน์มีพระศาสดาล่วงลับไปแล้ว พวกเราไม่มีพระศาสดา’ ข้อนี้พวกเขาไม่พินิจเห็นอย่างนั้น ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไป ก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” (ที.ม. แปล ๑๐/๒๑๖/๑๖๔ มจร.)

“อดีตสตฺถุกิ ปาวจฺน” ตามศัพท์แปลว่า “ปาพจน์มีศาสดาล่วงลับไปแล้ว” คำว่า ปาพจน์ ในที่นี้ ในอรรถกถาอธิบายว่า “หมายถึง พระปิฎก ๓, นิกาย ๕, นวังกสฺตฺถุสาสน์, พระธรรมแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์” ฉะนั้น คำว่า ปาพจน์ จึงหมายถึงพุทธพจน์ทั้งหมด ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ตั้งแต่ตรัสรู้จนกระทั่งถึงปรินิพพาน เป็นเวลา ๔๕ พรรษา

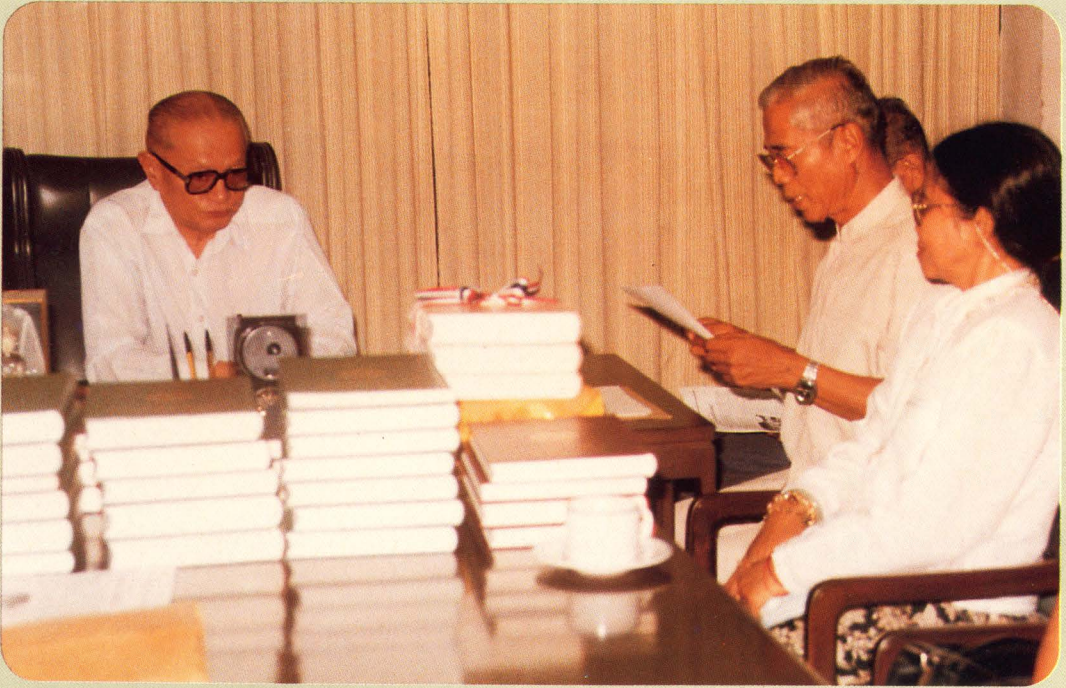
และคำว่า “ธรรมและวินัยที่เราแสดงไว้แล้ว บัญญัติไว้แล้ว จักเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย” นั้น ท่านก็อธิบายว่า “วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก และอภิธรรมปิฎก แม้ทั้งหมดนั้นก็จักทำกิจของพระศาสดาให้สำเร็จแก่เธอทั้งหลาย ในเมื่อเราปรินิพพานไปแล้ว” (พร รัตนสุวรรณ)

การศึกษาพระไตรปิฎก

ปริสุปฏจาปนเคน หิ วิภงคา ปคฺฌมา วาจุคฺคตา กาดพฺพา, อสกุโกนฺเตน กมฺมากมฺมณฺญ ชนฺธกวตฺตณฺญ อุคฺคเหตุพฺพํ, สเจ มชฺฌิมภานฺโก โหติ, มฺูลปณฺณาสโก อุคฺคเหตุพฺโพ, ทีฆภานฺเคน มหาวคฺโค, สยฺยตฺตภานฺเคน เหฏฺฐิมา วา ตโย วคฺคา มหาวคฺโค วา, อํงคฺตฺตรภานฺเคน เหฏฺฐา วา อุปริ วา อุปทฺตฺตนิกาโย อุคฺคเหตุพฺโพ, อสกุโกนฺเตน ดิกฺกนิปาตโต ปฏฺจาย อุคฺคเหตุมฺปิ วฏฺฐติ. ชาตกภานฺเคน สาฏฺฐกถํ ชาตกํ อุคฺคเหตุพฺพํ, ตโต โอรํ น วฏฺฐติ. ธมฺมปทฺมปิ สห วตฺถฺนา อุคฺคเหตุํ วฏฺฐติ. (วิ.อฎ. ๒/๓๑๗-๓๑๘, วิ.สงคห. ๑๘๙-๑๙๐ มจร.)

ภิกษุผู้จะสั่งสอนบริษัท ฟังศึกษาวินัยของภิกษุและวินัยของภิกษุณี อย่างซ้ำของ คล่องปาก ถ้าไม่สามารถก็ฟังเรียนรู้สังฆกรรมน้อยใหญ่และข้อวัตร ถ้าจะสั่งสอนมัชฌิม นิกาย ต้องเรียนมูลปณณาสก (เล่ม ๑๒) ผู้จะสั่งสอนที่ฆนิกาย ต้องเรียนมหาวรรค (เล่ม ๑๐) ผู้จะสั่งสอนสังยุตตนิกาย อย่างต่ำต้องเรียน ๓ วรรค (สคาถวรรค นิทานวรรค ชั้นธวรรค) หรือเรียนมหาวรรค ผู้จะสั่งสอนอังคตฺตรนิกาย จะน้อยหรือมากต้องเรียนให้ได้ ครั้งนิกาย ถ้าไม่สามารถควรจะเรียนให้ถึงดิกกนิปาต (เล่ม ๒๐) ผู้จะสั่งสอนชาตก ต้องเรียนชาตก (เล่ม ๒๗-๒๘) พร้อมทั้งอรรถกถา (อรรถกถาชาตก ๑๐ เล่ม) ต่ำกว่านั้นใช้ ไม่ได้ ธรรมบท (เล่ม ๒๕) ควรจะเรียนพร้อมกับเรื่อง (ธัมมบทอรรถกถา ๘ เล่ม)

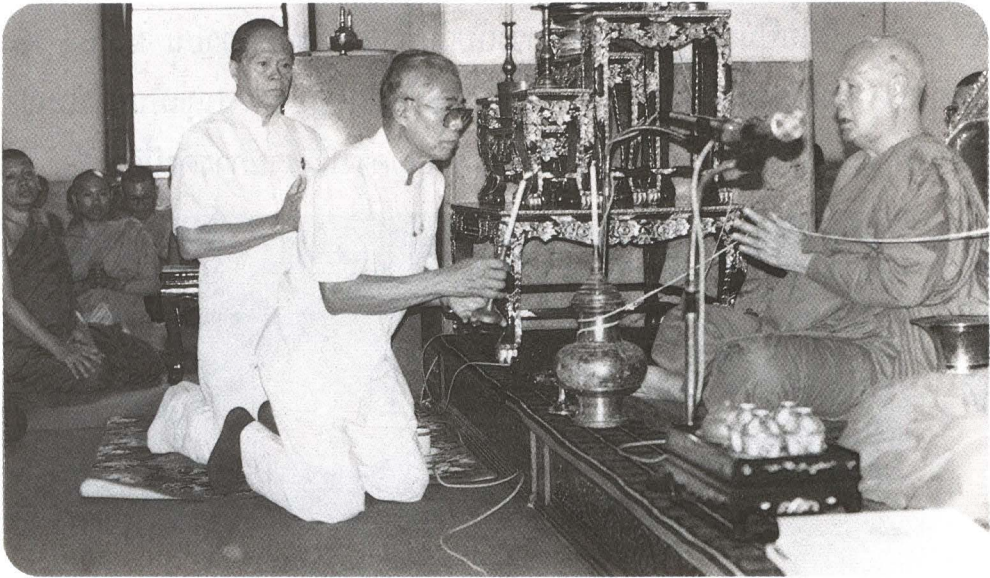

งานตรวจชำระคัมภีร์นี้ พยายามดำเนินงานตามแบบการสังคายนาพระไตรปิฎก แต่ไม่ได้จัดเป็นงานใหญ่มีคณะกรรมการมากมายอย่างที่คณะสงฆ์ทำ ทุนที่นำมาใช้จ่ายในนี้ทั้งหมด เป็นเงินที่ได้มาจากการบริจาคของประชาชนทั้งสิ้น มิได้รับงบประมาณมาจากส่วนราชการจากคณะสงฆ์ หรือจากสถาบันใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็นงานที่ข้าพเจ้าเป็นผู้ริเริ่มขึ้นเอง ข้าพเจ้ามิได้ไปของบประมาณจากรัฐบาลหรือส่วนราชการ หรือจากสถาบันใดทั้งสิ้น เนื่องจากข้าพเจ้าเป็นฆราวาส ไม่ใช่เป็นบุคคลซึ่งมีบารมีพอที่คนทั้งหลายจะเชื่อถือว่า ข้าพเจ้าจะสามารถทำงานนี้ได้จริง

ดร. วัชรกูรภน

สรุปจากคำปรารภจัดพิมพ์คัมภีร์ (ที.อ.ฎ. ๑/๔-๕)

และบรรดานิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีความเห็นร่วมกันว่าอาจารย์เป็นบุคคลผู้ที่ได้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมากมาย จึงต่างต้องการแสดงออกซึ่งกตัญญูตเวทิตาคุณ ด้วยการจัดงานฉลองอายุครบ ๖ รอบของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ในปี ๒๕๓๓ ที่อายุครบหกรอบ ต้องการที่จะให้อาจารย์พร กระทำพิธีมอบคัมภีร์อรรถกถาที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยผู้มีจิตกุศลศรัทธาต่อการสืบต่ออายุพระธรรมคัมภีร์ได้ร่วมกันบริจาคมาตั้งแต่เริ่มต้น และมีความตั้งใจที่จะมอบให้เป็นสมบัติของพระศาสนา โดยมีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นผู้ดำเนินงาน ขณะที่ใกล้วันคล้ายวันเกิดก็จัดพิมพ์มาได้จนจะเสร็จแล้ว ๒๕ คัมภีร์ จึงคิดว่าน่าจะจัดทำพิธีมอบครั้งหนึ่งก่อน ต่อเมื่อจัดพิมพ์สำเร็จสมบูรณ์ทั้งหมด จึงค่อยจัดพิธีใหม่อีก ก็พอดี ร.ท.บรรจบ มาปรึกษาเช่นนี้จึงเห็นว่าควรจะไปพร้อมกันเลยทีเดียว ดังนั้น ในวันจันทร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ จึงได้กระทำพิธีมอบคัมภีร์อรรถกถา ๒๕ คัมภีร์แด่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และทำบุญฉลองอายุครบหกรอบ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ที่พระอุโบสถวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร

มอบคัมภีร์อรรถกถาให้กับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขณะนี้คัมภีร์อรรถกถาได้จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว ๒๕ คัมภีร์ เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เป็นวันที่อาจารย์พรมีอายุครบ ๖ รอบ คือมีอายุ ๗๒ ปีเต็ม เพราะวันที่อาจารย์พรเกิดนั้นคือวันจันทร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะเมีย พ.ศ. ๒๔๖๑ ซึ่งในปีนั้นในทางสุริยคติตรงกับวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๖๑ ฉะนั้นในโอกาสที่อาจารย์พรมีอายุครบ ๖ รอบนี้ จึงได้ถือโอกาสทำบุญเป็นการใหญ่ ในวันจันทร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ ซึ่งการทำบุญครั้งนี้มีรายการดังนี้คือ :-

๑. เวลา ๙.๐๐-๑๐.๓๐ น. ได้ประกอบพิธีมอบคัมภีร์อรรถกถาที่ได้จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว ๒๕ คัมภีร์ ให้กับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระสุเมธาธิบดี องค์สภานายกเป็นประธานในการรับมอบ คือ คัมภีร์อรรถกถาพระไตรปิฎก ทีฆนิกาย ๓ คัมภีร์ มัชฌิมนิกาย ๔ คัมภีร์ สังยุตตนิกาย ๓ คัมภีร์ อังคุตตรนิกาย ๓ คัมภีร์ และขุททกนิกายอีก ๙ คัมภีร์ (คือ อรรถกถา ขุททกปาฐะ ๑ อุทาน ๑ อิติวุตตกะ ๑ สุตตนิบาต ๑ เปตวัตถุ ๑ เถรคาถา ๒ เถรีคาถา ๑ พุทธวงศ์ ๑ และอรรถกถาของอภิธรรมปิฎก ๓ คัมภีร์ ฉะนั้นจึงรวมทั้งหมดเป็น ๒๕ คัมภีร์ ขอให้เข้าใจไว้ด้วยว่าคัมภีร์ต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ละคัมภีร์ได้จัดพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม เมื่อรวมทั้ง ๒๕ คัมภีร์แล้ว จึงเป็นจำนวนหนังสือได้ ๒๕,๐๐๐ เล่ม (สองหมื่นห้าพันเล่ม)

สารถึงคณะสงฆ์

การทำคัมภีร์อรรถกถาในครั้งนี้ ขอให้ถือว่าไม่ใช่ทำเป็นทางราชการ เพราะไม่ใช่เรื่องที่ทางคณะสงฆ์หรือฝ่ายกรมการศาสนาได้จัดทำขึ้น และคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ตรวจชำระ ก็ไม่ใช่ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่ทางคณะสงฆ์ได้แต่งตั้งขึ้น แต่เป็นงานที่ข้าพเจ้าจัดทำขึ้นเองด้วยแรงศรัทธา และด้วยความสามารถซึ่งมีขีดจำกัด ฉะนั้น ความสมบูรณ์จริง ๆ ก็คงจะมีไม่ได้ แต่ก็หวังไว้ว่า คัมภีร์เหล่านี้เมื่อได้พิมพ์ออกมาหมดแล้วทุกเล่ม ก็คงจะทำให้สถาบันทางคณะสงฆ์ที่มีความรับผิดชอบ ได้จัดทำขึ้นมาใหม่ในภายหลัง ซึ่งจะนานอีกเท่าใดก็ไม่อาจจะทราบได้ ที่จัดพิมพ์ขึ้นมานี้ก็คงจะพอใช้ได้ชั่วคราว จนกว่าจะมีฉบับที่สมบูรณ์จริง ๆ

ดร. วิฑูรย์

พินัยกรรมคัมภีร์พุทธศาสตร์

คัมภีร์อรรถกถาและฎีกาทั้งหมดที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นนี้ ข้าพเจ้าได้มอบให้เป็นสมบัติของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ข้าพเจ้าเป็นอาจารย์อยู่ในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาเป็นเวลานานถึง ๓๐ กว่าปี เพราะฉะนั้น คัมภีร์เหล่านี้ทั้งหมดจึงได้ทำขึ้นเพื่อมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และใช้ชื่อว่าอรรถกถาฉบับมหาจุฬา ฯ

ดร. วิฑูรย์ กงกน

ถวายคัมภีร์อรรถกถาแต่สมเด็จพระสังฆราช

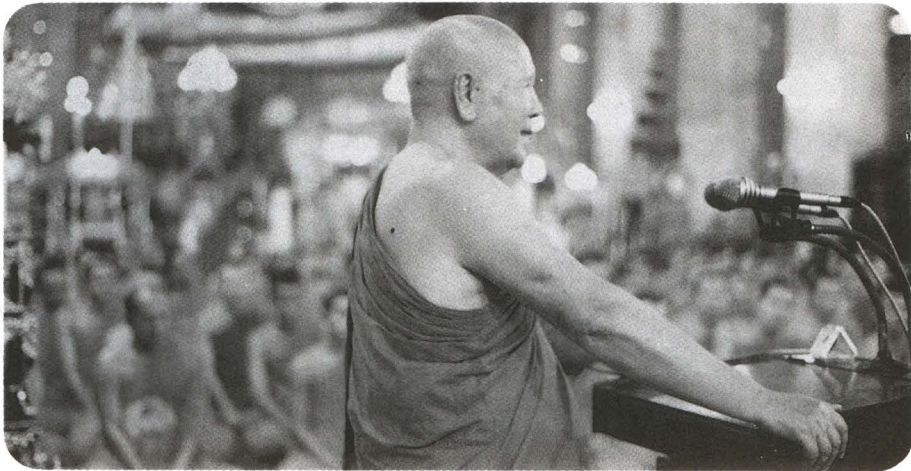
หอพระธรรมคัมภีร์เก็บคัมภีร์อยู่ประมาณ ๔๖,๕๐๐ เล่ม

๒. เวลา ๑๐.๓๐-๑๑.๐๐ น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๙ รูปเจริญพระพุทธมนต์

๓. เวลา ๑๑.๐๐-๑๒.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสามเณรที่อยู่จำพรรษาในวัดมหาธาตุ ๕ และพระภิกษุคณะบริหารและพระเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งพระนิสิตนักศึกษาของมหาจุฬาฯ ๕ ซึ่งรวมทั้งหมดแล้วประมาณ ๑,๔๐๐ รูป โดยจัดถวายภัตตาหารภายในบริเวณระเบียงพระอุโบสถและภายในพระอุโบสถของวัดมหาธาตุ

๔. เวลา ๑๓.๐๐-๑๔.๐๐ น. พระเทพวิสุทธิเมธี (ท่านเจ้าคุณปัญญานันทะ) แห่งวัดชลประทานรังสฤษฏ์ แสดงปาฐกถาธรรม เป็นเสร็จพิธี

ต่อมาได้จัดการพิมพ์ขึ้นมาอีก ๑๓ คัมภีร์ คือคัมภีร์อรรถกถาวินัยปิฎก ๓ เล่ม อรรถกถาชาดกอีก ๑๐ เล่ม และจัดพิมพ์ฎีกาขึ้นมาอีก ๒๖ คัมภีร์

เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถวายคัมภีร์อรรถกถา

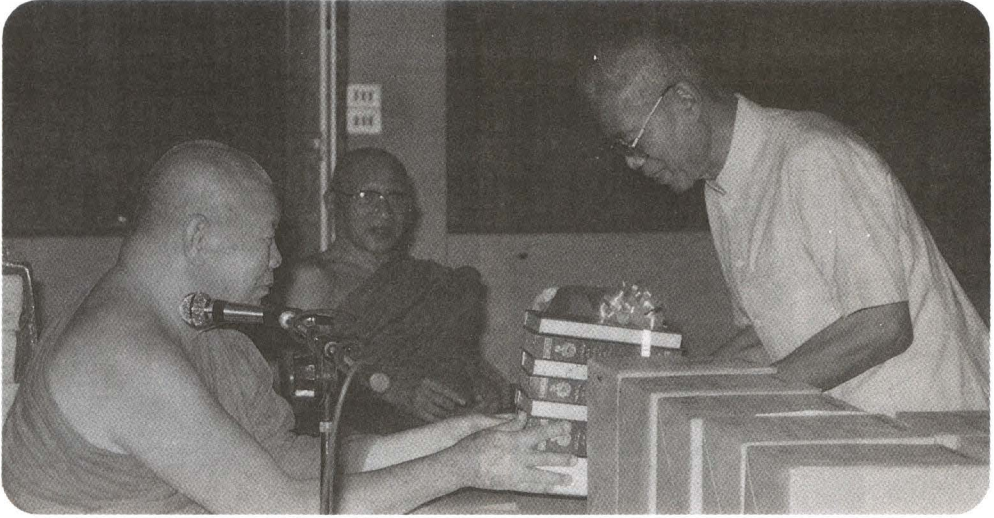
งานชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาขึ้นมาใหม่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๙ โดยอาศัยความช่วยเหลือร่วมมือจากพระเถระ และคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน การตรวจชำระนี้ได้จัดทำหัวข้อและวรรคตอนให้ตรงกับหัวข้อในพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ครบทุกแห่ง เพื่อสะดวกแก่การศึกษาค้นคว้า การตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์
 อรรถกถาดำเนินลุล่วงมาด้วยดีโดยตลอด ขณะนี้ได้จัดพิมพ์คัมภีร์ขึ้นใหม่เรียบร้อย
 แล้ว ๔๗ คัมภีร์ และในวโรกาสมหามงคลอันประเสริฐ ที่สมเด็จพระนางเจ้า ฯ
 พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ คณะผู้จัดทำเห็นสมควร
 ที่จะนำคัมภีร์พระไตรปิฎกและคัมภีร์อรรถกถาที่ชำระและพิมพ์สำเร็จเป็นรูปเล่มแล้ว
 อย่างละ ๙ ชุด ขึ้นถวายสนองพระมหากรุณา และได้รับพระราชทานพระบรมราช
 วโรกาสให้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จแทน
 พระองค์เพื่อรับถวายคัมภีร์พระไตรปิฎก ๙ ชุด และคัมภีร์อรรถกถา จำนวน
 ๙ ชุด ในวันศุกร์ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๕

เฝ้าถวายคัมภีร์อรรถกถาแต่สมเด็จพระสังฆราชและพระเถระ

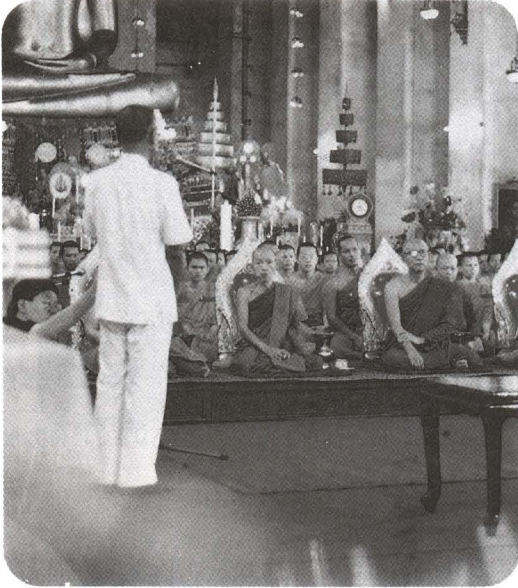
นอกจากนี้ ก็ได้นำคัมภีร์อรรถกถา ถวายสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ
 พระสังฆราช สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ถวายกรรมการ
 มหาเถรสมาคม ถวายพระเถระ มอบให้สถาบันการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้ง
 สมาคมต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย

ฉลองสมโภชพระไตรปิฎก-อรรถกถา

ในระหว่างวันที่ ๑๒-๒๐ กันยายน ๒๕๓๕ ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดสัปดาห์สมโภชพระไตรปิฎก และอรรถกถาฉบับมหาจุฬาฯ ขึ้น อาจารย์พรมีความปิติโสมนัสที่ได้ทำงานตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาได้ครบสำเร็จบริบูรณ์ ผลงานที่ทำทั้งหมดให้เป็นสมบัติของศาสนา ในนามของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงฆ์ ต่อมาดำเนินงานการจัดพิมพ์คัมภีร์ฎีกาต่ออีก ซึ่งมีทั้งหมด ๒๖ คัมภีร์ ซึ่งคัมภีร์ฎีกานี้ได้ตรวจชำระเสร็จไว้ทั้งหมดแล้ว

พิธีรับมอบคัมภีร์ธรรมกถาฉบับ
 "มหาพิชัยสงคราม"
 และทำบุญถวายคารบ ๘ รอบ. อาสารยักร จันเสวรรณ
 วันเสิเพรทึ 19 เพทักอิกายน 2533
 ณ พระอุโบสถวัดมหาธาตุฯ กรุงเทพมหานคร

9.๑๒ น. พิธีรับมอบคัมภีร์ธรรมกถาฉบับ "มหาพิชัยสงคราม"
 - อาสารยักร จันเสวรรณ กงวามอบ
 - พระสุนทรธัญธิ ฆิภานายกรมการสงการณวิษยาลัย กงวามอบ
 - พระเจ้าอนันตโกศลพระนริศนเรศวรราชวงศราชวิษยาลัย กงวามอบ

10.30 น. พิธีทำบุญถวายคารบ ๘ รอบ. ส.พร จันเสวรรณ
 - พระสุนทรธัญธิ กงวามอบ 9 รูป เอิริยพระ-พุทธมเหสี

11.00 น. ถวายทักษิณาทนเพนเจนพระกฤษฎาเมธ. จำนวน 2,000 รูป

12.00 น. ผู้มาร่วมงานรับประทานอาหาร

15.00 น. รัตนาคำพิชิตอาสารยักร จันเสวรรณ

14.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระนริศนเรศวรราชวงศราชวิษยาลัย (สมเด็จพระนริศนเรศวรมหาราช) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
 เสิร์วพิธี

คัมภีร์ที่จัดพิมพ์และเจ้าภาพอุปถัมภ์

พ.ศ. ๒๕๒๙ - ๒๕๓๓

อรรถกถาที่มณิกาย ๓ เล่ม

๑. **ที่มณิกายสุมงฺคลวิลาสินี สীগุขบชวคคกฏฐกถา** อาจารย์ทัศนีย์ บุรุษพัฒน์
บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ในนาม นายภุชฉงศ์
บุรุษพัฒน์ (บุตร)
๒. **ที่มณิกายสุมงฺคลวิลาสินี มหาวคคกฏฐกถา** คณะบุตรธิดาของพ่อใจเกียง
แช่แต่ แม่เง็กเกี้ยว แช่เลี้ยง บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๓. **ที่มณิกายสุมงฺคลวิลาสินี ปาฎิกวคคกฏฐกถา** คณะบุตรธิดาของพ่อเม่งซี้
แช่โอ้ว แม่อาบ้วย แช่ตั้ง บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

อรรถกถามัชฌิมนิกาย ๔ เล่ม

๑. **มัชฌิมนิกาย ปปญจสุทนี มูลปญญาสกกฏฐกถา ปฐมภาค** คุณทวี-
คุณนัยนา สีลาเวชบุตรและครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสน
บาทถ้วน)
๒. **มัชฌิมนิกาย ปปญจสุทนี มูลปญญาสกกฏฐกถา ทุตติยภาค** คุณซัชชัย-
คุณแคทลียา จันท์ศุภฤกษ์ และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่ง
แสนบาทถ้วน)
๓. **มัชฌิมนิกาย ปปญจสุทนี มัชฌิมปญญาสกกฏฐกถา ทุตติยภาค** คุณสมศักดิ์-
คุณผ่องพรรณ จิราดิเรก และลูก ๆ แห่งบริษัทบางกอกฮอสปิટอลซัพพลาย
(ไทยแลนด์) จำกัด บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๔. **มัชฌิมนิกาย ปปญจสุทนี อุปรปญญาสกกฏฐกถา ตุตติยภาค** คุณลัมัย
ถ้วนเอี่ยม บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

อรรถกถาสังยุตตนิกาย ๓ เล่ม

๑. สังยุตตนิกาย สารตุดปฺปกาสินี สคาถาวคฺคอุฏฺฐกถา ปรมภาค

คุณสุรินทร์-คุณยุพิน วรปรีชาธรรม พร้อมทั้งพี่น้องและมิตรสหายร่วมอาชีพ
บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๒. สังยุตตนิกาย สารตุดปฺปกาสินี นิทาน-ขนฺธวารวคฺคอุฏฺฐกถา ทุตติยภาค คุณสมศักดิ์ เตชะพิศาล บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๓. สังยุตตนิกาย สารตุดปฺปกาสินี สฬายตน-มหาวารวคฺคอุฏฺฐกถา ตติยภาค คุณแม่เจริญรัตน์ จัดู่ทะศรี คุณสุนิพันธ์ วุฑฒเสถียร, กัปปี ๆ น้อง ๆ บริจาค เงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

อรรถกถาอังคุตตรนิกาย ๓ เล่ม

๑. อังคุตตรนิกาย มโนรตฺปุรณิ เอกกนิปาตอุฏฺฐกถา ปรมภาค นางจิ้น นิมมา บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๒. อังคุตตรนิกาย มโนรตฺปุรณิ ทุก-จตุกกนิปาตอุฏฺฐกถา ทุตติยภาค นายกิตติ-นางวันทนีย์ รัตนศรีวิจิตร และแม่เซี่ยะเน้ย แซ่อึ้ง บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๓. อังคุตตรนิกาย มโนรตฺปุรณิ ปญฺจกาทินิปาตอุฏฺฐกถา ตติยภาค นางอุไร ตันติสุวรรณา และลูก ๆ แห่งร้านกรุงเทพกิจการยาง พลัปปลาไชย บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

อรรถกถาขุททกนิกาย ๑๘ เล่ม

๑. ขุททกนิกาย ปรมตฺตโชติกา ขุททกปาธอุฏฺฐกถา คุณสวัสดิ์-คุณวันเพ็ญ อมรสิทธิ์ และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๒. ขุททกนิกาย ปรมตฺตที่ปนี อุทานอุฏฺฐกถา อาจารย์ภาวาส บุนนาค, คุณผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์, คุณวรรณิ อากาศฤกษ์, คุณสุภาณี หงษ์เงิน,

คุณสุนันท์ พันธุ์สำเนียง, คุณสำอางค์ ยิ้มศิริ, คุณจงจิต ชูศักดิ์, คุณศรีเพ็ญ
จิตตะศรี ร่วมกันบริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๓. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถที่ปนี อิติวุตฺตกถา** สมาชิกหนังสือวิญญาน
ประมาณ ๑๐๐ ท่าน ร่วมกันบริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๔. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถโชติกา สุตฺตนิปาตถา** **ปรมภาค** คุณอินทนิมา
(เจี๊ยบ) กุญชร ณ อยุธยา บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๕. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถโชติกา สุตฺตนิปาตถา** **ทุติยภาค** คุณลำยอง-
คุณสุนา วสุธาร และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสน
บาทถ้วน)
๖. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถที่ปนี วิมานวตฺถถา** อาจารย์ทัศนีย์ บุรุษพัฒน์
บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๗. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถที่ปนี เปตวตฺถถา** คุณละม้าย พรหมแจ้ง,
คุณสำอางค์ ยิ้มศิริ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๘. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถที่ปนี เถรคาถาถา** **ปรมภาค** คุณวิฑูร-คุณวิยะดา
ตั้งศักดิ์สถิตย์ พร้อมทั้งลูก ๆ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๙. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถที่ปนี เถรคาถาถา** **ทุติยภาค** คุณเหลืออง-
คุณจินตนา รัศมีเจริญ พร้อมทั้งลูก ๆ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่ง
แสนบาทถ้วน)
๑๐. **ขุททกนิกาย ปรมตฺถที่ปนี เถรีคาถาถา** คุณทองอยู่-คุณเจริญศรี
กาญจนโสถ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๑๑. **ขุททกนิกาย สทฺธมฺมปฺปชฺโชติกา มหานิทฺเทสถา** คุณสุธี นิงสานนท์
และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๑๒. **ขุททกนิกาย สทฺธมฺมปฺปชฺโชติกา จูฬนิทฺเทสถา** คณะลูกหลานของ
คุณพ่อแก้วพกา คุณแม่อ่อนจันทร์ จิตตะศรี บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๑๓. **ขุททกนิกาย สหุตมมุปปกาสนี ปฏิสมุภิทามคคอุฏฐกถา ปฐมภาค** คุณทศ-
คุณเสนาะ พันธุ์มเสน บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๑๔. **ขุททกนิกาย สหุตมมุปปกาสนี ปฏิสมุภิทามคคอุฏฐกถา ทุตติยภาค**
คุณอวยชัย-คุณศมานันท์ ถนัดธรรมกุล บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่ง
แสนบาทถ้วน)
๑๕. **ขุททกนิกาย วิสุทฺถชนวิลาสินี อปทานอุฏฐกถา ปฐมภาค** คุณสุรินทร์-
คุณยุพิน วรปรีชาธรรม บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๑๖. **ขุททกนิกาย วิสุทฺถชนวิลาสินี อปทานอุฏฐกถา ทุตติยภาค** คุณโน้ว แซ่โจ้ว
และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๑๗. **ขุททกนิกาย มจรฺรุตถวิลาสินี พุทฺธวํสอุฏฐกถา** คุณศักดิ์ดา-คุณรัชนี
วงศ์กวีสกุล และลูก ๆ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๑๘. **ขุททกนิกาย ปรมุตฺตที่ปนี จรียาปิฎกอุฏฐกถา** คุณชัยวุฒิ-คุณจินตนา
วิทยานุกกรณ์ และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ๓ เล่ม

๑. **อภิธมฺมปิฎกธมฺมสงฺคณี อุฏฺฐสาสินีอุฏฐกถา** คุณดีเลิศ โปตระนันท์ บริจาค
เงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๒. **อภิธมฺมปิฎกวิภังฺก สมุโหมหิโนทนีอุฏฐกถา** ม.ร.ว. หญิงอุรวรสี มาณะวิท
บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๓. **อภิธมฺมปิฎกชาตูกถาติ ปญฺจปกรณอุฏฐกถา** คุณหญิงระรวย อรรถวิภาค-
ไพศาลย์ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

คัมภีร์อรรถกถา ๓๔ เล่มนี้ จัดพิมพ์เล่มละ ๑,๐๐๐ ชุด ที่จัดพิมพ์
เสร็จแล้วบางส่วน ได้ทำพิธีมอบถวายแด่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่
๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เนื่องในวันทำบุญอายุครบ ๖ รอบ ของอาจารย์พร
รัตนสุวรรณ

พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๕

จัดพิมพ์อรรถกถาอีก ๑๓ เล่ม คือ

อรรถกถาวินัย ๓ เล่ม อรรถกถาชาดก ๑๐ เล่ม

ในการจัดพิมพ์อรรถกถาชุดหลังนี้ อาจารย์พร ได้กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า

“คัมภีร์สมันตปาสาทิกา (อรรถกถาวินัย) ไม่ได้เก่าหรือชำรุด เพราะใช้เป็นหนังสือหลักสูตรเปรียญธรรมชั้นประโยค ๖ และประโยค ๗ ได้มีการจัดพิมพ์ขึ้นใหม่เสมอ จึงไม่คิดจะทำคัมภีร์สมันตปาสาทิกา จะทำเฉพาะในส่วนที่เป็นคัมภีร์เก่ากระดาษุชำรุดมากเท่านั้น คัมภีร์ที่ยังดีอยู่ไม่เก่าไม่ชำรุดกระดาษุยังดีอยู่ ก็จะไม่ทำ เพราะจะเป็นภาระหนักเกินไปจะทำไม่ไหว เงินทุนที่ได้มาในการทำงานตรวจชำระและจัดพิมพ์ขึ้นใหม่นั้น ล้วนแต่ได้มาจากเงินบริจาคของประชาชนทั้งสิ้น จะโฆษณาบอกบุญเรียไรเหมือนอย่างอื่นทำกันก็ไม่ได้ เพราะไม่ใช่คณะสงฆ์ทำ หรือองค์การที่เป็นทางราชการ ข้าพเจ้าเองก็เป็นเพียงเอกชนซึ่งมีคนรู้จักและเชื่อถือไว้วางใจว่าจะดำเนินงานนี้ได้สำเร็จ และทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริตนั้นก็มึนน้อย จึงไม่กล้าที่จะโฆษณาหรือทำการเรียไร ฉะนั้นจึงได้จำกัดวงงานว่า จะทำเฉพาะในส่วนที่จำเป็นเท่านั้น เมื่อได้ทำงานนี้ออกมาเป็นผลสำเร็จหลายคัมภีร์ คนที่ได้ทราบหรือได้พบเห็นก็เริ่มมีศรัทธาช่วยกันบริจาคมากขึ้น และยังช่วยบอกกล่าวต่อ ๆ กัน โดยวิธีนี้จึงได้ทำคัมภีร์อรรถกถาสำเร็จออกมาได้ ๓๔ เล่ม ยังเหลืออยู่อีก ๑๓ เล่มที่ไม่ได้ตั้งใจจะทำตั้งแต่เริ่มแรก คือ คัมภีร์สมันตปาสาทิกา ๓ เล่ม อรรถกถาชาดก ๑๐ เล่ม เมื่อเห็นว่ามีกำลังพอที่จะทำต่อไปได้ จึงได้ทำการตรวจชำระและจัดพิมพ์คัมภีร์ส่วนที่เหลือนั้นขึ้นมาทั้งหมด”

อรรถกถาวินัย ๓ เล่ม

๑. สมนต์ปาสาทิกา ปาราชิกกณฺหณฺณนา ปฐมภาค ผู้มีจิตศรัทธาร่วมใจบริจาค เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

๒. **สมนุตปาสาทิกา สัมมาทิเสสาทิกณฺหวนฺณนา ทุตติยภาค** ผู้มีจิตศรัทธา
ร่วมใจบริจาค เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์
๓. **สมนุตปาสาทิกา มหาวคฺคาทิวณฺณนา ตติยภาค** ผู้มีจิตศรัทธาร่วมใจบริจาค
เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบรมวงศานุวงศ์
ทุกพระองค์

อรรถกถาชาตก ๑๐ เล่ม

๑. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก เอกกนิปาตอฏฺฐกถา ปฐมภาค** คุณอาชวี กุญฺชร ฌ
อยุธยา บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๒. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก เอกกนิปาตอฏฺฐกถา ทุตติยภาค**
คุณโอฬาร-คุณนวลจันทร์-คุณจิรณี เพียรธรรม บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๓. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก ทุกนิปาตอฏฺฐกถา ตติยภาค** บริษัท เอ็น.ซี. ทราเวล
เซ็นเตอร์ จำกัด บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๔. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก ติก-ปญฺจนินิปาตอฏฺฐกถา จตุตถภาค**
คุณทวี-คุณนัยนา สีสลาเวชบุตร บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๕. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก จุก-ทสกนินิปาตอฏฺฐกถา ปญฺจมภาค** คุณศักดิ์ดา-
คุณรัชณี วงศ์กวีสกุล บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๖. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก เอกาทสก-ปกิณฺณนินิปาตอฏฺฐกถา ฉฏฺฐภาค**
คุณบุญเรือง-คุณกัญญวรรณ มานะศิริมงคล บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท
(หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๗. **ขุทฺทกนิกาย ชาตก วีสติ-จตุตทาลีสนินิปาตอฏฺฐกถา สตุตมภาค**
คุณสมพิศ นานา พร้อมทั้งลูก บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสน
บาทถ้วน)

๘. **บุุททกนิกาย ชาตก ปญญาส-อสีตนิပါတอฎุฎกถา อฎุฎมภาค**

คุณชาญ-คุณทองอยู่ พรามณี และบุตรธิดา บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๙. **บุุททกนิกาย ชาตก มหานิပါတอฎุฎกถา นวมภาค** คุณบุญพา-คุณสุภัตรา วิสรุตพงษ์, คุณจินดา พ.ต.อ.คำนึ่ง ภาษีผล บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๑๐. **บุุททกนิกาย ชาตก มหานิပါတอฎุฎกถา ทสมภาค** คุณเอิบ, คุณพะเยาว์, คุณผุสนา คชาชีวะ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๘

จัดพิมพ์คัมภีร์มหาจุฬารีกา ๒๖ เล่ม

ฎีกาพระวินัย ๗ เล่ม

เมื่อจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถาวินัยและอรรถกถาชาตกเสร็จแล้ว อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้เริ่มจัดพิมพ์คัมภีร์ฎีกา ซึ่งมีเจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ ๒๖ เล่ม

๑. **วชิรพุทธิฎีกา** คุณประสิทธิ์ศักดิ์-คุณบุศวนิย์ กลิ่นสุนทร บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

๒. **สารตถทีปนีฎีกา ปรมภาค** ดร. เลิศลักษณ์ ส. บุรุษพัฒน์, อาจารย์เจ็ดโฌม จันทราทิพย์ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

๓. **สารตถทีปนีฎีกา ทุตติยภาค** ดร. เลิศลักษณ์ ส. บุรุษพัฒน์, อาจารย์เจ็ดโฌม จันทราทิพย์ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

๔. **สารตถทีปนีฎีกา ตติยภาค** ดร. ประสาท อาจารย์เจ็ดโฌม จันทราทิพย์ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

๕. **วิมตวิโนทนีฎีกา ปรมภาค** คณะผ้าป่า เอ็น.ซี. ทราวิล เซ็นเตอร์ จำกัด โดยคุณนวลจันทร์ เพียรธรรม และคณะ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

๖. **วิมตวิโนทนีฎีกา ทุตติยภาค** เงินทุนวิโรจน์ รัตนากร บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๗. **กงฺขาวิตฺรณีปฺรธาณ-อภิณวฎีกา** คุณนันทพหล-คุณอโนทัย โรจนโกศล บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

ฎีกาพระสูตร ๑๓ เล่ม

ฎีกาทิมนิกาย ๕ เล่ม

๑. **ทิมนิกาย สิ้นตฺตปฺปกาสนี สีสกฺขนุชฺชวคฺคฎีกา** คุณสุจारी ด.ญ.มนต์นที มีสุข บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๒. **ทิมนิกาย สิ้นตฺตปฺปกาสนี มหาวคฺควคฺคฎีกา** คุณดารา, คุณเกศวดี, คุณปารย์ย์ จุฑาทอง บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **ทิมนิกาย สิ้นตฺตปฺปกาสนี ปาถิกวคฺคฎีกา** คุณณรงค์-คุณสุนีพันธ์ วุฑธเสถียร และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๔. **ทิมนิกาย สาธุวิลาสินี สีสกฺขนุชฺชวคฺคอภิณวฎีกา ปรมภาค** คุณจิรศักดิ์, คุณไพลิน, คุณเจษฎา ปัทมาคม บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๕. **ทิมนิกาย สาธุวิลาสินี สีสกฺขนุชฺชวคฺคอภิณวฎีกา ทุตติยภาค** ท่านพระครูสังฆกิจวิสุทธิ และคณะญาติโยม บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

ฎีกามัชฌิมนิกาย ๓ เล่ม

๑. **มชฺฌิมนิกาย สิ้นตฺตปฺปกาสนี มฺลปณฺณาสฎีกา ปรมภาค** คุณสุรินทร์-คุณนวลศรี ศุภสวัสดิ์พันธุ์ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)
๒. **มชฺฌิมนิกาย สิ้นตฺตปฺปกาสนี มฺลปณฺณาสฎีกา ทุตติยภาค** คุณสุพัทธรา วิศรุตพงษ์ บริจาคเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

๓. **ปณฺจปกรณมูล-อนุฎีกา** คุณอวยชัย-คุณศมานันท์ ถนัดธรรมกุล และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

ฎีกาปกรณ์วิเสส ๓ เล่ม

๑. **ปรมตฺถมถฺยชฺฐสา วิสฺสุทฺธิมคฺคมหาฎีกา ปฐมภาค** คุณเลื่อนชัช บลิตาน (นุชสมบัตติ) บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๒. **ปรมตฺถมถฺยชฺฐสา วิสฺสุทฺธิมคฺคมหาฎีกา ทุตฺติยภาค** คุณยุทธนา-คุณดนัย สุขศิริ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **เนตฺตติฎีกา-เนตฺตติวิภาวินี** คุณพจน์-คุณกุลธิดา โรจนโกศล บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

คัมภีร์ฎีกา ๑๓ คัมภีร์ ๒๖ เล่มหนังสือนี้ อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ดำเนินการจัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว รอทำปกอยู่ แล้วอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็จากโลกมนุษย์ไปสู่ภูมิทิพย์เสียก่อน เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

เมื่ออาจารย์พร รัตนสุวรรณ จากไปแล้ว คณะศิษย์ มีคุณศรีเพ็ญ จัตตะศรี เป็นประธานดำเนินงาน จัดพิมพ์อรรถกถา-ฎีกา ต่อมาจกปี ๒๕๖๖ จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา ๗ ปีแล้ว

พ.ศ. ๒๕๓๙ จัดพิมพ์อรรถกถา ๔ เล่ม คือ

๑. **กฺงฺขาวิทฺรณเฑโฏฏกถา** คุณสวัสดิ์-คุณวันเพ็ญ, คุณพงษ์เพชร อมรสิทธิ์ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๒. **เนตฺตติอฏฺฐกถา** คุณสุวรรณ-คุณหทัยรัตน์ บุญบรรเจิดสุข บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **วิสฺสุทฺธิมคฺค ปฐมภาค** คุณพร้อมพรรณ ศิริพัฒน์ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๔. **วิสฺสุทฺธิมคฺค ทุตฺติยภาค** อาจารย์ทัศนีย์ บุรุษพัฒน์ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๐ จัดพิมพ์อรรถกถา ๔ เล่ม คือ

๑. **มลินุทปญหา** คณะลัดฟ้ามหากุศลจากกลุ่มเจ้าพระยาสุ่มฉะระวดี บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๒. **เนตติ-เปฏโกปเทส** คุณสงวน-คุณเกี้ยว เอื้อสุดกิจ, น.พ. วีรชัย-พ.ญ. นวสวรรค์-ด.ญ. ญาณิศา ถดาคม บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **วินยสงคหฏฐกถา** คณะศิษย์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ และคณะผู้ตรวจชำระคัมภีร์ พนักงานในโรงพิมพ์วิญญูณ ได้จัดทอดผ้าป่าสามัคคี สมทบทุนจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ได้ยอดเงินทั้งสิ้น ๑๙๖,๐๔๔.- บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นหกพันสี่สิบสี่บาทถ้วน) ได้จัดซื้อเครื่องปริ้นท์ (เครื่องพิมพ์เลเซอร์) ใหม่เป็นราคา ๔๓,๐๐๐.- บาท (สี่หมื่นสามพันบาทถ้วน) คงเหลือเงินจัดพิมพ์คัมภีร์เล่มนี้เป็นจำนวนเงิน ๑๕๓,๐๔๔.- บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นสามพันสี่สิบสี่บาทถ้วน)
๔. **มหาวัส ปรมภาค** คุณแม่เจ็กเกี้ยว แซ่เลี้ยง พร้อมทั้งบุตร หลาน เหลน ชาว “เทพไทยกรุ๊ป” บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดพิมพ์อรรถกถา-ฎีกา ๔ เล่ม คือ

๑. **มลินุทปญหฏฐกถา-ฎีกา** คณะผู้ปฏิบัติธรรม ณ พระเชตวันมหาวิหาร และคุณแม่เสริม-คุณวรรณี อากาศฤกษ์ บริจาคเงิน ๒๔๐,๐๐๐ บาท (สองแสนสี่หมื่นบาทถ้วน)
๒. **ปญจ อภิธมมุตตสงเขปฏฐกถาโย** คุณธงชัย คุณนฤมล ด.ช. วัชรญาณ จึงประพฤติ บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **อภิธมมวตารฎีกา ปรมภาค** ด.ญ. อภินันท์ ถนัดธรรมกุล บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๔. **มหาวัส ทุตติภาค** คุณสุรชาติ-คุณกิตติมา บุญบรรเจิดสุข และครอบครัว บริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

พ.ศ. ๒๕๕๒ จัดพิมพ์อรรถกถา-ฎีกา ๔ เล่ม คือ

๑. **อภิธรรมมวตารฎีกา ทุตติยภาค** คุณทศพล ถนัดธรรมกุล ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๒. **มณีสารมัญญสาฎีกา ปฐมภาค** คุณชาญวิทย์ ถนัดธรรมกุล ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **มณีสารมัญญสาฎีกา ทุตติยภาค** คุณวิโรจน์ คุณสุภาพร คุณธีรวัฒน์ นางสาว วริศรา ตั้งประดับเกียรติ ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๔. **อภิธรรมัตถสังคห-ฎีกา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์มยุรี เจริญ ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๓ พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๖ ได้มอบเครื่องคอมพิวเตอร์แมคคินทอช รุ่น IMAC 400 ราคา ๕๔,๐๐๐ บาท โดยมอบเงินที่คณะพระธรรมทูตจัดทอดผ้าป่าจำนวน ๖๓,๑๓๐ บาท ให้ไปจัดซื้อเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๓ ทำพิธีมอบให้มูลนิธิพร ที่สำนักงานมูลนิธิ

พ.ศ. ๒๕๕๓ จัดพิมพ์กัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ๔ เล่ม

๑. **วินยาลังการฎีกา ภาค ๑** เด็กชายกฤษณ์พีระ ฐิตยางกูร โดยคุณยายชลิกา โรจนโกศล คุณพ่อพจน์-คุณแม่กุลธิดา ฐิตยางกูล ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๒. **วินยาลังการฎีกา ภาค ๒** เด็กชายวันปิยะ โรจนโกศล โดยคุณย่าชลิกา คุณพ่อนันทพล คุณแม่ไฉนทัญ โรจนโกศล ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๓. **มธุสาร์ตถทีปนี (มธุฎีกา ภาค ๑)** ผู้ช่วยศาสตราจารย์มยุรี เจริญ ปริจาคเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)
๔. **โมหวิจเจทนี** คุณประวิทย์ ตั้งประดับเกียรติ ปริจาคเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน)

สรุปเรื่องการจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา

การจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกาได้เริ่มมาแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙ เนื่องจากคัมภีร์ที่จัดพิมพ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒-๒๔๖๖ กระดาษผุจนไม่อาจจะเปิดอ่านค้นคว้าได้

๒๕๓๔ ได้จัดพิมพ์เรียบร้อย ๔๗ เล่ม มีเจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ ๑ เล่ม พิมพ์ ๑ พันจบ เล่มละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เงินที่มีผู้บริจาคจัดพิมพ์ ๔,๗๐๐,๐๐๐ บาท (สี่ล้านเจ็ดแสนบาทถ้วน)

๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ ได้ร่วมกับทางมหาจุฬาฯ นำคัมภีร์พระไตรปิฎกอรรถกถาฉบับมหาจุฬาฯ เข้าทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นผู้แทนพระองค์รับมอบถวาย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

ต่อมาได้ตรวจชำระจัดพิมพ์คัมภีร์ฎีกาอีก ๑๓ คัมภีร์ ๒๖ เล่มหนังสือคัมภีร์ฎีกาจัดพิมพ์เสร็จเรียบร้อยทั้งหมดเมื่อปี ๒๕๓๙ ได้มอบถวายแก่มหาจุฬาฯ ๕๐๐ ชุด เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๗ ครั้งหนึ่ง และเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ อีกครั้งหนึ่ง

เจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์คัมภีร์ฎีกา ๒๖ เล่ม เล่มละ ๑ พันชุด บริจาคเล่มละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓,๑๒๐,๐๐๐ บาท (สามล้านหนึ่งแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

ปี ๒๕๓๙ จัดพิมพ์คัมภีร์ ๔ เล่ม คือ

๑. คัมภีร์กัณฑ์ชาตรีอรรถกถา
๒. คัมภีร์เนตติอรรถกถา
๓. คัมภีร์วิสุทธิมรรค ปฐมภาค
๔. คัมภีร์วิสุทธิมรรค ทุตติยภาค

ได้ประกอบพิธีมอบถวายแด่มหาจุฬาฯ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ณ พระอุโบสถวัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร เจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ เล่มละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๘๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

ปี ๒๕๔๐ จัดพิมพ์คัมภีร์ ๔ เล่ม คือ

๑. คัมภีร์มิลินทปัญหา
๒. คัมภีร์เนตติ-คัมภีร์เปฏุโกปเทส
๓. คัมภีร์วินยสังคหอรรถกถา
๔. คัมภีร์มหาวงศ์ ปฐมภาค

ได้ประกอบพิธีมอบถวายแด่มหาจุฬาฯ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ณ พระอุโบสถวัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร เจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ เล่มละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๘๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

ปี ๒๕๔๑ จัดพิมพ์คัมภีร์ ๔ เล่ม คือ

๑. คัมภีร์มิลินทปัญหาอรรถกถา และคัมภีร์มิลินทปัญหาวีฎีกา
๒. คัมภีร์อภิธัมมัตถสังเขปอรรถกถา ๕ คัมภีร์ คือ
 - (๑) คัมภีร์อภิธัมมมาวตาร
 - (๒) คัมภีร์ปรมัตถวินิจฉัย
 - (๓) คัมภีร์นามรูปปริจเฉท
 - (๔) คัมภีร์สังขสังเขป
 - (๕) คัมภีร์รูปารูปวิภาค
๓. คัมภีร์อภิธัมมมาวตารปฺราณวีฎีกา และคัมภีร์อภิธัมมมาวตารอภินวฎีกา
๔. คัมภีร์มหาวงศ์ ทุตติยภาค

ได้ประกอบพิธีมอบถวายแด่มหาจุฬาฯ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ที่มูลนิธิพร รัตนสุวรรณ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ เล่มละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๘๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

ปี ๒๕๔๒ จัดพิมพ์คัมภีร์ ๔ เล่ม คือ

๑. คัมภีร์อภิธัมมวารวฏฐิกา ทุตติยภาค
๒. คัมภีร์มณิสารมัญจุสสาฎฐิกา ปจรมภาค
๓. คัมภีร์มณิสารมัญจุสสาฎฐิกา ทุตติยภาค
๔. คัมภีร์อภิธัมมัตถสังคห-ฎฐิกา

ได้ประกอบพิธีมอบถวายแด่มหาจุฬาฯ เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๒ ที่สำนักงานมูลนิธิพร รัตนสุวรรณ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ เล่มละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๘๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

ปี ๒๕๔๓ จัดพิมพ์คัมภีร์ ๔ เล่ม คือ

๑. คัมภีร์วินยาลังการฎฐิกา ปฐมภาค
๒. คัมภีร์วินยาลังการฎฐิกา ทุตติยภาค
๓. คัมภีร์มธุสารถถทีปนี (มธุฎฐิกา) ปฐมภาค
๔. คัมภีร์โมหวิจเฉทนี

ประกอบพิธีมอบถวายแด่มหาจุฬาฯฯ ในวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแม่เปิน ในงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแม่เปิน เจ้าภาพอุปถัมภ์การจัดพิมพ์ เล่มละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๘๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน)

ค่าจัดพิมพ์คัมภีร์อรรถกถา-ฎฐิกา

ปี ๒๕๒๙-๒๕๔๓ (๑๕ ปี) จำนวนเงินที่มีผู้บริจาคเป็นค่าจัดพิมพ์คัมภีร์ ๙๓ เล่ม จำนวน ๑๐,๒๒๐,๐๐๐ บาท (สิบล้านสองแสนสองหมื่นบาทถ้วน) ค่าแรงงานคณะผู้ตรวจชำระและอื่น ๆ ประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)

งบประมาณค่าจัดพิมพ์คัมภีร์ ๑๕ ปี จำนวน ๑๑,๗๒๐,๐๐๐ บาท (สิบเอ็ดล้านเจ็ดแสนสองหมื่นบาทถ้วน)

ที่พิมพ์ลดจำนวนลงมิใช่คัมภีร์หมด มิใช่ไม่มีเจ้าภาพ แต่เนื่องจาก คณะผู้ตรวจชำระตรวจไม่ทัน แต่เดิมทำงานทั้งวันจึงตรวจได้มาก ต่อมา เมื่อปี ๒๕๓๗ ทางมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้พิจารณาบรรจุคณะผู้ตรวจชำระคัมภีร์ ๔ ท่านกับพนักงานคอมพิวเตอร์ ๒ ท่าน เป็นเจ้าหน้าที่ประจำโครงการชำระพระไตรปิฎกและคัมภีร์พุทธศาสตร์ขึ้นกับกองวิชาการ

หลังจากนั้นก็ทำงานเพียงครึ่งวันตลอดมาเป็นเวลา ๖ ปี งานตรวจชำระจึง ลดลงไปบ้าง แต่ก็ยังดำเนินอยู่ตลอดมา

คัมภีร์ที่จัดพิมพ์แบ่งเป็นประเภท คือ อรรถกถาอธิบายพระไตรปิฎก จำนวน ๔๗ เล่ม สังคหอรรถกถา ๕ เล่ม ปกรณ์วิเสส ๖ เล่ม อรรถกถา ปกรณ์วิเสส ๒ เล่ม ฎีกาอธิบายสายพระไตรปิฎก ๒๓ เล่ม สังคหฎีกา ๗ เล่ม ฎีกาปกรณ์วิเสส ๓ เล่ม รวม ๙๓ เล่ม

คัมภีร์ที่จัดพิมพ์โดยเรียงพิมพ์ด้วยตัวตะกั่ว จำนวน ๓๘ เล่ม จัดพิมพ์ ๒ แห่ง คือ พิมพ์ที่โรงพิมพ์วิญญูณ ๑๗ เล่ม พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาจุฬาฯ ๒๑ เล่ม ๓๘ เล่ม คิดเป็นหน้า จำนวน ๑๗,๘๙๐ หน้า คิดเฉลี่ยเล่มละ ๔๗๐ หน้า

คัมภีร์ที่จัดพิมพ์โดยเรียงพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ ๕๕ เล่ม จำนวน ๒๗,๙๒๑ หน้า คิดเฉลี่ยเล่มละ ๕๐๐ หน้า

อรรถกถา-ฎีกา ๙๓ เล่ม คิดเป็นหน้า จำนวน ๔๕,๘๑๑ หน้า คิดเฉลี่ย เล่มละ ๔๙๐ หน้า คิดเป็นแผ่นกระดาษ จำนวน ๒๒,๙๐๕ แผ่น พิมพ์เล่มละ ๑,๐๐๐ จบ คิดเป็นเล่ม จำนวน ๙๓,๐๐๐ เล่ม คิดเป็นหน้ากระดาษ จำนวน ๔๕,๕๗๐,๐๐๐ หน้า (สี่สิบห้าล้านห้าแสนเจ็ดหมื่นหน้า) คิดเป็นแผ่นกระดาษ จำนวน ๒๒,๗๘๕,๐๐๐ แผ่น (ยี่สิบสองล้านเจ็ดแสนแปดหมื่นห้าพันแผ่น)

คัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา

ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ดำเนินการจัดพิมพ์ และคณะศิษย์จัดพิมพ์ต่อ

๒๕๒๙-๒๕๔๓ จำนวน ๙๓ เล่ม

เรียงตามลำดับคัมภีร์ ดังนี้

อรรถกถาพระวินัย ๕ เล่ม

๑. สมณุตปาสาทิกา ปจรมภาค
๒. สมณุตปาสาทิกา ทุตติยภาค
๓. สมณุตปาสาทิกา ตุตติยภาค
๔. กงฺขาวิตตรณีนอฏฺฐกถา
๕. วินยสงฺคหอนฏฺฐกถา

อรรถกถาพระสูตร

ที่มณิกาย ๓ เล่ม

๖. สุมงฺคลวิลาสินี สีลกฺขนฺธวคฺคอนฏฺฐกถา
๗. สุมงฺคลวิลาสินี มหาวคฺคอนฏฺฐกถา
๘. สุมงฺคลวิลาสินี ปาฎิกวคฺคอนฏฺฐกถา

มัชฌิมนิกาย ๔ เล่ม

๙. ปปญฺจสุทฺถนึ มุลปณฺณาสอนฏฺฐกถา ปจรมภาค
๑๐. ปปญฺจสุทฺถนึ มุลปณฺณาสอนฏฺฐกถา ทุตติยภาค
๑๑. ปปญฺจสุทฺถนึ มชฺฌิมปณฺณาสอนฏฺฐกถา
๑๒. ปปญฺจสุทฺถนึ อุปริปณฺณาสอนฏฺฐกถา

สังยุตตนิกาย ๓ เล่ม

๑๓. สารตถุปปกาสินี สคาถาวคคอกุจกถา
 ๑๔. สารตถุปปกาสินี นิทาน-ขณฺธวคคอกุจกถา
 ๑๕. สารตถุปปกาสินี สฬายตน-มหาวคคอกุจกถา

อังคุตตรนิกาย ๓ เล่ม

๑๖. มโนรตปุรณิ เอกกนิปาตอกุจกถา
 ๑๗. มโนรตปุรณิ ทุก-จตุกกนิปาตอกุจกถา
 ๑๘. มโนรตปุรณิ ปญจก-เอกาทสกนิปาตอกุจกถา

ขุททกนิกาย ๒๘ เล่ม

๑๙. ปรมตถโชติกา ขุททกปาจอกุจกถา
 ๒๐. ปรมตถทีปนี อุทานอกุจกถา
 ๒๑. ปรมตถทีปนี อิติวุตฺตอกุจกถา
 ๒๒. ปรมตถโชติกา สุตฺตนิปาตอกุจกถา ปจฺมภาค
 ๒๓. ปรมตถโชติกา สุตฺตนิปาตอกุจกถา ทุติยภาค
 ๒๔. ปรมตถทีปนี วิมานวตฺตอกุจกถา
 ๒๕. ปรมตถทีปนี เปตวตฺตอกุจกถา
 ๒๖. ปรมตถทีปนี เถรคาถาอกุจกถา ปจฺมภาค
 ๒๗. ปรมตถทีปนี เถรคาถาอกุจกถา ทุติยภาค
 ๒๘. ปรมตถทีปนี เถรีคาถาอกุจกถา
 ๒๙. ชาตกอกุจกถา ปจฺมภาค

- ๓๐. ชาตกอฏจกถา ทุตียภาค
- ๓๑. ชาตกอฏจกถา ตุตียภาค
- ๓๒. ชาตกอฏจกถา จตุตถภาค
- ๓๓. ชาตกอฏจกถา ปญจมภาค
- ๓๔. ชาตกอฏจกถา ฉฏจภาค
- ๓๕. ชาตกอฏจกถา สตุตมภาค
- ๓๖. ชาตกอฏจกถา อฏจมภาค
- ๓๗. ชาตกอฏจกถา นวมภาค
- ๓๘. ชาตกอฏจกถา ทสมภาค
- ๓๙. สทุตมมปฺปชฺชิติกา มหานิทฺเทสอฏจกถา
- ๔๐. สทุตมมปฺปชฺชิติกา จุฬนิทฺเทสอฏจกถา
- ๔๑. สทุตมมปฺปกาลินี ปฐิสมฺภิทามคฺคอฏจกถา ปจมภาค
- ๔๒. สทุตมมปฺปกาลินี ปฐิสมฺภิทามคฺคอฏจกถา ทุตียภาค
- ๔๓. วิสฺสุทฺตชนวิลาสินี อปทานอฏจกถา ปจมภาค
- ๔๔. วิสฺสุทฺตชนวิลาสินี อปทานอฏจกถา ทุตียภาค
- ๔๕. มธฺรุตฺตวิลาสินี พุทฺธวํสอฏจกถา
- ๔๖. ปรมตฺถทีปนี จรียาปิฎกอฏจกถา

อรรถกถาพระอภิธรรม ๖ เล่ม

- ๔๗. อฏจสาลินีอฏจกถา
- ๔๘. สมนฺโฆวินทนีอฏจกถา
- ๔๙. ปญจปกรณอฏจกถา

๕๐. ปณจ อภิมมุตตสงเขปอฏฐกถาโย

- อภิมมวารตาร
- ปรมตถวินิจจนย
- นามรูปปริจเฉท
- สจจสงเขป
- รุปารูปวิภาค

๕๑. อภิมมุตตสงคโห

ตโยอภิมมุตตสงคหฎีกา

- อภิมมุตตสงคหฎีกา
- อภิมมุตถวิภาวินฎีกา
- สงเขปวถณนาฎีกา

๕๒. โมหวิจเฉทนี

ปกรณ์วิเสส ๖ เล่ม

๕๓. วิสสุทิมคคปกรณ์ ปจมภาค	๕๔. วิสสุทิมคคปกรณ์ ทุตติยภาค
๕๕. เนตติ-เปฏโกปเทสปกรณ์	๕๖. มิตินุทปญหปกรณ์
๕๗. มหาวัส ปจมภาค	๕๘. มหาวัส ทุตติยภาค

อรรถกถาปกรณ์วิเสส ๒ เล่ม

๕๙. เนตติอฏฐกถา	๖๐. มิตินุทปญหอฏฐกถา-ฎีกา

คัมภีร์ฎีกาฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฎีกาพระวินัย ๙ เล่ม

๖๑. วชิรพุทธิฎีกา	๖๒. สารตถทีปนีฎีกา ปจมภาค
๖๓. สารตถทีปนีฎีกา ทุตติยภาค	๖๔. สารตถทีปนีฎีกา ตุตติยภาค

๖๕. วมติวินทนีฎีกา ปจมภาค ๖๖. วมติวินทนีฎีกา ทุตียภาค
 ๖๗. กงขาวิตรณิปุราณ-วินยตถมณชุสากงขาวิตรณือภินวฎีกา
 ๖๘. วินยลงการฎีกา ปจมภาค ๖๙. วินยาลงการฎีกา ทุตียภาค

ฎีกาพระสูตร

ทีมนิกาย ๕ เล่ม

๗๐. ลินตถปปกาสนี ลีลกษณชวคคฎีกา
 ๗๑. ลินตถปปกาสนี มหาวคคฎีกา
 ๗๒. ลินตถปปกาสนี ปาถิกวคคฎีกา
 ๗๓. สารุวิลาลินี ลีลกษณชวคคภินวฎีกา ปจมภาค
 ๗๔. สารุวิลาลินี ลีลกษณชวคคภินวฎีกา ทุตียภาค

ฎีกามัชฌมิกนิกาย ๓ เล่ม

๗๕. ลินตถปปกาสนี มุลปณณาสฎีกา ปจมภาค
 ๗๖. ลินตถปปกาสนี มุลปณณาสฎีกา ทุตียภาค
 ๗๗. ลินตถปปกาสนี มชฌม-อุปริปณณาสฎีกา

ฎีกาสังยุตตรนิกาย ๒ เล่ม

๗๘. ลินตถปปกาสนี ลัยุตตฎีกา ปจมภาค
 ๗๙. ลินตถปปกาสนี ลัยุตตฎีกา ทุตียภาค

ฎีกาอังคตตรนิกาย ๓ เล่ม

๘๐. สารตถมณชุสา องคตตรฎีกา ปจมภาค
 ๘๑. สารตถมณชุสา องคตตรฎีกา ทุตียภาค
 ๘๒. สารตถมณชุสา องคตตรฎีกา ตตียภาค

ฎีกาพระอภิธรรม ๘ เล่ม

- ๘๓. ธรรมสังคณีมูล-อนุฎีกา
- ๘๔. วิภังคมูล-อนุฎีกา
- ๘๕. ปญจปกรณมูล-อนุฎีกา
- ๘๖. อภิธมฺมวาทารฎีกา ปจฺมภาค
- ๘๗. อภิธมฺมวาทารฎีกา ทุติยภาค
- ๘๘. มณิสารมณฺชฺสาฎีกา ปจฺมภาค
- ๘๙. มณิสารมณฺชฺสาฎีกา ทุติยภาค
- ๙๐. มธฺสารถฺถที่ปนีฎีกา (มธฺฎีกา) ปจฺมภาค

ฎีกาปกรณ์วิเสส ๓ เล่ม

- ๙๑. ปรมตฺถมณฺชฺสา วิสุทฺธิมคฺคมหาฎีกา ปจฺมภาค
- ๙๒. ปรมตฺถมณฺชฺสา วิสุทฺธิมคฺคมหาฎีกา ทุติยภาค
- ๙๓. เนตฺติฎีกา-เนตฺติวิภาวินี

นิพนธ์ อาจารย์พร

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ได้ศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก-อรรถกถา แล้วยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนามาตั้งแต่สมัยยังอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ต่อมาได้ลาสิกขา แต่ก็ยังคงศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกอรรถกถา ปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาอยู่ตลอด เป็นอาจารย์สอนในคณะพุทธศาสตร์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถวายความรู้ธรรมประยุกต์ ความรู้เรื่องสมาธิวิปัสสนาแก่พระนิสิตมหาจุฬาฯ และอบรมสมาธิวิปัสสนาแก่ประชาชนผู้สนใจ แก่นักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่ติศธรรมวิจยวัตมหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์ เป็นเวลาหลายปี ทั้งบรรยายธรรมอบรมสมาธิวิปัสสนาแก่คณะชมรมพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์ นักเรียนนายร้อยตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน ฯลฯ ทั้งเปิดอบรมสมาธิวิปัสสนาแก่สมาธิผู้สนใจที่บ้านพักจนกระทั่งจากโลกมนุษย์เข้าสู่ภูมิทิพย์

อาจารย์พร รัตนสุวรรณ มิได้อบรมสมาธิวิปัสสนาแต่เพียงอย่างเดียว ยังได้เรียบเรียงหนังสือธรรมะทางพระพุทธศาสนา ทั้งทางปรัชญา ทั้งทางการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาและอื่น ๆ มากมายหลายเล่ม เรียงลำดับความอักษร ดังนี้ :-

๑. การให้คือการได้ และเหตุใดจึงทำให้ตัวเองป่วย
๒. กำเนิดที่ ๔
๓. ความพันทุกข์
๔. ความว่าง
๕. คู่มือการฝึกอานาปานสติสมาธิ
๖. คำบรรยายพุทธปรัชญา เล่ม ๑
๗. คำบรรยายพุทธปรัชญา เล่ม ๒
๘. โครงการฝึกสมาธิเพื่อแก้ปัญหาสังคม
๙. โครงการศูนย์พัฒนาศาสนา
๑๐. ตอบปัญหา
๑๑. ตายแล้วเกิด
๑๒. ทางรอดของชาวพุทธ
๑๓. ทานบารมี
๑๔. ทำอย่างไรจึงจะมีความจำดี
๑๕. นรก-สวรรค์ (ภาคนรก)
๑๖. นรก-สวรรค์ (ภาคสวรรค์)
๑๗. แนวการสอนพุทธศาสนาสำหรับเด็ก

๑๘. ผีและเทวดามีจริง
๒๐. พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจ
๒๒. พระรัตนตรัย
๒๔. พระอรหันต์สุขวิปัสสก
๒๖. พร พจนารถ
๒๘. พาขึ้น
๓๐. พุทธวิทยา เล่ม ๒
๓๒. ญาณคืออะไร เล่ม ๑
๓๔. วิธีชนะอารมณ์
๓๖. แว่วเสียงสวรรค์ เล่ม ๑
๓๘. แว่วเสียงสวรรค์ เล่ม ๓
๔๐. แว่วเสียงสวรรค์ เล่ม ๕
๔๑. สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน เล่ม ๑ (สมาธิและวิปัสสนาคืออะไร)
๔๒. สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน เล่ม ๒ (ใครจักรู้แจ้งตัวเอง)
๔๓. สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน เล่ม ๓ (วิคคลายกามฉันทะ)
๔๔. สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน เล่ม ๔ (วิธีฝึกสมาธิสำหรับคนทั่วไป)
๔๕. สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน เล่ม ๕ (วิธีฝึกสมาธิสำหรับคนทั่วไป)
๔๖. สัมผัสญาณ
๔๘. สุขภาพทางจิต
๕๐. สุข-สันติ
๕๒. ธรรมชาติ
๕๔. หลักพุทธศาสนาสำหรับทุกคน
๕๕. อภิญญา ภาค ๑ (บุพเพนิวาสานุสติญาณ)
๑๙. พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์
๒๑. พระพุทธศาสนาจะช่วยชาติบ้านเมืองได้อย่างไร
๒๓. พระราชาพจนารถ เรื่องเหตุใดผู้ร้ายฆ่าคนตายจึงเป็นพระอรหันต์ได้
๒๕. พระอริยบุคคล
๒๗. พลังทิพย์
๒๙. พุทธวิทยา เล่ม ๑
๓๑. รุ่งอรุณ
๓๓. ญาณคืออะไร เล่ม ๒
๓๕. วิธีฝึกสมาธิเพื่อติดต่อกับโอปปาติกะ
๓๗. แว่วเสียงสวรรค์ เล่ม ๒
๓๙. แว่วเสียงสวรรค์ เล่ม ๔
๔๗. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ (รวมเล่มภาค ๑ ภาค ๒)
๔๙. สุขภาพจิตกับศาสนา
๕๑. สู่แสงสว่าง
๕๓. หลักการฝึกสมาธิ ทศพลญาณ

๕๖. อภิญญา ภาค ๒ (จุดอุปาทาน) ๕๗. อภิญญา ภาค ๓ (อาสวัชชญาณ)
๕๘. อภิมหัจจเวกขณ (ความตายคืออะไร) ๕๙. อำนาจจิต

ภาคภาษาอังกฤษ

๑. ABHINNA BOOK ONE
๒. ABHINNA BOOK TWO
๓. A HANDBOOK FOR THE PRACTICE OF MEDITATION BASED ON MINDFULNESS OF BREATHS (คู่มือการฝึกอานาปานสติสมาธิ)
๔. ANGULIMALA (องคุลิมาล)
๕. BUDDHA VIDYA (BUDDHOLOGY) (พุทธวิทยาภาคภาษาอังกฤษ)
๖. MENTAL HEALTH AND RELIGION (สุขภาพจิตกับศาสนา)
๗. OUR INVISIBLE NIEGHBOURS IN THE COSMOS (ผีและเทวดามีจริง)
๘. THE FORCE of LOVE (พลังแห่งความรัก)
๙. TO THE LAND OF THE LORD BUDDHA (A TALE OF TWO WORLDS) (สู่แดนพุทธภูมิ)
๑๐. TOWARDS LIGHT (สู่แสงสว่าง)
๑๑. VICTIM OR VICTOR (พาสี้น)

คณะผู้ตรวจชำระคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬาฯ และพนักงานคอมพิวเตอร์ สำนักคัมภีร์ทางปัญญาณ บางลำพู

คณะผู้ตรวจชำระคัมภีร์ฯ และพนักงานโรงพิมพ์ปัญญาณ บางลำพู

บทส่งท้าย

ด้วยความสำนึกในพระคุณ

ขอกราบคารวะนมัสการ ต่อคณะท่านผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและเล็งเห็นถึงประโยชน์ของศูนย์พัฒนาศาสนาว่า จะเป็นสถานที่ที่พึงเอื้ออำนวยสิ่งที่ดีงาม และก่อให้เกิดสันติในจิตใจอันจะนำและพัฒนาตนเองให้เจริญในธรรมแห่งองค์พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ต่อผู้ที่ได้เข้ามาใช้บริการ พร้อมทั้งให้จัดงานฉลองสมโภช พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ครบ ๒๕ ปี

อาจารย์พร กล่าวว่า “ ไม่มีปีติปราโมทย์อันใดที่ได้รับมากไปกว่าการที่ได้รับทราบว่า **พระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน** มีมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สถาบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ รับเป็นเจ้าของดำเนินงาน เพื่อจรรโลงพระสัทธรรมแห่งพระพุทธศาสนาให้เข้าสู่จิตใจของมวลมนุษยชาติ

ถ้อยแถลงของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ

ในหนังสือวิญญาน ฉบับเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๓๕ เป็นฉบับสุดท้าย ก่อนละกายเนื้อกายหยาบเข้าสู่ภูมิทิพย์ ซึ่งสมาชิกหนังสือวิญญานคงจะได้อ่าน แต่อาจจะมีบางคนบางท่านทั้งที่เป็นสมาชิกหนังสือวิญญานหรือเคยเป็นศิษย์ยังไม่ได้อ่านและไม่ทราบว่า อาจารย์พร เขียนไว้ว่าอย่างไร ข้าพเจ้าจึงขอนำมาลงไว้ในหนังสือ อนุสรณ์ ๒๕ ปี แคมป์สน อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นประวัติศาสตร์ชีวิตของอาจารย์พร ดังนี้

หนังสือวิญญานฉบับเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๓๕ ซึ่งออกมาเป็นฉบับที่ ๓ ของปีนี้ เพราะฉบับเดือนมกราคม-เมษายน ๒๕๓๕ นั้น ได้ออกรวมกัน

เป็นเล่มเดี่ยว ฉบับเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๓๕ ก็ได้ออกรวมเป็นเล่มเดี่ยว ฉะนั้น เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๓๕ ได้ออกมาเป็นเล่มเดียวกันอีก ดังนั้น จึงได้เป็นฉบับที่ ๓ ของปีนี้ ซึ่งโดยปกติถ้าออก ๒ เดือนต่อ ๑ เล่ม ก็ควรจะเป็น ฉบับที่ ๔ ของปีนี้ ส่วนฉบับต่อไป คือ ฉบับเดือนกันยายน-ตุลาคม-พฤศจิกายน-ธันวาคม ก็คงจะออกรวมกันมาเป็นเล่มเดียวกัน เพราะปีนี้รู้สึกว่าเป็นปีที่ยุ่งยาก ที่สุด มีเหตุการณ์เฉพาะหน้าที่แทรกเข้ามาให้ต้องรีบทำอยู่ตลอดเวลา ซึ่งไม่ค่อยมี เวลาเขียนหนังสือ เช่นในระหว่างนี้ก็อ่านและเขียนหนังสือไม่ได้เลย เพราะได้ทำการ ผ่าตัดต้นยาดำต่อกระดูกข้างซ้ายมาตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๕ ซึ่งต้องพัก สายตาเป็นเวลานานเท่าไรยังกำหนดไม่ได้ แต่อย่างน้อยก็คงอีกครึ่งเดือน และก่อน ที่จะไปผ่าตัดต้นยาดำต่อกระดูก ก็ได้ไปให้หมอเจาะเลือดตรวจน้ำตาลในเลือดเกี่ยวกับ เบาหวานและตับอักเสบ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังมาหลายปี ปรากฏว่าโรคเบาหวานอยู่ใน สภาพที่ควบคุมให้เป็นปกติได้ ส่วนโรคตับอักเสบปรากฏว่ากำเริบมากขึ้น ซึ่ง ถ้าปล่อยไว้เรื้อรังอยู่ในสภาพอย่างนี้ ก็มีโอกาที่จะเป็นมะเร็งในตับ เพราะฉะนั้น จึงต้องพักผ่อนทั้งสายตา และร่างกายในเรื่องตับด้วย เวลานี้ไปไหนไม่ได้เลย ทำ อะไรก็ไม่ได้ ออกแรงก็ไม่ได้ เพราะโรคตับนั้นไม่มียารักษาโดยตรง นอกจากพักผ่อน และรับประทานยาบำรุงเท่านั้น แม้การเขียนถ้อยแถลงฉบับนี้ก็ไม่ได้เขียนด้วยตนเอง แต่ได้นอนบอกให้คนอื่นเขียนตามคำบอก ฉะนั้นจึงยังไม่ค่อยมีเรื่องจะแถลงให้ทราบ

ตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ข้าพเจ้าได้ทำอะไรบ้าง ก็ขอให้ อ่านจากเรื่องที่คุณศรีเพ็ญเขียน แล้วจะทราบได้ดีว่าตั้งแต่ต้นปีเป็นต้นมานั้นมีเรื่อง ยุ่งยากอย่างไร สิ่งที่หนักใจมากที่สุด在这段时间ก็คือ **การตั้งทุนนิธิศูนย์พัฒนาศาสนา** ซึ่งครั้งแรกมีความมั่นใจว่าจะหาเงินได้สิบล้านบาทโดยไม่ยาก เพราะมีผู้แสดงความ จ้างงานที่จะบริจาคให้เป็นจำนวนล้านบาทหลายรายด้วยกัน แต่มีเงื่อนไขว่าถ้าเขา ขายที่ได้ แต่จากเหตุการณ์บ้านเมืองที่ผ่านมามาตั้งแต่ปี ๒๕๓๓-๒๕๓๔ คือตั้งแต่เริ่ม สงครามที่อ่าวเปอร์เซีย จนกระทั่งบ้านเมืองมาถึงขั้นเกิดการปฏิวัติและการจลาจล เศรษฐกิจได้ซบเซามาโดยลำดับ เพราะฉะนั้น เงินที่คิดว่าจะได้โดยไม่ยากนั้น จึง กลายเป็นเรื่องยาก จนกระทั่งทำให้คิดว่าอาจจะต้องเดินทางไปต่างประเทศ เพื่อไป

หาเงินทุนจำนวนนี้มาตั้งเป็นเงินทุนนิศุณย์พัฒนาศาสนา และถ้าจำเป็นจะต้องไปจริง ๆ ก็คงจะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ซึ่งอันนี้ก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของสุขภาพร่างกายอีก เรื่องนี้คาดคงไม่เป็นอุปสรรคเท่าเรื่องโรคตับอักเสบเรื้อรัง และเมื่อนึกถึงว่า ขณะนี้ก็ได้มีผู้มาคอยรับกลับสู่ภูมิเดิม ก็ต้องทำให้คิดมากกว่า **ถ้าจะต้องจากโลกนี้ไปก่อน โดยที่ต้นทุนนิศุณย์พัฒนาศาสนายังไม่สำเร็จ คนที่จะมาทำงานสืบทอดไป ก็คงจะทำได้ยากลำบากมาก ฉะนั้นในเวลานี้จึงอยู่ในระหว่างที่กำลังเสี่ยงว่าจะได้อยู่หรือจะต้องไป**

พร รัตนสุวรรณ

๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้าจะไม่ขอกล่าวถึงชีวิตของตนเองแต่เริ่มแรกว่าเป็นมาอย่างไร คุณพ่อ-คุณแม่เน้นพิเศษเพียงไร จึงได้เป็นสื่อสายให้ข้าพเจ้าได้เข้ามาเดินทางชีวิตที่มีอาจารย์พร รัตนสุวรรณ เป็นผู้นำทาง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๑,๒ ซึ่งขณะนั้นอายุเพิ่งใช้คำนำหน้าว่า นางสาว นับแต่บัดนั้นถึงบัดนี้ พุทธศักราช ๒๕๔๓ และตลอดไป **อาจารย์พร รัตนสุวรรณ คือชีวิต** ข้าพเจ้าจะไม่ขอพูดถึงว่า อาจารย์พร คือใคร หรือเป็นอย่างไร เพราะข้าพเจ้าได้บันทึกเรื่องราวของอาจารย์ลงในหนังสือวิญญาน หัวข้อเรื่อง “การก่อสร้างพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาศาสนา แคมป์สน” และ “อาจารย์พร รัตนสุวรรณ **ยังอยู่** ในโลกที่ตามนุษย์มองไม่เห็น” ขอยกตัวอย่างในระยะแรก ๆ ที่อาจารย์ได้ละกายเนื้อกายหยาบเข้าสู่กายละเอียดกายทิพย์ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ดังนี้

* * * * *

*ในที่สุดอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ก็ต้องละกายเนื้อเข้าสู่ภูมิทิพย์ โดยที่ยังมิได้มีเวลาที่จะหากองทุนงบประมาณ มาสำหรับให้คณะบุคคลที่จะมาช่วยสืบสานเจตนารมณ์ตามที่ได้ตั้งปณิธาน ไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการงานต่อไป โดยมีต้องมาคอยกังวลว่าจะได้ปัจจัยจากที่ใด

* จากหนังสือเรื่อง “อาจารย์พร รัตนสุวรรณ ยังอยู่ในโลกที่ตามนุษย์มองไม่เห็น” หน้า ๕-๑๓

ในช่วงระยะแรก ๆ ข้าพเจ้าเองก็มีได้หัวนี้วิตกอะไรเลย เพราะก็เข้าใจดีว่า เมื่ออาจารย์พรจะต้องละกายเนื้ออันเก่าแก่คร่ำคร่า ชำรุดทรุดโทรม ถึงแม้จะต้องทนรักษาเนื้อนี้ไว้ได้ ก็คงจะไม่แข็งแรงให้ทำงานต่อไปได้โดยสะดวก และคิดว่าอีกไม่กี่วันอาจารย์พร ก็จะต้องมาทำงานได้ เพราะความตายไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต ความตายเป็นเพียงการเปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนร่างกายที่ชำรุดทรุดโทรมมาเป็นกายทิพย์ที่สมบูรณ์ ปราศจากความเจ็บป่วย เพราะในวันที่อาจารย์พรละทิ้งกายเนื้อ สภาวะที่ข้าพเจ้ามองเห็นนั่นคือ ขบวนมวลเหล่าเทพเทวามากมายทั้งหญิงและชาย ต่างแต่งกายด้วยพัสดราภรณ์สีฟ้าจางใสเหลือบด้วยสีเงินกระจ่าง ช่วยกันจับประคอง เตียงทองสลัเงินประดับด้วยอัญมณี หัวเตียงและปลายเตียงโค้งงอนขึ้นอย่างได้สัดส่วน คลุมด้วยผ้ามุ้งโปร่งบาง ลายดอกไม้สอดสลัด้วยใยสีทองสลัเงิน โดยเทพยดาชายอยู่ด้านหัวเตียง เทพธิดาอยู่ด้านปลายเตียง กายทิพย์ของอาจารย์พร นอนหลับอยู่บนเตียงนั้น กลิ่นหอมอ่อน ๆ ของมวลเหล่าไม้ดอกกำจายทั่วบริเวณ เสียงสวดมนต์เคล้าเสียงดนตรีแผ่วหวาน แต่จับไม่ได้ว่าเป็นดนตรีชนิดใด พอฤาษี หลวงพ่อสมเด็จ ฯ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช รวมทั้งเทพเทวาก็มากมาย ก็ได้มาพร้อมกับขบวนต้อนรับกายทิพย์ของอาจารย์พรด้วย ข้าพเจ้ารู้สึกปลาบปลื้มดีใจที่ได้เห็นสภาพนั้น เพียงครู่เดียวข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงคล้ายฟ้าผ่าดังเปรี้ยงรุนแรง พร้อมด้วยเสียงชู้กรรโชกดังสนั่นขึ้นว่า “สำเร็จแล้ว ได้ชัยชนะแล้ว คนหนึ่งตายจริง ๆ เปลี่ยนสภาพไปแล้วจริง ๆ ฉะนั้นอีกคนหนึ่งจะต้องตายทั้งเป็น ร่างกายมนุษย์ ยังอยู่แต่จิตใจเหมือนคนที่ตายแล้วสิ้นหวังแล้ว เป็นมนุษย์ที่เดินได้ แต่จะทำงานอะไรไม่ได้อีกแล้ว คนหลอกลวง เจ้าจะต้องตกนรกแล้วยังจะต้องพลอยพาคนอื่นไปตกนรกกับเจ้าด้วย จงเลิกทำงานที่เคยทำมาแล้วโดยเด็ดขาด มิฉะนั้นเจ้าจะกลายเป็นมนุษย์ลวงโลก มนุษย์หลอกลวงสิ้นคิด จงหยุดการดำเนินงานทุกอย่าง จงมาเป็นทาสเรา ... ฮะ ... ฮะ จากสิ้นเสียงชู้กรรโชก ก็กลายเป็นเสียงหัวเราะเยาะหัวดำนำสะพริงกล้ว ...

ข้าพเจ้ามิได้ใส่ใจกับสภาวะนั้นเท่าไรนัก เพราะก็ต้องมาสารวะนอนอยู่กับสภาพกายเนื้อของอาจารย์พร ซึ่งจะต้องจัดการไปตามประเพณี ตลอดเวลาความ

รู้สึกจะอยู่ในสภาวะกึ่งสำนึก ทำงานและสั่งงานพูดคุยกับผู้คนมากมายคล้ายกับเป็นอัตโนมัติ ความรู้สึกอ้างว้างว่าเหวเจียบเหงา รอคอยว่า เมื่อไรอาจารย์พรจะตื่นขึ้น และกลับมา ในระหว่างนี้ข้าพเจ้านอนไม่หลับเลย ทุกครั้งที่นอนและหลับตาลงก็จะได้ยินแต่เสียงซู่กรรโชกแสดงถึงชัชชนะ พร้อมกับเสียงหัวเราะเยาะเย้ยหยันตลอดเวลา พลอยทำให้ข้าพเจ้าคิดไปว่า พ่อฤาษี หลวงพ่อสมเด็จฯ สมเด็จพรพระนครวมหาราช และมวลเหล่าเทพเทวาที่เคยให้ความคุ้มครองคุ้มครองแก่ข้าพเจ้าตลอดมา พวกนี้หายไปในเสียมดลัน หรือท่านเหล่านั้นจะหายไปด้วยพร้อมกับการพลัดพรากจากกายเนื้อของอาจารย์พร เมื่อความนึกคิดเช่นนี้เกิดขึ้นครั้งไร ก็จะมีเสียงล่ำทักมาพร้อมกันว่า **“เจ้ามนุษย์ลวงโลก ไม่มีใครช่วยเจ้าได้หรอก มันเป็นความเข้าใจผิดของเจ้าเอง เจ้าจะต้องตายทั้งเป็น เจ้าจะต้องตกนรก พร้อมทั้งจะพาคนอื่นให้ตกนรกไปกับเจ้าด้วย ไม่มีใครช่วยเจ้าได้หรอก นายพร ที่พึ่งของเจ้าก็ตายแล้ว ฮะ ... ฮะ ...”** ข้าพเจ้าพยายามเข้าสมาธิ แต่ก็ไม่สามารถที่จะฝ่าเสียงหัวเราะเยาะเย้ยหยันหัวดำไปได้ จนทำให้ข้าพเจ้าเชื่อสนิทว่า คงจะเป็นเช่นนั้นจริง ๆ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วมวลเหล่าเทพเทวาสัมมาทิภูจิ ที่เคยให้ความช่วยเหลือ จะต้องมาช่วยให้ข้าพเจ้าพ้นจากสภาวะนี้ไปได้ แต่ก็ไม่มีเลย วันแล้ววันเล่า ข้าพเจ้าจะต้องทนกับสภาวะเช่นนี้

จนราว ๒ สัปดาห์ นับจากวันที่อาจารย์พรจากไป ข้าพเจ้านอนหลับและฝันเห็นอาจารย์พร ในเครื่องแต่งกายสีฟ้าใสจางสลบเหลืออบเงินผสมทอง หน้าตาหนุ่มสดใส หล่อมาก เดินมาหาข้าพเจ้า ข้าพเจ้าตั้งใจมาก โผเข้าไปกอดอาจารย์พรไว้แน่นและร้องไห้ ถามอาจารย์พรว่า **“ทำไมอาจารย์ไปนานนัก กว่าจะกลับมา”** อาจารย์พรตอบว่า **“อาจารย์ยังติดธุระอยู่ แล้วอาจารย์จะมาหาใหม่ และใช้มือทั้งสองประคองหน้าข้าพเจ้าขึ้น พร้อมทั้งเข็นน้ำตาให้ พลังพูดขึ้นอีกว่า “จงยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสูงสุด ... รักษาศีลให้ได้ ... ปฏิบัติสมาธิให้ได้ ... แล้วจะเกิดปัญญาทำให้เอาชนะความทุกข์ทุกอย่างได้ ... แล้วอาจารย์จะมาหาอีก ...”** ขณะที่พูดเช่นนั้น คล้ายมีม่านหมอกขาวคลึ่แผ่ไหลลงมากัน ทำให้มองไม่เห็นอาจารย์พรอีก แม้จะเป็นหมอกสีขาว แต่ก็ยังเป็นฝ้าไม่อาจจะมองทะลุผ่านไป

ข้าพเจ้าตกใจตื่น เกิดความเศร้าสลด รู้สึกสิ้นหวังโดยสิ้นเชิง นึกแต่ว่า อาจารย์พรได้จากข้าพเจ้าไปแล้วจริง ๆ ไปอย่างกับว่าจะไม่ได้พบกันอีกเลย เสียแหบพร่าหัวดำดำตั้งรบกวนโสตประสาทอยู่เกือบตลอดเวลา จนแม้ได้เห็นพ่อฤๅษี หลวงพ่อสมเด็จ ๙ สมเด็จพระนเรศวร ๙ และเทพเทวาอื่น ๆ ข้าพเจ้าก็เกิดความไม่เชื่อ พร้อมทั้งได้บอกกับท่านเหล่านี้อีกว่า **“อย่ามาหลอกหลอนข้าพเจ้าอีกเลย ข้าพเจ้าพยายามทำงานให้ตลอดมานับเป็นเวลาหลายสิบปี แต่ท่านก็ไม่เห็นจะช่วยอะไรแก่ข้าพเจ้าเลย ข้าพเจ้าจะไม่สนใจสิ่งเหล่านี้อีก”**

จากนั้นข้าพเจ้าก็ไม่พยายามสนใจอะไรอีกเลย ไม่สนใจแม้แต่ตัวเอง เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ สิ้นหวังกับทั้งรู้สึกว่ตนเองกลายเป็นมนุษย์หลงโลกจริง ๆ จึงไม่พยายามสนใจกับใครหรือกับสิ่งใด ทุกคนที่อยู่แวดล้อมก็พยายามช่วยเหลือข้าพเจ้าทุก ๆ ทางแต่ก็ไร้ผล จนทุกคนแทบจะเกิดความสิ้นหวังว่า คงจะไม่มีทางที่จะช่วยเหลือให้ข้าพเจ้ากลับมาเป็นคนปกติเหมือนเดิมได้แล้ว

เป็นเวลาราว ๑ ปีกับ ๗ เดือน ที่ข้าพเจ้าตกอยู่ในสภาวะเช่นนั้น คือพอทำงานได้ สิ่งงานได้ แต่ตกอยู่ในภาวะกึ่งสำนึก แม้ว่าทั้งอาจารย์พรและบรรดามวลเหล่าเทพเทวาจะมาติดต่อดำเนินการตาม **คุณพ่อผิว พัฒนประภาพันธ์** ซึ่งเป็นบุคคลที่ใช้ชีวิตอย่างเสียสละสมกับที่เกิดมาเพื่อทำประโยชน์อย่างแท้จริง และได้ทุ่มเทชีวิตทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ร่วมกับอาจารย์พรและข้าพเจ้ามาตลอด จึงเข้าใจถึงความรู้สึกและจิตใจของข้าพเจ้าเป็นอย่างดี โดยได้บรรยายความรู้สึกออกมาแทนข้าพเจ้าเป็นบทกลอน ดังนี้

..... มองทิวสนไหวหวิวละลือลิบ
ลมกระซิบแว่วเสียงสำเนียงเหมือน
จะหันห่างอย่างนี้กี่ปีเดือน
โปรดมาเยือนปลอบปลุกทุกข์ลำเค็ญ

สิ้นอาจารย์เหมือนใจสลายแล้ว
ร่างที่แคล้วคลาดอยู่คนรู้เห็น
เป็นชีวิตอุทิศธรรมมุ่งบำเพ็ญ
เกิดเกียรติภูมิอาจารย์เด่นเห็นปัญญา

จากไปเหมือนมณีหล่นบนเกลียวคลื่น
 ลอยลึกลับลึกลับกับกระแสสุดแลหา
 ครั้นคลื่นทวนทวนยังฝั่งธารา
 ที่จะกลับคืนมาอย่าหวังมี

โอ้ชีวิตเหมือนล่องลำแม่น้ำกว้าง
 สุดอ้างว้างร้างเจียนวายนึกหน่ายหนี
 ทั้งทุกข์ถมคลื่นลมระดมตี
 ไร่นาทีเที่ยงแท้แลเลื่อนกลาง

แหว่อาจารย์ชานย่า **สัมมาทิฐิ**

จน **สัมมาสมาธิ** เร่งเสาะแสวง

ยึดฟังพระ “**รัตนตรัย**” ไม่ละวาง

เป็นแสงธรรมแจ่มกระจ่างกลางมีดมน

บัดนี้นับจากเดือนกันยายน ๒๕๓๗ เป็นต้นมา ข้าพเจ้ามีความรู้สึก
 ข้าพเจ้าเป็นคนปกติ ทำงานทุกอย่างได้ อาจารย์พรได้มาพูดคุยและสั่งงานต่าง ๆ
 ที่ยังค้างค้างอยู่ให้ดำเนินงานต่อไปอีกเรื่อย ๆ พร้อมทั้งได้มาปรารภถึงงานที่ยังทำ
 ไม่เสร็จ คืองานการหากองทุนงบประมาณมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่ศูนย์พัฒนาศาสนา
 ต. แคมป์สน อ. เขาค้อ จ. เพชรบูรณ์

ขอกราบคารวะนมัสการขอบพระคุณอีกครั้งหนึ่ง ที่ทางมหาวิทาลัยมหา
 จุฬาลงกรณราชวิทาลัย ให้ความไว้วางใจให้ข้าพเจ้าได้ดำเนินงานสืบสานเจตนารมย์
 ของอาจารย์ และแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของมหาวิทาลัย เพราะถึงแม้ท่านจะไม่
 แต่งตั้ง ข้าพเจ้าก็ต้องทำงานนี้ไปจนตลอดชีวิต เพื่อเผยแพร่หลักการที่อาจารย์ได้
 ตั้งปณิธานไว้เท่าที่ความสามารถจะพึงมี ดังนี้

ยุกติญาณ หมายถึงยุคที่ปัญญาชนในโลกเชื่อว่า **วิญญานเป็นผู้สร้างชีวิต**
วิญญานเป็นรากฐานของสิ่งทั้งปวง กฎเกณฑ์ของชีวิต สภาพของชีวิตในสากล

จักรวาลขึ้นอยู่กับสภาพของวิญญาณ ตาเห็นคือวิญญาณเห็น หูได้ยินคือวิญญาณได้ยิน ฯลฯ สมอมนึกคิดคือวิญญาณนึกคิด ผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ ตายแล้วจะต้องเกิดอีก และทุกวิญญาณจะต้องเป็นไปตาม **กฎของกรรม “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว**” หว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น” หลังจากตายแล้วก็ยังมีชีวิตอยู่ โอบปาดิกะมีจริง ฯลฯ

เมื่อใดปัญญาชนทั่วโลกเชื่อในหลักต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา เมื่อนั้นโลกอยู่ในยุควิญญาณ ยุควิญญาณไม่ใช่ยุคที่คนทั้งหลายพากันนับถือผี และมีการเซ่นไหว้ขอพรเหมือนในยุคโบราณที่ผ่านมาแล้ว ยุควิญญาณก็คือ ยุคที่คนทั้งหลายเข้าใจพุทธพจน์ที่ว่า **“วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป วิญญาณเป็นรากฐานของสิ่งทั้งปวง”** ยุควิญญาณ เป็นยุคที่คนทั้งหลายเข้าใจถึงอำนาจวิญญาณที่มีอยู่ในตัวเองอย่างแจ่มแจ้ง เมื่อโลกก้าวขึ้นสู่ยุควิญญาณดังที่กล่าวมา สันติสุขจะมีทั่วโลก สงครามและการเบียดเบียนกันในรูปแบบต่าง ๆ จะหมดไปจากโลก และโลกก็จะมี ความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร และเครื่องที่จะอำนวยความสะดวกสบายทุกอย่าง โลกจะพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง นี่คือความหมายของคำว่า **ยุคพระศรีอาริย์**

วัตถุประสงค์ในการออกหนังสือวิญญาณ

เพื่อเผยแพร่หลักดังต่อไปนี้ ...

๑. พระเจ้าหรือธรรมชาติผู้สร้างสรรพชีวิตคือวิญญาณ
๒. ความตายไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต เพราะทุกคนที่ยังมีกิเลสอยู่ ตายแล้วจะต้องเกิดอีกเสมอ
๓. ชีวิตไม่ใช่เริ่มต้นจากพ่อแม่ เพราะทุกคนได้มีอดีตมาแล้วก่อนที่จะมาเกิดในท้องแม่
๔. พระเจ้าที่เที่ยงแท้และยุติธรรม คือกฎของกรรม
๕. บุญและบาป คืออำนาจลึกลับที่คอยควบคุมโชคชะตาของชีวิตทุกชีวิตให้เป็นไปตามกฎของกรรมที่ได้ทำไว้ ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

๖. สิ่งที่มีมนุษย์ควรกลัวก็คือ บาบที่ก่อกำเนิดขึ้นในใจ และสิ่งที่มีมนุษย์ควรแสวงหาเพิ่มพูนให้มากขึ้นก็คือบุญ
๗. ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว ถ้าหากไม่ใช่เป็นการตายในความชั่ว ความตายเป็นสิ่งที่มิคุณและควรจะต้อนรับไว้ด้วยความยินดีในเมื่อถึงคราว เพราะความตายเท่านั้นที่จะช่วยเปลี่ยนสังขารที่เก่าแก่คร่ำคร่าให้เป็นสังขารที่สมบูรณ์และช่วยให้คนที่ประกอบคุณงามความดีต่าง ๆ ไว้ ให้ได้รับผลจากความดีของตน อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

อเนกชาติสังสาร

สนธาวิสสุ อนิพพิล

คหการ คเวสนโต

ทุกขาชาติ ปุนปุณ

คหการก ทิฏฐโจสิ

ปุณ เคห น กาหลี

สพพา เต ผาสูกา ภคคา

คหภูม วิสงขต

วิสงขารคต จิตต

ตณหาน ชยมชฌคา

(พ.ธ. ๒๕/๑๕๓-๑๕๔/๔๔ มจร.)

เราได้เสาะแสวงหามานานแล้วว่า ใครหนอเป็นผู้สร้างเรือน (คืออรรถภาพของเรา) แต่ไม่พบ จึงได้ท่องเที่ยวไปสู่สังสารวัฏนั้ชาติไม่ถ้วน การเกิดบ่อย ๆ เป็นทุกข์ นี้แน่ะ นายช่างผู้สร้างเรือน บัดนี้เราได้เห็นเจ้าแล้ว เจ้าจะสร้างเรือนให้กับเรอีกไม่ได้ เพราะสี้โครงของเจ้า เรากก็ได้หักหมดแล้ว สี้ระของเจ้า เรากก็ได้ทำลายแล้ว จิตของเราได้เข้าถึงวิสังขารไม่มีอะไรปรุงแต่งได้อีกต่อไปแล้ว เพราะได้เข้าถึงความสิ้นไปแห่งตัณหาแล้ว

นางสาวศรีเพ็ญ จัตตะศรี

สำนักคั่นทางวิญญาน

๔๗/๒ ถนนสามเสน บางลำภู

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

วันมอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา แต่่มหาจุฬา ฯ
ณ พระอุโบสถ วัดมหาธาตุ ฯ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

วันมอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา แต่่มหาจุฬา ฯ
ณ พระอุโบสถ วัดมหาธาตุ ฯ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร
๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐

๕. กำหนดการฉลอง ๒๕ ปี ศุภสมัย

กำหนดการ

งานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน
และพิธีมอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬา ฯ

วันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ณ ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

วันเสาร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เวลา 06.00 น. ออกเดินทางจากบริเวณสนามหลวง (โดยรถปรับอากาศ ๒ ชั้น จำนวน ๔ คัน)

เวลา 14.00 น. เดินทางถึงศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

เวลา 15.00 น. พระราชรัตนโมลี ที่ปรึกษาอธิการบดี ประธานในพิธีจุดธูปเทียน บูชาพระรัตนตรัย

พระมหาต่วน สิริธมฺโม รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่ กล่าวรายงาน

ประธานในพิธีกล่าวเปิดงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์ ฯ

เวลา 15.30-18.30 น. อภิปรายเรื่อง ความสำคัญของคัมภีร์พุทธศาสตร์ โดย

๑. พระสุธีวรญาณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

๒. อาจารย์จ่านงค์ ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต

๓. ศาสตราจารย์(พิเศษ) เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต

๔. อาจารย์สนิท ศรีสำแดง อาจารย์พิเศษ มจร.

๕. อาจารย์อดิศักดิ์ ทองบุญ ราชบัณฑิต

ผู้ดำเนินการอภิปราย ผศ.ร.ท.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เวลา 19.00-21.00 น. เสวนาเรื่อง สืบสานเจตนารมณ์อาจารย์พรกับศูนย์พัฒนา
ศาสนาสู่ความเป็นนานาชาติ โดย

๑. พระปริยัติพัชราภรณ์ รองเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์

๒. พระสุธีวรญาณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

๓. พระมหาด่วน สิริธมฺโม รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่
๔. พระมหาไพเราะ จิตสีโล ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนา และการบริการสังคม
๕. ผศ.ดร. พรชัย พัทธินทร์ตนะกุล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้อำนวยการเสวนา พระศรีปริยัติโมลี รองอธิการบดีฝ่ายต่างประเทศ

เวลา 20.00–22.00 น. มีมหรสพสมโภช ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

- เวลา 07.00 น. ฉันทภัตตาหาร/รับประทานอาหาร
- เวลา 08.00 น. ปฏิบัติธรรมและทำจิตภาวนา
- เวลา 10.00 น. พระสงฆ์จำนวน ๒๕ รูป เจริญพระพุทธมนต์ พร้อมทั้งพระสงฆ์
เจ้าหน้าที่และพระนิสิตจำนวน ๑๒๕ รูปร่วมเจริญพระพุทธมนต์
(ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร)
- เวลา 11.00 น. ถวายภัตตาหารเพล แต่พระสงฆ์ ๑๕๐ รูป
- เมื่อพระสงฆ์ฉันทภัตตาหารเสร็จแล้ว
 - น.ส.ศรีเพ็ญ จิตฺตะศรี หัวหน้าฝ่ายฯ ประธานจัดทำคัมภีร์ ฯ
กล่าวรายงานต่ออธิการบดี
 - พิธีกรนำกล่าวถวายคัมภีร์แด่มหาวิทยาลัย
 - คณะเจ้าภาพถวายเครื่องไทยธรรม
 - **พระราชวรมนี อธิการบดี** กล่าวสัมโมทนา
 - พระสงฆ์ทั้งหมดอนุโมทนา
 - ญาติโยมและสาธุชนทั่วไปร่วมรับประทานอาหารพร้อมกัน
- เวลา 12.30 น. **พระราชวรมนี อธิการบดี** ปาฐกถาพิเศษเรื่อง ๒๕ ปีศูนย์
พัฒนาศาสนาแคมป์สน
- เวลา 14.00 น. เดินทางกลับถึงกรุงเทพ ฯ ประมาณ 21.00 น.

พิธีกรประจำวัน

พระมหาไชว์ ทสฺสนีโย

โครงการฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

๑. ชื่อโครงการ โครงการฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน
๒. หน่วยงานที่รับผิดชอบ ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนงานธรรมนิเทศ
๓. หลักการและเหตุผล

พระเจดีย์อิสราภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน เป็นสถานที่ที่อาจารย์พร รัตนสุวรรณได้ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ ในพื้นที่กว่า ๒ พันไร่ ที่ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า ฝึกอบรม ทั้งปริยัติและการปฏิบัติสมาธิ วิปัสสนาตามหลักพระพุทธศาสนาสำหรับพระนิสิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และหน่วยราชการตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ปัจจุบันรู้จักกันในนาม ฝ่ายพัฒนาศาสนา ส่วนธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นับตั้งแต่ศูนย์พัฒนาศาสนาได้ก่อตั้งมาจะครบ ๒๕ ปี ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ศูนย์พัฒนาศาสนาได้มีส่วนสร้างคุณประโยชน์เป็นอันมาก ในการให้การอบรมด้านวิชาการและปฏิบัติจิตตภาวนา โดยได้ใช้ศูนย์ ฯ เป็นที่ฝึกอบรมพระนิสิต ตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ ตลอดมาทุกปีมิได้ขาด จนถึงบัดนี้เป็นครั้งที่ ๒๔ พระนิสิตได้ไปใช้สถานที่นี้ประมาณกว่า ๑๐,๐๐๐ รูป นอกจากนี้มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ใช้สถานที่นี้เป็นที่สำหรับฝึกอบรมภาคจิตตภาวนาแก่พระธรรมทูตสายต่างประเทศ จนถึงรุ่นที่ ๖ นี้ได้มีพระธรรมทูตผ่านการอบรมแล้วประมาณกว่า ๓๐๐ รูป ซึ่งท่านเหล่านั้นได้จาริกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดน และการจัดงานครั้งนี้จะได้ทำพิธีมอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬา ฯ แด่มหาวิทยาลัย ซึ่งเคยกระทำเป็นประจำทุกจำปี พร้อมกับงานฉลอง ๒๕ ปีของศูนย์ ฯ อีกด้วย

ในโอกาสการก่อตั้งศูนย์ ฯ ครบ ๒๕ ปีครั้งนี้ สมควรจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเพื่อระลึกถึงเกียรติประวัติของผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนา และส่งเสริม

สนับสนุนให้กิจการของศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ได้เจริญก้าวหน้าเกิดประโยชน์สูงสุดแก่พระศาสนาและประเทศชาติสืบไป

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองพระเจดีย์อิสรภาพ อนุสรณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช และศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สนในวาระที่มีอายุครบ ๒๕ ปี

๔.๒ ได้สะท้อนแนวความคิด วิสัยทัศน์ของผู้ริเริ่มการก่อตั้งศูนย์ในการพัฒนาศาสนาแคมป์สนจากอดีตสู่อนาคตเพื่อมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔.๓ เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของผู้ก่อตั้งศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

๔.๔ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่คณาจารย์นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ฯ ได้มีส่วนร่วมรับรู้และควรหวงแหนในสถานที่ที่ปฏิบัติธรรม และอนุรักษ์ธรรมชาติของชาติ

๔.๕ เพื่อมอบถวายคัมภีร์อรรถกถา-ฎีกา ฉบับมหาจุฬา ฯ แด่มหาวิทยาลัยเป็นประจำปี

๕. เป้าหมาย

๕.๑ เป้าหมายเชิงปริมาณ มีเจ้าหน้าที่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษามหาจุฬา ฯ และประชาชนร่วมงาน ๕๐๐ รูป/คน

๕.๒ เป้าหมายเชิงคุณภาพ ให้เจ้าหน้าที่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ตลอดถึงผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงคุณค่าและมีจิตสำนึกร่วมกันถึงสถานที่ปฏิบัติธรรมของมหาวิทยาลัยและร่วมกันพัฒนาศูนย์ ฯ นี้ให้เจริญสืบไป

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

๗. สถานที่ที่จัด

ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ต.แคมป์สน อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์

๘. วิธีดำเนินการ

๘.๑ ปาฐกถาธรรมพิเศษ

๘.๒ จัดอภิปราย

๘.๓ เสวนาเรื่องสืบสานเจตนารมณ์อาจารย์พร กับศูนย์พัฒนาศาสนา
สู่ความเป็นนานาชาติ

๙. งบประมาณค่าใช้จ่าย

งบประมาณ ๔๔๐,๐๐๐.- บาท (สี่แสนสี่หมื่นบาทถ้วน)

๑๐. ที่มาของงบประมาณ

จากคณะศิษยานุศิษย์อาจารย์พร ฯ และผู้มีจิตศรัทธา

๑๑. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑๑.๑ ฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนงานธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริม
พระพุทธศาสนา และบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๑.๒ มุลนิธิพร รัตนสุวรรณ

๑๒. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๒.๑ เจ้าหน้าที่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และประชาชน มีความรู้ความ
เข้าใจ และได้ทราบความเป็นมาของฝ่ายพัฒนาศาสนาแคมป์สน

๑๒.๒ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย นิสิต นักศึกษา และประชาชน ได้
เข้ามาใช้สถานที่แห่งนี้เพื่อศึกษาฝึกอบรมและปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่อง

๑๒.๓ เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัยดำรับตำราทางพระพุทธศาสนาอย่าง
สมบูรณ์

๑๒.๔ สามารถเป็นแหล่งพักผ่อนกายจิตใจและทำจิตภาวนาสมาธิสำหรับ
ชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นสุข

ค่าใช้จ่ายในโครงการงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาฯ

๑.	ค่าถวายพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ๒๕ รูป ๆ ละ ๑,๐๐๐.-	=	๒๕,๐๐๐.-
๒.	ค่าปาฐกถาพิเศษ	=	๓,๐๐๐.-
๓.	ค่าถวายพระสงฆ์ที่ร่วมเจริญพระพุทธมนต์ ๑๒๕ รูป ๆ ละ ๓๐๐.-	=	๓๗,๕๐๐.-
๔.	ค่าวิทยากรอภิปรายร่วม ๕ ท่าน ๆ ละ ๒,๐๐๐.-	=	๑๐,๐๐๐.-
๕.	ค่าวิทยากรเสวนา ๗ รูป/คน X ๕๐๐.-	=	๓,๕๐๐.-
๖.	ค่าภัตตาหารเช้า-เพล (บนรถ ในวันที่ ๑๘ พ.ย. ๔๓) (เหมาจ่าย)	=	๑๕,๐๐๐.-
๗.	ค่ารถปรับอากาศ ๒ ชั้น ๔ คัน ๆ ละ ๒๔,๐๐๐.- (ไป-กลับ)	=	๙๖,๐๐๐.-
๘.	ค่าติดต่อประสานงานและประชาสัมพันธ์	=	๕,๐๐๐.-
๙.	ค่าทำหนังสือ ๒๕ ปีศูนย์ ฯ ๑,๐๐๐ เล่ม X ๑๐๐	=	๑๐๐,๐๐๐.-
๑๐.	ค่าอาหารและเครื่องดื่ม (เหมาจ่าย)	=	๑๐๐,๐๐๐.-
๑๑.	ค่าเช่าเต็นท์ ๕ เต็นท์ (เหมาจ่าย)	=	๑๕,๐๐๐.-
๑๒.	ค่าจัดสถานที่ (เหมาจ่าย)	=	๕,๐๐๐.-
๑๓.	ค่าจัดดอกไม้ (เหมาจ่าย)	=	๒,๐๐๐.-
๑๔.	ค่าถ่ายรูป (เหมาจ่าย)	=	๑,๐๐๐.-
๑๕.	ค่าบริการคนงาน และเบ็ดเตล็ด (เหมาจ่าย)	=	<u>๒๒,๐๐๐.-</u>
	ตัวเลขจ่ายทุกรายการ รวมเป็นเงิน	=	<u><u>๕๔๐,๐๐๐.-</u></u>

ประกาศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

เพื่อให้การจัดงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ส่วนธรรมนิเทศ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวันที่ ๑๘-๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายนามต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๒๕ ปีศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน ประกอบด้วย :-

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระสุเมธาธิบดี	พระพรหมโมลี
พระธรรมปิฎก	พระธรรมโมลี
พระราชรัตนโมลี	พล.ท. มานะ วรามิตร
นายจ่านงค์ ทองประเสริฐ	รศ. ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร
ผศ.ดร. พรชัย พัทธินทร์ตะนกุล	นายสนั่น ไชยานุกุล
นายสิริ เพชรไชย	นายอดิศักดิ์ ทองบุญ
รศ.ดร. จำลอง สารพัตินีก	นางทัศนีย์ บุรุษพัฒน์
ผศ. บุญมี แทนแก้ว	นายประสิทธิ์ศักดิ์ กลิ่นสุนทร
นายประเสริฐ บุญบรรเจิดสุข	นายสวัสดิ์ อมรสิทธิ์
นางชลิกา โรจนโกศล	นายอวยชัย ถนัดธรรมกุล

๒. คณะกรรมการอุปถัมภ์

พระเทพรัตนกวี	พระราชเมธี
พระราชธรรมสุนทร	พระศรีพัชโรดม เจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์
พระปริยัติพัชรการณ	พระเมธีวราญาณ
พระครูรัตนพัชรการณ	พระครูเวฬุคณารักษ์
พระมหาจรัสสิทธิ์ โฆสโก เจ้าคณะอำเภอหล่มสัก	พระครูสังฆกิจวิสุทธิ
พระครูวิชฌัยบุญญารักษ์ (พระสุภชัย)	พลเอกสมคิด-อาจารย์น้อมฤดี จงพยุหะ
นายนิคม บุรณพันธ์ศรี ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ พ.อ.แสง สมบุญ	
นายวิทยา ติตีสุทธิ นายอำเภอเขาค้อ	หมอบุญเกิด จิตประสงค์พานิช
กำนันประเสริฐ สุขภู	นางทัศนีย์ บุรุษพัฒน์
นายประสิทธิ์ศักดิ์-นางบุศวนีย์ กลิ่นสุนทร	นายใจเกียง แซ่แต้ นางเง็กเกี้ยว แซ่เลียง
นางชลิกา โรจนโกศล	นายเม่งซี่ แซ่โอ้ว นางอาบัว แซ่ตั้ง
นายอวยชัย-นางศมานันท์ ถนัดธรรมกุล	นายชัชชัย-นางแคทลียา จันท์ศุภฤกษ์
นายทวี-นางนัยนา สีลาเวชบุตร	ผศ. มยุรี เจริญ
นายสมศักดิ์-นางผ่องพรรณ จิราดิเรก	นายสุรินทร์-นางยุพิน วรปรีชาธรรม
นายสมศักดิ์ เตชะพิศาล	นางอุไร ตันติสุวรรณา
นายกิตติ-นางวันทนีย์ รัตนศรีวิจิตร	นายสวัสดิ์-นางวันเพ็ญ อมรสิทธิ์
นายละเมียน อัมพะวงศิริ	นายมนัส คอวนิช
ดร. วทัญญู ณ ถลาง	นายจำเนียร-นางเอี่ยมพร ปฏิเวธวรรณกิจ
นายณัฐ ณ์ฤทธิ	นายสำอังก์-นางพัชรินทร์ ฉายาภูธร
นายยิ่งศักดิ์-นางมาลี ชุกิตติพงษ์	นายสุรย์-นางเกียง อัครลาวัณย์
นายประสิทธิ์-นางจารุวรรณ เกียรติวานิชโสภณ	น.พ. ชวลิต-นางพรวิไล ทิพยานุรักษ์สกุล
นายจรี-นางประสาน ลิ้มศิลา	นางสาวเอี้ยงฮวง บุญบรรเจ็ดสุข
นายสอาด-นางเย็นใจ แก้วเกษ	นายน้อย-นางชุ่ม มีไชโย
นายสำรวย-นางประนอม จิตวีสรรพ	นางสาวสำอังก์ ยิ้มศิริ
นางสาวสุภาณี หงษ์เงิน	นางอินทนิมา (เจี๊ยะ) กุญชร ณ อยุธยา

นายลำยอง-นางสุมนา วสุธาร
 นายวิฑูร-นางวิยะดา ตั้งศักดิ์สถิตย์
 นายทองอยู่-นางเจริญศรี กาญจนโสภ
 นายทศ-นางเสนาะ พันธุ์มเสน
 นางสาวดีเลิศ โปตระนันท์
 นางประภาศรี บุญประสิทธิ์
 นายประเสริฐ บุญบรรเจิดสุข
 คุณหญิงระรวัย อรรถวิภาคไพศาลย์
 นายโอฬาร-นางนวลจันทร์ เพียรธรรม
 นายบุญเรือง-นางกัญญววรรณ มานะศิริมงคล
 พ.ต.อ. คำนึ่ง ภาษีผล
 ดร. เลิศลักษณ์ ส. บุรุษพัฒน์
 ดร.ประสาท จันทราทิพย์
 นายดารา-นางเกศวดี จุฑาทอง
 นายณรงค์-นางสุนิพันธ์ วุฑเสถียร
 นายสุรินทร์-นางนวลศรี ศุภสวัสดิ์พันธุ์
 นางบุปผา จุลวงษ์ และครอบครัว
 นางลีอนุช บลิเทน (นุชสมบัติ)
 นายพจน์-นางกุลธิดา ฐิตยางกูร
 นายพร้อมพรรณ ศิริพัฒน์
 นางแจ็กเกีย แซ่เลี้ยง
 นายธงชัย-นางนฤมล จึงประพฤติ
 นายสมบุญ เนาร์รุ่งโรจน์
 นายมนัส-นางสุวิมล จอดพิมาย
 นายรังษี-นางนภาพร-เด็กหญิงฉัตรพร สุทนต์
 นายจำรูญ-นางอำพัน ธรรมดา
 นายวิวรรธน์-นางทองคำ สายแสง

นายเหลือง-นางจินตนา รัศมีเจริญ
 นายสุธี นิงสานนท์
 นายบุญรัตน์-นางสร้อยฟ้า เล็กกระธา
 นายศักดิ์ดา-นางรัชนี วงศ์วีสกุล
 นายชัยวุฒิ-นางจินตนา วิทยานุกรณ์
 นายสุธรรม-นางนิสา สุธาสิริกุล
 นางลาวัลย์ ดาวราย
 ม.ร.ว. หญิงอรุวสี มาณะวิท
 นางสมพิศ นานา
 นายบุญพา-นางสุพัตรา วิครุตพงษ์
 นางเฉิดโฉม จันทราทิพย์
 นายนันทพล-นางอโนทัย โรจนโกศล
 นางพูนสุข จันท์อัมพร
 น.พ. วีรัชย์-พ.ญ. นवलวรรณ ลดาคม
 นายจิรศักดิ์ ปัทมาคม
 นางสุพัตรา วิครุตพงษ์
 นายประสพ-นางสายพิน พรปัญญา
 นายนพพร โชคไพศรี
 นายสุวรรณ-นางหทัยรัตน์ บุญบรรเจิดสุข
 นายสงวน-นางเกียวก เอื้อสุดกิจ
 นางเสริม-นางสาววรรณิ อากาศฤกษ์
 นายสุรชาติ-นางกิตติมา บุญบรรเจิดสุข
 นายจามร-นางสมทรง จันท์คุ้ม
 นายสมหมาย-เด็กหญิงจินตา ดุยอดรัมย์
 นายแก้ว ชิตตะขบ
 นายเสียง หิรัณยพัฒน์
 นางละม่อม มะเตี้อทอง

นางสาวสุนันท์ พันธุ์สำเนียง

นางวงศ์เพชร เพ็ชรเสถียร

นายวิโรจน์ ตั้งประดับเกียรติและครอบครัว

นายจิระชัย-นางทัศนีย์ ไกรกังวาลและครอบครัว

พระธรรมทูตสายต่างประเทศ

อบต. ตำบลแคมป์สน

สภอ. อำเภอเขาค้อ

บริษัท เอ็น.ซี. ทราเวล เซ็นเตอร์ จำกัด

ญาติพี่น้อง หลาน ๆ ตระกูลรัตนสุวรรณ

สมาชิกหนังสือวิญญานและศิษยานุศิษย์ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ ทุกท่าน

นางเอมอร เพิ่มสิทธิ

นางสาวพัชรา พูลสวัสดิ์

นายชินทร์ พิณจิกจอนันต์ และครอบครัว

นายประวิช ตั้งประดับเกียรติและครอบครัว

ครอบครัวกาญจโนส

สวท. จังหวัดเพชรบูรณ์

กลุ่มเทพไทยกรุ๊ป

อิสราภาพิ์ม

ไร่ประจักษ์มะขามหวาน

๓. คณะกรรมการอำนวยการ

พระราชวรมณี

พระวิสุทธิโสภณ

พระสุธีวรญาณ

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

กรรมการ

พระราชปริยัติดิลก

พระเมธีรัตนดิลก

พระมหาโกวิทย์ สิริวณฺโณ

พระมหาไพเราะ จิตสีโล

พระมารุต วรมงคล

พระมหาสุริยา วรเมธี

พระมหาสมจินต์ สมมาปญฺโณ

พระครูวิมลธรรมรังสี

พระมหาไสว โชติโก

พระศรีปริยัติโมลี

พระศรีวรญาณ

พระมหาต่วน สิริธมฺโม

พระมหาประสิทธิ์ พุรหมฺรสี

พระมหาขุนทอง สุวณฺณเมโธ

พระครูปลัดประสิทธิ์ ฐุรสิทฺโธ

พระครูคัมภีร์ปัญญาวิกรม

พระมหาสุวรรณ สุวณฺณสิริ

พระครูสุนทรธรรมสาธก

พระมหาบุญถึง ชุตินธโร
 พระมหาพล อากาศโร
 พระประสาร จันทสาโร
 พระครูบวรสิกขการ
 พระมหานพดล บุญสุวฑฒโน
 พระครูธรรมธรชาติ ทูลลโก
 พระมหากมล ถาวโร
 พระสมภาร สมภาโร
 พระมหากัณหา ปิยสีโล
 ผศ.ร.ท.ดร. บรรจบ บรรณรุจิ
 พ.อ.(พิเศษ) ทองขาว พ่วงรอดพันธ์
 นายสนิท ศรีสำแดง
 นางสาวศรีเพ็ญ จัตตะศรี
 นางผ่องผิว พัฒนประภาพันธ์
 นายสอาด แก้วเกษ
 นายสมหมาย ดุยอดรัมย์
 นายรังษี สุกนธ์

พระมหาเจิม สุวโจ
 พระมหาयरยง จานวโร
 พระมหานรงค์ศักดิ์ จิตินาโณ
 พระมหาประสิทธิ์ สิริปญโญ
 พระมหาบุญเพ็ง จิระมโม
 พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล
 พระมหาไสว ญาณวีโร
 พระมหาพิรพล วิโรจโน
 นายยงยุทธ ประไพหลง
 นางทัศนีย์ บุรุษพัฒน์
 นายบุญรัตน์ เล็กกระธา
 นางบุศวนีย์ กลิ่นสุนทร
 กรรมการและเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะกรรมการฝ่ายจัดสถานที่

พระมหาธานินทร์ ธรรมโต
 พระอุรา นิภาธโร
 นายสอาด แก้วเกษ

ประธานกรรมการ
 รองประธานกรรมการ
 รองประธานกรรมการ

กรรมการ

พระมหาจรสนัน นนทิโย
 พระพันเทพ เทวกุลโล
 พระโรเบิร์ต พุทฺธนาโณ

พระเดชโกมล กิตติปญโญ
 พระสุริยา รุกขิตตมโม
 พระวีรยุทธ วีรปญโญ

พระทองอยู่ ตฤจจิตโต

พระวีรัช โอภาโส

พระสมพร กตสาโร

พระวีรยุทธ ธมฺมวีรยุทธโธ

พระอภิรมย์ โอภาโส

พระธีรวุฒิ เขมสรโณ

พระเดือน กตปุญฺโณ

สามเณรทรงพล ระน้อย

นางกัลยาณี แสนศักดิ์

นายสำราญ ศรีปาน

นายเตาะ สุขกล้า

นายกิตติชาติ พัฒนประภาพันธุ์

นางวงศ์เพชร เพ็ชรเสถียร

นางสาวบุญนำ อ่าบางกระท่อม

นายน้อย มีไชโย

นายศิลา ตาสู่ย

นายต้อ ชุมแสง

คณะครูนักเรียนโรงเรียนแคมป์สนวิทยา

คณะครูนักเรียนโรงเรียนขอนแก่น

คณะครูนักเรียนโรงเรียนบ้านนายาว

พระมหาจिरฉันท จิรเมธี

นายวิเชียร มานวงศ์

นายพงศกร (สมโภช) สกุลมา

นางสาวพัชรา พูลสวัสดิ์

พระวาริน จกฺกรตโน

พระดำรงศักดิ์ ญาณานนฺโท

พระกวีวุฒิ อัญจนฺโณ

พระพิเศษ จันทวโร

พระอภิชาติ ชิตธมฺโม

พระภานุ อากาศโร

สามเณรกิตติพันธ์ สุขมาก

กำนันศิริ เทียนป้อม

นายฉัตรชัย เทียดจันทร์

นายเล็ก ประเสริฐ

นายสำรวม บุญโท

นายเลียง หิรัญพัฒน์

นางเอมอร เพิ่มสิทธิ์

นายประกอบ อิ่มน้อย

นายบุญสืบ ศรีน้อม

นายมานพ ตอนไทย

นายสมาน สุขเจริญ

คณะครูนักเรียนโรงเรียนเหล่าหญ้า

คณะครูนักเรียนโรงเรียนเขกน้อย

อบต. ตำบลแคมป์สน

กรรมการและเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

พระมหาต่วน สิริธมฺโม	ประธานกรรมการ
พระมหาไพเราะ จิตสีโล	รองประธานกรรมการ
ผศ.ร.ท.ดร. บรรจบ บรรณรุจิ	รองประธานกรรมการ

กรรมการ

พระมหาจิรฉันท จิรเมธี	พระมหาบุญร่วม บุญมโน
พระมหาสำรวย ขิปปาภิญโญ	พระมหาจำเริญสุข ปญญาจุฑาโธ
พล.ท. มานะ วรามิตร	นางสาวศรีเพ็ญ จัตตะศรี
นายสอาด แก้วเกษ	นายสุธี นิงสานนท์
นางผ่องผิว พัฒนประภาพันธ์ุ์	นางบุศวนีย์ กลิ่นสุนทร
นางชลิกา โรจนโกศล	นายทวี ลีลาเวชบุตร
นางเกียง อัครลาวัลย์	นางสาวสุภาณี หงษ์เงิน
ดร. พรรษา พ่วงแดง	ดร. ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม
ดร. ธีรยุทธ พึ่งเพียร	ดร. พิชัย ผกาทอง
ดร. สุรพล สุยะพรหม	นายสมชัย ศรีนอก
ดร. ทวี วิศิษฎ์ใจงาม	ดร. สิริวัฒน์ ศรีเครือคง
ดร. บัว พลรัมย์ย์	นายมัน เลือสูงเนิน
นายสมหมาย สุภาจิต	หมอบุญเกิด จิตประสงค์พานิช
พระมหาไชว์ ทสฺสนีโย	กรรมการและเลขานุการ
พระปลัดสุบิน วชิรปญฺโญ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
พระมหาสุภัทร เมธีสุภาทุโท	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๖. คณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติ

พระมหาธีรพันธ์ วชิรธนาโณ	ประธานกรรมการ
นางสาวศรีเพ็ญ จัตตะศรี	รองประธานกรรมการ
นางชลิกา โรจนโกศล	รองประธานกรรมการ

กรรมการ

พระครูวิจิตรธรรมโชติ
 พระมหาสงค์ ญาณวโร
 พระมหาสยาม สุนติเมธี
 พระมหาสุรพัศ จานสารโ
 พระมหาบุญชู เขมจารี
 พระมหาวรชัย ติสฺสเทโว
 พระถิรธัมม์ ถิรธมฺโม
 นางวันเพ็ญ อมรสิทธิ์
 นางเกษร ประไพหลง
 ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
 นายสถิตย์ ศิลปชัย
 นายทงศ์ ลำประไพ
 นายคำพันธ์ วงศ์เสน่ห์
 นายเฉลียว รอดเขียว
 นายรังษี สุทนต์
 นายจามร จันท์คุ้ม
 นายแก้ว ชิตตะขบ
 นางสาวพัชรา พูลสวัสดิ์
 นายวิโรจน์ คุ้มครอง
 นายสมหมาย ดุยอดรัมย์
 นางผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์
 นางบุศวนีย์ กลิ่นสุนทร
 นายสุธรรม (ชิน) สุธาสิริกุล

พระมหาไพรัชน์ ธรรมทีโป
 พระกฤษณะ ตรุโณ
 พระมหาสถุธิญาณ อภิษยานนุโท
 พระมหาอุดร ธีรคุโณ
 พระมหาณรงค์ จิตตสํวโร
 พระมหาอำนาจ อังสุการี
 นายสอาด แก้วเกษ
 ดร. วศิน กาญจนวณิชย์กุล
 ดร. อิงตา ศิริวรรณ
 ดร. ปรีชา คณะदनอก
 นายปฐมพงศ์ ทินบรรเจิดฤทธิ์
 นายพิพัฒน์ คงประเสริฐ
 นายวงศร อินทรเทพ
 นายวิวรรธน์ สายแสง
 นายมนัส จอดพิมาย
 นายอรรถชัย โคตรโยธา
 นายจำรูญ ธรรมดา
 นายวิเชียร มานูวงศ์
 นายชัชชัย ไชยสา
 กรรมการและเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๗. คณะกรรมการฝ่ายจัดหนังสือ

พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ	ประธานกรรมการ
พระมหาเทียบ สิริธนาโณ	รองประธานกรรมการ
พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล	รองประธานกรรมการ

กรรมการ

พระแก้ว สุธมฺมาปาโล	พระมหาสุขุม สุขุมาลปญโญ
พระมหาจรสนัน นนฺทิโย	พระสุทิน เขมวโส
พระมหากมล ถาวโร	พระมหาสุเทพ อคฺคเมธี
พระมหาพัฒน์พงศ์ สิริภทฺโท	พระสิริวิฑฒ์ สุทธิธฺญาโณ
พระสรวุฑฒิ อภิฉนฺโท	พระมหาไกรวุฑฒิ จิตโสภโณ
พระมหาสุชญา โรจนธฺยาโณ	นายมนัส จอดพิมาย
นายแก้ว ชิตตะขบ	นายจำรุญ ธรรมดา
นางสุนิพันธ์ วุฑฒเสถียร	นางนภาพร สุทนต์
นายวิโรจน์ คุ่มครอง	นางสาวพัชรา พูลสวัสดิ์
นางอำพัน ธรรมดา	นางสาวรินทร์ ธรรมดา
นายรังษี สุทนต์	กรรมการและเลขานุการ
นายจามร จันทรคุ่ม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายวิวรรธน์ สายแสง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๘. คณะกรรมการฝ่ายพิธีกรรม

พระครูวิมลธรรมรังสี	ประธานกรรมการ
พระมหาชะเอม สุวีโร	รองประธานกรรมการ
พระมหาณรงค์ จิตตสวโร	รองประธานกรรมการ

กรรมการ

พระมหาชนะ ธมฺมธโช	พระมหาวิชาญ สุวิชาโน
พระมหาทองคำ จิตเปโม	พระมหาประยูร ปญฺญาโท
พระจันทร สิริปญฺโญ	พระมหาจรรุญ ปญฺญาวโร

พระมหาวิไลย์ สมาจาโร
 พระมหาวิเชาว์ ปญญาวิโร
 พระมหาประคักดิ์ อคฺคธมฺโม
 พระมหาสวนทา ธมฺมจารี
 นายรังษี สุทนต์
 นายทองใส ตามบุญ
 นายชำนะ พาชื่อ
 ผศ.ร.ท.ดร. บรรจบ บรรณรุจิ
 นายสมหมาย ดุยอธรรมย์

พระครูประสาทสังวรกิจ
 พระมหาสหัส จิตสาโร
 พระทิพย์ สิริธมฺโม
 พ.อ. แสง สมบุญ
 นายมนัส จอดพิมาย
 นายบุญส่ง ณะจันท์
 นายสุรวัดน์ ทองเกลี้ยง
 กรรมการและเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙. คณะกรรมการฝ่ายสวัสดิการ

นางเย็นใจ แก้วเกษ
 นางกัลยาณี แสนศักดิ์
 นางสาวสุนันท์ พันธุ์สำเนียง

ประธานกรรมการ
 รองประธานกรรมการ
 รองประธานกรรมการ

กรรมการ

นางสาววิชชุกร แสนศักดิ์
 นางสาวศิริมา แสนศักดิ์
 นายณรงค์เดช เต็มวัฒนาภักดิ์
 หมอบุญเกิด จิตประสงค์พานิช
 นางวงศ์เพชร เพชรเสถียร
 นางด้อย สุขเจริญ
 นางอ้อย ศรีน้อม
 นางมณฑิยา ตาสูย์
 นางน้ำค้าง มะขามทอง
 นายทรงวุฒิ สว่างศรี
 นายพงศกร สกุลมา
 นางเกียง อัครลาวัณย์

นางละม่อม มะเตือทอง
 นางสาวทินมณี (ยะลา) สกุลมา
 นายมนตรี แคมป์สน
 นางชুম มีไชโย
 นางอำพัน ธรรมดา
 นางคำปุ่น ชุมแสง
 นางกนก ตอนไต่ย
 นายบรรเจิด คู้วงศ์
 ไร่ประจักษ์มะขามหวาน
 กรรมการและเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๐. คณะกรรมการฝ่ายเหรียญก

นางวันเพ็ญ อมรสิทธิ์

ประธานกรรมการ

นางผ่องผิว พัฒนประภาพันธุ์

รองประธานกรรมการ

กรรมการ

นางสาววรรณี อากาศฤกษ์

นางสุนีพันธ์ วุฑฒเสถียร

นางเกษร ประไพหลง

นางนภาพร สุทนต์

นางสาวสุภาณี หงษ์เงิน

กรรมการและเลขานุการ

ตั้ง ณ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(พระราชวรมนี)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายนามพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

พระราชวรมณี ประธานในพิธี

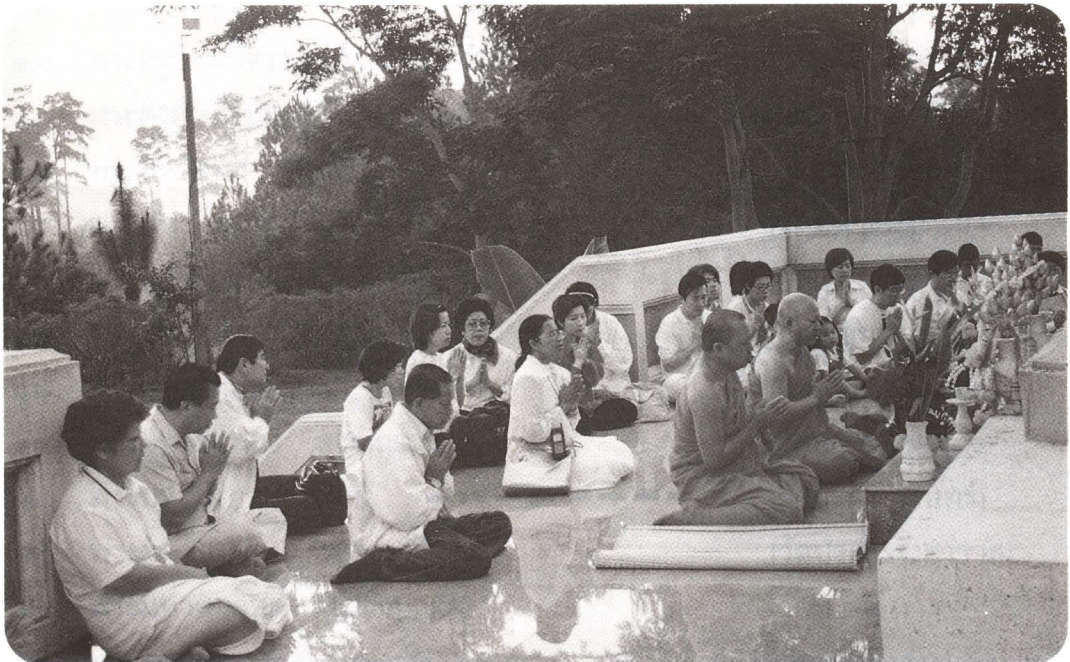
๑. พระธรรมโมลี	(วัดพิชัยญาติ)
๒. พระราชรัตนโมลี	(วัดมหาธาตุ)
๓. พระราชปริยัติดิลก	(วัดบพิตรพิมุข)
๔. พระศรีพัชโรดม เจ้าคณะจังหวัด	(วัดมหาธาตุ เพชรบูรณ์)
๕. พระปริยัติพัชรภรณ์ รองเจ้าคณะจังหวัด	(วัดไพโรสถ์)
๖. พระเมธีวราญาณ	(วัดราชโอรส)
๗. พระสุธีวราญาณ	(วัดมหาพฤฒาราม)
๘. พระวิสุทธิโสภณ	(วัดอุดมธานี)
๙. พระเมธีรัตนดิลก	(วัดอรุณราชวราราม)
๑๐. พระศรีปริยัติโมลี	(วัดจันทาราม)
๑๑. พระศรีวราญาณ	(วัดมหาธาตุ)
๑๒. พระครูรัตนพัชรภรณ์ รักษาการเจ้าคณะอำเภอเขาค้อ	(วัดแคมป์สน)
๑๓. พระครูคัมภีร์ปัญญาวิกรม	(วัดอรุณราชวราราม)
๑๔. พระมหาต่วน สิริธมฺโม	(วัดอรุณอมรินทร์)
๑๕. พระมหาไพเราะ จิตสีโล	(วัดมหาธาตุ)
๑๖. พระครูวิมลธรรมรังสี	(วัดมหาธาตุ)
๑๗. พระมหาโกวิท สิริวณฺโณ	(วัดเอี่ยมวรนุช)
๑๘. พระครูปลัดประสิทธิ์ ฐรฺสิทฺโธ	(วัดพระปฐมเจดีย์)
๑๙. พระมหาขุนทอง สุวณฺณเมโธ	(วัดสามพระยา)
๒๐. พระมหาสุริยา วรเมธี	(วัดอรุณอมรินทร์)
๒๑. พระมหาประสิทธิ์ พุทฺธมฺรฺสี	(วัดประยูรวงศาวาส)
๒๒. พระมหาสมจินต์ สมฺมาปญฺโญ	(วัดปากน้ำ)
๒๓. พระมหาสุวรรณ สุวณฺณสิริ	(วัดมหาธาตุ)
๒๔. พระมหาจรัสสิทธิ์ เจ้าคณะอำเภอหล่มสัก	(วัดศรีมงคล)
๒๕. พระมหาไสว ไซติโก	(วัดอรุณราชวราราม)

คณะกรรมการหนังสือ
ฉลอง ๒๕ ปี ศูนย์พัฒนาฯ สหประชาฯ แคมป์ สห

๑. นางสาวศรีเพ็ญ	จัดทหะศรี
๒. นางผ่องผิว	พัฒนประภำพันธ์
๓. นายสอาด	แก้วเกษ
๔. นางสุนีพันธ์	วุทธเสถียร
๕. นายสมหมาย	ดุษอดรัมย์
๖. นายรังษี	สุทนต์
๗. นายจามร	จันทรค์ม
๘. นายวิวรรธน์	ส่ำยแสง
๙. นายวิโรจน์	คัมครอง
๑๐. นายพงษ์เพชร	อมรสิทธิ์
๑๑. นางนภำพร	สุทนต์
๑๒. นางสาวสุนันท์	พันธ์สำเนียง
-

กุฏิพระสังฆเถระ
อนุสรณ์ ๒๕ ปี ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน

ช่วงออกพรรษา พ.ศ. ๒๕๔๓

ร้อยกรองรำลึก

พร คือสิ่งประเสริฐล้ำ เกินคำชาน
รัตน แก้วไพศาล ตระการแก้ว
สุ โสภิต สวัสดิ์เพิ่ม ศรีเสริมแรง
วรรณ คือแสง แห่งความดี ที่กำจาย
รวมเป็น **“พร รัตนสุวรรณ”** อันเลอเลิศ
มีเจตน์เทิด พุทธศาสน์ ที่มาดหมาย
พัฒนา จิตมุ่งมั่น สู้บันปลาย
หวังจะคลาย ทุกข์โศก โลกร่มเย็น
จึงก่อเกิด **“ศูนย์พัฒนาศาสนา”**
เสริมศรัทธา สร้างสุข ดับทุกข์เข็ญ
ให้โลกพบ สันติ มิลำเค็ญ
มนุษย์เห็น สันติภาพ ฉาบไมตรี
โปรยแสงธรรม นำแสงทอง สาดส่องโลก
นำชัยโชค ชื่นชม สมศักดิ์ศรี
ด้วยกุศล ผลบุญ คุณความดี
“แคมป์สน”นี้ จงเกริกไกร ไพบูลย์เทอญ ฯ

พระมหาสุรินทร์ พิมพ์ศิริ

คณะครุศาสตร์ ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

๘ มี.ค. ๒๕๖๘

“วิญญานปัจจุยา นามรูป”

ดูกรอานนท์ ถ้าวิญญานจักไม่ก้าวลงสู่ท้องของมารดา นามรูปจะ
พึงเกิดในท้องของมารดาได้หรือ ?

“มิได้ พระพุทธเจ้าข้า”

“เพราะเหตุนี้แลอานนท์ ตถาคตจึงได้กล่าวว่า วิญญานเป็นปัจจัย
ให้เกิดนามและรูป”